IO: BAPT. CARD.
DE LVCA
DE
PENSIONIBVS ECCLESIASTICIS

AD ORNATVM

Constitutionis SS. D. N. D. INNOCENTII XI.
De non transferendis pensionibus vltrà
medietatem illarum.

Accedunt Indulta Varia transferendi, & retinendi pensiones easdem.

ROMAE,
Apud IOANNEM BAPTISTAM BVSSOTTVM,

M. DC. LXXXIV.
SVPERIORVM PERMISSV.

INDEX CAPITVLORVM

Huius Operis de Pensionibus Ecclesiasticis.

CAP. I. Proemiale.

QValis fuerit occasio, vel motiuum Constitutionis, quid illa disponat, & quæ fuerit occasio præsentium adnotationum? fol.9.

CAP. II.

Quid sit Pensio Ecclesiastica; in quo consistat; quandò iste vsus introductus fuerit, & an sit commendatione, vel damnatione dignus? fol.14.

CAP. III.

De personis, quæ super Ecclesijs, & beneficijs Pensiones reseruare possunt. fol.20.

CAP. IV.

De personis, ad quarum fauorem pensiones reseruari possunt, & quænam sint illarum capaces, vel incapaces. fol.27.

CAP. V.

De varijs modis, cum quibus pensionum reseruationes fieri possunt, & solent, & de reseruatione fructuum. fol. 31.

CAP. VI.

De reseruatione Apostolica super Ecclesia, vel beneficio vacante, purè facta, antè prouisionem, vel in actu prouidendi, & quid vbi reseruatio aliquam habeat conditionem, vel clausulam. fol. 34.

CAP. VII.

De Apostolica reseruatione super Ecclesia, vel beneficio vacante euentuali, si, & postquam antiquæ, vna, vel plures pensiones cessauerint. fol. 39.

CAP. VIII.

De Apostolica reseruatione pensionis voluntariæ, & sine causa super beneficio pleno. fol. 48.

CAP. IX.

De pensione fiduciaria, qualis dicatur, & quandò fiducia illam irritet. fol. 54.

CAP. X.

Quandò, & in quibus casibus reseruatio pensionis ab initio, & in radice sit ipso iure nulla. fol. 60.

CAP. XI.

C A P. X I.

De casibus, in quibus Apostolica reseruatio validè facta, ex post facto annulletur, vel reducatur, seù aliàs modificationem patiatur. fol.66.

C A P. X I I.

De iustificatione valoris, quomodò ad hunc effectum pensionum facienda sit, & an distributionum, aliorumque incertorum ratio habenda sit. fol.72.

C A P. X I I I.

De pensionis extinctione, cessatione, & amissione, & de dispensationibus desuper concedi solitis ad id euitandum. fol.83.

C A P. X I V.

An, & quomodò pensiones Ecclesiasticæ sint in commercio, & de cessione commoditatis, quid operetur? fol.91.

C A P. X V.

De Translatione pensionis, eiusque materia, & quandò dicatur translatio antiquæ pensionis, vel potiùs omninò noua reseruatio. fol.94.

C A P. X V I.

De actionibus, remedijs, & iuribus competentibus pensionario, tàm contrà primum Titularem, quàm contrà Successorem, & in specie de regressu, vel ingressu. fol.105.

CAP.XVII.

CAP. XVII.

De ſolutione penſionis tàm circà locum, quàm circa monetam, & tempus, vel terminos, in quibus facienda ſit. fol. 113.

CAP. XVIII.

De concurſu, vel ordine prælationis plurium penſionariorum ſuper fructibus eiuſdem beneficij grauati, & de alio concurſu paſſiuo, vel contributione prædeceſſoris, & ſucceſſoris, vel plurium poſſeſſorum beneficij grauati, in ſolutione penſionum. fol. 118.

CAP. XIX.

De penſionibus inexactis, an tranſmittantur, & ad quem, & quatenùs transmittantur, pro qua rata ſint debitæ? fol. 122.

CAP. XX.

An, & quandò inter penſiones, & beneficia intret æquiparatio, atque à diſpoſitis in beneficijs arguere liceat ad penſiones, & è contrà. fol. 124.

INDVL-

INDVLTA VARIA

Transferendi, & retinendi Pensiones Ecclesiasticas.

1 PRo Eminentissimis D.D.S.R.E. Cardinalibus fol. 131.

2 Pro Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Capella Sanctitatis Suæ assistentibus. fol. 135.

3 Pro Protonotarijs Apostolicis. fol. 136.

4 Pro Abbreuiatoribus Maioris Præsidentiæ. fol. 138.

5 Pro Nonnullis Familiaribus SS.D.N. Papæ. fol. 139.

6 Pro Conclauistis. fol. 140.

7 Pro Dapiferis. fol. 142.

8 Pro Militibus SS. Mauritij, & Lazari. fol. 144.

9 Pro Militibus S. Stephani. fol. 145.

10 Pro Militibus Lauretanis. fol. 146.

APPRO-

APPROBATIO.

Post locupletatam tot editis voluminibus literariam Rempublicam prodit in lucem posthumus alter partus fęcundæ mentis clar. mem. Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis de Luca, sapientissimam sanctionem à Sanctiss. D. N. pro restringendis Pensionum Ecclesiasticarum immoderatis translationibus editam, exornans. Hunc igitur cùm Reuerendissimi Patris Sac. Palatij Apostolici Magistri iussu attentè perspexerim, publica luce dignissimum censeo, vtpotè ad vniuersam Pensionum Ecclesiasticarum materiam explicandam summoperè profuturum: Atque ità pro veritate sentio.

Prosper Bottinius Archiepiscopus Myreñ.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

Iacobus de Angelis Archiepiscopus Vrbinatensis Vicesgerens

Imprimatur.

Fr. Dominicus Maria Puteobonellus Sacri Palatij Apostolici Magister Ordinis Prædicatorum.

Sanctis-

Sanctissimi D. N. D. INNOCENTII
Diuina Prouidentia PP. XI.

CONSTITVTIO.

Vt nemini liceat pensiones, vel fructus ecclesiasticos transferre, vltrà illorum medietatem.

INNOCENTIVS PP. XI.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. IRCVMSPECTA Sedis Apostolicę prouidentia Christi fidelium commodis iugiter inuigilans, ea, quę aliàs pro Ecclesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum exoneratione optimo quidem constituta fuere consilio, si optatus indè effectus minimè proueniat, sed grauia potiùs exoriantur incommoda, in melius commutare, atque reformare studet, sicuti magistra rerum experientia faciendum suadet, ac æqui, bonique ratio, nec non Ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum vtilitas, & Christi fidelium pax, & tranquillitas noscuntur postulare. Proemium.

§. II. Cùm itaque dudum fel. rec. Vrbanus PP. VIII. prædecessor noster omnes, & singulas facultates, indulta, & priuilegia transferendi quascumque pensiones annuas super Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, & Abbatialium mensarum, & quorumuis Ecclesiasticorum, tàm sæcularium, quàm regularium beneficiorum, quomodocumque qualificatorum, fructibus, tàm certis, quàm incertis, ac etiam distributionibus quotidianis reseruatas, quę tamen per exactionem integrarum pensionum huiusmodi, ab ipsis translatarijs factam, realem, & actualem effectum sortita non essent, pro summa, quę medietatem veri annui valoris fructuum mensę, seù beneficij, super quibus Narratiua constitutionis Vrbani 8.

pensio transferenda, seù translata reseruata reperiretur, excederet, quibusuis personis, etiam Abbatiali, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel alia quauis dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, siuè etiam ad fauorem quorumcumque locorum piorum, & Collegiorum, quouis intuitu, & consideratione, etiam motu proprio, ac ex certa scientia, & de Apostolicę potestatis plenitudine, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, tàm per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores suos, quàm ipsum Vrbanum prædecessorem concessa eatenùs, reuocauerit, cassauerit, & annullauerit, ac viribus, & effectu euacuauerit, ita tamen, vt facultates transferendi pensiones huiusmodi pro ea parte, quę medietatem fructuum, etiam incertorum, vel distributionum, quatenùs super illis essent impositæ, non excederet, firmæ, & illesæ remanerent: Et insuper voluerit, & ordinauerit, eos, qui prætextu excessus medietatis fructuum, seù distributionum, huiusmodi partem pensionum translatarum soluere recusarent, ad excessum ipsum probandum teneri, nec interim istius dispositionis prętextu processum executiuum, aut solutionem integræ pensionis, quatenus aliàs illis locus esset, impediri, aut retardari debere, & aliàs, provt in eiusdem Vrbani prædecessoris Constitutione desuper edita, & in Cancellaria Apostolica anno Incarnationis Dominicæ M.DC.XXIV. die xxiv. Ianuarij publicata, cuius tenorem præsentibus pro plenè, & sufficientèr expresso, & inserto haberi volumus, vberius continetur:

§.III. Verùm quotidiano experimento compertum sit, prænarratam Constitutionis huiusmodi dispositionem Ecclesijs, & beneficijs, pensionum huiusmodi onere grauatis, illasque obtinentibus, qui excessum medietatis fructuum ijsdem pensionibus grauatorum probare, & intereà donec rei iudicatæ effectum desupèr obtinuerint, pensiones ipsas soluere tenentur, parum esse

Motiuum Constitutionis.

pro-

proficuam, & è conuerso tàm transferentibus, quàm traslatarijs pensionum huiusmodi non modicum adferre incommodum; illis quidem quòd propter ignorantiam tùm veri valoris annui frctuum, & distributionum; tùm quantitatis aliarum pensionum desupèr reseruatarum, frequentissimè, ac ferè semper dubij sint, & incerti, quas pensiones transferre possint; his verò quòd lites super pensionibus in eos translatis, quas Ecclesiarum, & beneficiorum huiusmodi possessores, sub prætextu excessus prædicti impugnant, sustinere, & prosequi cogantur: ita vt eiusmodi litibus discutiendis, & decidendis Tribunalia assiduè fatigentur, partes verò erumnosis dispendijs pręgrauentur.

§. IV. Hinc est quòd nos litibus, & dispendijs huiusmodi ansam præcidere, ac tàm Ecclesiarum, & beneficiorum prædictorum exonerationi, quàm illas, & illa obtinentium, nec non eorum, quibus eiusmodi facultates transferendi pensiones in hac S. Sede concessæ sunt, & in posterum concedentur, ac illorum, in quos pensiones ipsæ transferentur, commoditati, securitati, & indemnitati, quantum Nobis ex alto conceditur, prouidere cupientes, ac quorumcumque priuilegiorum, indultorum, & facultatum transferendi pensiones huiusmodi, seù illarum loco fructus, redditus, & prouentus ecclesiasticos reseruatos, & reseruandos, quibusuis personis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, præeminentię, & dignitatis existentibus, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, seù aliàs specifica, & indiuidua mentione, & expressione dignis, etiam motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac cum quibusuis clausulis, derogationibus, & decretis per quoscumque Romanos Pontifices prędecessores nostros, ac etiam per Nos, & Sedem prædictam hactenus quomodolibet concessorum, litterarumque Apostolicarum, tàm sub plumbo, quàm in simili forma Breuis, Cedularum motus proprij Pars dispositiua.

 desu-

desuper expeditarum, & Chirographorum cuiusuis Romani Pontificis manu subscriptorum tenores, etiam veriores, & datas, aliaque omnia, & singula, etiam specialem, & indiuiduam mentionem, & expressionem requirentia, præsentibus pariter pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis, ac exactissimè, & accuratissimè specificatis habentes; Motu proprio, non ad cuiusquam Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, vt de cętero omnes, & singuli, etiam S.R.E. Cardinales, seù quauis alia præeminentia, & dignitate præditi, & aliàs quomodolibet qualificati, seù specificam, & indiuiduam mentionem requirentes, quibus eiusmodi indulta, priuilegia, & facultates transferendi pensiones annuas super fructibus, redditibus, & prouentibus; iuribus, obuentionibus, & emolumentis vndecumque prouenientibus, & in quibuscumque rebus consistentibus, ac distributionibus, etiam quotidianis, & manualibus, Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Abbatialium, aliarumque mensarum, ac dignitatum, etiam maiorum, & principalium, personatuum, officiorum, pręposituarum, præpositatuum, Canonicatuum, & præbendarum, aliorumuè quorumlibet cum cura, & sine cura, sæcularium, & cuiusuis Ordinis, Congregationis, & Instituti regularium beneficiorum reseruatas, seù illarum loco fructus, redditus, & prouentus huiusmodi reseruatos, siuè per viam cassationis, & nouæ reseruationis, siuè simplicis translationis, seù aliàs quomodolibet hactenùs à Sede Apostolica concessę sunt, & in futurum tàm per Nos, quàm per Romanos Pontifices Successores nostros, & Sedem prędictam concedentur, eorundem priuilegiorum, indultorum, & facultatum vigore dimidiam dumtaxat, seu dimidia minorem partem ipsarum pensionum, seù fructuum, redditum,

tuum,

tuum, & prouentuum illarum loco reſeruatorum huiuſmodi, quas, & quos vigore primæ reſeruationis, ſeù in eos factæ translationis de præſenti percipiunt, & pro tempore percipient, ſeù legitimè percipere poſſunt, & poterunt reſpectiuè, transferre valeant, ità tamen vt eiuſmodi tranſlationes, ſi ſeruata cęteroqui dictorum priuilegiorum, indultorum, & facultatum, ac præſertim quoad quantitatem penſionum, & fructuum transferendorum in eis expreſſam, forma, & diſpoſitione, factæ fuerint, tametſi fructus, redditus, prouentus, iura, obventiones, & emolumenta, ac diſtributiones, etiam quotidianæ, & manuales menſarum, aliorumque beneficiorum huiuſmodi penſionum, & fructuum reſeruatorum oneribus vltra eorum medietatem adhuc grauata remanerent, nihilominus validæ, firmę, & efficaces exiſtant, nec ex capite exceſſus medietatis fructuum, aliorumque prædictorum, in vim prædictæ Conſtitutionis Vrbani prædeceſſoris, quam hac in parte quoad futuras tranſlationes nullius roboris, & momenti fore decernimus, vllo modo impugnari poſſint, tenore præſentis perpetuò ſtatuimus, & ordinamus.

§. V. Decernentes eaſdem præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd præfati, & alij quilibet, etiam ſpecifica, & indiuidua mentione digni, ac Cardinalatus honore fulgentes, in pręmiſſis intereſſe habentes, ſeù habere quomodolibet prętendentes illis non conſenſerint, nec ad ea vocati, & auditi, ſeù cauſę, propter quas ipſę pręſentes emanarint, adductę, ſpecificatę, & iuſtificatę non fuerint, aut ex alia qualibet, etiam quantumuis iuridica, pia, & priuilegiata cauſa, colore, prętextu, & capite, etiam in Corpore Iuris clauſo, etiam enormis, enormiſſimę, & totalis lęſionis, nullo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtrę, ſeù intereſſe habentium conſenſus, aliouc, quolibet etiam quan- Decretũ pro obſeru.

tumuis

tumuis magno, & ſubſtantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, indiuiduamque expreſſionem requirente defectu, notari, impugnari, infringi, retractari, in controuerſiam vocari, ſeù ad terminos iuris reduci, aut aduerſus illas apertionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudue quodcumque iuris, facti, vel gratię remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, ſeù etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus conceſſo, vel emanato quempiam in iudicio, vel extrà illud vti, ſeù ſe iuuare vllo modo poſſe, ſed eaſdem pręſentes litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in ominbus, & per omnia plenißimè ſuffragari, & ab eis reſpectiuè inuiolabilitèr, & inconcuſsè obſeruari; ſicque, & non alitèr in præmiſſis cenſeri, atque ita per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Apoſtolicę Sedis prædictæ Nuncios, alioſue quoſlibet quacumque pręeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis alitèr iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate, ſcientèr, vel ignorantèr contigerit attentari.

§. VI. Non obſtañ facultatibus, priuilegijs, indultis, alijſque præmiſſis, ac de iure quæſito non tollendo, & quòd Cardinales prædicti ſub regulis & Conſtitutionibus faciendis non comprehendantur, cæteriſque noſtris, & Cancellarię Apoſtolicę regulis, nec non prædicta Vrbani prędeceſſoris, alijſque Apoſtolicis, ac in Vniuerſalibus, Prouincialibuſque Concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus & ordinationibus, ac quibuſuis, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica,

Derogatio obſtantiarum.

vel

vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, ſtylis, vſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis præfatis, alijſue perſonis, & collegijs quibuſlibet; ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & alijs decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, ac etiam conſiſtorialitèr, & aliàs quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac pluries, & quantiſcumque vicibus iteratis, confirmatis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeù quæuis expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruandã foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata exprimerentur, & inſererentur, præſentibus pro plenè, & ſufficientèr expreſſis, & inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialitèr, & expreſsè derogamus, ac pleniſſimè, & ampliſſimè derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque.

§. VII. Vt autem præſentes litterę omnibus facilius innoteſcant, volumus illas, ſeù earum exempla ad valuas Baſilicę Principis Apoſtolorum, ac Cancellarię Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ de Vrbe publicari, & affigi, ſicque publicatas omnes, & ſingulos, quos concernunt, perindè afficere, ac ſi vnicuique illorum perſonalitèr intimatæ fuiſſent; Ipſarum verò præſentium litterarum tranſumptis, ſeù exemplis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici *Publicatio.*

ſub-

ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eandem prorsùs fidem tàm in iudicio, quàm extrà illud vbicumque locorum haberi, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die vij. Februarij M.DC.LXXVIII. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

I. G. Sluſius.

Anno à Natiuitate D.N. IESV CHRISTI Milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo octauo, Indictione prima, die verò vndecima menſis Februarij Pontificatus autem SS. in Chriſto Patris, & D.N.D. INNOCENTII Diuina Prouidentia PP. XI. anno eius ſecundo, ſupradictum Breue affixum, & publicatum fuit ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, ac alijs locis ſolitis & conſuetis Vrbis per me Ioannem Antonium Scaiola Sanctiſs. D. N. Papæ Curſorem.

Pro D.Mag.Curſ.Thomas Orlandus Sanctiſs. D.N.Curſor.

Cap. I.

Cap. I. Proemiale.

Qualis fuerit occasio, vel motiuum Constitutionis: quid illa disponat, & quę fuerit occasio pręsentium adnotationum.

SVMMARIVM.

1 *Leges in scripturam redactæ, esse solent rationabiles.*
2 *De differentia inter leges scriptas, & non scriptas.*
3 *Quòd expedit aliquando reuocare, vel moderari leges.*
4 *Damnantur illi, qui nesciunt, vel nolunt recedere à stylis.*
5 *De abusibus in translationibus pensionum.*
6 *Quid contineat Constitutio Vrbani circa translationes pensionum.*
7 *Translatio excessiua vitiatur in solo excessu.*
8 *Ad Titularem pertinet iustificare valorem, & excessum, & interim non retardatur exequutio.*
9 *Quare dicta Constitutio erat vel inutilis, vel damnosa, & pręiudicialis Titularibus.*
10 *Ac etiam damnosa transferentibus, & translatarijs.*
11 *De translatione fiduciaria, & quandò transferens post translationem gaudere possit pensione.*
12 *De eodem, de quo num. 3. & de differentia inter Theoricam, & praxim.*
13 *Quid disponat noua Constitutio Innocentiana, eiusque receptio.*
14 *Quandò, & quibus præiudicet.*
15 *Occasio scribendi, & quale sit Auctoris propositum.*

Cap. I. Proemiale.

MNES illę leges, quę in supremi Legislatoris Ditione sunt vniuersales, atque ab ipsa earum ordinatione in scripturam solemnè
1 sunt redactæ, ex prudenti, & rationabili motiuo, cum maturo sapientum consilio, pro temporum, & morum conditione proditæ præsupponendæ sunt. Illa namque differentia dignoscitur inter has leges scriptas, & illas, quę non scriptæ
2 sub consuetudinum, vel rituum, aut stylorum vocabulo explicari solent, quòd in prioribus regulariter iustum motiuum, probabilemque rationem habent, adeòvt plerique velint, legem effectum esse rationis, potiùs quàm potestatis, posteriorum autèm non de facili congrua potest assignari ratio, quæ ab initio illi motiuum dederit, cum producatur à diuturno, & continuato vsu populorum, qui sępè à casu initium habere solet, continuationem verò habet, quia vulgus iam apertam viam, per quam aliquos ambulare videt, inconsideratè frequentat, eodem modo, quo in pecudibus, & in volatilibus praxis

 docet.

docet. Et nihilominùs etiam in scriptis legibus non infrequens experientia comprobat, quòd prudens, & commendabile, quinimò sæpiùs necessarium consilium est illas reuocare, vel moderari, quia sic temporum, vel morum immutata qualitas exigat, vel quòd praxis doceat in animo habitum finem non obtineri, diuersosq; resultare effectus, Reipublicæ potiùs præiudiciales, idque frequenter ijdem supremi Legislatores practicare solent, non erubescentes prædecessorum, immò etiam proprias leges reuocare, vel moderari expresè, & quandoque etiàm tacitè, contrarium, vel diuersum vsum patiendo. Multòque magis id practicandum est in altero non scriptarum legum genere, ac fortius in aliquarum, aliàs receptarum opinionum variatione, ideòque nimia damnatione digni videntur illi, qui cognita etiam irrationabilitate, siuè
4 cognitis inconuenientibus, & Reipublicæ præiudicijs, à quibusdam stylis, vel receptis opinionibus recedere nesciunt, vel nolunt.

3

Cum itaque nimium excreuisset abusus illarum facultatum, quæ frequentèr, & de facili concedi solent personis, de quibus infra cap. 15 num. 24. transferendi ecclesiasticas pensiones reseruatas super ecclesijs, & beneficijs, quod scilicet fierent
5 de integris pensionibus, dictæque facultates concedi quandoque soleant, etiàm de pensionibus aliàs semel, vel pluries translatis, adeòvt fierent pænè hæreditariæ, ac perpetuæ, cum notabili ecclesiarum, & beneficiorum grauamine, potissimè quia ob temporum calamitates Ecclesiarum, & beneficiorum valor notabilem recepit diminutionem, vnde propterea pensiones diminutionem non patientes, atque cum translationum beneficio diù continuantes integrum valorẽ adæquarent, & quandoq; excederent. Hinc Vrbanus VIII. initio Pontificatus Constitutionem, seù motum proprium edidit (A) dispo-
6 nendo vt quæcumque transferendi facultates, tàm hactenus concessæ, quàm imposterùm concedendæ, suffragari non possint, nec debeant, nisi pro summa, quæ medietatem veri valoris Ecclesiæ grauatæ, (attento tempore translationis,) non excedat; Interpretatio autem ab initio huic Constitutioni data, & recepta fuit, quòd quatenus translatio fieret in totum, vel pro summa dictam medietatem excedente, tunc
7 illa non vitietur in totum, sed solùm in excessu, illa firma, & valida remanente pro dicta medietate. B.

Sed quoniam in eadem Constitutione expresè disponitur, titulares, sub hoc prætextu excessus medietatis, translationem impugnantes, teneri probare excessum cum iustificatione valoris, neque interim retardare posse processum exequutiuum translatario competentem pro inte-

A. *Constitutio* 20.

B. *De pension. disc.* 55. *num.* 9. *vbi allegatur Lotter. lib.* 1. *quæstion.* 36. *num.* 127. *Royas decis.* 169. 184. & 217.

integra pensione translata. Ista verò probatio, vt potè per viam obiecti nimiùm difficilis, dispendiosa, & incommoda est, vt ex proposito in sede beneficiali, & alibi in specie aduertitur (C) Et quod magis est talis probationis canonizatio sequi debet per tres conformes, quatenus pensionarius appellationis beneficio vti velit, in iudicio ordinario petitorij. Hinc sequebatur quod, aut Titulares (prudenter quidem) eligebant istam litem non
9 assumere, atque ab impugnatione translationis abstinere, & tali casu Constitutio omninò inutilis, & inanis remanebat, aut verò eligebant litem assumere, & tunc non solum quoad eos remanebat inutilis, quoniam nimium rari sunt casus vt possessor Ecclesiæ, vel Beneficij, cuius ius est ad solam vitam, tamdiù viuat, vt iuxtà Romanæ Curiæ stylum, obtineat tres conformes, illarumque exequutionem, cum effectiua repetitione eius, quod interim solutum est, potissimè quia translatarij, vt plurimùm sunt pauperes aulici, cum quibus inanis est actio, ac etiàm quia prætenditur per Camerales, vel respectiuè per successores in Ecclesia, vel beneficio, vt hoc ius repetendi non transmittatur ad proprium hæredem profanum, sed cadat sub spolio, ad commodum Cameræ, vel respectiuè Ecclesiæ; Et sic ista Constitutio damnum, & grauamen potiùs augebat, illudque longè maius efficiebat, dum ità oportebat duplex eodem tempore supportare onus, & incommodum; vnum scilicet in solutione pensionis, in qua indignatum pensionarium colitigantem magis durum, magisque asperum, & rigorosum creditorem pati oportet, & alterum in magnis sumptibus, perturbationibus, & incommodis, quæ sunt litium connaturalia.

Quinimò eisdem pensionarijs, habentibus facultatem transferendi, illa erat incommoda, cum ità essent incerti quidnam tutè transferre possent, adeòvt non leues desuper
10 pati solerent angustias, potissimè in illo statu, in quo pro frequentiori praxi ista facultas exerceri solet, quandò scilicet morti proximi, atque in illius articulo constituti de vita, & salute probabiliter sint desperati, atque multotiès, quamuis inuiti, faciebant cassationes de fraude suspectas, quòd scilicet habens quis pensionem super aliqua Ecclesia in summa notabili, absque dubio excedente medietatem fructuũ, ac etiam excedente facultatem transferendi, exempli gratia, quòd haberet pensionem scutorum trium, vel quatuor millium, haberet verò facultatem transferendi mille, vt se tutum, & certum redderet de validitate translationis istius summæ, priùs (tanquàm pro cautela) consueuit summam excendentem cassare, deindèque transferre summam remanentem, & quæ cautela duplex damnum producebat, vnum scilicet alicuius scandali, saltèm apud vulgus imperitum, vt per qualificatos Ecclesiasticos in articulo

B 2 mor-

C. *De benefic. disc. 90. per tot. & in specie n. 59. d. disc. 55. de pension. num. 8. vbi allegat. decis. 210. p. 12. recent. & alij.*

mortis constitutos, istæ affectatæ, & fraudolentæ, vel de fraude suspectæ adhiberentur cautelæ. Et alterum, quod si conualesceret, ità prætèr intentionem remaneret priuatus illa parte notabiliori pensionis cassatæ. Quamuis enim in casu conualescentiæ eadem amissio sequatur in parte translata, nihilominùs quia huiusmodi translatio-
11 nes fieri solent ad commodum coniunctorum, & gratorum, ac beneuolorum familiarium, malum non est adeò damnosum, sicuti illud cassationis, quia pensio remanet penes gratas, & beneuolas personas, vel quia, isto casu contingente, ex quadam lege congruentię, gratitudinis, & honestatis, (laudabilitèr quidem) translatarij pati, & consentire solent, vt transferens, donec viuat, commodum reportet, & adhuc ipse transferens subiectus remaneat periculo ammissionis in eius vita per translatarij prædecessum, vt nostra ętate non semel praxis docuit. Quamuis enim fiduciarię translationes damnatę sint, neque fieri possint sub lege, vt transferens donec viuat tali pensione potiatur; nihilominus id procedit, quandò id fiat ex pacto inito inter transferentem, & translatarium, vel ex conditione ipsi translationi adiecta, secus autèm quandò illa purè, & sincerè sequuta, translatarius voluntariè, & ex motiuo gratitudinis velit se priuare commodo translatæ pensionis, & permittere, vt transferens, donec viuat, illa potiatur; Si enim istud commodum liberè cedi potest cuilibet extraneo, & non benemerito, etiam sine recompensa, multò magis id fieri potest, imò ex congruentia, & ex obligatione antidorali fieri debet, ad commodum benefactoris. (D)

Ipsis quoque translatarijs eadem Constitutio incommoda, & damnosa erat, quoniam Titulares sub hoc prętextu omnes translationes impugnare solebant, & quamuis per Constitutionē non retardetur processus exequutiuus, nihilominùs etiam in isto processu longas, & dispendiosas lites pati oportebat, potissimè verò vbi pro frequentiori contingentia translatarij sint familiares transferentis defuncti, qui propter mortem Domini afflicti, pauperes, & derelicti, non de facili huiusmodi lites aggredi, & prosequi poterant, adeòvt praxis doceret, quòd his præsertim litibus Curia plena esset.

Exindè itàq; docemur verificari id, quod superiùs initio insinuatum est circa magnam differentiam inter
12 theoricam, & praxim, siuè inter abstractum, & concretum, quòdque multæ leges in earum ordinatione cum discursu theorico, siue abstracto habent bonum, & commendabilem finem, ac iustum, & rationabile motiuum, & tamèn ponendo eas in praxi, ista in continenti detegat contrarium, vt in dicta Vrbana Constitutione contingit, quoniàm illam considerando theoricè, & in abstracto valdè iusta, rationabilis, & proficua videtur, dum ità Ecclesia, eiusque possessor redditur certus de medietate libera fructuum, & tamèn praxis est diuersa; Atque vbi

D. *De pension. decis. 65.*

vbi etiam de tempore editionis prędictarum legum praxis correspondeat theoricæ, adhuc tamèn postmodum temporum, & morum immutatio illas reddit iniustas, & reipublicæ præiudiciales; Vndè propterea eadem praxis docet frequentèr, quòd illi, qui se nimium peritos profitentur in Reipublicæ regimine politico, vel ciuili, & in publicis negotijs peragendis, atque cum sola notitia antiquarum legum, vel cum antiquis historijs, vel cum aliquorum scriptorum sententijs, credunt posse mundum regere, & reformare, in praxi deteguntur irrisione digni, & non apti ad regimen Reipublicæ, etiam in paruis.

Ex prædictis autem inconuenientibus prudenter, multoque rationabilitèr motus Sanctissimus D. N. Innocentius XI. cum ea charitate, zelo, & attentione, cum quibus tot abu-
13 sibus, & inconuenientibus occurrere studuit, istam edidit salubrem, & proficuam Constitutionem, cum qua omnes huiusmodi lites imposterùm sequuturę abolitę fuerunt, disponendo quòd imposterum facultates transferendi, quantumuis priuilegiatæ, & amplissimis clausulis munitæ, non suffragentur nisi pro medietate pensionis, vt sic Ecclesia reddatur certa consequendi libertatem in alia medietate, sic successiuè in medietate medietatis translatę, quandò secunda fieret translatio, neglecta differentia an pensio, quæ transfertur excedat nec ne medietatem fructuum, ità enim cessat dictarum litium occasio, atque omnibus consultum remanet, Titulari scilicet, vel Ecclesiæ grauatæ, vt ità certam libertatem pro medietate obtineat; transferenti, vt ità sit certus quidnam tutè valeat transferre, & translatarijs, vt ità cum pace, & quiete obtineant summam, & si minorem, translatam, ideoque meritò grata fuit Curiæ, atque cum plausu recepta. Et quamuis casus quandoque præbeat præiudicium, quia nempè respectu pensionarij, integra pensio sit infrà
14 dimidium valoris, ideòque sibi non obstet dicta Constitutio Vrbani, & è conuerso respectu Titularis, quia etiam in medietate pensionis adsit excessus vltrà dimidium, ideòq; sibi eadem Vrbana Constitutio suffragaretur; Nihilominus nimium rari sunt isti casus, ideoque negligendi, ex vulgari iuris regula, quod leges adaptari debent ad ea, quæ frequentiùs accidunt, ac etiam quia cum in sublunari orbe, vel in humanis negotijs, & rebus, ob humanæ naturæ imbecillitatem, dari non possit plenum, & perfectum bonum, quod aliquid mali annexum non habeat, idcircò adhibenda est libra, in qua vtrumque bonum, & malum appendatur, atque pars, quæ præponderat, eligatur, quoties non sit malum peccaminosum, atque à iure diuino damnatum, quod ob maius bonum permitti non debet.

Decreuerã super hac Constitutione, in qua, ratione ministerij aliquã habui cooperationem, edere glosas,
15 vel commentaria, eodem modo; quo sequutum est in altera eiusdem Pontificis Constitutione super Statutarijs successionibus: Comperij tamen, quòd res esset valdè breuis, & restricta, & quæ vt potè plana non multas recipit quæstiones, vel dubitationes, dum lex de sola translatione agit, ideoque vt proposito,

ac etiam publicæ vtilitati super vniversa materia pensionum Ecclesiasticarum satisfacerem, præsentem adhibere censui laborem, non quidem per viam formalis, & absolutæ tractationis, quam grauis ætas, & occupationes, quibus premor, nullatenùs permittunt, sed per viam practicarum adnotationum super ijs, de quibus in hac pensionum ecclesiasticarum materia, in Romana curia forensi frequẽtiùs peragi contingit, eodem retento stylo, qui in Officiorũ venalium, & Locorum montium, & in insinuatis alterius Innocentianę commentarijs tentus est, abstinendi nempè ab allegationum cumulis, & intersecationibus, insinuando solùm in glossis marginalibus loca, in quibus ille, qui auctoritates desiderat eas perquirere poterit, eiusque desiderio satisfacere, cum tale opus amanuensi, vel transcriptori potiùs, quàm Doctori congruat.

Cap. II.

Quid sit Pensio Ecclesiastica; in quo consistat; quandò iste vsus introductus fuerit, & an sit commendatione, vel damnatione dignus.

SVMMARIVM.

1 *De pluribus significationibus verbi* Pensio.
2 *Quid sit Pensio Ecclesiastica, de qua agitur.*
3 *De Distinctione pensionis ecclesiasticæ, & temporalis.*
4 *Quod Pensio Ecclesiastica sit ius temporale, non autem spirituale.*
5 *An Constitutiones B. Pij, & Sixti V. immutauerint naturam pensionum, easque effecerint spirituales.*
6 *An introductio vsus pensionum sit commendatione, vel damnatione digna.*
7 *De initio istius introductionis.*
8 *In quo antiquitùs Pensiones consistebant.*
9 *Quare constituantur in pecunia, & quomodo.*
10 *De reseruatione fructuum.*
11 *Quando sit commendabilis vsus reseruationis Pensionum.*
12 *Quando damnabilis.*
13 *An, & quandò reseruatio importet beneficiorũ diminutionem.*

14 *Da-*

14 *Datur simile de feudis, alijsque similibus, à quibus licet arguere.*

Cap. II.

PENSIONIS, (propriùs autem pensitationis) vocabulum apud Grammaticos genericum est, omnem præstationem
1 statutis temporibus faciendam denotans, siue illa in quantitate, siue in specie consistat, absque causæ distinctione, an gratuita, vel correspectiua sit, & an sacra, vel profana. Apud Iuristas verò, in propria, strictaque significatione, denotat illam præstationem, quam conductor locatori ex locationis, & conductionis contractu, in statuta tempora soluere tenetur, in quantitate potiùs, quàm in specie, cùm isto posteriori casu responsionis vocabulum, vel simile, pro varijs regionum moribus adhiberi soleat. Ex quodam verò communi vsu loquendi congruit illis subsidijs, quæ benemeritis, vel indigentibus per Principes, & Magnates, tàm Ecclesiasticos, quàm Sæculares, paritèr in statuta tempora solui, vel demandari, & distribui solent. Quidquid autem sit de istis, alijsque huius vocabuli significationibus, de quibus ad Grammaticos potius, vel etiam ad Iuristas scholasticos, pro tyronum instructione, agere pertinet, ad rem nostram, in qua solùm de Ecclesiastica pensione agitur, istud vocabulum denotat certam portionem, quæ alteri quàm bene-
2 ficij possessori, & titulari, in certa quantitate, vel quota, seu specie, singulis determinatis temporibus, per superiorem, qui istam habeat potestatem, assignetur super fructibus ecclesiastici beneficij, sub cuius generico vocabulo Ecclesiæ Cathedrales, & Metropolitanę, ac etiam Monasteriales veniunt, ideoq; dicitur pensio ecclesiastica, ad differentiam illius pensionis laicalis, vel temporalis, quæ cum auctoritate sæculari super bonis, vel iuribus profanis, vt supra, assignatur. Et quamuis etiam in hac specie pensionis, quæ cum ecclesiastica potestate assignata sit super fructibus Ecclesiastici beneficij, apud Iuris Professores eadem habeatur
3 distinctio inter Ecclesiasticam, vel spiritualem, & temporalem; Attamen id non prouenit à diuersa qualitate subiecti, vel Beneficij, quod hoc onere grauetur, sed à qualitate personę, ad cuius fauorem hęc reseruatio, vel assignatio fiat, quoniàm si fiat tanquam clerico, & personæ Ecclesiasticę, dicitur Ecclesiastica, si verò tanquã laico, dicitur temporalis, ad effectum contradistinguendi capacitatem personæ, ad cuius fauorem fiat reseruatio, iuxtà ea, quę proximè infra in cap. 4. habentur, non autem, vt diuersæ sint species, quoniam ipsa Pensio de per se considerata, siue ad fauorem laici, siue
4 clerici reseruetur, de eius natura est quid temporale, solùmque habere dicitur aliquam mixturam, vel annexionem spiritualitatis, ad effectum commercij, aliosque effectus, de quibus in totius operis progressu, dum, iuxtà veriorem, & receptam sententiam, pensionarius

nullum

nullum ius in re, vel ad rem obtinet super substantia, vel administratione Beneficij, solùmque habet quamdam participationem fructuũ, qui tanquam temporales considerantur à spiritualitate abstricti (A)

Et quamuis post Constitutionem B. Pij V. per quam obtinentibus Ecclesiasticas pensiones iniungitur onus recitandi Officium B.
5 M. Virginis, & aliam Constitutionem Sixti V. per quam eisdem iniungitur onus incedendi in habitu, & tonsura clericali, quandò pensio certam excedit summam 60. ducatorum auri de Camera, aliqui præsertim morales, opinentur, quòd pensio priorem naturam immutauerit, atque de iure temporali effectum sit Ius Ecclesiasticum, & spirituale. Nihilominus hæc opinio nullum habere videtur probabile fundamentum, quoniam hæc accidentia reputari non debent apta ad immutandam rei substantiam, vel naturam, vt potè referibilia ad quamdam congruentiam, & honestatem, ob aliquam participationem rei Ecclesiasticæ, eodem modo, quo frequens praxis docet in plerisque Ecclesijs Cathedralibus, Metropolitanis, & Collegiatis, ac etiam in Regularium Monasterijs, Conuentibus, & domibus, quoniam multi sæculares addicuntur seruitio sub aliquo annuo, menstruo, vel diurno stipendio, seu pro victu, & vestitu obtinendo ex Ecclesiæ, vèl Monastrij redditibuss, talibusque inseruientibus solet iniugi onus incedendi in habitu clericali, vel religioso, ac etiam recitandi quolibet die aliquas orationes, vel faciendi aliqua exercitia spiritualia, non exinde tamen inferri potest, quod illæ personæ efficiantur Ecclesiasticæ, vel quod illud stipendium dicendũ sit Ecclesiasticum, vel spirituale, cum solùm concurrentibus quibusdam requisitis intret in eis exemptio fori, & participatio aliquorum priuilegiorum, (B) Atque aliàs indefinitè intrare deberet obligatio incedendi in habitu, & tonsura, absque distinctione summæ, dum posita rei natura, plus, & minus illam non variat, nec non esset redarguere stylum concedendi indulta obtinentibus huiusmodi pensiones non incedendi in habitu, & tonsura, & persistendi in statu coniugali, etiam cum qualitate bigamię, immò exercendi militiam, & officia secularia incompatibilia cum statu clericali, & Ecclesiastico, ideoque omninò veriùs videtur, quòd istud sit ius temporale, habens aliquam spiritualitatis annexionem, ad certos effectus, de quibus infrà in progressu, & non aliàs.

Super isto pensionum vsu, tàm circa eius introductionem, & modum, quàm circa punctum, an ille sit damnatione, vel commendatione

---

A. *De pension. disc.* 1. *num.* 28. *disc.* 10. *num.* 5. *disc.* 19. *num.* 8. *&* *disc.* 80. *num.* 7. *&* 8. *& in alijs eod. tit. frequenter in quibus allegantur Burratt. & add. decis.* 53. *Dunozett. decis.* 999. *Gigas de pension. quæst.* 87. *Giballin. de Simon. quæst.* 20. *contestat.* 2. *& alij.*

B. *De Iurisd. disc.* 4.

tione dignus ; varij varia dicunt,
6 prout genium, seu liuor, & frequentius imperitia suadent; Aliqui enim istam introductionem credunt modernam, & abusiuam Romanæ Curiæ, ideoque illam damnant, tum quia producat mala, & inconuenientia, de quibus infra, tum etiam quia illam reputant contrariam Sacris Canonibus, disponentibus vt Beneficia conferri debeant sine diminutione. Verùm quatenus pertinet ad substantiam, vel genus, clarus est illorum error, mala verò ab eis considerata non consistunt in substantia, vel genere, sed in modo indiscreto, & irregulari, ex quo resultat abusus, per quem ipsum genus, de per se bonum, non est reprobandum, siquidem etiam sacramenta, & sacramentalia, aliaq; diuina, & spiritualia, in suo genere sunt bona, & optima, sed per abusum conuertuntur in superstitiones, & in mala, non per hoc tamen dicenda sunt in genere damnabilia; Prout etiam salubriora, & meliora pharmaca, & medicamenta, vel salubriores, & meliores cibi, quandò adsit abusus, conuertuntur in venenum, & mala producunt; Idemque dicendum est de armis in Republica necessarijs, ad se defendendum ab hostibus, & latronibus, alijsque malefactoribus, vel pro venatione ad humanum victum, & vsum, & tamèn illorum abusus multa producit mala, & crimina, cum similibus.

Quatenùs enim pertinet ad initium, vel introductionem, manifestus error est illam dicere modernam, & abusiuam Romanæ Curiæ, quoniam quidquid sit de primis tribus sæculis, in quibus primitiua Ecclesia fuit sub Tyrannorum persequutionibus, & quandò non de facili verificabantur fructus, & redditus Ecclesiarum ex prædijs & bonis temporalibus, sed vt plurimùm clericorum, & ministrorum substentatio fiebat cum fidelium, eleemosinis, oblationibus, & collectis; Postquàm initio quarti sęculi sub Siluestro I. ex pietate Constantini I. qui Magnus nuncupatur, Ecclesia obtinuit tranquillitatem, atque inoleuit vsus, vt Ecclesiæ possiderent prædia, & latifundia, aliaque bona temporalia, ideòq; clerici pingues haberent fru-
7 ctus, idem Pontifex Siluester Primus statuit, & prouidit. *Vt Clericis copiosis egentes coniungerentur*, provt sacra legenda Breuiarij Romani, in die eius commemorationis,comprobat, quod verè, & propriè importat, vel importare debet reseruationem pensionis super Ecclesiastici Beneficij fructibus, & prouentibus, vt scilicet clerici prouisi de pinguibus Beneficijs, quorum fructus, & redditus exuberent vltrà congruam substentationem &, alia necessaria pro Ecclesia, subuentionem aliquam pauperibus clericis, vel pauperibus scholaribus, vt ap-
8 tiores fierent ad Ecclesiæ seruitium, præstare debeant, siue id fieret in pecunia, siue in frugibus, & victualibus; Quinimò, iuxtà antiquas traditiones, in aliqua fructuum, & victualium quantitate, vel quota, iuxtà primæuam introductionem pensio consistebat, tanquàm per speciem societatis, vel admissionis ad participationem pro illa rata, siuè

siuè per viam separationis aliquorum prædiorum, & bonorum, ex quibus pensionarius, manu sua, reseruatam perciperet pensionem; Sed quoniam ista communio, seu
9 participatio frequentes producebat discordias, & inconuenientia inter titulares, & pensionarios, ob suspicatas fraudes in quantitate, vel qualitate fructuum, siuè in expensis, pro illorum recollectione, & bonorum cultura, idcircò introductus fuit vsus faciendi reseruationes in certa quantitate pecuniæ, soluenda singulis annis in duobus terminis, qui cadere solent in diebus Natiuitatis D.N.Iesu Christi, & Natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ, vel in die Annunciationis, & in altera Natiuitatis B.Mariæ Virginis, ad instar eius, quod ex eadem causa introductum fuit in lucris, & emolumentis officiorum vacabilium Romanæ Curiæ inter officialem, & socium, vt in Sede Societatum officij, & in tractatione Officiorum habetur; Vel practicari solet inter socios alicuius negotiationis, ex deductis in sede Vsurarum, & alibi, ac propterea abijt in desuetudinem pensio in quota, vel quantitate fructuum.

Et quamuis etiam hodiè fructuum reseruatio in toto, vel in parte practicari soleat, præsertim
10 in Cardinalibus aliquam Ecclesiam, vel Beneficium dimittentibus, quod sibi reseruant omnes fructus ad vitam, assignata congrua, seù verius portione in quantitate Beneficiato, vel Titulari resignatario, eiusque successori, siuè sibi reseruant aliquam bonorum, vel fructuum partem, reliqua parte dimissa Titulari, loco congruæ, seu portionis, atque ad aliquos effectus ista reseruatio habeat speciē pensionis, cuius loco fructus reseruantur, atque cum eius terminis regulari soleat, vt præsertim aduertitur infrà, in cap. 5. ac etiam cap. 18. occasione agendi de materia translationis, nihilominus pro vsu loquendi curiæ, non dicitur pensionarius, sed reseruatarius fructuum ille, ad cuius fauorem facta est hæc reseruatio.

Commendatione itaque potius, quàm damnatione dignus censendus est iste vsus, quandò discretè, & cum debita proportione practicetur, ad limites rationis, ob quam
11 hæc introductio inoleuit, vt scilicet absque notabili Ecclesiæ, & titularis grauamine, & præiudicio, sequatur in illa fructuum parte, quæ exuberet, quia excedat congruam Beneficiati substentationem, aliaque onera pro Ecclesiæ cultu, & seruitio, alijsque congruis expensis, atque reseruatio iustum habeat motiuum ab ipso Sancto Siluestro Primo habitum, vt Clerici locupletes subueniant Clericis pauperibus, ad limites indigentię, & pro congruo, & honesto subsidio, siue commodiori substentatione, vt etiam in formula Litterarum Apostolicarum exprimi solet, præter quàm in pensionibus, quæ reseruantur ad fauorem Cardinalium, dum in eis dicitur, vt decentiùs ille status, iuxtà sublimitatem Cardinalatus, teneri possit. Id enim satis congruam, & honestam habet rationem, quoniam cum Beneficiatus teneatur id, quod superest, vltrà propriam, & Ecclesiæ substentationem, erogare in eleemosinas, & in subuentionem paupe-

pauperum, hinc licitè potest Papa, vel in suis casibus Prælatus ità præfigere Beneficiato illos pauperes, quibus aliquam subuentionem dare debeat. Sed quoniam in hoc mundo, etiam in moralibus, datur illa corruptio, quæ ineuitabilis est in naturalibus, atque omne optimum quando corrumpatur conuer-
12 titur in pessimum, hinc ex abusu potius, quàm ex ipsa introductione in genere, tractu temporis, corruptisque moribus, irrepserunt illa scandala, & mala iam nota, quæ ab impugnatoribus istius pensionum vsus exagerari solent.

Erronea item, & contemptibilis censenda est opinio illorum, qui credunt istum pensionum vsum, etiam benè regulatum, esse contrà dispositionem sacrorum canonum,
13 præcipientium vt Beneficia conferri debeant sine diminutione, quam exindè sequi opinantnr; In hoc enim dignoscitur magna imperitia, quoniam tunc Ecclesia, vel beneficium diminutionem pati dicitur, quando tangitur, vel scinditur ipsius Beneficij substantia, vel proprietas, tàm in spiritualibus, puta adimendo à Titulari aliquam partem iurisdictionis, & administrationis, & subditorum, quàm in temporalibus, puta adimendo, & dismembrando aliqua loca, vel prædia, siue aliàs ipsam Ecclesiam seruituti alicui supponendo; adeòvt ille, ad cuius fauorē hæc dismembratio, vel alia prouisio fiat, acquirat aliquod ius formatum in re, vel ad rem, siue obtineat aliquam participationem in iure, vel administratione, quorum nil sequitur in reseruatione huiusmodi pensionis in pecunia, vel etiam in ipsa specie fructuum, quoniam reuera non est imponere seruitutem ipsi Ecclesiæ, eiusque bonis in proprietate, minusque est dare verum vsumfructum, sed solùm est imponere onus personę possessoris pro tempore, ac etiam ipsis fructibus de per se consideratis, prę-scindendo à proprietate, seu causa productiua, vel à iure vsusfructus, adeout substantia beneficij in nihilo diminuta remaneat, neque oneri, vel seruituti obnoxia, dùm illa actio, quam pensionarius habet, etiam super fructibus futuris, & contra successorem pro terminis decursis tempore prædecessoris, quando verificentur ea, quæ verificari debent, ex deductis infra in Cap. 16. semper percutit ipsos fructus, non autèm proprietatem, vel causam illorum productiuam, solùmque aliqua diminutio, quæ tangat ipsam substantiam, considerari solet in enunciata reseruatione generali, vel particulari in aliqua quota fructuum, cum aliquo iure conferendi, vel cum aliqua iurisdictione, & administratione, quod particularem habet rationem, vt infra cap. 5. secus autem vbi agatur de seruitute in certa quantitate, vt distinguendo quotam à quantitate aduertitur in istius materiæ Sede. (C)

Comprobantur hæc ab ijs, quę recepta habentur in feudis, à quibus arguere licet, atque passim Doctores arguunt, tàm in hac materia

C 2 Bene-

C. *De pension. disc.* 41. *num.* 12.

15 Beneficiorum, quàm in materia officiorum, & iurium regalium, ac etiàm bonorum emphiteoticorum, & fideicommissariorum, aliorumque bonorum, alienari prohibitorum, & in libero priuato commercio non existentium, quòd aliud est substantia, vel proprietas, vel etiam vsusfructus, aut alia seruitus, quæ afficiat ipsam rem, & aliud est commoditas in fructibus, vel assignatio, seù reseruatio fructuum (D) Et quemadmodum Sacr. Canonibus, (siue sit ex præcepto, siue sit ex consilio) disponentibus, vt beneficiatus debeat ex beneficii fructibus facere tres partes, quarum vna sit pro eius congrua substentatione, altera pro fabrica, & reparatione, siue ornatu Ecclesiæ, & altera pro subuentione pauperum, non exindè dicitur induci diminutio beneficij, ità Superiore demandante, vt aliqua fructuum pensio prestetur alteri subrogato loco pauperum, vt suprà, non intrat diminutio, vt in specie id aduertitur etiam in hac pensionum sede (E) Ideòque concludendum, quòd iste vsus commendabilis est, quandò cùm debita, & conuenienti discretione benè practicetur, damnabilis verò, quando abusiuè, & indiscretè.

D. *De feud. disc. 76. & 110. de emph. disc. 58. & alibi sępius, ac etiam infrà cap. 14.*

E. *Dict. disc. 41. num. 12. de pension.*

Cap. III.

De personis, quæ super Ecclesijs, & beneficijs Pensiones reseruare possunt.

SVMMARIVM.

1 *In Papa nulla cadit dubitatio potestatis reseruandi pensiones.*

2 *De potestate Papæ in temporalibus, & spiritualibus remissiuè.*

3 *De eadem potestate in beneficialibus.*

4 *Quare desideretur consensus Titularis in reseruationibus pensionum.*

5 *De pensionibus super beneficijs de iurepatronatus laicorum, vel prouidendis ad Principum nominationem, vel supplicationem.*

6 *Iuspatronatus ex causa onerosa dicitur competere ex gratia Ecclesiæ, eique derogari potest.*

7 *De reseruationibus euentualibus.*

8 *De potestate Legatorum à latere, vel Nunciorum Apostolicorum habentium facultates Legati, reseruandi pensiones.*

9 *An Episcopi, alijque Prælati Ordinarij Collatores habeant hanc potestatem reseruandi pensiones.*

10 *Quid de Magno Magistro Religionis Hierosolymitanæ, ceterisque*

risque Magistris aliarum Religionum militarium.

11 *Quomodo aliqui Reges, & Principes sæculares disponant de pensionibus ecclesiasticis, easq; distribuant.*

12 *Et quid de Patronis priuatis, & quando ad istorum gratificationem pensiones reseruandæ sint.*

Cap. III.

N Papa, iuxtà opinionem in curia receptam, & incontrovertibilem, atque vbique apud Catholicos omninò recipiendam, non cadit in subiecta ma-
1 teria potestatis quæstio, quæ propterea solùm esse solet voluntatis, non solùm vbi agitur de grauando Beneficium, quod vacat, ante illius prouisionem, vel in actu illud prouidendi, sed etiam vbi agitur de grauando illud iam plenum, & quamuis possessoris non accedat consensus: Quidquid enim sit de Papæ potestate in temporalibus, extra Ecclesiæ Romanæ temporalem
2 ditionem, super qua aliquid alibi insinuatur (A) ac etiam generaliter in spiritualibus, in quibus intrat distinctio inter illa, quæ sunt iuris Diuini, & illa, quæ sunt iuris Ecclesiastici; (B) cum genius, & stilus perpetuò abhorruerint superfluas, & euagatorias digressiones. Quatenus pertinet ad beneficia, & bona
3 Ecclesiastica, in curia extrà controuersiam est, & extrà eam vbiq; apud Catholicos esse debet, vt plena, libera, & absoluta sit potestas Papæ, etiã circà ipsorum substantiam, multò magis circa bona, diuidendi scilicet, vniendi, supprimendi, dismembrandi, sæcularizandi, vel aliàs eorum naturam immutandi, ac etiam priuandi possessores, illorumque titulum, vel ius tollendi (C) ideòq; multo magis, & cum longè minori dubitandi ratione ista plena, libera, & absoluta potestas admittenda est ad effectum, de quo agitur, reseruandi pensiones, dum istæ, vt insinuatum est in Cap. præcedenti, non percutiunt beneficiorum substantiam, neque causant beneficiorum diminutionem, vel dismembrationem, sed solùm afficiunt fructus.

Et quamuis per Cancellariæ regulas Papa profiteatur desiderare consensum Titularis; attamen istud
4 est honestum, & commendabile desiderium pro bona regulatione eius voluntatis, & nè alias à partibus, vel ab eius ministris in hoc decipiatur, non tamen exindè inferri potest ad defectum potestatis, quandò certa sit voluntas talem consensum negligendi, vel spernendi dissensum, quoniam si potest destituere possessorem beneficij in totum, multò magis potest illum grauare, licet commendabiliter non soleat.

A. *In relatione Curiæ disc. 2. num. 35.*
B. *Eodem disc. 2. num. 27. & seqq.*
C. *De Regal. disc. 148. num. 27. & seqq. De Præeminent. disc. 2. & 6. & alibi.*

soleat. Prout quamuis in beneficijs, quæ sint de iurepatronatus laicorum ex iustitia, nempè ex fundatione,
5 vel dotatione, & multo magis vbi prouideri debeant ad præsentationem, vel nominationem, aut supplicationem Regum, seù Magnorum Supremorum Principum, non soleant istæ reseruationes fieri sine consensu Patroni, vel respectiuè Principis habentis præfatum Ius præsentandi, seu nominandi, aut supplicandi, adeovt reseruationes absque speciali, & expressa mentione sint inualidæ (D.) Nihilominus pariter id procedit pro regulatione voluntatis, quæ laudabiliter talis esse solet, non autem pro restrictione potestatis, quoniam etiam illud iuspatronatus, quod competit de iustitia, vel ex causa onerosa, obtineri dicitur ex gratia, & beni-
6 gnitate Ecclesiæ, rationabiliter concessa ad alliciendos, & inuitandos fideles ad Ecclesias fundandas, & dotandas, & per consequens potest illi derogari, etiam ad effectum maiorem liberæ collationis; (E) magis verò ad istum effectum minorem, multòque magis, vbi agitur de iure competente ex indulto, & gratia, quamuis commendabiliter, & ad euitanda scandala, & violentias de facto non soleat de facili hæc potestas deduci ad exercitium.

Ac etiam licet ista potestatis quęstio excitari quandòque consueuerit in illis reseruationibus euen-
7 tualibus, de quibus agitur infrà in Cap. 7. nihilominus (vltrà quod ratio dubitandi verè non habet probabile fundamentum, ex deductis in eodem cap. 7.) quandò etiam aliquam probabilitatem id habere posset, percutit defectum potestatis, non directè super ipso actu reseruationis, sed obliquè super eius resolutione, quandò scilicet casus cessationis antiquarum pensionum eueniat post mortem illius Pontificis, qui reseruationem fecit, quasi quod esset gratia conditionalis expirata antè aduentum conditionis, vt eodem Cap. 7. latiùs.

In Legatis à Latere disputant DD. vt patet ex ijs, qui de ista ma-
8 teria tractare professi sunt (F.) Verùm hodiè non de facili auditur ista quæstio in foro, quoniam de præsenti diuersus ab antiquo videtur huiusmodi Legatorum vsus. Quatenus enim pertinet ad illos Cardinales, qui sub titulo, vel nuncupatione Legatorum à Latere, præficiuntur gubernio aliquarum Prouinciarum Status Ecclesiastici Italiæ, vt iuxtà actualem praxim sunt Legati Bononiæ, Ferrariæ, Aemiliæ, seu Romandiolę, & Status Vrbini, & quandoque esse consueuerunt Legati Marchiæ, Vmbriæ, & Patrimonij, isti verè, & propriè sunt potius istarum Prouinciarum Præsides, Legati à Latere nuncupationem habentes, cum aliquibus Legatorum facultatibus particularibus, etiam inter ipsas legationes varijs, iuxtà

D. *De Iurepatr. disc. 66. num.* 14. *&* 15.

E. *Eodem titul. de Iurepatr. disc.* 65. *& seq.*

F. *Gig. de pens. quæst. 6. ex nu.* 18. *Tondut. eodem tract. cap.* 1. *n.* 24.

iuxtà singulares stylos, & formularia super appellationibus, & recursibus ab Ordinarijs locorum, vel super aliqua iurisdictione, & competentia cum personis Ecclesiasticis vtriusque cleri sæcularis, & regularis, cum similibus, nullam verò habent facultatem in collatione beneficiorum, & reseruatione pensionum. Idemque in Nuncijs Apostolicis apud aliquos Italię Principes, habentes facultates Legati à latere.

Vltrà verò montes habetur fixus Legatus Ciuitatis, & Status Auenionensis, & comitatus Venaysini in Gallia, qui tamen residet in Curia, ibi verò munus exercet mediante opera Vicelegati, de cuius facultatibus in hac specie pensionis agit modernus eiusdem Regionis Auctor, qui super ista pensionum materia tractatum edere professus est, (G) Aliqui verò Nuncij Apostolici apud Reges, & Principes vltrà montes, cum facultatibus Legati à latere habent, (vt præsertim est Nuncius apud Regem Catholicum,) facultatem conferendi Beneficia non excedentia valorem viginti quatuor ducatorum auri de Camera, ex pluries insinuatis in Sede beneficiali (H) non tamen habent facultatem reseruandi pensiones.

Quo verò ad Legatos a latere extraordinarios, qui pro aliquibus particularibus grauibus negotijs destinantur ad Reges, & Magnos Principes vltra montes, illorum vsus hodiè est valdè rarus, vel non ità frequens sicut antea, & quandò contingit aliquem destinari, solent expediri litteræ in numero considerabili pro negotiorum, & facultatum varietate, & ex quarum tenore liquet, an, & quomodo ista facultas competat, ideòque dicenda videtur quæstio facti potiùs quàm iuris.

Restringitur itaque inspectio ad Episcopos, aliosque Prælatos, habentes ordinariam potestatem conferendi Beneficia Ecclesiastica, an
9 super eis imponere, vel reseruare possint pensiones, atque in hoc dignoscitur aliqua opinionum scissura; Aliqui enim, procedentes cum pręsupposito insinuato in cap. præcedenti, quòd reseruatio pensionum importet Beneficiorum diminutionem, generaliter, & indefinitè hanc facultatem negant collatoribus ordinarijs, & quibuscumque alijs Prælatis, qui sint inferiores Papa, cui credunt singulariter, & priuatiuè talem facultatem competere, ex illa ratione, quod ipse tantùm derogare potest sacris Canonibus, prohibentibus conferri beneficia cum aliqua diminutione.

Contraria verò opinio probabilior est, magisque recepta, quoties verificentur mox recensenda requisita, ex eo quòd nullum desuper habeatur Iuris Ecclesiastici obstaculum atq; vbi requisita verificantur, dicenda venit potiùs res commendabilis, ex insinuatis eodem cap. pręcedenti, & in sua pensionum sede, vt infrà, vbi recensentur auctoritates, ideòque difficultas (& quidem magna) ob quam nimiùm rarus, penèque nullus est huiusmodi reserua-

G. *Tondut. de pension. cap.* 1.

H. *De benefic. disc.* 26.

ſeruationis vſus, conſiſtit in requiſitorum verificatione, quæ ſunt.

Primò, vt nulla præcedat pactio, vel non adijciatur conditio, quæ reſpiciat ſubſtantiam collationis Beneficij, quæ aliàs non fieret, ſed ſolùm quandò purè, & ſincerè facta collatione adijciatur iſtud onus tanquam indicatio, ſeu deſtinatio illorum pauperum, in quorum ſubuentione, ad Sacrorum Canonum præſcriptum, pars fructuum erogari debet.

Secundò quòd reſeruatio fiat in certa quantitate, non autem in quota fructuum, ex illa differentiæ ratione per aliquos DD. aſſignari ſolita, quòd quandò eſt in quota, importare videtur quoddam ius, vel ſeruitutem ſuper ſubſtantia beneficij, ideoque verificaretur collatio cum diminutione. Et quamuis iſta diſtinctio probabilem rationem habere non videatur, quoniam vbi reſeruatio eſt in fructibus, non autem in vſufructu, non tangitur ſubſtantia, neque inducitur diminutio, vel diuiſio, iuxtà receptam feudiſtarum propoſitionem, eodem Cap. præcedenti inſinuatam, ac propterea nil refert, an fructuum reſeruatio fiat in quota, vel in quantitate; Nihilominus cum deſuper expreſſam non habeamus legem in contrarium, cum hac recepta Doctorum traditione procedendum venit.

Tertiò vt reſeruatio fiat, præſuppoſita capacitate, & in parte exuberante, eroganda in ſubuentionem pauperum, vltra id, quod neceſſarium eſt pro beneficiati congrua ſubſtentatione, & ſeruitio, alijſq; indigentijs Eccleſiæ.

Quartum requiſitum conſiſtit in paupertate penſionarii, iuncta cum iuſta cauſa de futuro, vel etiam de præterito, ob quam iuſtum ſit illum prouidere, puta in cauſa de futuro, vt prouideatur pauper ſcholaris ad hoc, vt valeat ſtudiis vacare, atque ſe idoneum reddere Eccleſiæ ſeruitio, cum ſimilibus; vel in cauſa de præterito, iuxta caſum peractum in huiuſmodi materiæ ſede, vt prouideatur pauper, qui diù Eccleſiæ ſeruierat in munere Vicarii Generalis, cum ſimilibus.

Quintum eſt requiſitum, vt penſio non imponatur in perpetuum, & ſuper Eccleſia, vel Beneficio, ſed grauetur ſolùm perſona prouiſa de beneficio, donec ipſe erit poſſeſſor, adeòvt non afficiat ſucceſſorem, vel ipſum beneficium pro tempore, quo vacat; Et quod reſpectu penſionarij non ſit perpetua penſio, ſed ſolùm duret durante indigentia, & cauſa, qua ceſſante, ceſſet, ad regulam Cap. *Cum ceſſante*.

Et demùm, vt tàm beneficij opulentia, ſiue excreſcentia fructuum, quàm paupertas penſionarij, & cauſa, iuſtificentur aliundè, quàm ex aſſertione ipſius Ordinarii Collatoris, qui reſeruationem fecit, ex regula quòd in prohibitis non ſtatur aſſertioni facientis. (1)

His autem ſic ſtantibus, ex quibus reſultat, quod hic eſſet inextricabilis litium labyrinthus, ſequitur, quod

1. *De his diſc. 40. & 41. de penſion. vbi allegantur Ancharan. Felin. Rebuff. Garz. Gonzal. Tondut. Barboſ. & alij.*

quod penè in omnimodam desuetudinem abierit vsus pensionum, sed quandò Ordinarius, qui potest prouidere beneficium pingue cupit, vt super illo aliqua reseruetur pensio, curat, vt ille, qui prouisionem habuit, obtineat à Dataria nouam prouisionem beneficij, istaq; occasione fiat reseruatio pensionis, eodem modo, quo fit in prouisionibus reseruatorum, vel affectorum, dum Dataria non solet reualidare, vel approbare istas reseruationes, quæ fiant per Ordinarios, ac propterea non veniunt desideranda dicta requisita; Et per consequens Ordinarij curant ità obtinere reseruationes pensionum ad fauorem coniunctorum, vel familiarium, ideòque circumspectè per Datariam in hoc procedi debet, neque se facilem reddere.

Procedunt hæc pro regula generali, iuxtà terminos, seù veriùs, iuxtà intentionem, vel rationem iuris communis, quoties in Prælatis, Papa inferioribus, non verificetur facultas specialis, quæ resultet ab explicito priuilegio Apostolico, vel ab illo implicito, quod deduci potest à statutis habentibus Apostolicam confirmationem in forma specifica, vel ab immemorabili, seù centenaria possessione, cuius vigore idem priuilegium allegari potest, vt exempli gratia est Magnus Magister Hierosolymitanæ Religionis, qui ex stabilimentis Religionis, & Apostolicis Constitutionibus habet hanc facultatem

10 reseruandi super Commendis, & Prioratibus Religionis pensiones, cum restrictione tamèn ad professos eiusdem Ordinis, concessa solùm sibi habilitate per nouas reformationes Capituli generalis anni 1631. concedendi pensiones illis pueris, vel adolescentibus, quamuis non professis, qui in certo numero addicti sunt eius seruitio, vulgò *Paggi* nuncupati, vndè intrat quæstio, an sint capaces retinendi has pensiones, quamuis professionem non emittant, postquam dimissi ab hoc seruitio, expleuerint illam ætatem, in qua profiteri tenentur, aliasque ista facultas restrictiones patitur, & præsertim, vt exerceri non possit super Commendis Cabimenti, neque excedere possit quintam partem fructuum, minùsque exerceri cum debitoribus Religionis (L) fortèque eadem facultas exercetur per illos Reges, & Principes, qui sunt Magni Magistri, vel Rectores aliarum militarium Religionum, latè recensitarum in sede iurisdictionali; (M) & in opusculo de Religioso practico. Quamuis in dictis alijs Religionibus cadere possit non improbabile dubium, an sint verè, & propriè tales, qualis est dicta Hierosolymitana, vel potius sint piæ militiæ per Sedem Apostolicam approbatę, adeòvt illarum Commendę, & Prioratus habeant istam nuncupationem per quamdam assimilationem, non tamèn sint verè beneficia Ecclesiastica, vt in suis sedibus aduertitur (N) & ex quo pendet an istæ

D pen-

L. *De his habetur in tit. de pension. disc. 42. disc. 89. & disc. 92.*

M. *De Iurisd. disc. 92.*

N. *Dicto disc. 92. de iurisdict. disc. 8. de fideicomiss. disc. 20. de iurepatr. & alibi.*

pensiones sint verè Ecclesiasticæ, vel potius temporales.

Opinatur vulgus, cuius iudicium efformari non solet scientificè à ratiocinio, vel discursu, sed ab
11 eo, quod videt de facto, quòd aliqui Reges, & Principes, præsertim vltrà montes, qui habent ius præsentandi, vel nominandi ad aliquas Ecclesias Cathedrales, & Metropolitanas, ac Abbatiales, habeant hanc facultatem reseruandi super eis pensiones, dum istæ ab illis pro libito conceduntur, & distribuuntur personis eis gratis, & benemeritis. Dicenda verò est opinatio vulgi ignari, quoniam reseruatio fit per Papam in actu prouidendi Ecclesias in Consistorio, vel extrà, pro personis nominandis, quæ nominantur posteà per dictos Reges, vel Principes, sub hac lege consensum tali reseruationi prestantes, & sic est simplex nominatio, eodem modo, quo sequitur in ipsarum Ecclesiarum prouisionibus, ideòque facta nominatione, nominati debent expedire litteras Apostolicas, sine quibus pensiones exigere non possunt, sub illa pœna, de qua infra Cap. XI. eademque erronea vulgi opinatio dignoscitur in beneficijs de iurepatronatus laicali priuatorum, quoniam solent quidam patroni curare reseruationes pensionum pro personis eis gratis,
12 quando pinguia sint beneficia, sed id fit per Papam, & per Datariam, eodem modo, quo in Ordinarijs est superiùs dictum, quamuis in hoc stylus non sit semper vniformis, sed ille pendeat à genio, & sensu Pontificis pro tempore regnantis, dum aliqui Pontifices consueuerunt nimiũ esse ad id faciles, alij verò, è conuerso nimium difficiles, adeòut raro, & non nisi ex valdè iusta causa id admittatur, istaque est praxis præsentis Pontificatus, ideoque non est materia capax regulæ certæ. Videtur tamen, quod vtrumque extremum sit vitiosum, cum nimia facilitas causare soleat vt patroni præsentent parum dignos, qui sunt promptiores ad ferendum onus pensionis, & è conuerso durum videatur, vt qui habet ius præsentandi ad pingue beneficium à suis maioribus fundatum, cogatur extraneum ditare, & non possit aliquem eius filium, vel coniunctum indigentem de aliquo honesto subsidio prouidere, ideoque pro facti qualitate, & circumstantijs materia regulanda videtur.

Cap. IV.

Cap. IV.

De Personis, ad quarum fauorem pensiones reseruari possunt, & quęnam sint illarum capaces, vel incapaces.

SVMMARIVM.

1 *Agitur solùm de capacitate, ad effectum assequendi, non autem ad effectum retinendi.*
2 *Quilibet de iure est capax pensionum.*
3 *De stylo Curiæ non sunt capaces, nisi Clerici.*
4 *Sed non requiritur ætas desiderata per Concilium Tridentinum in beneficijs.*
5 *Etiam in possessorio summarijssimo manutentionis iustificari debet clericatus.*
6 *Facilius repellitur persona à noua assequutione, quàm à possessione rei assequutæ.*
7 *In dubio pensio præsumitur Ecclesiastica.*
8 *Clerici coniugati non sunt capaces reseruationis pensionum.*
9 *Religiosi professi paritèr non sunt capaces.*
10 *Capacitas requiritur tempore reseruationis, idest signatæ supplicationis, vel reseruationis.*
11 *Quid in pensionibus reseruatis, & distribuendis ad nominationem Regum, & Principum, de quo tempore capacitas requiratur.*
12 *Vel in pensionibus, quæ reseruantur beneficio pleno.*
13 *An censuræ causent incapacitatem assequendi.*
14 *An Clericus, qui fuit miles, vel habuit officium sæculare sit capax nouæ reseruationis, vbi declaret velle regredi ad Statum clericalem, & dimittere statum priorem.*

Cap. IV.

AGITVR in præsenti Capitulo de capacitate, ad effectum assequendi pensiones Ecclesiasticas, & pro validitate reseruationis, cùm de alia inspectione capacitatis,
1 vel incapacitatis ad effectum retinendi, & an pensio benè reseruata cesset, & amittatur, agatur infrà in Cap. XI. Attenta itaq; dispositione, intentione, seù ratione iuris communis, quilibet, absque status, gra-
2 dus, ętatis, vel qualitatis differentia est pensionum Ecclesiasticarum capax, ob rationem superiùs in Cap. 2. assignatam, quod pensio nullum ius in re, vel ad rem tribuit in beneficio Ecclesiastico pensionario, qui propterea nullam habet participationem in administratione, ideòque pensio de sui natura importat quid merè temporale, & per consequens etiam sæculares, immò infantes, & mulieres sunt eius ca-

paces (A) Ex quodam tamen Ecclesiæ, vel Romanæ Curiæ antiquo, recepto, hodièque inconcusso stylo, ac ex notoria Constitutione 92. Sixti V. quoties expresè Papa non faciat reseruationem ad fauorem sæcularis (& quo casu ad differentiam dici solet pensio temporalis, non autem Ecclesiastica) pensionum Ecclesiasticarum super Ecclesijs, vel beneficijs Ecclesiasticis non sunt capaces nisi clerici, saltem prima tonsura initiati (B) absque tamen illa innouatione circà ætatem, quæ in beneficijs Ecclesiasticis facta est per Concilium Tridentinum in beneficijs, dum ab istis ad pensiones, ob diuersitatem rationis, non licet arguere, præsertim in odiosis, & correctorijs, talisque est inconcusa praxis, quidquid aliqui sentiant in contrarium (C)

Adeòq; Clericatus reputatur necessarius pro capacitate ad pensiones
5 Ecclesiasticas assequẽdas, quòd, licèt in summario iudicio possessorio retinendæ, vel manutentionis attendatur solùm factum possessionis, neglectis omnibus exceptionibus, quæ respiciant bonum ius, vel petitorium, etiam vbi agatur de magis odiosa pensione voluntaria, beneficio pleno, & quamuis non constet de litteris, sine quibus pensio exigi non potest, ex ijs, quæ habentur infra cap. 21. Adhuc tamen iustificari debeat clericatus, vt infra in cap. 20. occasione agendi de remedijs pensionario competentibus, faciliùs enim retinetur id, quod iàm legitimè, & validè assequutum est, quàm obtineatur aliquid de nouo, iuxtà vulgatum dicterium, quo Iuristæ quoque solent frequentèr vti,
6 quod turpiùs eicitur, quàm non admittitur hospes, eademque distinctio inter assequutionem iuris noui, & amissionem iuris iam assequuti, & obtenti habetur in sede Beneficiali (D) Ideoque si cessatio clericatus per militiam, vel alium statum incompatibilem amittere, & cessare facit pensionem iam validè, legitimè, & perfectè reseruatam, & assequutam, vt infra dicto Cap. 20. multò magis impedire debet assequendam, quoties expresè non constet de diuersa voluntate Papæ, in dubio non præsu-
7 menda, sed per allegantem probanda, reseruandi pensionem laico, tanquam temporalem.

Neque sufficit clericatus, nisi ille duplicem habeat qualitatem ab eodem Ecclesiæ, vel Romanæ Curiæ stylo desideratam, vnam nempè cęlibatus, quoniam clericus coniugatus, quamuis habeat requisita
8 pro fori priuilegio, non tamen est capax assequendi pensionem Ecclesiasticam, dùm absque Indulto Apostolico per statum coniugalem amittitur pensio aliàs validè obtenta, vt infrà in dicto Cap. 20. & alteram quod

A. *De pension. disc.* 1. 2. 10. 46. *& seqq. & disc.* 80. *& alibi in quib. allegantur auctoritates.*

B. *Disc.* 2. *&* 10. *de pension. & in alijs vt supra & infra cap.* 20. *vbi de æquiparat. pensionum, & beneficiorum.*

C. *De Benefic. disc.* 95. *num.* 3. *& infrà dict. cap.* 20.

D. *De benefic. disc.* 70. *&* 71.

quod sit clericus sæcularis, non autem regularis professus in aliqua approbata Religione, quoniam si
9 professio in Religione causat, pro regula generali, amissionem pensionis iam obtentæ, vt eodẽ Cap. 20. multò magis causat incapacitatem ad obtinendum alias pensiones, quàm illas super beneficijs propriæ Religionis, in qua id sit in vsu, ex insinuatis Cap. præcedenti, occasione agendi de Religione Hierosolymitana.

Capacitas autem ob clericalẽ qua-
10 litatem desideratur de tempore reseruationis, adeò vt non sufficiat, si superueniat, etiam antè expeditionem litterarum, cum requiratur de tempore datæ gratiæ, nisi ista concepta sit sub conditione futuri clericatus, eademque capacitas, desideranda quoque venit in translatione, quæ nouæ reseruationis speciem habet, vt infrà Cap. 18. vbi agitur de materia translationis. Cadere tamen solet dubium in illis pensionibus, quę reseruantur per Papam, pro
11 personis nominandis super Ecclesijs, quæ prouidentur ad prę̃sentationem, vel nominationem Regum, & Principum, qui nominare quoq; solent pensionarios, ad quorum fauorem litteræ Apostolicę expediuntur, ex insinuatis Cap. præcedenti, quoniam dicti Reges, & Principes solent quandoque diù differre nominationes, easque facere ad fauorem personarum, quæ sint quidem capaces de tempore nominationis, sed incapaces de tempore reseruationis, sed quoniam de hoc puncto particularitèr agitur in sua sede, idcircò ad ibi deducta sufficiat relatio. (F)

Ac etiam conclusio, quod capa-
12 citas requiratur de tempore reseruationis, & non sufficiat superueniens, procedit in pensione, quæ purè, & perfectè reseruetur de tempore, quo beneficium vacat, quamuis effectuatio differatur per aliquod tempus, vel aliquem casum, iuxtà illam speciem reseruationis, de qua infrà Cap. 7. secus autèm vbi agatur de reseruatione super beneficio pleno, de consensu possessoris, iuxtà speciem, de qua Cap. 8. quoniam tunc sufficit capacitatem adesse de tempore præstiti consensus, per quem gratia perfectionem recipere dicitur (G) Quamuis de hoc nimium dubitari possit, quando in supplicatione, & in litteris narretur clericus, cum tali casu ad validitatem gratiæ requiratur clericatus de eo tempore, super quo maturiùs est considerandum.

An autem censuræ excommunicationis, suspensionis, & irregularitatis, posito etiam clericatu, causent incapacitatem assequendi pensiones eodem modo, quo illam causant ad assequutionem beneficiorum, superficialiter, agendo de excomunicatione, tractat modernus, qui de hac materia tractatum edere professus est (H) atque inclinat in negatiuam, ex fundamento clausulę, *teque absoluentes* in litteris Apostolicis adijci solitæ. Leue autem istud fundamentum videtur, sed ex alijs rationibus eadem negatiua pro-

F. *Eod. disc.* 10. *&* *disc.* 82. *de pension. in supplemento.*

G. *Eod. disc.* 10.

H. *Tondut. quest.* 67.

probabilior videtur, quamuis non improbabilis dici mereatur opinio contraria, vt potè maiorum auctoritatum numero munita, ex latius deductis in sede pensionum (I) ac etiam infra Cap. 10.

Quamuis item assumptio militiæ, vel alterius officij sæcularis, & incompatibilis cum statu clericali
14 causet amissionem pensionis iam obtentæ, ex deductis infrà dicto Cap. 11. Nihilominus si ad fauorem illius, qui talem statum incompatibilem assumpsit, reseruetur pensio, ipseque habita notitia reseruationem acceptet, illiusque beneficio vti volens determinet, deserto vltimo statu militari, vel aliàs incompatibili, priorem clericalem reassumere, non videtur quid prohibeat, dum non prohibetur habitum reassumere, atque gaudere omnibus clericalibus priuilegijs. Neque id repugnat superius insinuatæ propositioni, quòd faciliùs quis repellitur à iure assequendo, quàm priuetur iure assequuto, quoniam hic effectus non prouenit à priuatione, vel ab incapacitate, quæ faciliùs intret in vno, quàm in alio casu, sed prouenit à diuersitate rationis, quoniam quandò quis possidet pensionem ecclesiasticam tanquam clericus, dum voluntariè eligit statum clericatui contrarium, ità voluntariè abdicat à se istud ius, eique implicitè cedit, quod non debet impedire nouam assequutionem, quam obtinere potest in postmodum reassumpto statu clericali, ad instar illius clerici, qui transitum facit ad statum coniugalem, ob quem amittit pensionem, quoniàm vxore mortua, vel aliàs dissoluto matrimonio, quoties non obstet impedimentum bigamiæ, non prohibetur regredi ad statum clericalem, & fieri capax nouarum pensionum,

Aliquæ militię, per Sedem Apostolicam approbatæ, habent Apostolica indulta, vt earum professores sint pro certis summis pensionum capaces, non obstante coniugali statu, & bigamia, & quamuis non incedant in habitu, & tonsura, vt sunt præsertim milites Lauretani, & milites Sancti Stephani, ac etiam illi Sanctorum Mauritij, & Lazari, ri, ex constit. 95. Pii IV. §. 48. to. 2. & constitut. 102. Clementis VIII. §. 13. & constitut. 46: Pauli V. §. 5 tom. 3. Verùm intrat dubium, an hęc indulta suffragentur solùm pro retentione iam legitimè assequutarum pensionum in statu clericali, non autem pro noua assequutione sine dicta qualitate, & probabilius videtur, ex deductis in sua sede. (K)

I. *De pensionib. disc. 82. in supplemento.*

K. *De pensionib. disc. 83. in supplemento.*

Cap. V.

Cap. V.

De varijs modis, cum quibus pensionum reseruationes fieri possunt, & solent, & de reseruatione fructuum,

SVMMARIVM.

1 *De reseruatione fructuum, an sit idem, quod pensio.*
2 *Quod reseruatio habeatur tanquam pensio, ad effectum transferendi pensionem super fructibus.*
3 *E conuerso, reseruatarius habetur tanquam titularis circa Constitutiones Vrbani VIII.*
4 *Reseruatarius fructuum assimilatur vsufructuario, & habet maius ius, quàm pensionarius.*
5 *Sed non habet participationem in iurisdictione, vel administratione.*
6 *De varijs modis, cum quibus pensionum reseruationes fieri solent.*
7 *De reseruationibus perpetuis, vel temporalibus ad fauorem manus mortuæ.*

Cap. V.

MAGIS generalis distinctio, circa modum reseruationis, de quo in præsenti agitur, est inter reseruationem, quæ fiat in certa quan-
1 titate pecuniaria, iuxta frequentiorem, & communem vsum pensionum, & illam, quæ fiat de omnibus Ecclesiæ, vel Beneficij fructibus, vel de illorum quota, reseruando Titulari congruam, seu portionem in quantitate, vel in aliqua parte, seu quota fructuum; Istaq; posterior species reseruationis fructuum, pro communi loquendi vsu, venire non solet sub nomine, vel vocabulo pensionis, sed explicari cum proprio, & peculiari vocabulo reseruationis fructuum, ideòque non pensionarius, sed reseruatarius fructuum dici solet, quamuis ad certos effectus hæc reseruatio habeat speciem pensionis, vt præsertim sequitur circa indultum Cardinalibus, & alijs concedi solitum transferendi pensiones vsque ad certam summam, quoniam exerceri potest facultas transferendi in quantitate,
2 quamuis eius pensio talis non esset, quoniam ad hunc effectum reseruatarius fructuum habetur loco pensionarij. (A)

E conuerso ad alios effectus idem reseruatarius haberi solet tanquam
3 titularis, qui contendat cum pensioni-

A. *Rota apud Royas decis.* 184. *disc.* 63. *num.* 8. *de pension ib.*

sionarijs, vt exempli gratia sequebatur; quandò antè nostram Innocentianam Constitutionem procedebatur cum Constitutione 21. Vrbani VIII. super prohibita translatione illarum pensionum, quæ excederent medietatem fructuum, vt de ista inualiditate opponere possit reseruatarius fructuum, tanquam principalis interessatus, quamuis titularis non curet opponere, iuxtà declarationes factas ab eodem Vrbano Octauo in plena Signatura Gratiæ (B) & magis practicè super alia Constitutione 113. eiusdem Vrbani Octaui, per quam disponitur non suffragari indultum transferendi pensiones super Ecclesijs, vel Beneficiis possessis per Cardinales, nisi istorum consensus accedat, vt scilicet locum habeat, quamuis Ecclesia, vel Beneficium possideatur per non Cardinalem, qui verè sit Titularis, quoties Cardinalis sit reseruatarius fructum, quia reuera finis, & ratio Constitutionis verificantur, atque interesse est potiùs Cardinalis reseruatarii fructuum, quàm titularis. (C)

Nimium autem rarus est in praxi hic modus, dum solùm practicari solet cum Cardinalibus dimittentibus Ecclesias, vel Beneficia, ad fauorem coniunctorum, vel familiarium, siuè beneuolorum cum
4 ista reseruatione in totum, vel in quota, isteque modus, vt insinuatum est supra Cap. 3. reputatur diuersus ab altero reseruationis pensionis in certa quantitate, vt afficiat ipsam Ecclesiam; vel beneficium, cuius formalem seruitutem, vel diminutionem importet, tanquam speciem vsusfructus (D) vndè propterea denegatur ordinario Collatori, vel alteri Prælato inferiori, faciendi hanc speciem reseruationis, quamuis etiam haberet facultatem reseruandi pensiones in forma consueta, idest in quantitate. Et quamuis ratiocinando, probabilius esset, hanc differentiam non subsistere, quoties reseruatio esset in fructibus, non autem in vsufructu, vel iure percutiente ipsam substantiam, iuxtà distinctionem Feudistarum eodem Cap. 3. insinuatam, dum reseruatio fructuum, quamuis vniuersalis, in refutatione, vel alio actu non est prohibita, vbi non sit in vsufructu, vel alio iure (E) Reseruatarius enim fructuum, quamuis vniuersalis, eodem modo, quo dictum est de pensionario, nullam habet participationem in iurisdictione, vel præeminentijs, & ad-
5 ministratione Ecclesiæ, nisi speciale, & expressum adsit indultum, vt cum magna discussione decisum fuit per Rotam in controuersia pendente inter Titularem, & reseruatarium fructuum cuiusdam Ecclesię Cathedralis, atque cum hoc iure viuitur (F.)

Agen-

B. *Apud Roias decis. 217. d. disc. 63. de pension. num. 9.*

C. *Apud Roias d. decis. 217. & d. disc. 63. de pension.*

D. *decis. 1. part. 8. recen. dicto disc. 53. de pension. num. 3. latius disc. 81. de benefic. ex num. 17.*

E. *De feud. disc. 76.*

F. *Decis. 63. par. 2 recent. d. discur. 63. de pens. num. 4.*

Agendo itàque de altera ſpecie magis propria, & frequenti reſeruationis penſionum in quantitate, quàmplures ſunt modi inter ſe diuerſi, cum quibus huiuſmodi reſeruationes fieri ſolent.

Primus etenim modus magis proprius, & connaturalis, magiſque frequens eſt ille reſeruationis, quæ per Papam fit motu proprio, & purè ſuper Eccleſia liberæ collatio-
6 nis vacante, antè eius prouiſionem, vel in actu prouidendi, ad fauorem certæ, vel certarum perſonarum, tunc ſpecificatarum, ſiuè pro perſonis nominandis. Alter eſt modus reſeruationis paritèr motu proprio, ſed cum aliqua conditione, vel qualitate, puta in Cathedralibus, dummodò remaneant mille pro Epiſcopo, & in Parocchialibus, dummodò remaneant centum pro Rectore, ſiuè in Eccleſijs, quæ prouidentur ad Regum, vel Principum præſentationem, vel nominationem, dummodò penſiones non excedant tertiam partem fructuum, vt practicatur in Eccleſijs, quæ ſunt ad præſentationem, vel nominationem Regis Catholici, tàm in Hiſpanijs, quàm in India, vel in Italia, alijſque eius Dominijs, vel dummodò non excedant quartã partem, vt practicatur in Eccleſiis, quæ ſunt ad præſentationem, vel nominationem Regis Portugalliæ, tàm in ipſo Regno, quàm in Indiis. In Eccleſiis enim, quæ ſunt ad pręſentationem, vel nominationẽ Regis, Criſtianiſſimi, ex concordatis, vel ex indultis particularibus quamuis idem practicetur vſus penſionum, non tamèn practicatur iſta clauſula, vel reſtrictio. In illis verò Eccleſiis, quæ ſunt ad præſentationem, vel nominationem, aut ſupplicationem Regis Hungariæ, & Bohemiæ, ſiuè Regis Poloniæ, aliorumque Principum, ſi qui ſunt in partibus Septentrionalibus, non viget iſte vſus reſeruationis penſionum. Alter eſt modus reſeruationis, etiàm motu proprio, euentualis, ideſt poſtquàm vna, vel plures antiquæ penſiones ceſſauerint, adeòvt non multiplicentur onera, ſed hoc nouum onus effectum ſortiatur, poſtquàm pro ea rata ceſſauerit antiquum. Alter eſt modus reſeruationis ad ſupplicationem, occaſione reſignationis Eccleſiæ, quæ grauatur ad fauorem reſignantis, vel alterius eius intuitu, & contemplatione. Alter eſt modus penſionis voluntariæ, & ſine cauſa, quæ ad ſupplicationem, vel de conſenſu Titularis reſeruatur beneficio pleno. Demùm alter eſt modus penſionis fiduciariæ, quæ motu proprio reſeruetur ſuper Beneficio vacante ante prouiſionem, vel in actu prouidendi in perſona vnius, ad commodum tamen, & vtilitatem alterius, qui ſpectato effectu, reuera ſit penſionarius, perſona verò, in qua fit reſeruatio, ſtet ſolùm demonſtratiuè, atque vt vulgò dicitur, ſit *Teſta di ferro*.

De his itaque modis, quomodo inter ſe differant, & quales ſint vnius, vel alterius modi, vel ſpeciei effectus, agitur in Capp. ſequentibus, & in operis progreſſu.

Datur item altera ſpecies reſeruationis penſionis inſolitæ, & irre-
7 gularis, quæ fiat ad fauorem manus mortuę, putà alicuius Eccleſiæ pro fabrica, vel ſacriſtia, alijſque indigentijs, vel alicuius Hoſpitalis, aut Collegii, ſeu Monaſterii, vel ſimi-

lis corporis ficti, & intellectualis, & ista reseruatio duplicitèr sequi solet, vel scilicet in perpetuum, quo casu intrat quæstio aliàs nimiùm disputata, an dicenda sit vera pensio, ad plures effectus, illum præsertim, de quo infra cap. 10. vt illius mentio fieri debeat in reseruatione aliarum pensionum, & altera ad certum tempus, putà pro frequentiori praxi, præsertim Hispaniarum, vt illa pensio, quæ reseruata est pro persona, vel personis nominandis assignetur alicui loco, vel operi pio, ad certum effectum adimplendum, idque sequi solet ex particulari gratia Apostolica, sine qua fieri non potest, atque proprium, & connaturale tempus est quindecim annorum, quia tanti pro quadam regula generali, & verisimili æstimari videtur vita illius hominis, ad cuius fauorem nominatio sequi deberet, iuxtà ea, quæ in materia beneficiali, ac etiam in emphiteotica habetur circà quindennia, licet obtinentes huiusmodi gratias, solliciti esse soleant illas obtinere pro minori tempore, nempè pro quatuordecim annis, idque pro euitandis illis maioribus expensis, quas facere opportet, quandò gratias pro quindecim annis, vel pro maiori tempore obtinent.

Cap. VI.

De reseruatione Apostolica super Ecclesia, vel Beneficio vacante, purè facta antè prouisionem, vel in actu prouidendi, & quid vbi reseruatio aliquam habeat conditionem, vel clausulam.

SVMMARIVM.

1 *In pensione reseruata purè motu proprio super Ecclesia vacante quid per pensionarium debeat iustificari.*
2 *Quid vbi agitur de Cathedralibus, vel Parochialibus.*
3 *De differentia inter Cathedrales, & Parochiales, & quare in Cathedralibus censeatur derogatum congruæ.*
4 *Quare non debeat deferri processui consistoriali.*
5 *Quid referat, an gratia habeat clausulam* Dummodò, *& non habeat.*
6 *De clausula* Dummodò *adijci solita in Ecclesiis ad præsentationem, vel nominationem Regum.*
7 *Quandò clausula* Dummodò *non faciat gratiam conditionalem.*
8 *Quare gratia reseruationis non habeat viam exequutiuam, quando est conditionalis.*
9 *De inconuenientibus pensionario præiu-*

præiudicialibus, vbi reseruatio est conditionalis.

10 *De cautela, cum qua præfata inconuenientia cessant.*

11 *De inconuenientibus resultantibus ex ista cautela.*

12 *De reseruationibus ad supplicationem, cum narratiua valoris per ascensum, exemplificatur.*

13 *Quid operetur ad fauorem pensionarij possessio exigendi.*

Cap. VI.

VANDO super vacante Ecclesia liberę collationis per Papam, vacatione durante, vel in actu prouidendi, fit reseruatio motu proprio (vt stylus est
1 faciendi) quæ sit pura, nullam habens adiectam conditionem, vel clausulam restrictiuam, tunc, & si valoris fieret mentio, pensionarius tamen pro litterarum exequutione nulla præmitur iustificationis obligatione, vel necessitate, præterquàm super eius clericatu, quoties reseruatio expresè facta non sit pro laico, cum in dubio, vt aliàs dictum est, hoc non pręsumatur, sed pensio censenda sit Ecclesiastica, pro cuius capacitate necessarius est clericatus, ideòque valoris, aliorumque narratorum iustificatio per ipsum non est facienda (A) idque planum est in alijs Ecclesijs, in quibus non verificatur spiritualc matrimonium ratione curæ sacramentalis, vel iurisdictionalis, & formalis administrationis, vt sunt Beneficia simplicia, ac etiam seruitoria, qualia sunt Canonicatus, & Beneficia, vel Cappellaniæ in Cathedralibus, & Collegiatis. Vbi verò agitur de Cathedralibus, & Parocchialibus, in quibus ratione dictæ curæ, & administrationis Concilium Tridentium prouidit, vt re-
2 seruari debeat præcipua, & immunis ab onere pensionum congrua Episcopi in mille, & Rectoris Ecclesiæ Parocchialis in centum, quoniam si fiat super huiusmodi Ecclesijs reseruatio purè, & sine clausula adijci solita *Dummodo remaneant mille pro Episcopo, vel centum pro Rectore*, non per hoc præfatæ Conciliari dispositioni derogatum censetur, nisi expressa fiat derogatio, ideòque eadem clausula subintelligitur, quamuis prouisus reseruationi pensionis consensum præstet, quoniam ille præstitus censetur ad alios effectus, pensionario nimium proficuos, firma tamen remanente ista congrua Conciliari.

Credidit tamen quandoque Rota Romana, cum cuius auctoritate aliqui moderni processerunt, vt id procedat quidem in EcclesijsParocchialibus, non autem in Cathedra-
3 libus, in quibus vbi non adijciatur clausula expressa, *dummodo remaneant mille*, non suffragetur tacita, vel subintelligenda, adeòvt rema-

A. *Add. ad Gregor. decis. 57. num. 11. & ad Buratt. decis. 261. num. 17. Tondut. de pensionib. cap. 14. num. 32. & seqq. cum alijs Disc. 2. de pension. num. 6. & alibi.*

neat solùm Titulari ius petendi congruam alimentariam, non autem Conciliarem, ex illa differentiæ ratione, quòd Ecclesiæ Cathedrales, sub quarum genere ad hunc effectum vniunt etiam Metropolitanæ, prouidentur in Consistorio, præuio processu coràm Papa, vel coram Cardinali deputato, qui Ponens nuncupatur, quo mediante habetur informatio, ne dum de vita, & moribus, alijsque necessarijs requisitis promouendi, sed etiam de statu Ecclesiæ, eiusque valore, & oneribus, exindeque sequitur quod quandò ex processu constat quantus sit valor, & tamèn quod Papa, ità grauat Ecclesiam pensionibus, adeo vt non remaneant mille, ità implicitè derogare dicitur præfatæ Conciliari taxæ (B.) dum in hoc differt præsertim istud Concilium Tridentinum, quamuis Oecumenicum, & generale ab aliis Conciliis generalibus, quòd non indiget illa expressa, & speciali derogatione, quæ in aliis est necessaria.

Verùm id non videtur commendabile, siue expressa, siue tacita, & implicita sit derogatio, quoniam
4 pro dignitate Episcopali, & pro oneribus, quæ Episcopo incumbunt, etiàm modica videtur hæc taxa, cui cum adeò maturo consilio factæ in Concilio Generali, non videtur derogandum, atque manifestus videtur error ad hunc effectum reseruationis pensionum regulare valorem cum processu consistoriali, quoniam notissimum est, huiusmodi processus quodammodo esse potius cæremoniales, dum ab ipsis met promouendis perquiri, & induci solent testes aliqualiter in ea regione versati, & qui loquuntur de proprio iudicio, vel de communi fama, quæ non solùm frequenter, sed semper est fallax, cum tamen ad probationem valoris requirantur testes benè informati, vndè propterea reputatur res dificillimæ probationis, ex latè deductis in Sede Beneficiali (C) ac etiam infrà Cap. 12.

In hoc autem dignoscitur differentia quandò ista clausula *Dummodo* expresse adijcitur, & quandò facta reseruatione purè illa subintelligitur, quoniam priori casu reser-
4 uatio dicitur conditionalis, ideòque vbi pensionarius non sit in possessione exigendi, sibi incumbit onus iustificandi, quod remaneant mille, vel centum (D) in alio verò casu, quia pensionarius fundatam habet intentionem in gratia pura, Titularis autem pro fundamento suæ exemptionis allegat, quod non adsit pro se congrua, idcircò ex regula, quod reus in sua exceptione dicitur actor, talemque personam gerit, idcircò sibi incumbit onus probandi valorem, & iustificandi, quod non remanent mille, vel centum (E) atque hic videtur nimium proficuus effectus, aliquod rationis fundamentum habens, quod reseruatio fiat purè, & absque clausula, *Dummodo*. Alter autem superius enunciatus implicitæ, seu vir-

B. *De Pension. disc. 2. ex num. 6. & disc. 52. sub num. 5.*
C. *De benefic. disc. 90.*
D. *Dict. disc. 2. ex num. 5.*
E. *Eod. disc. 2. vbi concordantes.*

virtualis derogationis Concilij Tridentini, non placet, atque probabile rationis fundamentum habere non videtur.

In illis verò Ecclesijs Cathedralibus, vel respectiuè Monasterialibus, & Parocchialibus, quæ non sunt liberę collationis, sed prouidentur ad præsentaionem, vel nominationem

6 Regum, & Principum, adijcitur quoque dicta clausula *Dummodo*, quæ tamen non dirigitur ad congruam, à Concilio Tridentino in certa quantitate vt supra taxatam, sed iuxtà stylos, in antecedenti capitulo enunciatos, dirigitur ad quotam, nempè dummodò pensiones, quæ reseruantur, computatis etiàm antiquis, tertiam, vel respectiuè quartam, aut aliam fructuum quotam non excedant, atque paritèr dicitur gratia conditionalis, quam pensionario incumbit iustificare, dùm regulariter clausula *dummodo* inducit conditionem, quandò tamen percutit ipsam reseruationem, secus autem si ista sit pura, dicta verò clausula percutiat diuersum

7 effectum, quia nempè præcedat clausula, *Etiamsi alia &c.* deindèq; adijciatur clausula *Dummodo omnes &c.* quoniam tunc non reddit gratiam conditionalem, (F) nimiumq; refert id inspicere, ob magnum effectum Titulari, vel respectiuè pensionario proficuum, vel præiudiciale, exindè resultantem.

Sed quoniam quandò reseruatio sit conditionalis, quia concepta cum dicta clausula *dummodo*, siue

8 ista percutiat quantitatem, siue quotam, vt suprà, experientia docebat, quod huiusmodi gratiæ pro frequentiori praxi inutiles remanebant pensionarijs, quinimmò potiùs damnosæ, & præiudiciales eis erant eodem modo, quo supra in Cap. 1. dictum est de Constitutione Vrbani VIII. quoniam ipsis incumbente graui onere iustificandi concludentèr valorem, deductis oneribus, quod est nimium incommodum, & difficile, iuxta ea, quæ latius, & ex professo habentur in Sede Beneficiali ad hanc materiam probationis valoris (G) & quod magis est cogerentur substinere longam, & dispendiosam litem per tres conformes, quoniam licet ipsæ litteræ Apostolicæ reseruationis habeant viam exequutiuam, & non admittant appellationem suspensiuam, nihilominus ista datur non ab ipsis litteris, earumque exequutione, sed à declaratione Iudicis explicita, vel implicita super sufficienti iustificatione valoris, dum id pendet à probationibus extrinsecis (N) Exindè sequebatur, quòd vel pensionarii de-

9 cedebant ante finem litis, vel quod ab ista defaticati, & depauperati, eam deserebant, adeòvt Beneficium conuerteretur in maleficium. Hinc nostra ætate adinuenta est cautela, per quam econuersò inutilis vt plurimum remanet dicta clausula *dummodo*, adiecta ad fauorem Titularis, adeòvt idem resultet

10 effectus ac si reseruatio esset pura, & sine

F. *De Benef. disc. 90. num. 51. de Pens. in Summ. num. 37. & 107.*

G. *Dict. disc. 90. de benef. vbi videri possint auctoritates, & infra Cap. 12.*

N. *Infra Capit. 12.*

& sine dicta clausula, quod scilicet cogitur Titularis, non quidem coactione pręcisa, & directa, sed indirecta, & causatiua, quando cupit Ecclesiam obtinere, non solùm præstare simplicem consensum, qui non alterat naturam actus, neque cessare facit conditionem, sed quòd se asserit benè informatum de valore, quòdque sibi remaneant mille, vel centum, siue quòd pensiones non excedunt tertiam, vel quartam, aut aliam quotam, assumendo in se onus probandi contrarium, & quę assumptio exindè resultat quamuis
11 expressè non fiat, ideòque adamussim sequitur idem effectus, de quo supra Cap. 1. quoniam Titularis ità præmitur onere iustificandi valorem, quod exigit tres conformes in iudicio ordinario, & interim cogitur soluere pensionem, absque probabili spe recuperandi indebitè solutum, adeòvt duplici ità grauetur pensione, vel onere (I) vnde propterea edocemur, quod illa medicina, quæ adinuenta est ad occurrendum vni malo, aliud malum fortè maius producit, quòdque verificetur vulgatum adagium, quod incidit in Scyllam, cupiens vitare Carybdim.

Speciem item reseruationis conditionalis habet illa, quæ non fiat motu proprio, sed ad supplicationem explicitam, vel implicitam, vt verificatur in illa pensione, quæ
12 ex causa resignationis reseruetur ad fauorem resignantis, vel alterius, in eius gratiam, ac etiam in illa, quæ reseruetur intuitu, & contemplatione Ordinarij Collatoris, iuxta insinuata supra Cap. 3. quod scilicet valens prouidere beneficium eius ordinariæ collationis, cupiens verò ad fauorem personæ sibi gratæ aliquam reseruari pensionem, curat, vt capiatur prouisio Apostolica, ad effectum, vt dicta reseruatio sequatur, siue vbi idem sequatur, ad instantiam, & gratificationem Patroni super beneficio de iurepatronatus; & magis vbi agatur de pensione voluntaria, beneficio pleno, quoniam in his casibus, cum non soleat reseruari pensio vltrà tertiam partem fructuum, & in parochialibus vltrà quartam, itàvt Papa cum illo præsupposito gratiam concedat, aliàs non concessurus, ex indè sequitur, quòd pensionarii onus est iustificare valorem, eodem modo, quo superius insinuatum est in reseruatione expressa, & conditionali per clausulam *Dummodò &c.* nisi eadem adhibeatur cautela, de qua supra, cum tunc idem resultet effectus, pro quo obtinendo potiùs, quàm pro validitate gratiæ consensus Titularis adhiberi solet. (L)

Quasi possessio exigendi, in qua Titularis constituerit pensionarium cum solutione vnius termini, vel
13 etiam alicuius partis, quamuis modicæ, in causam tamen, seù partem integræ pensionis, quod sufficit, eundem operatur effectum, non quidem omnimodum, sicuti operatur dicta cautela transferendi onus in Titularem probandi concludenter valo-

I. *Rot. coram Celso decis. 346. de Pens. disc. 6. num. 3. & disc. 91. num. 2. de Benef. disc. 90. num. 48.*

L. *De Benef. disc. 90. num. 37. de Pens. disc. 11. & seqq. & disc. 93. in supplemento.*

valorem, sed in aliqua parte, scilicet pendente iudicio ordinario iustificationis valoris, terminando per tres conformes, vt interim ex remedio possessorio retinendæ, Titularis cogatur soluere pensionem, adhuc tamen onus est pensionarii iustificare valorem; cùm Titulari sufficiat pro impugnatione reseruationis intentare illam actionem, quæ negatoria dicitur. (M)

Differunt autem inter se istę duę cautelæ, quòd prior, nempè consensus qualificati, vt supra, vno respectu magis proficua est Pensionario, alio respectu est magis restricta, minusque prodest, quoniam suffragatur solùm contra consentientem, non autem contra successorem, qui similem non præstiterit consensum; è conuersò autem posterior cautela, scilicet possessionis, vno respectu minus operatur circa obligationem iustificandi valorem, sed alio respectu magis proficua est, quia operatur etiam contrà successorem, vt infrà Cap. 16.

M. *Dict. disc. 90. de Benefic. num. 45. & 46.*

Cap. VII.

De Apostolica reseruatione super Ecclesia, vel Beneficio vacante euentuali, si, & postquàm antiquæ, vna, vel plures pensiones cessauerint.

SVMMARIVM.

1 *Qualis sit reseruatio euentualis.*
2 *Quæstiones in hac specie cadunt mortuo Papa, qui eas facit, antequàm effectum sortiantur.*
3 *Quare non procedatur remissiuè, & quandò ità procedendum sit.*
4 *De vitio superfluitatis, quandò excusabile, & non damnabile.*
5 *De eadem quæstione cadente in inuestituris feudalibus, & emphitheoticis, in concessionibus officiorum. & in expectatiuis beneficiorum.*
6 *Quæ sint rationes dubitandi de his reseruationibus.*
7 *Gratia concedibilis dicitur imperfecta recipiens perfectionem à puritate cordis.*
8 *De ratione voti captandæ mortis.*
9 *Non procedit in feudis, & de ratione.*

Multò

10 *Multò minus in beneficijs, & pensionibus.*
11 *Quòd generaliter ista ratio voti captandæ mortis non attendatur.*
12 *De ratione supplantationis successoris.*
13 *Quare non intret distinctio inter Principem supremum, & inferiores.*
14 *De negantibus potestatem Papæ faciendi has concessiones præuentiuas.*
15 *De differentia inter concessiones temporales, & istas beneficiales, vel spirituales.*
16 *Quòd ratio supplantationis non causet nullitatem, & quare.*
17 *Laudatur quod Pontifex successor reuocet istas reseruationes, adhùc effectum non sortitas.*
18 *De inconuenientibus, quæ ex ista specie reseruationum resultant.*
19 *De eadem conclusione, de qua num. 7. & an sit reseruatio conditionalis, & imperfecta:*
20 *De operatione gratiæ conditionalis, vel actus imperfecti.*
21 *Quale sit subiectum pensionis.*
22 *Quandò intret implicantia plurium pensionum super eisdem fructibus.*
23 *Si antiquæ pensiones cessant in parte, an noua pensio euentualis subintret in sola parte defecta pro rata.*

Cap. VII.

B aliquo moderno tẽpore inoleuit quidam, fortè parum commendabilis vsus faciendi huiusmodi reseruationes euentuales, quod scilicet vacante aliqua Ecclesia Cathedrali, vel Monasteri a-
1 li, quę pingues habeat redditus, adeò vero grauata sit pensionibus, vel reseruatione fructuum, vt nouarũ pensionum sit incapax de præsenti, probabilitèr autem ad breue tempus, ob grauem ætatem reseruatarij, vel pensionariorum speretur capacitas, ipsa vacatione durante, vel in actu prouidendi sit aliarum pensionum reseruatio, effectum sortitura in toto, vel in parte, si, & postquàm antiquæ pensiones, vel fructuum reseruatio in toto, vel in parte, & ad ratam cessauerint. Quandò autem iste casus cessationis antiquarum pensionum, vel reseruationis fructuum verificatur, adhuc viuente illo Pontifice, qui hanc euentualem reseruationem fecit, tunc nulla cadit ratio dubitandi, quę solùm cadit, quandò id sequatur post eiusdem Pontificis mortem, quo
2 casu pariter à moderno tempore, (quod in moderna introductione antiquum esse non potest) non semel disputari contingit, an tales reseruationes euanuerint, vel potius effectum sortiri debeant, vt patet ex deductis in pensionum sede (A) Quam-

A. *De pension. disc. 1. & 2. & 82. in supplemento.*

Quamuis autem super ista quæstione, sufficere videretur habere se remissiuè ad insinuata loca, in quibus latè de illa tractatur, Nihilominus quia non multum incommoda est illa remissio, quæ vt genio, & stylo satisfiat, practicatur circa comprobationem conclusionum, quas lector peritus præsupponere poterit, absque testimoniorum necessitate, dum fortè non videor testis adeò malè informatus, vt mihi aliqua fides præstanda non sit. Notabiliter autem incommoda censenda est remissio substantiæ, ideòq; superflua, & vitiosa dici non meretur illa repetitio, quæ gratia maioris declarationis, vel ex alio proficuo, & rationabili fine fiat. (B)

Assumendo igitur quæstionem, licet in subiecta materia, vt præmissum est, illa sit noua, ideòque in his præcisis terminis non de facili habeantur maiorum nostrorum auctoritates, arguendo tamen à similibus, à quibus ob rationis identitatem arguere licet, antiqua est, multasque habet maiorum auctori-
5 tates, & præsertim Feudistarum, qui originaliter illam tractant, occasione illarum inuestiturarum de feudis adhuc non vacantibus, quas ipsi abusiuas appellant, vndè propterea infertur per moderniores ad consimiles præuentiuas, vel abusiuas inuestituras emphiteoticas, ac etiam ad concessiones officiorum vacabilium, & Beneficialistæ tractant in materia expectatiuarum, ideòque ea, quæ per Doctores in dictis materijs considerantur, rectè ad subiectam materiam applicari possunt, & per consequens expedit recurrere ad loca, in quibus de his agitur (C)

Plures itaque dubitandi rationes aduersus huiusmodi præuentiuas, vel abusiuas concessiones considerari solent, quarum vna est illa, quòd ità inducatur votum captan-
6 dæ mortis possessoris. Altera est illa supplantationis successoris, & exercitij potestatis pro tempore, quo ista iam cessauit, ipseque annihilatus est. Et altera, quòd ista dicenda sit concessio, vel gratia conditionalis, & imperfecta recipiens essentiam, & perfectionem à purificatione conditionis, sub qua concepta est, ideòque requiritur extremum habile de tempore purificationis, quandò perfectio actus sequitur, tanquam per speciem nouæ gratiæ, quæ tunc fieri dicitur, iuxtà auctoritates latè cumulatas per modernum scribentem, de quo infrà (D)

Singulas autem rationes prædictas distinctè examinando. Quatenùs pertinet ad primam voti captandę mortis, cum ista infectio proueniat à quadam subtilitate iuris

F ciui-

B. *De feud. disc.* 1 *num.* 23. *de benefic. disc.* 47. *num.* 10. *de fideic. disc.* 18. *num.* 6. *& alibi sæpius.*

C. *De regal. disc.* 3. *&* 198. *in supplemento de Emphiteusi disc.* 1. *&* 2. *de feud. in summa num.* 117. *& seqq. Annot. ad Concil. Trident. disc.* 45. *& alibi.*

D. *Apud. Turr. de pactis futur. successi. in fine pagina* 526. *num.* 16. *& seqq. & disc.* 1. *de pension. n.* 13. *& seqq.*

ciuilis, quod fortè attentis antiquis Romanorum temporibus, & moribus, ex iustis, & rationabilibus motiuis, tunc ordinatum fuit, idcircò illius dispositio, iuxtà sensum illorum, qui legum litteram rigorosè sequuntur, attendi solùm debet in ijs, quæ eidem iuri ciuili cognita sint, & iuxtà illud regulentur, vt ad rem nostram sunt concessiones emphiteoticæ, quoniam dictum ius ciuile cognouit contractum emphiteoticum, ideòq; magis communiter est receptum, vt istius voti captandæ mortis nulla ratio habeatur in concessionibus feudalibus, quoniam feuda præfato iuri ignota sunt, vt potè introducta post dissolutum in Occidente Romanorum Imperium per Longobardos, vel per Germanos, qui Franchi tunc dicebantur, propriasque, & particulares habent consuetudines in scripturam redactas, atque legum formam habentes, cum quibus regulantur (E)

Multò igitur magis idem dicendum est in Beneficijs, & pensionibus ecclesiasticis, huic iuri ciuili omninò ignotis, & quod magis est eidem iuri tanquam laicali, non subiectis, & quæ regulantur cum
7 proprijs, & peculiaribus legibus, & regulis, beneficialibus; Ità quoque ad euidentiam comprobante notoria, & inconcussa praxi, quoniam longè magis proximè istud votum captandę mortis intrare deberet in resignationibus, cum reseruationibus pensionum, quibus prouisi grauantur, aut in coadiutorijs cum futura successione, & generaliter in omnibus gratijs expectatiuis, & tamen apud beneficialistas nunquam ista consideratio habita fuit.

Clarius verò quoniam etiam in materijs ciuilibus, vel prophanis, præfato iuri ciuili cognitis, & quæ
8 cum eius dispositione regulantůr, ob morum, & temporũ, ac etiam Religionis, & pietatis immutationem in melius, ista mala pręsumptio in praxi non attenditur, nullaque istius voti suspicio, vel ratio habetur, dum illa intrare deberet in qualibet successione necessaria filiorum, vel agnatorum, aliorumque coniunctorum, cum ordine primogenituræ, seù maioratus, vel proximitatis sanguinis in Regnis, & Principatibus, nec non in feudis pacti, & prouidentiæ, & in primogenituris, ac maioratibus, & fideicommissis, alijsq; similibus successionibus certis, & necessarijs; Ac etiam in venditionibus prædiorum, aliorumque bonorum ad vitam, & in censibus, alijsque iuribus vitalitijs, nec non in donationibus cum reseruatione vsusfructus, vel cum obligatione alterius præstationis ad vitam; Ideoque ea, quæ in dicto iure ciuili, & apud eius interpretes theoricè habentur, videntur potius proportionata Scholis, & Accademijs pro Tyronum ingenijs exercendis, quàm foro practico, etiam respectu illarum concessionum, vel dispositionum prophanarum, quę per inferiores fiant, eidem iuri ciuili subiectos; Multò igitur magis ad effectum, de quo agitur, tàm ratione subiectæ materiæ Ecclesiasticæ, vel spiritualis, quæ

E. *De Emphiteus. disc.* 1. *num.* 16. *& sequent.*

quæ dictum ius ciuile in nihilo re-
cognoscit, quàm ratione personæ
facientis huiusmodi reseruationes,
qualis est priuatiuè, & singulariter
Papa, qui exemptus quidem est,
etiam à lege Ecclesiastica positiua,
dùm in ratione coactiua aliam non
recognoscit legem, nisi Diuinam,
adhùc tamen ex quadam coactione
directiua, deriuante à lege con-
gruentiæ, & honestatis, aut pro
regulatione eius voluntatis, & styli,
quodammodo, & per modum lo-
quendi, subiacere videtur legibus
Ecclesiasticis, & beneficialibus. At
quoad leges ciuiles, & sæculares,
de quarum genere sunt illæ Ro-
manorum, quæ iuxtà compilatio-
nem Iustiniani efformant ius ciuile,
& commune, nulla penitùs cadit
ratio dubitandi, vndè propterèà de
manifesto conuincuntur errore illi,
qui ratiocinijs neglectis, atque
cum sola auctoritatum littera, vel
cum regulis, & propositionibus ge-
neralibus procedentes, ad huius-
modi distinctiones, tàm legum,
& materiarum, quàm etiam mo-
rum, & temporum non reflectunt,
sed res, & casus confundunt.

Altera dubitandi ratio supplan-
tationis successoris, & dispositio-
nis pro tempore inhabili, & post
expiratum ius disponentis, depen-
9 dentiam habere videtur ab alia ra-
tione, quæ resultat à natura, vel
qualitate reseruationis, an sit pura,
vel conditionalis, vt infrà, quoniam
vbi verius esset illam esse conditio-
nalem, tunc inanis esset hęc inspe-
ctio magis dubia, dum subsisteret
alter clarior, & solidior defectus, su-
perius insinuatus, imperfectionis, &
resolutionis concessionis ob mor-
tem, vel aliàs expiratum ius con-
cedentis antè conditionis purifica-
tionem, sed quandò probabilius di-
cendum esset (vt verè dicendum est)
quod ista censenda sit gratia, vel
concessio pura, & ab initio perfe-
cta, cuius effectuatio ad certum
casum protracta sit, tunc quatenus
ad istam dubitandi rationem perti-
net ad rem nostram, penitùs ina-
ne, ac superfluum est assumere
10 inspectionem in Regalium Sede,
occasione officiorum, & in alia Sede
Emphytheusis peractam (F.) super
distinctione inter supremos Princi-
pes, habentes potestatem derogan-
di legibus, & iuri tertij, & inferio-
res Prælatos, vel Magistratus, qui-
bus ista potestas non competat, quo-
niam certum est istam speciem re-
seruationis fieri non posse ab Ordi-
narijs, alijsque inferioribus Præ-
latis, illamque singulariter, & pri-
uatiuè pertinere ad Papam, circa
cuius personam licet aliqui feudistę,
præsertim Germani, (G) negent
11 hanc potestatem, Attamen quid-
quid sit in temporalibus, putà
circa inuestituras feudales, aliasque
dispositiones, & concessiones, quas
Papa faciat vti Princeps tempora-
lis ditionis Ecclesiæ, & in quibus

F. *De emphytheus. disc. 1. & de Regal. disc. 3. & in annotationibus ad eundem, & disc. 198. in supplemento, & in tractat. de offic. venal. cap. 14.*

G. *Plenè relati ab enunciato moderno scriptore apud Turr. de pact. futur. success. pagina 526. num. 21. & enunciatur eodem disc. 1. de pensionibus.*

etiam in Curia magis recepta est contraria opinio, vt eius prouisionibus iste defectus non obstet ad causandam earum nullitatem, sed solum vt id præbeat iustum motiuum Successori illas reuocandi (H). non exindè inferri potest ad casum, vel effectum, de quo agitur, beneficiorum scilicet Ecclesiasticorum, ac pensionum, aliorumque onerum super eis, dum in his, aliisque si-
12 milibus materijs Ecclesiasticis, & spiritualibus Papa disponit vti Papa, idest Christi Vicarius, & Vniuersalis Ecclesiæ Caput, non autem tanquam Princeps, magna siquidem differentia dignoscitur inter vnam, & alteram potestatem, ex ijs, quæ alibi pluries deducta sunt, atque præsertim in beneficialibus, vt supra cap. 3. insinuatum est, iuxtà opinionem in Curia passim receptam, & vbique apud Catholicos recipiendam, quod Papa est absolutus Dominus, & dispositor etiam de ipsis beneficijs, eorumque substantia, multo magis circa istud onus, quod verè substantiam non afficit, vt supra in cap. 2. & 3. ac etiam infrà pluries.

Considerando quoque quòd, vt pręsertim in materia emphitheotica aduertitur, (I) etiam respectu Prælatorum, aliorumque inferiorum, ista ratio prohibitę supplantationis
13 successoris non causat inualiditatem actus ab initio, & ipso iure, cum dicatur esse in statu validitatis, donec viuit Prælatus, vel alter inferior ob possibilitatem, quod ipso adhuc viuente casus fiat, solùmque operatur vt non afficiat Successorem, qui possit reuocare, vel nolle stare actui, & è conuersò volens potest acquiescere, & non impugnare, & sic in gratiam ipsius Prędecessoris, non autem tertij, quod magis in Papa dicendum est; Ideoque concludendum videtur, quod actus dici non debeat infectus, sed quod ista consideratio iustum tribuere possit motiuum Successori illum re integra reuocandi; & quidem valdè commendabiliter, quandò fiat, ob
14 plura inconuenientia, quæ ista moderna introductio producit. Quemadmodum enim, iuxtà stylum, præsertim initio sæculi currentis introductum, & continuatum, nouus Pontifex initio Pontificatus solet facere Constitutionem reuocatoriam exemptionum, & franchitiarum, aliarumque Camerę præiudicialium concessionum, factarum per Prædecessorem, quandò non sint ex causa verè onerosa, & correspectiua, magis autem proximè, & ad rem, antiquior est stylus per Regulas Cancellariæ, cuiuslibet Pontificatus initio, reuocandi vniones, quæ effectum adhuc non sint sortitæ, iuxtà ea, quæ super hac regula vnionum reuocatoria habentur in Sede Beneficiali, ità multò magis deberet fieri huiusmodi abusiuarum reseruationum, adhùc effectum non sortitarũ, generalis reuocatio, ob quamplura inconuenientia, quæ ista parùm commendabilis moderna introductio producere solet, & pręsertim (vt nostra ætate praxis non semel docuit) quandò per cessum, vel decessum illius, in cuius prouisione facta

H. *d. disc. 1 de pension. num. 24. & in d. tract. de offic. venal. Cap. 14.*

I. *Dict. disc. 1. de emphitheus.*

facta est hæc reseruatio, cui ipse
15 consensum præstitit, iuxta stylum, in pluries enunciata Sede insinuatum, vacat Ecclesia, adhùc antiquis pensionibus, vel antiqua fructuum reseruatione onerata, eò quia istius nouæ reseruationis euentualis, non de facili habetur notitia, exindè sequitur, quòd viri conspicui, & qualificati ad huiusmodi Ecclesiarum regimen suscipiendum de facili inducuntur, ob spem probabilem cessationis antiquarum pensionum, vel reseruationis fructuum, regulatam à graui ætate, vel mala valetudine pensionariorum, seù reseruatariorum, postmodum verò, facto casu ab eis sperato, detectisque huiusmodi nouis, & occultis oneribus, decepti remanent, Ecclesiarum aliàs regimen non suscepturi. Et quod magis est, quandòque casus accidit, quòd per mortem pensionarij, per quam onus, vel in totum cessare, vel in parte minui, pro frequentiori contingentia, debet, & solet, ità potius augetur, & fit maius, vt puta, iuxtà casum, quem sum expertus. Grauata erat quædam Ecclesia Metropolitana (alias antiquioribus temporibus valdè pinguis, & solita supportare maius onus) pensione scutorum mille septingentorũ, & quinquaginta, ad fauorem cuiusdam Cardinalis, qui benè informatus de diminutione reddituum, & antiqui status Ecclesiæ, oretenùs beneuolam practicabat cum Archiepiscopo reductionem notabilis partis, contentus solùm scutis mille; decedens autem dictus Cardinalis, in vim soliti indulti, transtulit dictam pensionem pro eadem rata scutorum mille, atque translatio effectum habuit, dùm receptum est, quòd huiusmodi euentuales reseruationes non præiudicant antiquis pensionarijs, in facultate transferendi, vt infrà Cap. 2. Detecta verò fuit noua pensio euentualis scutorum quingentorum monetæ, Vndè propterea onus Ecclesiæ, & Titularis auctum fuit, eique expediebat, quòd antiquus pensionarius non decessisset, quod (I) aliquod scandalum produxit, ideoque multò commendabilis videretur dicta reuocatoria.

Demùm quoad tertiam dubitandi rationem, in qua principalitèr insistebat pluries enunciatus moder-
16 nus, qui doctus quidem, & ingeniosus huius Curiæ primi Ordinis Aduocatus, in controuersijs enunciatis in sua Sede (L) fuit promotor, & accerrimus propugnator motiui, vt patet ex eius iam enunciata consultatione. (M) Theoricè scribendo hinc indè concordabamus in principijs, vel conclusionibus in abstracto, discordabamus verò in concreto, siue in applicatione. Siquidem admittebam ego tanquam verissimam conclusionem ab ipso deductam, latèque exornatam, quod gratia, & quæcumque alia dispositio conditionalis, vel aliàs imperfecta, expectans perfectionem à purificatione conditionis, vel ab alio actu perficiente, nihil de præ-
17 senti ponit in esse, nullumque ius tribuit, quòdque attenditur tempus,

pus,

I. *De isto casu disc. 3. de pension.*
L. *Dict. disc. 1. & 82. de pension.*
M. *Impress. post Turr. de pact. futur. success. in fine pagina 524. & seqq.*

pus, in quo sequitur perfectio, quod etiam in feudis, alijsque prohibitis receptum habetur, vt attendatur tempus assensus, vel alterius actus perficientis (N) vt etiàm dictum est supra in Cap. 4. de Clericatu, vt in pensione voluntaria, quamuis non adsit de tempore reseruationis, sufficiat adesse de tempore consensus Titularis, quoniam iste perficit actum aliàs conditionalem, & imperfectum, cum similibus; Discordantia verò erat in applicatione ad factum, quoniam veriùs est huiusmodi reseruationes, quoad substantiam, esse puras, & perfectas ab initio, atque solùm differri effectuationem, vel exequutionem, eodem modo, quo habetur in donationibus inter viuos, quæ collatæ sint in tempus mortis collatoris, quoniam aliud est vbi post mortem confertur substantia, & aliud est vbi differtur exequutio, vel effectuatio; Quod magis proximè habemus in eadem materia beneficiali in vnionibus, vel suppressionibus, aut dismembrationibus, vel super immutatione naturæ beneficiorum, post cessum, vel decessum possessoris, quoniam ipsamet superiùs enunciata regula reuocatoria vnionum, quæ adhuc effectum sortitæ non sint, clarè comprobat istam veritatem, quoniam si vnio collata post mortem possessoris esset conditionalis, vtique mortuo Pontifice, qui eam fecit, inanis esset regula reuocatoria, dùm reuocatio præsupponit præexistentiam actus iam perfecti, cum similibus.

Provt etiam concordabamus in altera propositione, ab eodem scribente nimium inculcata, de qua etiam supra Cap. 2. quòd subiectum pensionis non est beneficium, neque eius bona, sed sunt eiusdem beneficij fructus, super quibus pensio
18 imponitur, vndè manat quòd pensionarius nullum ius in re, neque ad rem in beneficio acquirit, nullamque habet participationem in administratione; Discordabamus autèm paritèr in applicatione, seù veriùs fallacia est in consequentia, quæ exindè deducitur, quòd scilicet impossibile sit substineri reseruationem puram, & perfectam sine subiecto, dùm tunc non aderant fructus, qui sunt pensionis subiectum, dùm Papa disponere non potest super non ente, neque concedi, vel conferri potest id, cuius substantia non est in esse de præsenti (O) Verùm in hoc consistere videtur fallacia, quoniam tunc ista impossibilitas, vel implicantia intraret, quandò super ipsis fructibus illius temporis iam alijs pensionarijs, vel reseruatario
19 assignatis, ista noua reseruatio fieret, cum eadem res non possit duobus in solidum eodem tempore concedi; secus autem, vbi agitur de fructibus futuris, & percipiendis in tempore habili, quandò cessatis antiquis impedimentis, commodè potest cum eis istud nouum onus adimpleri, cum nulla videatur subel-

N. *De feud. disc.* 78. *de donation. disc.* 61. *de credit. disc.* 13. *&* 151. *&* *alibi pluries.*

O. *In consult. superiùs citata num.* 4. *&* 5.

subesse ratio ; quę id prohibeat. Siquidem etiam reseruationes primæ, & omninò puræ substineri nó possunt super fructibus illius anni, vel temporis, in quo fiunt, sed adhuc intelliguntur factæ super fructibus futuris, qui singulis annis maturabunt, ex propositione, de qua pluries infrà, quod tot sunt anni pensionis, quot sunt recollectæ fructuum, adeòvt quælibet recollecta deseruiat pro quolibet anno, ideòque, si vera esset consequentia, non posset prima, & pura reseruatio substineri, nisi pro primo anno, & super fructibus tunc extantibus, quod vtique vanum est asserere.

Subiectum itaque pensionis non consistit in ipsis fructibus tunc extantibus, sed consistit in illa, quæ dicitur fructuum commoditas, habens tractum successiuum, etiàm longæuum, absque eo, quod scindi, vel diminui, aut aliàs tangi dicatur ipsum corpus, vel ipsa substantia, seu causa productiua fructuum, vt receptum habemus in feudis, & officijs, alijsque prohibitis, & in libero priuato commercio non existentibus (P) & in hac specie pensionum Ecclesiasticarum habetur infra Cap. 14. ideòque non videtur, quid prohibeat vt illa commoditas, quæ alicui vendita, vel aliàs concessa est ad vitam, vel ad certum tempus, non possit ex nunc purè, & perfectè vendi, vel concedi alteri ad eius vitã, pro eo tempore, quo prior commoditas cessauerit, eodem modo, quo vendito vni prædio ad vitam, iuxtà illum contractum, de quo in sede Emphitheusis, & Venditionis (Q) possit ex nunc fieri alteri consimilis venditio, si, & postquàm prima cessauerit; Idemque in concessione officij vacabilis, vel in constitutione census vitalitij, cum similibus, cum implicantia consistat, quando eadem fructuum commoditas, contemporaneè pluribus in solidum concederetur, illicò effectum sortitura, neque super hoc idem scribens videtur benè satisfacere, quamuis enim excitet responsionem obiecto, vt potè contentam in meo discursu iam publicæ luci edito (R) Attamen adæquatè non satisfacit, quia reuerà non videtur posse satisfieri; Vndè propterea post controuersias in vtroque discursu, hinc indè enunciatas; Cum aliarum consimilium reseruationum casus essent purificati, nil oppositum fuit, sed Titulares aquieuerunt. Cessabit autem ista quæstio, quandò Successores Pontifices agant id, quod superius dictum est in Cap. 2. quod scilicet imitentur nostrum Legislatorem Innocentium XI. eiusque sequantur vestigia, dum ab ista reseruationum specie hactenus omninò abstinuit.

Quandò autem antiquæ pensiones, quarum cessatio posita est
23 in conditione, pro effectuatione istius nouæ reseruationis euentualis, non cessant in totum, sed in parte,

P. *De feud. dict. disc. 76. & 110. de emphitheus. disc. 58. de Regal. disc. 16. de officijs venalibus Cap. 7. & alibi.*

Q. *De empt. & vend. disc. 1.*

R. *Dict. disc. 1. de Pension. num. 18. & seqq.*

parte, puta quia aliqui pensionarij decedant, alij verò superuiuant, siue quia pensionarius decedens partem pensionis transtulerit, vndè propterea cessauerit in parte, intrat dubiũ an pro rata cessante debeat noua pensio effectum sortiri, vel potius requiratur, vt cessatio sequatur in totum, atque verius, magisque in praxi receptum est, vt sufficiat cessatio in parte, in qua noua pensio pro parte cessata subintrare debet, & sortiri effectum. (S)

S. *De Pension. disc.* 3.

Cap. VIII.

De Apostolica reseruatione pensionis voluntariæ, & sine causa super beneficio pleno.

SVMMARIVM.

1 *Papa potest reseruare pensiones super beneficio pleno, etiam sine causa, & sine consensu possessoris, sed non solet.*

2 *Potest concurrere cum quolibet ordinario collatore, illumque præuenire in collatione beneficiorum, sed non solet.*

3 *De reseruatione, beneficio pleno, voluntaria, & sine causa.*

4 *Recipit perfectionem à consensu titularis.*

5 *Verificari debet integer valor narratus, aliàs reseruatio corruit in totum.*

6 *De decreto annullatiuo, vbi non doceatur de veris, & effectiuis solutionibus integris.*

7 *An sufficiat obseruantia 30. annorum.*

8 *Defectus istius iustificationis non attenditur in possessorio manutentionis, & quid in iudicio exequutiuo litterarum.*

9 *Consensus Titularis de quo tempore, vel in quo statu interuenire debeat.*

10 *Quid de receptione solutionis, an fieri possit ab infirmo, ad satisfaciendum decreto, de quo num. 6.*

11 *De differentia inter priuationem iuris quæsiti, & exclusionem à iure quærendo.*

12 *An probatio solutionis possit fieri per testes, ac aliàs, quàm per publicum instrumentum.*

13 *An iustificari debeat solutio illorum terminorum, in quibus Titularis nullos fructus percipit.*

14 *Solutiones debent esse factæ ab ipso titulari, non à tertio, & ipsi pensionario, non autem tertio, & quid si factæ sint patri legitimo administratori.*

15 *De pensione voluntaria, beneficio pleno, sed cum causa, etiam minus odiosa, quæ non debeat dictum decretum irritatiuum.*

16 *Quales rigores attendantur in hac specie.*

17 *De probatione valoris beneficij ad hunc effectum, remissiuè.*

18 *An Titularis, qui huic pensioni consensit, vel eius successor habeat actionem indemnitatis, vel releuationis contrà illum, in cuius gratiam id egit.*

Cap. VIII.

VAMVIS, ex iam insinuatis in superiori Cap. 3. possit Papa reseruare pensiones, etiam super beneficio pleno, absque consensu, immò cum positiuo dis-
1 sensu possessoris, ac etiam sine causa, quoniam, qui potest facere plus, potest absque dubio facere minus, ideòque si potest priuare possessorem in totum ipso beneficio, illudque alteri conferre, vel aliàs de ipso disponere, multò magis potest imponere aliquod onus, non super ipso beneficio, eiusque substantia, sed super fructibus excrescentibus, qui erogari debent in subuentionem indigentium, aliaque pia opera, adeòvt ex insinuatis in Cap. 2. quando cum debita discretione pensionum reseruationes fiant aliud non importent nisi destinationem personarum, vel vsuum. Nihilominus id Papa non solet practicare, adeòvt nulli, vel nimium rari sint casus, in quibus hanc exerceat potestatem, eodem modo, quo habemus in collatione beneficiorum, nullam habentium Apostolicam reseruationem, vel affe-
2 ctionem, quoniam etiam in istis Papa potest concurrere cum ordinario collatore, eumque præuenire, sed non solet, nisi valdè raro, & ex magna causa, (A) cum similibus. Adhuc tamen incertum est de quo tempore, & ex quo initio, vel qua occasione quidam inoleuit stylus, non tamen vniformis, sed varius pro varietate genij, & sensuum
3 Pontificis pro tempore, quòd alij sunt faciles, alij verò difficiles; istaque posterior pars commendabilior dicenda videtur, denegando huiusmodi reseruationes beneficio pleno, quæ voluntariæ dicuntur, & sine causa, quod scilicet ipsomet possessore beneficij supplicante, vel ad supplicationem petentis reseruationem, cum præsupposito consensus Titularis, fiat pensionis reserua-
4 tio, quę propterea triplicem continere dicitur conditionem; vnam nempè consensus Titularis, a quo gratia essentiam, & perfectionem recipere dicitur, cum sine illo non dicatur adesse assensus Papæ. Vndè propterea, vt pluries insinuatum est, quamuis regulariter capacitas pensionarij requiratur de tempore factæ gratiæ, & Datæ supplicationis, nihilominus in hac specie sufficit illam adesse de tempore prestiti consensus, nisi obstet aliàs insinuata difficultas quod pensionarius in supplicatione narretur clericus, vt supra *Cap. 4. num.* 12. (B) Altera est conditio paritèr insinuata supe-
5 rius in Cap. 5. verificationis valoris narrati per ascensum, adeòvt absque ista verificatione gratia corruat in totum,

G

A. *De benefic. disc.* 23.

B. *Disc.* 10. *de pension. &* *alibi.*

totum, neque substineatur pro rata, ratione indiuidui voluntatis Papæ, quem eatenùs illam concessisse censendum est, quatenus subsisteret narratus valor, ex quo Papa cognouit adesse excrescentiam fructuum, super quibus, absque incommodo Ecclesiæ, & Successorum in beneficio, istud onus imponi potuit, ista namque pensionum species dicitur in iure odiosa, vt potè sapiens quamdam speciẽ hęreditatis, quam beneficij possessor in eo sibi constituere voluit, ideòque non intrat illa ęquitas, quæ infrà in Cap. 10. vrget ad fauorem resignantis contrà resignatarium, vel eius successorem, vt non verificato narrato valore in totum, substineatur pensio pro rata in dictoque Cap. 10. habetur differentia inter vnum casum, & alterum.

Tertia demum est conditio, quæ frequentiùs litibus, & controuersijs occasionem præbere solet inter pensionarium, & successorem illius Titularis, de cuius consensu ista spe-
6 cies pensionis voluntariæ, beneficio pleno, reseruata est, quòd scilicet ad occurrendum fraudi, & collusioni, cuius suspicio nimiùm est probabilis inter Titularem, & pensionarium, maximè si sint sanguine coniuncti, vt istud onus adijciatur absque incommodo Titularis, donec beneficium obtineat, ad supplanctandum successorem, & tanquam per speciem hæreditamenti in parte, idcircò in hac specie reseruationis adyci solet decretum annullatiuum, vt donec viuit, vel possidet ille Titularis, sequi debeat vera, & effectiua solutio omnium terminorum a primo vsque ad vltimum, adeòvt defectus iustificationis vnius termini, vel eius partis irritet, & annullet gratiam, quamuis constaret de vera, & effectiua solutione multorum terminorum per longum, & notabile tempus, neque sufficiunt confessiones de recepto, vel quietantiæ, & computorum solidationes, etiam iuratæ, & per publicum instrumentum, nisi confessio aliundè, per veras, & legitimas probationes iustificetur, ex eadem superiùs insinuata ratione, quòd scilicet agitur de materia odiosa, nimiumque de fraude suspecta, in qua propterea rigorosè proceditur, atque verificatur vulgare Iuristarum dicterium, vt qui cadit a syllaba cadat a toto (C) Solùmque in facti contingentia aliàs motiuabam, an sufficeret iustificatio rigorosa per vltimum longissimum tricennale tempus, quamuis non doceretur de veris, & effectiuis solu-
7 tionibus aliorum terminorum præcedentium, ex illa ratione, quòd per istud longissimum tempus gratia præsumitur iustificata, vt ex ijs, quę habentur in Sede Beneficiali, & alibi, (D) Adhuc tamen in praxi id obtinere non potui, eo quia in hac materia non solet admitti præsumptio, sed requiritur veritas, ideòque neque admittitur illa præsumpta probatio, quæ resultat a tribus vltimis continuatis apocis de recepto, iuxtà notissimum *Text. in l. quicumque C. de apoch. public. lib.* 10.

C. *De pension. disc.* 5. *& seqq. ad disc.* 10. *disc.* 84. *&* 90. *in supplemento.*

D. *Disc.* 9. *de pension. & disc.* 90. *de benef. num.* 45.

lib. 16. (E) atque videri non debet exorbitans iste stylus ità rigorosus, propter materiæ odibilitatem, & suspicionem fraudis, ac etiam quia iustificatio gratiæ, quæ resultat ab obseruantia longissimi temporis 30. annorum est præsumpta, contraria probatione, immò fortioribus præsumptionibus elidibilis, ideòque dici non potest probatio vera, perfecta, & concludens. (F) Istius tamèn iustificationis defectus non attenditur in summario posses-
8 sorio iudicio manutentionis, vbi pensionarius sit in possessione, ob possibilitatem iustificationis in petitorio. Idemque probabiliter in iudicio exequutionis litterarum Apostolicarum. (G)

Ex prædicta item suspicione fraudis resultat, vt consensus Titularis huic reseruationi debeat esse
9 præstitus de tempore, in quo verisimiliter fraus adesse non valeat, quia nempè sit in statu valido, & verisimilitèr per notabile tempus duraturo, secus autem si in statu infirmę valetudinis, vel quandò cogitabat statum coniugalem, seù militarem assumere, aut aliud beneficium incompatibile assequi, vel quod aliàs proxima esset vacatio. (H) Ad quod conferunt quę habentur in sede feudorum. (I)

Cadit verò dubium, an id, quod dicitur de consensu non suffragante in statu infirmitatis, vel quod aliàs
10 immineat vacatio, procedat etiā in receptione vnius, vel plurium terminorum vera, & effectiua, cum actuali numeratione, vt supra, quæ facta sit ab infirmo, vel aliàs vacatione beneficij imminente; & quamuis aliquæ adsint auctoritates, quæ istos casus confundunt, vel parificant, probabiliùs tamen videtur contrarium, quoties alia non accedant fraudis, & collusionis argumenta, vel præsumptiones, ex illa differentiæ ratione, quòd consensus, qui reseruationi præstatur, illam perficit, siue informat, & animat, cum sine illo desit quoque voluntas Papę faciendi, & per consequens requiritur validus, & sincerus ab omni fraudis, & collusionis suspicione alienus, atque infectio actus, qui ex aliquo eius defectu resultat, dici non meretur odiosa, & pænalis, sed potius fauorabilis, quoniam liberat Ecclesiam ab illo onere, & seruitute, & è conuersò nullum infert præiudicium, & damnum positiuum illi, ad cuius fauorem reseruatio facta sit, quoniam nihil amittit de proprio, nullamquę patitur iuris quæsiti priuationem, sed solùm arcetur, ob non purificatam conditionem, à lucro, & à iure quęrendo: E conuersò autem, quandò agitur de defectu probationis solutionis, præsupponitur iam validè, & perfectè facta reseruatio, & quæsitum ius pensionario, qui propterea ob neglectam veram, & effectiuam omnium terminorum exactionem, ità incurrit pænam formalem amissionis, vel priuationis

G 2

E. *Disc.* 7. *num.* 4. *de pension. & dict. disc.* 84. *num.* 11. *& alibi.*

F. *De alien. & contract. probib. disc.* 1. *& alibi pluries.*

G. *Disc.* 84. *&* 90. *de pension.*

H. *Disc.* 5. *de pension.*

I. *De feud. disc.* 1. *& in annotat. ad eundem.*

tionis iuris quæsiti, pro qua pæna vitanda, suoque iure conseruando potiùs, quàm pro fraude, & collusione, non videtur prohiberi esse sollicitus in adhibendo istam cautelam, atque ità supplere propriam negligentiam, & per consequens, vt potè in pœnalibus requiritur maior, magisque exacta, & concludens probatio fraudis, & collusionis, neque sola suspicio, vel præsumptio sufficit (I) iuxtà receptam distinctionem inter impedimentum ad requirendum, & priuationem,
11 vel amissionem iuris iam quæsiti, vt priori casu sit repelli a lucro, ideòque facilius admittatur, posteriori autem sit pati damnum positiuum, & sentire pænam formalem priuationis iuris quæsiti, quod longè difficiliùs admittendum est, vt habetur in Sede Beneficiali, & alijs frequenter (L) ideòque clarus videtur error, istos casus confundere, & pariformiter tractare, atque auctoriates, quæ priorem percutiunt posteriori applicare.

Super ista verò probatione solutionis veræ, & effectiuæ, quamuis Doctores, loquendo pro frequen-
12 tiori vsu, ac pro maiori, & tutiori cautela, præsupponant illam sequi debere per publicum instrumentum, quod contineat veram, & effectiuam numerationem pecuniæ, coram Notario, & testibus, nihilominus non videtur ista probationis forma præcisè, & taxatiuè desiderata, sed sequi potest etiam per depositionem testium, aliasque species probationis, quæ concludens, & perfecta dici valeat, vt in specie in sua sede aduertitur. (M)

Rigor item istius decreti adijci soliti super concludenti probatione veræ, & effectiuæ, & integræ solutionis omnium terminorum, adeò extensus est, vt capiat etiam illos terminos, qui maturant de tempore, in quo Titularis, pensionis debi-
13 tor, nullos percepit fructus, ex quibus hanc solutionem facere debet, vt exempli gratia contingit in illo primo termino, qui maturet ad breue tempus post reseruationem, quandò Titularis nullos accepit fructus, vel in illo vltimo termino, qui maturat paulò antè, quàm sequatur mors Titularis, vel quòd ille desinat esse possessor, licet isto posteriori casu, cum aliqua maiori æquitate, & circumspectione procedendum videatur. (N)

Debent quoque istæ solutiones esse factæ ab ipso Titulari, vel eius
14 legitimo Procuratore ad id deputato, non à tertio, ac etiam debent fieri ipsi pensionario, non autem tertio, adeòvt, nisi agatur de infante, non sufficiat eas factas esse Patri, qui de iure ciuili sit legitimus administrator, quoniam ista legalis administratio non admittitur in beneficialibus, & spiritualibus. (O)

Hactenùs quoad illam pensionem, quæ beneficio pleno reseruata,

I. *Dict. disc. 5. de pension.*

L. *De testamen. disc. 73. de benefic. disc 70. & 71. de matr. disc. 14. & alibi.*

M. *Disc. 7. de pension. vbi allegantur Tondut. Cap. 3. decis. 306. par. 10. rec. Dunozett. decis. 880. & aliæ.*

N. *Dict. disc. 7. de pension.*

O. *Disc. 84. de pension. in supplement.*

uata, dicitur voluntaria, & sine
causa. Adest autem alia species re-
seruationis pensionis, etiam volun-
tariæ, & beneficio pleno; sed cum
causa, istaque verificatur, quandò
sequitur alicuius beneficij resigna-
15 tio ad fauorem, cum reseruatione
pensionis, penè absorbentis inte-
gros fructus ad fauorem resignantis,
vel alterius eius intuitu, & con-
templatione, quoniam cum Data-
riæ stylus ordinarius sit, non ad-
mittendi has reseruationes vltrà me-
dietatem fructuum beneficij resi-
gnati, licet quandoque etiam pro
duabus ex tribus partibus, idcircò,
ille, qui cupit mediante resignatio-
ne illud beneficium assequi, curare
solet, vt alterius beneficij possessor
consensum præstet reseruationi su-
per eius beneficio illius maioris pen-
sionis a resignante desideratæ, quæ
super beneficio resignato reseruari
non potest, quod quidem neque
commendabile dicendum est, vndè
propterea Noster Legislator, val-
dè in hoc difficilis est, rarique
sunt casus, in quibus id admiserit.
Ista igitur pensio super diuerso be-
neficio dicitur quidem voluntaria,
& beneficio pleno, sed non dicitur
sine causa, dùm pensionarius quoad
se obtinet hanc pensionem ex causa
correspectiua fructuum beneficij re-
signati, quos amittit. Vndè pro-
pterea non solet adiici præfatum ri-
gorosum decretum annullationis,
quandò non doceatur de integra,
vera, & effectiua solutione omnium
terminorum (P) solùmque in hac
specie pensionis locum habet idem
16 rigor, de quo supra in alia specie,
&c.

tàm circa sinceritatem consensus in
tempore non suspecto, quàm circa
necessitatem benè iustificandi valo-
rem (Q) de qua iustificatione,
tàm ad istum effectum, quàm ad
17 alios in hac materia pensionum,
habetur infrà Cap. 10. & seq.

Sed quoniam ille, in cuius gra-
18 tiam alterius beneficij possessor pa-
titur super eo pensionis partem re-
seruari, se obligare solet releuare
indemnem amicum, qui hoc offi-
cium sibi præstitit, atque de facto
solet ipse integram soluere pensio-
nem resignanti, vel alteri, perindè
ac si tota super beneficio resignato,
per eum obtento, imposita esset,
hinc duo resultant dubia, vnum
nempè, an intret confidentia illici-
ta, ideòque punibilis, & irritatiua, &
de hoc agitur generaliter in Cap. seq.
Et alterum; an successor in hoc be-
neficio ità onerato actionem habeat
releuationis aduersus resignatarium
possessorem beneficij resignati, cuius
gratia, & contemplatione prædeces-
sor hoc aliud beneficium onerauit,
atque per Congregationem particu-
larem a Sanctissimo deputatam in
vna Romana Beneficiatus S. Petri
sub die 2. Iunij 1681. prodijt reso-
lutio ad fauorem obligati, vt non
teneatur, stante quod eius obligatio
concepta erat ad fauorem illius,
qui consensum præstitit, ideòque
tanquam personalis esset extincta
cum persona, mihi autem videba-
tur primo aspectu, quòd intraret
releuationis obligatio contrà perso-
nam, non autem super beneficio,
non quidē iure actionis ratione ex-
pressæ obligationis, quæ ad certam
per-

P. *Vt in casu de quo disc. 6. de pension.*

Q. *Eod. disc. 6. & seqq.*

personam restricta erat, sed officio Iudicis, & ex iuris ratione, vel ex non scripta æquitate, siue quod persona, cuius fauore concepta erat obligatio, staret demonstratiuè, contemplata ratione possessoris beneficij grauati: maturum tamen iudicium desuper efformare non potui, cum non viderim scripturas, ideoq; opportuniori tempori huius quæstionis examen reseruo (R)

R. *De his aliqua disc. 6. de pension.*

Cap. IX.

De Pensione fiduciaria, qualis dicatur, & quandò fiducia illam irritet.

SVMMARIVM.

1 *De pensionibus confidentiarijs Hispaniarum.*
2 *In Feudis, & officijs non intrat simulatio, & attenditur rubrica* Plus valere quod agitur.
3 *Per quorum mortem istæ pensiones cessent.*
4 *De vsu Cedulæ Bancariæ, & quomodò concipi soleat.*
5 *An cesset obligatio cedulistæ, quandò prouisus de beneficio est impeditus illud assequi.*
6 *De clausula* Habita, vel non habita possessione.
7 *An istæ pensiones sint temporales, vel perpetuæ, & quid referat esse perpetuas.*
8 *De licita reseruatione fiduciaria, etiam in Italia.*
9 *De confidentia illicita, & criminosa, dantur exempla.*
10 *An Constitutiones Apostolicæ, loquentes de confidentia in beneficijs, locum habeant in pensionibus.*
11 *De fiducia licita inter plures Titulares beneficiorum grauatorum.*
12 *De fiducia in translationibus pensionum.*
13 *Non potest fieri translatio sub conditione, vt duret pensio in vita transferentis.*
14 *Vbi fiat contrà dictam conditionem, an vitietur conditio, vel potius vitietur translatio, & amittatur pensio.*
15 *De fiducia tacita, & præsumpta, vel coniecturali.*
16 *De illa fiducia, per quam commodum pensionis sit pensionarij transferentis etiam post eius mortem.*

Cap. IX.

PLVRES sunt casus, in quibus in reseruatione, vel in translatione, fiducia, seù confidentia in pensionibus considerari solet, quorum primus est magis
1 frequens in praxi, & quotidianus in illis pensionibus, quę per Papam reseruantur super beneficijs liberę collationis Regnorum Hispaniarum.

rum, Cum enim ex quibusdam præfatorum Regnorum legibus exteri prætendantur incapaces illorum beneficiorum, ac etiam pensionum super eis, hinc antiquus, & inconcussè obseruatus, inoleuit stylus, quòd per Datariam deputatur quidam nationalis, & capax fiduciarius, vulgò nuncupatus *Testa di Ferro*, in cuius persona fiunt reseruationes omnium pensionum, quæ imponuntur super beneficijs illius Regni, vel Prouinciæ, ad commodum tamen Italorum, vel aliarum diuersarum nationum, quibus Papæ gratificari placeat, adeòvt reuera isti sint pensionarij, dicta verò persona sit simulata, pro dicta necessaria, & honesta, non autem criminosa, & fraudolenta simulatione. Et quamuis in feudis, officijs, beneficijs, & alijs huiusmodi in libero priuato commercio non existentibus, locum non habeat rubrica, *Plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur*, vt in sede officiorum, & alibi pluries firmatur, dum ille dicitur feudatarius, vel officialis, qui descriptus est in libris publicis Principis, non autem ille, cuius sit commodum, & vtilitas. (A) In hac tamen specie, in qua eadem ratio intrare videtur, in oppositum se res habet, quoniam non fiduciarius, sed commodatarius ius, & actionem habet petendi
3 in iudicio, & exigendi pensionem, cuius duratio, & respectiuè cessatio regulatur a persona Commodatarij. Vndè propterea si iste moriatur naturaliter, *vel ciuiliter* non cessat pensio, quoniam eius morte imminente stylus est transferendi omnes pensiones, in eius persona cantantes, ad alium similem fiduciarium, eius loco subrogatum, & sic successiuè de vno in alium, absque eo quod ex istorum personis cessent pensiones, quarum cessatio regulatur a personis commodatariorum, contrà regularem naturam officiorum, aliorumque iurium ad vitam, in quibus res est in oppositum, vt in suis Sedibus aduertitur. Solùmque aliqua dubitandi ratio quandoque excitata fuit in casu, quo mors fiduciarij sequatur, Sede Papali vacante, quandò clausa est Dataria, dictaque subrogatio, siue translatio generalis practicari non potest, adhùc tamen in casuum contingentia probabilitèr visum est, cessationem non intrare, vt particulariter agitur in Theatro, in hac eadem pensionum Sede, potiùs ad instantiam Cedulistarum, quorum magis, quàm Titularium id interesse videtur (B) cum enim in Beneficiorum locis non de facili sit practicabilis Titulariũ coactio ad pensionum solutionem, hic inoleuit etiam vsus, quòd pro huiusmodi
4 solutione arctantur prouisi de beneficijs præstare cedulam bancariam probati negotiatoris in Vrbe, pro assecuratione solutionis sex annatarum, seù duodecim terminorum, & quæ cedulæ concipiuntur sub duplici conditione resolutiua obligationis; Vna scilicet mortis prouisi, qui

A. *De officijs venalibus cap. 6. num. 13. & de Regal. disc. 17. num. 9. disc. 38. in fine disc. 40. num. 4. & in alijs.*

B. *De his in disc. 73. de pension.*

qui propterea desinat esse beneficij possessor, cum ista dicatur obligatio causatiua, quæ cessat, cessante causa; Et altera mortis illius, ad cuius fauorem cedit pensio, quę ita cessat.

Et quoniam quandoque prouisi recipiunt impedimenta adipiscendi pacificam possessionem beneficiorum, & percipiendi fructus, vel quia possessio sit plena per prouisos ab Ordinario, vel a Nuncio Apostolico, vel quia per Capitula opponatur de non verificatione requisitorum, per illorum
5 statuta, priuilegia, vel consuetudines; hinc non infrequentèr disputari solet, an docto de isto impedimento, cesset quoque cedulistæ obligatio; atque ob dictam rationem obligationis causatiuæ regula videtur assistere resolutioni, quoties adsit concludens, & legitima impedimenti iustificatio, super qua cadere solet quæstio, quæ propterea dicitur potiùs facti, quàm iuris, ideòque vbi aliquam habeat ambiguitatem, adeòvt sit exceptio altioris indaginis, atque probatio habeat aliquam contrariam possibilitatem, tunc non retardatur processus exequutiuus, qui pensionario competit contra Cedulistam:

Et nihilominus vbi etiam detur plena, & concludens probatio, adhùc sufficere non solet, quandò
6 adhibita sit quædam cautela, quæ theoricè, & in abstracto nimium aspera, & exorbitans videtur, practicè autem ob experientiam fraudum, quæ desuper committi solent, rationabilis, & quodammodo necessaria censenda venit, quòd scilicet adiiciatur clausula *Habita, vel non habita possessione*; quæ tamen discretè, non autem Iudaicè intelligenda est, per aliquod scilicet tempus congruum, arbitrio Iudicis, pro facti qualitate, & vsquequò constet, quod per prouisum omnes possibiles diligentiæ adhibitæ sint cum sinceritate, adeòvt omninò tollatur suspicio fraudis, & collusionis, vt pariter in enunciata sede, occasione casuum particularium habetur (C)

Stante autem dicto stylo restringendi huiusmodi cedulas ad sex annatas, vel ad duodecim terminos, vulgi opinio est quod istæ pensiones sint temporales, cuius contrarium est verius, quoniam reuera,
7 iuxtà aliarum pensionum regularem naturam, sunt perpetuæ, sed de facto, iuxtà frequentiorem contingentiam, reputantur temporales ob impossibilitatem cogendi in partibus Titulares, ideòque vbi isti apprehendantur in Curia, vel in Statu Ecclesiastico, siue in alio loco, in quo exercibilis sit coactio, ad istam deueniri potest pro aliis terminis posteà decursis, & pro renouatione cedulæ, qui tamen casus est nimium rarus, magis autem contingibilis est ille nouę vacationis eiusdem beneficii, quod ratione reseruationis, vel affectionis Apostolicæ de nouo conferendum sit per Datariam, adeòvt non prouideatur ab Ordinario, quoniam nouiter prouisus arctatur præstare nouam cedulam pro eodem consueto tempore sex annorum, & sic successiuè;

C. *Disc.32. de pension.*

cessiuè; Damnum verò pensionarij sequitur, quandò beneficia prouideri possunt per Ordinarios.

Alter fiduciariæ pensionis casus est licitus, & validus, ob Apostolicam auctoritatem, etiam in Italia, qui in aliquibus Rotæ decisionibus legitur (D) nostra verò ætate pra-
8 cticari non solitus, quòd scilicet habens in animo Papa de aliquo subsidio prouidere personam incapacem, reseruat pensionem ad fauorem personæ capacis, quæ ad instar antecedentis casus stet demonstratiuè, commodum autem sit præfatæ personæ incapacis, principalitèr contemplatæ, ad instar eorum, quæ in regalium, & in officiorum sedibus habentur de officijs vacabilibus, quæ personæ capaci conferantur ad commodum alicuius mulieris, vel alterius personæ incapacis, (E) Istoque casu quæstio est potiùs facti, & voluntatis, quàm iuris, an scilicet de ista Papæ voluntatæ constet, ista namque concurrente, nulla cadit quæstio potestatis, vt ex eisdem mox citatis decisionibus liquet.

Tertius est casus confidentiæ illicitæ, & criminosæ, quandò scilicet ille, qui cupit pensionem, non est eius capax, aut est talis, quod
9 ad eius fauorem Papa facturus non esset reseruationem: Vndè proptereà porrigit preces, vel instat pensionem reseruari ad fauorem alicuius eius confidentiarij, qui nudum nomen sit habiturus, eius verò debeat esse commodum, vt exempli gratia verificari potest in illis Beneficijs pinguibus ordinariæ collationis, super quibus ad hunc effectum capiatur noua prouisio Apostolica, cum reseruatione pensionis ad fauorem personæ gratæ ipsi otdinario, iuxtà superius deducta Cap. 3. siue vbi idem sequatur ad instantiam, vel preces patronorum super Beneficijs de iurepatronatus, aut vbi agitur de pensione voluntaria, sine causa, beneficio pleno, de qua cap. præcedenti, quia idem Titularis ad eius, vel suorum commodum hanc simulatam, & fiduciariam reseruationé procuret, cum similibus; Istoque casu intrat quæstio, an locùm habeant Constitutiones Apostolicæ, illa præsertim Pij IV. super confidentia in Beneficijs, atque probabilius videtur, vt ad effectus pœnales præfatæ Constitutiones locum non habeant in pen-
10 sionibus, à quibus ad Beneficia, vel è conuerso in pœnalibus arguere non licet, benè tamen intret nullitas, & infectio actus, non tàm ex dispositione dictarum Constitutionum, quàm ex illarum ratione, seù verius ex deficiente voluntate Papæ. (F)

Quartus fiduciæ casus est ille, qui insinuatus est in Cap. præcedenti, & qui respicit potiùs simulatio-
11 nem Titularis, vel respectiuè beneficij grauati, quàm simulationem personæ pensionarij, quia nempè cupiens quis obtinere qualificatum beneficium per viam resignationis ad fauorem, cum reseruatione, ad fauorem resignantis, magnæ pensionis, penè adæquantis valo-

H rem

D. *Buratt. decis.* 724. *&* 835. *enunciatis disc.* 66. *de pension.*

E. *De officijs Cap.* 11.

F. *Disc.* 65. *&* 80. *de pension.*

rem beneficij resignati, stante quod Dataria non solet admittere pensionem vltrà medietatem valoris, curat aliam partem reseruari super alio beneficio alicuius eius beneuoli, qui simulatè consensum præstat, animo non subiacendi tali oneri, quod integrum supportari debeat à resignatario, cui præstat hoc beneuolum officium, & à quo obtinere curat promissionem indemnitatis, adeòvt de facto resignatarius integram soluat pensionem, & tunc quoad resignantem, quamuis conscium, hæc fiducia non videtur habenda in consideratione, dum est inter Titulares, non autem super veritate pensionis, & quoad pensionarium, talisq; videtur praxis frequens, parum tamen commendabilis, vt eodem Cap. 3.

Quintus casus fiduciæ, alijs (excepto primo) frequentior, est ille, qui verificatur in pensionum translationibus, quòd scilicet habens indultum transferendi, duplici presssus desiderio, vno scilicet prorogandi pen-
12 sionem post eius mortem ad vitam alterius coniuncti, vel familiaris, aut aliàs beneuoli, iuxta ea, quæ infra in Cap. 15. habentur de hac materia translationis, altero autem, se non priuandi hoc emolumento donec viuat, ita fiduciariam faciat translationem, vt Translatarius patiatur ipsum transferentem in pensionis commoditate continuare; Ipse verò commodum obtineat post illius mortem, istoque casu dicenda est quæstio potiùs facti, & probationis, quàm iuris, scilicet an constet de ista lege, & conditione adiecta translationi, quę sub ista lege, & conditione facta sit: Vbi enim constet, non dubitatur de inualiditate talis legis, vel conditionis, quam receptum est adijci non posse, dum ita esset species successionis, vel hæreditamenti (G) Intrat verò dubium, an ista conditio vitietur, non autem translationem vitiet, vt propterea illa firma remaneat, vel potius è conuersò eadem conditio vitiet actum translationis, quæ propterea habeatur pro non facta, & quatenus ista vitiatio intret, cadit aliud dubium, an adhuc pensio continuare debeat penes transferentem, vel potiùs iste indignus illa reputari debeat, vt propterea cesset pensio, atque Ecclesia libertatem acquirat; Quamuis huiusmodi quæstiones ideales videantur, cum non de facili detur casus, quòd ista lex, vel conditio expressè adijciatur, ideòque non de facili habentur de hoc disputantes.

Pro vitiatione omnimoda, vt scilicet non solùm vitietur translatio ità pactionata, sed etiam ipsa pensio, quæ ità amittatur, facere videntur ea, quæ aliqui Doctores volunt in materia vsus fructus, cuius termini simbolizzant, quòd scilicet si vsufructuarius illegitimè, & absq; consensu proprietarij cedit alteri vsumfructum, non solum inualida sit cessio, sed amittatur etiam vsusfructus (H) è conuerso pro vitiatione conditionis, non autem pro vitiatione actus translationis, quę valeat, & firma remaneat, facere videntur ea, quæ vna feudistarum opinio considerat in feudi refutatione pactionata, vt vitiato pacto, vel con-

G. *Disc. 64. & 65. de pension.*

H. *De dote disc. 148. num. 2.*

conditione, ipsa refutatio valeat (I) Probabilius autem videtur, eisdem feudalibus terminis retentis, & iuxtà opinionem magis receptam, vt ipse actus principalis, ob indiuiduum voluntatis vitietur, ideòq; habeatur pro non facto, (L) iuxtà primam opinionem, agendo de vsufructu, insinuatam, non autem vt exindè sequatur effectus pœnalis amissionis pensionis, dum etiam in vsufructu dicta rigorosa opinio recepta non est (M) Siquidem esset dare grauem pœnam à iure non inductam pro actu, qui potest non esse criminosus, & dolosus, dùm non omnibus istæ iuridicæ subtilitates innotescunt, ideòque opinari potuit faciens, quòd id esset licitum, & quo magis ista conditio expresè adijcitur, eò magis pro meo iudicio arguitur bona fides, & excluditur dolus, qui magis in actibus occultis, de quibus infrà, suspicari potest, dum ex iam insinuatis, probabilius est, quòd pœnæ contentæ in Apostolicis Constitutionibus, agentibus de confidentia beneficiali, non intrant in pensionibus.

Vbi verò talis conditio expressè adiecta non sit, sed fiducia tacitè deducatur ex actibus facti, eo quia commodum pensionis post translationem fuerit transferentis,
15 qui illam exegerit, & tunc dupliciter id contingere potest, & solet, primò nempè, quia translatarius, nullo præcedente pacto, de quo constet, constituerit transferentem Procuratorem in rem propriam ad exigendam pensionem, ad eius commodum: Vndè propterea exactio mandatario, vel cessionario iure sequuta sit; Et secundò quia retenta in occulto ipsa translatione, transferens iure, & nomine proprio, sicuti priùs, in exactione continuauit donec vixit, ideòque post mortem translatio detegatur, propterea in vtroque casu tacita, vel præsumpta per Titularem allegetur fraus, vel simulatio, ad instar eorum, quę habentur in materia donationis, vel alterius alienationis, ipso donatore, vel alienante continuante in possessione rei donatæ, & fructuum perceptione. Vtroque autem casu principalitèr videtur reflectendum ad circumstantias facti, cuius potius, quàm iuris ista quæstio, vel materia videtur, an scilicet adsit, nec ne aliqua iusta causa, vel probabile motiuum id faciendi, vt exempli gratia in priori casu, vel modo, quòd scilicet translatarius prębeat transferenti mandatum in rem propriam, donec viuat, ex aliàs insinuato superiùs motiuo gratitudinis, & congruentiæ, quia ille graui præssus infirmitate, credens se moriturum, pensiones transtulerit ad fauorem familiarium, vt eos aliqualiter prouisos relinqueret, postmodum verò conualescens magnum incommodum, & angustias pati cogeretur, ob illorum redditum amissionem, vt quandòque praxis docuit. Et in altero casu, vel modo occultationis translationis, & continuationis in exactione, iure, & nomine proprio, quia nempè in ea regione, vel Princi-

I. *De feud. disc. 76.*
L. *Eodem disc. 76. de feud.*
M. *Eodem disc.* 148. *de dote.*

patu non admittantur translationes, neque eis detur exequutio, cum similibus iustis, & probabilibus caufis, quibus è conuersò deficientibus, magnum fraudis, & doli argumentum subesse videtur, quod scilicet ità sub duplicis vitæ alea pensio retineri voluerit, ad hoc, vt præbente casu præmorientiam translatarij, superstite transferente, pensio non ammittatur, atque in hoc propriè consistere videtur punctus, quoniam quando ità se res habeat, quod ab vna sola vita pendeat cessatio pensionis, illa scilicet translatarij, tunc nil Titularis interesse videtur, an vnus, vel alter exigat pensiones, quoniam si translatarius cuilibet extraneo istud mandatum in rem propriam concedere potest, eique cedere commoditatem, multò magis id facere potest ad fauoré transferentis, cuius conditio, quandò cesset dicta suspicio fraudis, non debet esse deterior, vt in propria huius materiæ sede, occasione casuum particularium aduertitur. (N)

Sextus demum est casus fiduciæ in eadem mox insinuata Sede peractus, quòd scilicet pensionarius cu-
16 piens cum emolumentis pensionis, etiam post eius mortem perfici aliquod opus à se inceptum, vel aliud à se desideratum ex integro fieri in aliqua Ecclesia, vel pio loco, cum quo non sit practicabilis translatio, ista fiduciariè fiat ad fauorem alicuius Clerici, vel Ministri eiusdem Ecclesiæ, vel pij loci, istoque casu verius videtur, translationem non substineri, atque pensionem per mortem cessare, perindè ac si translatio facta non esset, quoniam ità esset dare casum quòd pensionarius etiam post mortem pensione potiretur, atque de illa, durante vita tertij, merè fiduciarij, pro libito disponeret, vt latius in dicta Sede, occasione casus particularis, aduertitur. (O)

N. *Dict. disc. 65. de pension.*

O. *Dict. disc. 66. de pension.*

Cap. X.

Quandò, & in quibus casibus reseruatio pensionis ab initio, & in radice sit ipso iure nulla.

SVMMARIVM.

1 *Agitur de reseruationibus Apostolicis.*
2 *Distinguuntur termini, seù species nullitatis ab initio.*
3 *De nullitate ob defectum Clericatus.*
4 *De modo reseruandi ad fauorem non Clerici.*
5 *De quo tempore requiratur Clericatus.*
6 *De iustificatione Clericatus.*
7 *An censuræ causent incapacitatem,*

tem, & per consequens nullitatem.

8 *Nulla est reseruatio noua, non facta mentione antiquarum pensionum.*

9 *Intelligitur de pensionibus validis, non autem nullis.*

10 *Neque id procedit in pensionibus perpetuis.*

11 *Vel vbi adsit clausula*, etiam si aliæ.

12 *Siuè vbi constat aliundè de voluntate Papæ.*

13 *Si fiat mentio in parte, pro illa rata substinetur.*

14 *Reseruatio facta super beneficio curato, non facta mentione curæ, est nulla.*

15 *Idem de reseruatione super beneficio de Iurepatronatus.*

16 *De nullitate ob falsam narratiuam valoris.*

17 *Quid de ista nullitate, vbi agitur de reseruatione ex causa resignationis.*

18 *Quare ista nullitas ob falsam narratiuam valoris rara sit in praxi.*

19 *Nullitas prouisionis beneficij grauati non causat nullitatem pensionis reseruatæ.*

Cap. X.

RETENTO eodem themate, seù præsuppòsito, cum quo in toto huius operis progressu proceditur, quod agatur de reseruatione Apostolica, ità vt non in-
1 tret illa infectio, quæ resultet à defectu potestatis, vt in Prȩlatis, & Collatoribus ordinarijs, & inferioribus sequitur, cum istorum respectu satis actum sit supra in Cap. 3. plures impugnatiui termini cadunt, quorum primus est nullitatis actus ipso iure, & ab initio. Alter nullitatis, vel irritationis actus ab initio validi, & perfecti, sed ex post facto, & ob aliquod accidens nulli, & irriti. Tertius po-
2 tius modificatiuus, quàm impugnatiuus, diminutionis nempè, vel reductionis, & Quartus cessationis, aut amissionis pensionis iam validè, & perfectè reseruatȩ, & quæsitæ. Aliud enim est irritatio, siue annullatio, & aliud est extinctio, cessatio, priuatio, & amissio, ideoque isti termini non sunt inuicem confundendi. De primo termino nullitatis ab initio agitur in præsenti Cap. *de secundo & tertio in cap. seq. & de quarto infrà in Cap.* 13.

Quatenus itaque pertinet ad nullitatē reseruationis ipso iure ab initio, siuè in radice, perindè ac si nullo modo illa facta esset, prima eius species est illa, quæ resultat ab incapacitate illius, ad cuius fauorem fa-
3 cta sit, quia nempè de tempore signatæ supplicationis, quod attenditur, non esset clericali charactere insignitus, iuxtà superius deducta Cap. 4. vel si esset dicto charactere insignitus, adhuc tamen effectus esset incapax, puta quia solemnem, & validam emisisset professionem regularem, quæ incapacitatem causat ad obtinendas pensiones super beneficijs, prȩterquàm illis proprij Ordinis, vt eodem Cap. 4. vel quod matrimonio legitimè contracto esset in statu coniugali, vel aliàs in statu irretractabili, incompatibili cum clericatu, nisi Papa expressè decla-

declaret velle reseruare pensionem tanquam laico, quod fieri non solet, quoniam quandò ille, ad cuius fauorem reseruationem facere intendit, non est Clericali charactere insignitus, concipi solet reseruatio sub conditione futuri Cle-
4 ricatus, & cum clausula *Si, & postquam Clericali charactere insignitus fuerit*, siuè cum qualitate alicuius militiæ per Sedem Apostolicam approbatæ, putà vt in casu peracto in hac pluries enunciata sede, quod reseruatio facta fuit ad fauorem pueri sęcularis militis Lauretani (A) cum similibus.

Quamuis autem, vt præmissum est, requiratur Clericatus de tempore signatę supplicationis, quandò gratia substantiari, & perfici dicitur, adeòvt non sufficiat illum
5 superuenisse antè expeditionem litterarum, cum istæ non requirantur ad substantiam, & perfectionem gratiæ, sed solùm pro exequutione, dùm pensio sine illis exigi non potest, vt in cap. sequenti, & alibi, attamen, vt in insinuato Cap. 4. aduertitur, id procedit in reseruatione pura ex tunc perfecta, secus autem in conditionali, & imperfecta, quę expectat perfectionem ab alio actu subsequenti, quoniam tunc sufficit Clericatum adesse de tempore, quo sequitur actus perficiens, iuxtà exempla in eodem Cap. 4. tradita, vbi scilicet agitur de pensione voluntaria beneficio pleno, in qua, tanquam conditio necessaria requiritur consensus Titularis, vel super Beneficio de iurepatronatus, cum requisito consensu patroni, quoniam sufficit, quod Clericatus superueniat, & præexistat de tempore, quo actus perficiens sequitur, vt eodem Cap. 4.

Super iustificatione autem Clericatus nil peculiare habetur in hac materia pensionum, sed proceditur
6 cum illis generalitatibus, quæ habentur in materia beneficiali super eadem iustificatione, pro exequutione litterarum Apostolicarum priuilegij fori, vel Immunitatis, cum similibus, ideòque est quæstio facti potiùs, quàm iuris, ex singulorum casuum qualitate, & circumstantijs regulanda, & decidenda, & in specie pensionum in eadem consueta sede aduertitur. (B)

Dubitari quoque solet, an sicuti in iis, qui Clericali charactere iam insigniti sunt, incapacitatem, &
7 per consequens nullitatem ipso iure, & ab initio causat professio in aliqua Religione, vel Status coniugalis, aut alter irretractabilis status incompatibilis, vt suprà, ità etiam causent censuræ excõmunicationis, vel suspensionis, aut irregularitas, atque, vt in enunciato Cap. 4: insinuatum est, modernus, qui super ista materia pensionum tractatum edere professus fuit (C) loquendo solùm de excommunicatione, opinatur, illam non causare incapacitatem, ob clausulam, *Teque absoluentes &c.* in litteris Apostolicis adijci solitam. Verùm istud videtur nimium leue fundamentum; quoniam ista clausula percutit solùm effectum exequutionis litterarum,

A. *Disc. 2. de pension.*
B. *Disc. 82. de pension. in supplemento.*
C. *Tondut. de pension. Cap. 67.*

rum, ne illa impediatur sub pretextu censurarum, de quibus per oppositores obijciatur, non autem vt tollat incapacitatem, quam aliàs excommunicatio causaret, quoniam ità esset dare implicitam dispensationem, quæ non admittitur. (D) Ideòque saluo maturiori iudicio, quod respectu excommunicationis formari non potuit, dum occasio non præbuit de hoc formiter agere in foro, neque status præsens patitur formalem disputationem assumere, dicendnm videtur, quod, cum incapacitas sit species pęnæ, atque in pænalibus, vt aliàs dictum est, & aduertitur etiam infrà in Cap. 20. non liceat arguere à beneficijs ad pensiones, nisi in casibus, in quibus ita suadeat stylus, idcircò difficultas oriri videtur potiùs à verisimiliter deficiente voluntate Papæ, faciendi gratiam excommunicato, & pro qua voluntate regulanda inspicienda est qualitas excommunicationis, an scilicet ista proueniat solùm à rigore, & dispositione iuris, absque eo, quod sit declarata, vel è conuerso agatur de illo, qui iam declaratus, & per solitos cedulones publicè denunciatus est excommunicatus, vel quod sit notoriè talis, vt exempli gratia contingit in notorio Clerici percussore, vt priori casu non intret defectus voluntatis, secus autem in posteriori, cum verisimile non sit, quod Papa talem gratiam huic facere voluerit, dùm excommunicatio præsupponit delictum positiuum. In suspensione autem, & irregularitate probabilius dicendum videtur, vt incapacitatem, & per consequens nullitatem non causent, ex illa ratione, quod ista capacitas non est naturalis, & intrinsecus effectus, vel fructus Clericatus, dum ex deductis supra *Cap. 4. num.* 3. solùm ex antiquo, ac inconcusso stylo Ecclesiæ, vel Romanæ Curiæ, ac ex notoria Constitutione 92. Sixti V. requiritur character Clericalis, quem sufficit adesse de facto, quamuis impediti sint eius effectus, vel fructus, vt latiùs pluries in enunciata Sede, vbi de hoc magis ex professo agitur (E) nisi tales sint facti circumstantiæ, quod verisimiliter cessare faciant voluntatem Papæ.

Altera item nullitas, quæ forensibus controuersijs frequentiorem præbet occasionem, est illa, quæ resultat à non facta mentione antiquarum pensionum, quibus eadem
8 Ecclesia grauata reperiatur, ista namque mentio sub pœna nullitatis actus reputatur necessaria pro regulatione voluntatis Papæ, qui si sciuisset alia grauamina, verisimiliter aliud nouum non adiecisset (F) In plerisque tamen casibus cessat ista nullitas; Primò nempè vbi antiquæ pensiones essent inualidæ, cum
9 conclusio intelligenda veniat de pensionibus validis, ex beneficialistarum propositione, quòd actus nulli, & inefficacis non opportet facere mentionem, quia nullum, & nihil æquiparantur (G)

Secundò vbi antiquę pensiones, vna,

D. *Disc.* 81. *num.* 28. *de pension.*
E. *Dict. disc.* 81. *de pension.*
F. *Disc.* 4. *num.* 7. *& disc.* 5. *de pension.*
G. *Dict. disc.* 5. *num.* 8. *& disc.* 80. *num.* 4. *& disc.* 89. *num.* 4.

vna, vel plures non essent temporales, & vitalitiæ, iuxta illarum consuetam, & regularem naturam, sed essent perpetuæ, puta iuxta fre-
10 quentem praxim, ad fauorem Sacristiæ, seù fabricæ Ecclesiæ, vel Seminarij, aut alicuius Dignitatis, vel Collegij, siue alterius manus mortuæ, quamuis enim apud nostros maiores, etiam nostra ætate de hoc non leuiter dubitatum fuerit, hodiè tamen extrà controuersiam id receptum est. (H) Et quidem non videtur, quod punctus esset tanta dubitationis dote dignus, quoniam licet huiusmodi perpetuis oneribus pro loquendi vsu, pensionis nomen, seu vocabulum tribuatur; Nihilominus verè, & propriè tales dici non merentur, sed potius onera fixa, & perpetua, attendenda pro regulatione valoris, eiusque diminutione, eo modo, quo sunt Canones, Liuelli, Census, & similes annuæ, vel aliàs temporaneæ pręstationes, quorum onerum non opportet facere mentionem.

Tertiò vbi reseruatio contineret
11 clausulam *Etiam si aliæ &c.* quę adijci solet in pensionibus fauore Cardinalium, & Familiarium Papę, ideòque Papalinæ dicuntur. (I)

Et quartò vbi aliundè constaret de Papæ voluntate, qui aliorum onerũ conscius esset, dum ista conclusio fundata est in præsumptione iuris, quæ tollitur per contrariam proba-
12 tionem, etiam præsumptiuam, & adminiculatiuam, ad instar illius expressæ, & specialis derogationis, vel mentionis, quæ requiritur in Concilijs Generalibus, præterquam in Tridentino, quoniam si aliundè desumatur voluntas derogandi, non est necessaria specialis mentio, vel derogatio, cum similibus. Idque
13 comprobatur ex eo, quod si aliquarum, & non omnium pensionum mentio fiat, vel vnius in parte, tunc pro illa rata sustinetur noua reseruatio (L)

Nulla quoque in radice est illa reseruatio, quæ fiat super Ecclesia, vel Beneficio habente curam Animarum, non facta istius mentione,
14 ex eadem ratione præsumptionis deficientiæ voluntatis Papæ, quæ pręsumptio pariter cessat vbi contraria, & expressa, vel etiam præsumpta probatio accedat. (M)

Quod tamen intelligendũ venit iuxtà ea, quæ generaliter habentur in materia beneficiali, in prouisionibus de Beneficijs Curatis, non facta mentione curæ, siue de ætate, aut ordinibus, vt intelligatur in ijs, quæ sunt principaliter curata, secus in illis, in quibus cura sit accessoriè annexa (N) idemque ex eadem ratione, & cum eadem declaratione, quando agitur de noua reseruatione pensionis super Beneficio
15 de Iurepatronatus laicorum, magis verò vbi sit de Iurepatronatus Regio, sine istius qualitatis mentione, & cum explicita, vel saltem implicita, & virtuali derogatione. (O)

Alijs frequentior deberet in praxi esse

H. *Dict. disc.* 4. *num.* 3.
I. *Disc.* 4. *num.* 10.
L. *Dict. disc.* 4. *num.* 7. *de pension.*
M. *Disc.* 38. *num.* 2. *&* *disc.* 43. *num.* 4 *de pension.*
N. *Dict. disc.* 38. *num.* 4.
O. *Disc.* 1. *num.* 11. *disc.* 58. *num.* 3. *de pens.*

xi esse illa nullitas reseruationis, quæ resultat ex mala expressione valoris, quæ vt superiùs insinuatum est in Cap. 5. & in alijs, nullitatem causat, non quidem in pensionibus motu proprio reseruatis, etiam si sint reseruationes conditionales cum clausula *dummodo*, vel alia æquipollenti, cum ista causet reductionem, non autem nullitatem, sed in illis casibus, in quibus ad supplicationem fit narratiua per ascensum, quoniam illa videtur fundamentum gratiæ, regulatrix voluntatis Papæ, vt exempli gratia sunt superius insinuatæ reseruationes voluntariæ super beneficio pleno, vel illę, quæ fiunt ad preces Ordinarij, seù prouisi ab eo, vel ad preces Patroni, & eius gratiam; quoniam vbi narratiua non sit vera de tempore factæ reseruationis, quod ad hunc effectum attendi debet, non curato superuento augumento, vel decremento, non intrat diuiduitas, sed actus corruit in totum, ita vt vtile per inutile vitietur. (P)

Cadit autem quæstio, an iste rigor indiuiduitatis, & omnimodæ
17 irritationis (adeòvt non substineatur reseruatio pro illa rata, cuius Beneficium sit capax) procedat in illa reseruatione, quæ pariter ad supplicatiouem fiat ex causa resignantis, vel alterius eius intuitu, & contemplatione, atque aliqui procedendo pro consueto more pragmaticorum cum dicta regula generali reseruationum ad supplicationem, opinantur idem quoque in isto casu dicendum esse, fortiùs verò vbi in consensu resignantis, vel in mandato per eum dato ad resignandum, adiecta sit clausula adijci solita, *& non aliàs &c.* quoniam tunc duplex adesse dicitur voluntatis indiuiduum, Papæ scilicet, & resignantis, & per consequens vt non detur reductio ad ratam veri valoris. (Q) Verùm vt occasione casus particularis in consueta huius materiæ Sede aduertitur (R) id clarum æquiuocum continere videtur quoties ista nullitas allegetur ex parte Titularis contrà Pensionarium resignantem, vel eius transslatarium, siue alium, qui ipsius resignantis intuitu, & contemplatione obtineat pensionem, cuius reductionem ad ratam capacem acceptet, & petat, tunc enim quoties, præsertim ex eius parte, non concurrat dolus positiuus, qui nimiùm raro, fortèque nunquàm verificatur, omninò verius, & rationabilius videtur, vt dicta nullitas in totum non intret, dum omnis iustitiæ, & æquitatis ratio nimiùm apertè repugnare videtur, lataque aperiretur via fraudolentis, & callidis beneficiorum captatoribus, affectando alteratam narratiuam veri valoris, expiscandi aliorum beneficia, sine onere pensionis, ità annullandæ, siquidem dictus rigor indiuiduitatis, & non admittendi reductionem, potissimè vbi accedat dicta clausula, *& non aliàs*, procedit in oppositum, ad fauorem scilicet resignantis contrà resignatarium, vel successorem, ad effectum ob-

I tinen-

P. *De pension. disc. 6. 11. 12. 91. & 93. de Benef. disc. 90. ex num. 37.*

Q. *Disc. 12. de pension.*

R. *Eod. disc. 12.*

tinendi regressum ad Beneficium, iuxtà ea, quæ habentur infrà in Cap. 16. agendo de regressu, vel ingressu, istaque pro meo iudicio videtur certa veritas, cùm aliàs ipsa ratio naturalis, ipseque humanus discursus nimium repugnare videantur.

Rari verò sunt casus, in quibus in praxi huiusmodi quæstiones audiantur, ob cautelam insinuatam suprà Cap. 5. & pluries in toto pro-
18 gressu operis repetitam, quod scilicet Titularis consensum præstet pensioni, cum assertiua se esse informatum de valore, in se suscipiendo onus probandi contrarium, vel cum beneficio possessionis, quoniam in vnius, vel alterius cautelæ casu, ob magnas iam insinuatas difficultates, rari sunt casus, in quibus Titulares huiusmodi suscipiant lites, vel quod susceptas prosequantur, atque ad finem reducant.

Si verò collatio beneficij, cuius occasione fiat etiam reseruatio pensionis, ob aliquem defectum in-
19 ualida sit, non exindè inferri potest ad inualiditatem reseruationis pensionis, quæ in eodem actu facta sit motu proprio, solùmque infectio pensionis intrare potest quando ista sit ad supplicationem, tamquam consequutiua prouisionis beneficij, & cum præsupposito quod ista sortiatur effectum. (S)

S. *Disc. 33. num. 13. de Pens.*

Cap. XI.

De casibus, in quibus Apostolica reseruatio validè facta, ex post facto annulletur, vel reducatur, seù aliàs modificationem patiatur.

SVMMARIVM.

1 *Annullatur pensio voluntaria beneficio pleno, quandò non doceatur de vera solutione omnium terminorum.*

2 *Item annullatur, quandò exigatur antè expeditionem litterarum.*

3 *Post litteras possunt exigi termini anteà decursi.*

4 *Declaratur an id procedat in dispensatione, ad effectum retinendi cum statu incompatibili.*

5 *Ad quid requirantur litteræ super dispensatione.*

6 *Quandò fieri debeat exactio, vt intret decretum annullatiuum.*

7 *Pensio reseruari non potest ex priuata partium conuentione.*

8 *An pensio perpetua diminutionem pati debeat ob fructuum diminutionem.*

9 *Distinguuntur plures species beneficiorum, ad effectum dignoscendi an diminutio fructuum causet diminutionem pensionis.*

10 In

10 *In Beneficijs ſimplicibus non excuſat tenuitas fructuum à ſolutione penſionis.*
11 *Quid in Canonicatibus, & Beneficijs ſeruitorijs Cathedralium, & Collegiatarum.*
12 *Quid in Commendis Monaſteriorum Regularium.*
13 *Et quid in Cathedralibus, & Parochialibus.*
14 *De Cautela, ob quam clauſula* dummodo *remanet inanis.*
15 *Ad effectum congruæ attenditur tempus præſens, non autem præteritum.*
16 *De derogatione expreſſa, vel virtuali congruæ Conciliaris.*
17 *Quid operetur proceſſus Conſiſtorialis.*
18 *De congrua alimentaria.*
19 *Non laudatur taxa vniformis congruæ.*
20 *An congruæ alimentariæ poſſit renunciari.*
21 *An Titularis offerre poſſit penſionarijs adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ.*
22 *An Epiſcopus pro congrua prætendere poſſit aſſignationem tot bonorum.*
23 *Quæ emolumenta imputentur in congruam.*

Cap. XI.

RAESVPPOSITA ab initio valida, & perfecta reſeruatione, dantur etiam caſus, quod ex poſt facto, ob aliquod accidens penſio annulletur in totum, ſiue diminutionem patiatur, ac reducatur in parte. Reſultat ſiquidem annullatio in totum per accidens, & ex poſt facto illius penſionis, quæ voluntaria, & ſine cauſa, be-
1 neficio pleno dicitur, quando ex parte penſionarij non iuſtificentur ſolutiones verę, & effectiuę omnium terminorum decurſorum de tempore, quo fuit poſſeſſor Beneficij ille, qui tali penſioni conſenſum præſtitit, ex ijs, quæ habentur ſupra Cap. 9. ad quod ſufficiat relatio.

Altera eſt nullitas, quæ pariter ex poſt facto, & per accidens re-
2 ſultat, quamuis ab initio ſit valida, & perfecta, ob exactionem penſionis antè expeditionem litterarum Apoſtolicarum, & aliàs quàm illarum vigore, non quidem ex aliqua diſpoſitione iuris, vel ex natura penſionis, cum litterę non ſint neceſſarię ad ſubſtantiam, vel perfectionem gratiæ, ſed ob decretum irritatiuum, quod adijci ſolet. (A) Poſtquàm verò ſunt expeditæ litteræ, penſionarius licitè poteſt exi-
3 gere terminos intermedio tempore poſt gratiam, & antè litterarum expeditionem decurſos. (B)

Cadit verò dubium quid ſit dicendum, quandò penſionarius aſſu-
4 mit ſtatum irretractabilem, ob quem abſque Apoſtolica diſpenſatione penſio deberet amitti, iuxtà deducta infrà Cap. 13. ſi obtinet quidem gratiam diſpenſationis cum ſupplicatione ſignata, ſed ante litterarum expeditionem ſuper iſta diſ-

A. *De penſion. diſc. 22. num. 3. diſc. 29. num. 3. diſc. 30. num. 9. diſc. 44. num. 9. & ſæpius.*
B. *Locis proximè citatis,*

pensatione exigit aliquos terminos, non per hoc intrat annullatio, dum decretum annullatiuum adiectum est in prima reseruatione, ideòque subintelligendum non est repetitum in ista dispensatione, quæ nihil dat de nouo, sed solùm tanquam per remotionem obstaculi præseruat à caducitate, vel amissione (C) Litterarum verò expeditio, etiam super hac dispensatione, requiritur
5 ad effectum vt pensionarius cogere possit Titularem inuitum ad solutionem pensionis, ob dispositionem regulæ Cancellariæ 53. vt non suffragetur dispensatio litteris non expeditis, sed si Titularis sua sponte soluat, & pensionarius exigat, non videtur huic annullationi locum esse (D) Quia verò agitur de actu pœnali, opus est vt exactio fiat ab
6 ipso pensionario, vel ab eius procuratore, cum mandato speciali, secus autem vbi exactio fiat per generalem mandatarium, seù negotiorum gestorem, absque eo, quod constet de sui principalis scientia, & rati habitione, ex regula, quòd mandatum non censetur datum ad delinquendum.

Hinc verò liquet, quàm certa
7 sit conclusio apud Beneficialistas recepta, quòd pensio Ecclesiastica ex priuatis conuentionibus (quamvis iustam habeant causam) imponi, vel reseruari non potest absque Apostolica auctoritate (E) etiamsi ex causa transactionis ob componendam litem super ipso beneficio, Quoniam si accedente etiam Apostolica auctoritate ista non sufficit, nisi expediantur litteræ, multo minus priuata conuentio potest in hoc esse operatiua.

Frequentiores autem sunt casus diminutionis, vel reductionis pensionis, aliàs validè, & perfectè reseruatæ, ob aliquod accidens, quod posteà superueniat, quod sequi solet ob superuentam diminutionem fructuum Ecclesiæ grauatæ, siue ob cessationem causæ, ob quam reseruatiò facta est; id autem duplicem habet inspectionem, vnam scilicet super irregulari, & insolita pensione perpetua, quæ ad fauorem alterius Ecclesiæ, vel fabricæ, aut Sacristiæ eiusdem, siuè ad fauorem alicuius Collegij, vel alterius manus mortuæ reseruata sit: Et alteram super ordinaria, frequenti, & regulari pensione, quę iuxtà solitùm reseruetur ad vitam certæ personæ, & quam præsentes adnotationes verè, & propriè percutiunt; Habendo autem se relatiuè ad ea, quæ super prima specie pensionis
8 perpetuæ, ad fauorem manus mortuæ, habentur deducta in consueta pluries enunciata huius materiæ Sede, vbi concluditur pro negatiua. (F) Quatenus pertinet ad alteram speciem pensionis ordinariæ, & regularis, distinguendæ veniunt quatuor species beneficiorum, quarum Prima est merè simplicium, nullum residentię, vel administrationis onus habentium. Altera illorum bene-
9 ficiorum, quæ sunt seruitoria, & habent alicuius seruitij, ac etiam resi-

C. *Disc.* 44. *de pension.*
D. *Eod. disc.* 44.
E. *Disc.* 11. *num.* 7. *disc.* 30. *num.* 11. *de pension.* & *sæpius.*
F. *Disc.* 21. *de pension. num.* 7. *vbi allegatur decis.* 107. *part.* 10. *recent.*

reſidentiæ onus, quamuis nullum in eis conſideretur ſpirituale coniugium, vt exempli gratia ſunt Canonicatus, Dignitates, Cappellaniæ, aliaque beneficia in Cathedralibus, & Collegiatis; Tertia eſt in illis beneficijs, quæ in titulum, vel in commendam collata, habeant annexam aliquam adminiſtrationem, aliaque onera, vt exempli gratia Monaſteria Regularia, quæ commendari ſolent Clericis ſæcularibus, cum aliquo onere penſionum, ad fauorem etiam Clericorum Sæcularium, habent verò annexam aliquam adminiſtrationem, ratione iuriſdictionis ſpiritualis, & temporalis, quæ illis annexa ſit, ac etiam onus alendi Religioſos, qui in eo Monaſterio viuunt, & ſubminiſtrandi neceſſaria pro Eccleſiæ, & Monaſterij reſtauratione, ornatu, & cultu. Et quarta demum eſt ſpecies Eccleſiarum Metropolitanarum, & Cathedralium, ac Parochialium, habentium curam Animarum, Sacramentalem, & iuriſdictionalem reſpectiuè, & in quibus inter Epiſcopum, vel Rectorem, & Eccleſiam conſideratur coniugium ſpirituale.

In prima ſpecie beneficiorum
10 ſimplicium receptum eſt, diminutionem fructuum non attendi, neque ob eorum tenuitatem Titularem excuſari à ſolutione penſionis, rectèque procedit vulgare Beneficialiſtarum dicterium, vel ſoluas, vel dimittas, dum nullum adeſt coniugium ſpirituale. (G) Idemque regulariter apud eoſdem
11 Beneficialiſtas eſt receptum in ſecunda ſpecie Canonicatuum, aliorumque beneficiorum in Cathedralibus, & Beneficiatis, ex eadem ratione, quòd in libertate poſſeſſoris, ob non exiſtentiam matrimonij ſpiritualis, repoſitum eſt dimittere, adeòvt nulla per Beneficialiſtas conſtitui videatur differentia inter iſtam beneficiorum ſpeciem, & primam, non admittendo terminos congruę priuilegiatę. Verùm ab aliquo moderno tempore inoleuit, rationabiliter quidem, vſus cuiuſdam congruę impropriæ, non habentis certam taxam, quantum ſcilicèt ſit congruum, & neceſſarium pro ſubſtentatione perſonæ poſſeſſoris beneficij, vt vacare poſſit ſeruitio Eccleſiæ, & ſic non in gratiam ipſius Beneficiati, & eius lucrum, ſed in gratiam Eccleſiæ, & ne iſta Miniſtris, & ſeruientibus aliàs deſtituta remaneat, quod tamen certam non habet taxam, vel regulam, cum iſta pendeat à qualitate, & moribus loci, & Eccleſiæ.

Pariter idem dicendum videtur in tertia ſpecie Abbatiarum, ſeu Commendarum, quoniam intrat
12 eadem ratio libertatis dimittendi, ideòque intrat idem dicterium, aut ſoluas, aut dimittas. Adhùc tamen conſideratur eadem congrua impropria, pro ſupplendis ſuperiùs enunciatis oneribus, quæ Eccleſiæ, & Monaſterio incumbunt. Eccleſia ſiquidem eſt Domina fructuum, qui primario erogari debent in ea, quæ ſunt neceſſaria pro eius cultu, & ſuſtentatione Miniſtrorum, ad Rectorem autem, & reſpectiuè ad pen-

G. *De penſion. diſc.* 21. *de Benefic. diſc.* 90. *num.* 36.

pensionarios, aliquam in fructibus participationem habentes, iuxtà superius deducta in Cap. 2. & alibi, pertinent fructus excrescentes, ideòque pro soluendis pensionibus defraudanda non est ipsa Ecclesia Domina, quoniam ità esset dare casum, quod pro alendis, & vestiendis extraneis, quandòque, & frequenter locupletibus, & ad luxum, ipse bonorum Dominus cogeretur famem, sitim, & nuditatem pati, quo nil absurdius, niluè irrationabilius, & tamen faxit Deus vt id frequenter non contingat.

Demum quoàd quartam speciem illarum Ecclesiarum, in quibus consideratur matrimonium spirituale,
13 quales sunt Ecclesiæ Cathedrales, & Metropolitanæ, ac etiam Parochiales, ex pluries insinuatis, iam prouisum est per Concilium Tridentinum, vt salua remanere debeat congrua, in Cathedralibus nempè mille pro Episcopo, & in Parochialibus centum pro Rectore, quamuis per Titularem consensus expressus pansionibus præstitus fuerit, quoniam habet in se, vbi etiam explicitè non dicatur, hanc implicitam conditionem, dummodò salua remaneat congrua, quæ est præcipua, & priuilegiata, vt antè omnia deduci debeat (H) Verùm, vt pariter aliàs dictum est, moderna cautela desuper adinuenta, vt Titularis non solum præstet consensum pensionibus, atque ad illarum solutionem se obliget, sed etiam se
14 asserat benè informatum de valore, & capacitate, assumendo in se onus probandi contrarium, dictam Conciliarem prouisionem penè inanem reddidit illa operatio, quæ attribuitur possessioni, quod licèt non transferat dictum onus in Titularem, adhuc tamen pendente iudicio ordinario, & appellabili, ideòque terminando per tres conformes super valore, interim Titularis cogatur in iudicio possessorio manutentionis soluere; quod operatur, vt cogantur Titulares gemere, & succumbere sub iugo.

Quandò verò Titularis iudicium prosequi velit, ad hunc effectũ congruæ, & diminutionis pensionis respectiuè, attendẽdus venit valor pre-
15 sens in singula tempora, quamuis de præterito, & de tempore reseruationis esset maior, vel respectiuè minor. (I) In hoc enim differunt annullatio pensionis ob falsam narratiuam valoris, per ascensum, iuxtà deducta in Cap. præcedenti, & ista diminutio, ratione diminutionis fructuum, & deductionis congruæ, quoniã priori casu attenditur tempus reseruationis, non curato, an postmodum valor crescat, vel decrescat; in posteriori autem attenditur tempus præsens.

Adhuc tamen (fortè parùm commendabiliter) præfatæ congruæ Conciliari solet expressè derogari, ac etiam Beneficialistarum subtilitas introduxit iam insinuatam taci-
16 tam, & subintellectam derogationem in Cathedralibus, & Metropolitanis, ob scientiam valoris, quam in

H. *Disc. 2. de pension. & alibi pluries.*

I. *De pension. disc. 8. num. 6. & disc. 14. num. 15. de benef. disc. 90. num. 46.*

in Papa præsupponunt, ratione processus Consistorialis, quod vtiq; modicam, fortèque nullam habere videtur probabilitatem, ob experientiam annorum sex in munere Auditoris Papæ, per cuius organum hæc negotia pertractantur, quod isti processus quodamodo, saltem circa valorem, sunt cęremoniales, malèquæ fundati, & quandoque etiam astringuntur prouisi ad expresſè renunciandum huic congruæ, quod pariter parũ commendabile dicendum
18 videtur: Vndè proterea Episcopus hoc præsidio ita destitutus recurrere cogitur ad congruã alimentariam, quæ occasione casus particularis peracti in consueta huius materię sede, statuta fuit in scutis, vel ducatis monetæ Regionis 700. (L) atque pro consueto vitio pragmaticorum procedendi more pecudum, ex isto exemplo, inoleuit communis opinio, vel vsus, vt generaliter ista sit taxa congruæ alimentariæ, quod manifestum continere videtur errorem, à quo neque immunis esset congrua Conciliaris mille, nisi ille
19 detur huic nouæ legi intellectus, multum quidem probabilis, quod hæc summa non sit præcisa, & taxatiua, adeò vt maiorem summam excludat, sed vt non possit esse minor, non tamen excludat maiorem. Prorsus enim irrationabile, atq; irrisione dignum esset asserere, quod illa congrua alimentaria, quæ taxata fuit pro Episcopo paruæ ciuitatis Sancti Seueri, in qua Episcopus non præmitur honorificis, & decorosis tractamentis, & in Regione Apuliæ multum fertili, & vbi vilis est victualium valor, deseruire debeat pro congrua Archiepiscopi Mediolanensis, vel Archiepiscopi Neapolitani, & similium magnorum Prælatorum, magnarum, & conspicuarum Vrbium, quodque pariformiter congrua Conciliaris conuenire debeat huiusmodi magnis, & conspicuis Prælatis, ac Episcopis Capritano, Rauellensi, Lauellensi, Montis Marani, & similibus, reuera facientibus potius figuram Parochorum, habentium vsum Pontificalium, & quorum Ecclesiæ vix habent in fructu medietatem, & minus præfatæ taxæ alimentariæ; & tamen quandoque practicatum fuit, vt prouisus de Ecclesia renunciaret etiam huic congruæ alimentariæ,
20 cum obligatione se alendi de proprio, quod de stricta iuris censura substineri, (non obstante regula, quod alimentis renunciari non possit, quoties reuera de istis esset prouisus de proprio) tanquam Aduocatus, probaui in eadem consueta huius materiæ sede. (M)

Quando itaque Episcopi, vel respectiuè Parochi sunt ità pensionibus grauati, quod reuera neque pars congruæ pro eis superest, inhabiles verò sunt litem dispendiosam delu-
21 per substinere, offerre solent pensionarijs omnes Ecclesiæ redditus, per se ipsos administrandos, & percipiendos, contenti congrua Conciliari, vel alimentaria, & minus, vt quandòque praxis docet sequutum esse, ex insinuatis in eadem consueta sede; (N) Sed Rota, & Curia,

L. *Disc.* 16. & 17. *de pension.*
M. *Dict. disc.* 16.

N. *Disc.* 18. *de pension.*

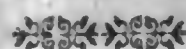
Curia, contradicentibus pensionarijs, id admittere, & practicare noluit, & quidem non improbabiliter, quoniam per Episcopos habentes iurisdictionem, & potestatem in loco, multæ fraudes committi possent, ità penè omnes fructus absorbendo, nimiumque incommodum id esset pensionarijs absentibus, & vt plurimùm residentibus in Curia; Sed è conuersò præfati rigores maxima producunt scandala, & inconuenientia, superiùs insinuata in Cap. 2. & alibi, ideòque melior dari non potest modus, quàm ille, qui seruatur per nostrum Legislatorem. Atque ex his, quæ dicta sunt super congrua Conciliari, vel alimentaria in ista quarta specie beneficiorum, annexum habentium spirituale coniugium, cum sua proportione, inferri potest ad illam congruam impropriam, quæ superiùs considerata est in secunda, & tertia beneficiorum specie.

Posito autem, quòd pensionarij assumant in se curam, & administrationem bonorum, & reddi-
22 tuum Ecclesiæ, præstando Titulari eius congruam in quantitate, cadere solet dubium, an Titularis prætendere possit, vt pro eius congrua sibi assignari debeant tot bona, per se ipsum administranda, & ex quibus sua manu fructus, & prouentus percipiat, de quo occasione casus particularis, in eadem huius materię Sede peragitur. (O)

Prout etiam, præsertim in Parochialibus, magis verò in Vicarijs illarum Parochialium, quæ alicui
23 Capitulo, vel Collegio vnitæ sunt non infrequentes esse solent quæstiones super quidusdam emolumentis, an in congruam imputari debeant, nec ne, de quo in Parochorum sede paragitur (P)

O. *Dict. disc.* 18.

P. *Disc.* 22. *de Paroch.*

Cap. XII.

De iustificatione valoris, quomodò ad hunc effectum pensionum facienda sit, & an distributionum, aliorumque incerrum ratio habenda sit.

S M M A R I V M.

1 *Constitutio Innocentiana sustulit in magna parte istas quæstiones valoris.*

2 *De inspectionibus desuper cadentibus.*

3 *De probatione valoris narrati in reseruatione pura, & motu proprio super beneficio vacante.*

4 *Quid vbi agitur de reseruatione Consistoriali, cum clausula* dummodo.

Et

5 *Et quid vbi Titularis assumpsit in se onus probandi deficientiam valoris.*

6 *De pensione ex causa resignationis.*

7 *De distinctione generali super ista probatione.*

8 *De pensione voluntaria super beneficio.*

9 *Ad probationem perfectam necessarius est calculus decennalis.*

10 *Fructus dicuntur illi, qui supersunt deductis oneribus.*

11 *Quales debeant esse Testes deponentes de valore.*

12 *Et quomodò debeant eorum depositiones coarctare, tàm circa fructus, quàm circa onera.*

13 *Quandò incerta veniant in valore datur distinctio.*

14 *Et quid de distributionibus quotidianis, an super eis censeatur imposita pensio.*

15 *De domibus Canonicalibus, vel Parochi, & Ministrorum.*

16 *De eodem, de quo num. 13.*

17 *Si pensio imposita sit etiam super distributionibus quotidianis, an id intelligatur in subsidium, quatenus fructus, vel prębenda non sufficiant.*

Cap. XII.

AIOREM partem forensium controuersiarum cadentium in ista materia valoris, ad effectum, de quo agitur, substinendi, vel respectiuè impugnandi pensio-
1 nes, sustulit nostra Constitutio Innocentiana moderatoria Constitutionis 20. Vrbani VIII. quæ illis frequentiorem præbebat occasionem, vt insinuatum est suprà in Cap. 1. proemiali. Adhùc tamen ad alios effectus, iam superiùs insinuatos, & inferius in toto operis progressu insinuandos, de eadem materia
2 peragere opportunum est, tàm scilicet circa modum probationis, & quandò ista dicatur sufficientèr facta, nec ne, quàm circa eiusdem valoris qualitatem, quid scilicet sub eius, & fructuum nomine veniat, ad effectum, de quo agitur, & quænam onera sint ab eis deducenda, ideòque duæ sunt inter se distinctæ inspectiones, ambę tamen difficiles, & altæ indaginis, vndè proueniunt superiùs enunciata inconuenientia, Titularibus, & respectiuè Pensionarijs nimium præiudicialia.

Quatenus itaque pertinet ad primam inspectionem probationis, & quandò ista dicatur sufficienter facta, nec ne, per illam partem, cui iuxtà iam enunciatas distinctiones tale onus incumbit, reflectendum est ad plurium casuum distinctionem, traditam in Sede Beneficiali super materia valoris in genere. (A) Vbi enim agitur de iustificatione valoris narrati in supplicatio-
3 ne, & litteris reseruationis puræ, & perfectæ super beneficio vacante, ipsa vacatione durante, vel in actu prouidendi, atq; sit reseruatio motu proprio, & tunc si Pensionarius pro exequutione litterarum, & gratiæ,

K ex ma-

A. *De Benefic. disc. 90. ex num. 53. vbi copiosè allegantur auctoritates ibidem commodè videndæ.*

ex malo consilio eius directoris, vel ad satisfaciendum parum perito exequutori, assumere velit hoc onus, cuius nulla præmitur necessitate, tanquam per abundantem iustificationem omnium narratorum, intrant eadem, quæ habentur in dicta materia Beneficiali super iustificatione valoris narrati beneficij, de quo agitur, ac etiam valoris pariter narrati obtentorum, vt sufficiat iustificatio talis qualis, etiam per testes de iudicio, vel de communi existimatione, & fama, absque illis rigorosis requisitis, quæ desiderantur in alijs casibus, de quibus infrà, redolentibus materiam obiectiuam.

Vbi verò, etiam ad eundem effectum iustificationis, & exequutionis gratiæ, agitur quidem de consimili reseruatione, motu proprio, & beneficio vacante, durante vacatione,
4 vel in actu prouidendi, quę tamen non sit pura, sed conditionalis, cum clausula *dummodò remaneant mille pro Episcopo, vel centum pro Rectore*, vel cum alia clausula *dummodò omnes pensiones, computatis antiquis, non excedant tertiam, vel respectiuè quartam partem fructuum*, & tunc vbi iustificatio facienda sit à pensionario petente exequutionem gratiæ, quia nempè adhibita non sit pluries enunciata cautela, per quam hoc onus transfertur in Titularem, istoq; casu non sufficit quidem illa probatio leuis, & vaga, & quę tanquam non necessaria fiat in priori casu, de quo suprà; Non tamen requiritur illa probatio rigorosa, & exacta, quæ necessaria est in casu impugnationis, & quandò fiat tanquam obiectiua, ideòque admittuntur etiam præsumptiones, & adminicula, & alia, quæ in materia potiùs fauorabili, quàm odiosa, & obiectiua admitti debent, & solent cum terminis generalibus, ideòque materia non est capax regulæ certæ, & generalis, sed in prudentis Iudicis arbitrio, iuxtà generalem probationum regulam, totum repositum esse videtur. 6

Si autem in hoc eodem casu probatio facienda est per Titularem, quià nempè, iuxtà cautelam moderno tempore adinuentam, se asseruerit benè informatum de valore, quòdque propterea salua sibi
5 remanet congrua, assumendo in se onus probandi contrarium, & tunc videtur distinguendum, quòd aut non impugnando propriam confessionem allegat superuentam diminutionem valoris, & fructuum: 7
Vndè propterea non tunc, sed nunc non verificetur clausula *dummodò*, & per consequens petatur reductio ad proportionem, atque tali casu videtur dicendum idem, quod proximè suprà dictum est, quoniam non agitur de materia obiectiua. Sed si pretendat impugnare propriam confessionem, illamque erroneam probare, & tunc pariter non intrat ille rigor omnimodus, qui procedit in materia obiectiua, sed benè intrat obligatio cuiusdam magis concludentis, magisque perfectæ probationis, ex eisdem regulis, & propositionibus generalibus, quandò agitur de impugnanda propria confessione, & de probando errorem, qui non est præsumendus, adeòvt opporteat excludere contrariam possibilitatem.

Alter est casus illarum reseruatio-

tio-

tionum, quæ fiant ad supplicationem, non tamen sint odiosæ, & exorbitantes, vt sunt illę, quæ oc-
6 casione resignationis ad fauorem, super ipso beneficio resignato, fiunt ad fauorem resignantis, vel alterius, eius intuitu, & contemplatione, & tunc quia iuxtà magis probabilem opinionem ista species pensionis dicenda non est odiosa, minusque ob malam narratiuam valoris intrat annullatio in totum contrà Pensionarium, sed solùm eius fauore, & quatenus iste, nolens acquiescere diminutioni pro rata, intentare velit regressum ad beneficium resignatum, probabilius videtur dicendum idem, vt rigor non procedat. Et in summa vt intret distinctio inter casum, in quo probatio fiat pro exequutione
7 gratię, & casum, in quo eadem probatio fiat pro annullatione, & impugnando, tanquam per speciem obiecti, vt ex vno, vel altero casu pendeat resolutio, an magis, vel minus concludens, & perfecta, siue magis, vel minus rigorosa requiratur.

In illa verò specie, quę absque dubio exorbitans est, & odiosa, qualis est illa reseruatio, quæ ad supplicationem fiat, voluntariè, & beneficio pleno, cum iam deducta distinctione inter casum, in quo dicatur sine causa, & casum, in quo aliquam habeat causam, respectu pensionarij, & tunc magis concludens, magisque rigorosa probatio accedere debeat, vt magis distinctè in enunciata Sede Beneficiali, vbi latiùs videri potest.

Præsupposita itaque necessitate concludentis, & perfectæ probationis, cum illo maiori, vel minori rigore, quem maior, vel minor pensionis odibilitas exigat, non dicitur probatio concludens, & perfecta illa, quæ fiat fructuum, &
9 prouentuum vnius, vel duorum, aut trium annorum, quoniam iuxtà contingentias temporum belli, vel pacis, aut vbertatis, & respectiuè sterilitatis, aliorumque accidentium, sæpè casus prębet magnam soliti valoris accidentalem alterationem, plus, & minus, ideòq; iuxtà regulam Beneficialistarum, quæ in alijs materijs est etiam recepta, ideòque attenditur pro firmando vero valore, ponendi sunt in calculo fructus decem annorum, illorumque distributio, vel peræquatio in singulos annos facienda est, vt facta computatione, vel compensatione annorum vberium cum sterilibus, ita firmetur status vniformis, cum accidentales alterationes non attendantur, ad instar eorum, quæ habentur in censibus consignatiuis, quandò prætenditur incapacitas fundi censiti ob fructuum diminutionem, cum similibus.

Ponendi autem sunt in isto calculo omnes fructus, qui ex prædijs percepti sint, & quantum fuerit in tempora eorum pretium, sed deducenda sunt onera, tàm consistentia
10 in cultura bonorum, & in ipsa perceptione, & custodia fructuum, quàm in alijs expensis, quæ Ecclesiæ, vel Beneficio incumbunt, ex regula, quod fructus dicuntur illi, qui ad commodum Beneficiati supersunt, deductis oneribus.

Atque hinc sequitur, quòd ad istam perfectam, & concludentem probationem non sufficiunt illæ vagæ, & tales quales depositiones testium habentium aliquam peritiam

in regione, ac deponentium de communi fama, & reputatione,
11 quales prȩsertim esse solent illi processuum Consistorialium, vndè proptereà, vt aliàs dictum fuit, prorsus vanum videtur in isto processu aliquod solitum constituere fundamentum, cum ad summum deseruire solùm possit pro adminiculo, cum alijs coniungendo, cum prohibitum non sit aliquas exceptiones, quas in persona, vel dicto patiantur testes, per adminicula supplere, vt in iam enunciata Sede Beneficiali in specie aduertitur, sed Testes debent esse benè informati, suæque informationis, vel scientiæ probabilem causam, etiam non interrogati debent allegare, putà quia fuerint œconomi, vel ministri benè informati, quoniam debent facere du-
12 plicem coarctationem, vnam affirmatiuam, deponendo de omnibus fructibus, alteram negatiuam, quòd scilicet non adsint, neque adesse possint alij fructus, quos ipsi non scirent, & tertiam pariter mixtam de affirmatiua, & negatiua circa onera, quòd scilicet sciant omnia onera, quæ extent, cum exclusione aliorum, & circa onera cadere solent non infrequentèr quæstiones, quòd non sint talia, vt deduci mereantur, atque proceditur cum distinctione inter necessaria, & voluntara, vt priora deducantur, non autem posteriora, vt magis distinctè in enunciata Sede Beneficiali.

Frequentiores autem, & difficiliores in ista valoris materia solent esse quæstiones super qualitate fructuum, & prouentuum, quinam scilicet computari debeant in valore, & de quibus ratio haberi non debeat, idque duas habet inspectiones, vnam scilicet super incertis, & alteram super illis, quæ speciem, vel naturam habeant distributionum.

Quatenus itaq; pertinet ad pro-
13 uentus incertos, magni, & frequentes dignosci videntur errores, vel æquiuoca illorum, qui in sola doctrinarum littera, vel cum regularum generalium superficie procedunt, applicando omnibus casibus illas regulas, vel propositiones, quæ sunt quidem in suis casibus veræ, nullatenus autem adaptantur ad illos casus, de quibus est quæstio; Si quidem ad effectum regulæ de valore, & pro euitanda nullitate gratiæ, ob malam valoris expressionem, siue ad effectum euitandi solutionem annatæ, cum similibus effectibus odiosis, & præiudicialibus, vera est regula, quòd incerta non veniunt in valore, vel sub nomine fructuum, non tamen exindè inferendum est ad effectum, de quo agitur, inspiciendi scilicet, an beneficium sit illius pensionis capax, nec ne; quoniam notoria praxis docet, quòd pleræque Ecclesiæ nulla possidentes prædia, & bona, vel iura fructifera, sunt diuites, atque considerabiles, habent redditus prouenientes ab incertis, merèque voluntarijs oblationibus, & eleemosinis, iuxtà exempla tradita in eadem Sede Beneficiali, & alibi(B)& tamen non exindè dicendum

B. *De iure patr. disc.* 10. *num.* 17. *de preeminent. disc.* 11. *num.* 10. *vbi concordantes auctoritates*.

dum est, quòd tales Ecclesię non habeant fructus, & redditus exuberantes vltrà necessaria, vt proindè sint pensionis incapaces, atque dicantur non habere valorem, dum in hoc attenditur effectus, vel finis, non autem formalitas verborum, vel terminorum; Potissimè verò vbi non agitur de temporalibus, & accidentalibus prouentibus, sed de illis, qui ex diuturni temporis obseruantia, vel experimento dici possunt certi, & perpetui, ità & taliter, quòd si Ecclesiæ Rector velit illos locare, seu concedere in appaltum, eo modo, quo conceduntur gabellæ, & decimæ, aliaque similia iura, inueniet conductorem pro certa annua, vel aliàs temporanea pensione, eodem modo, quo sequitur in prædijs, & in alijs bonis verè fructiferis, ideòque habentur pro certis. (C)

Clariùs verò, & cum longè minori dubitandi ratione id procedit quandò non agatur de illis incertis merè voluntarijs, quæ prouenìunt à Populorum deuotione, iuxtà casus superiùs recensitos, sed agitur de prouentibus prouenientibus à iure certo, & radicato de præterito, immò necessario, vt exempli gratia sunt illa emolumenta, quæ licitè per Parochum percipiuntur, occasione administrationis Sacramentorum, vel funerum, & sepulturæ (quamuis contrà iuris regulas sequatur, quia nempè, ex priuilegio, vel antiqua consuetudine, siuè ex concordia dentur loco decimarum) quoniam ista dicenda sunt emolumenta certa, dum pernecessè homines degentes in Parochia nascuntur, baptizantur, contrahunt matrimonia, moriuntur, & tumulantur, idque priuatiuè pertinet de necessitate ad Parochum, cum in hoc consistat ius parochiale circà mutuam necessitatem Parochi ergà Parocchianos, & Parocchianorum ergà Parochum in iuribus de sui natura Parocchialibus. Idemque in Ecclesia Cathedrali, vel Metropolitana circa illa emolumenta, quæ iuridicè pertinent ad Episcopum, cum similibus, ideòque ad has distinctiones est reflectendum, & sine quibus clarus est incursus errorum, & æquiuocorum, ac etiam illorum inconuenientium, quæ in sede Iurispatronatus insinuantur, quòd ità cum satis exigua dotatione posset acquiri iuspatronatus diuitum, & insignium Ecclesiarum, & Beneficiorum. (D)

Iidem errores, vel æquiuoca magis dignoscuntur in illis prouentibus, & emolumentis, quibus potiuntur Canonici, & Beneficiati Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum, ratione seruitij actualis, quod præstant per punctaturas in diuinis, procedendo cum regula in suis casibus vera, & recepta, sed
14 confusa, malèque applicata, quòd sub valore, siue sub nomine fructuum non veniunt distributiones quotidianæ, quarum specialis, & expressa mentio necessaria sit, tàm in reseruatione, quàm in facultate trans-

C. *Dict. disc. 11. de præeminent. & in alijs locis proximè citatis.*

D. *De iurepatr. disc. 10. & 55. & disc. 90. de Benefic. in quibus concordantes.*

transferendi; vt propterea distributiones huic oneri non subiaceant, quoniam, & in hoc procedendum est cum eisdem distinctionibus, quòd scilicet aliud est agere ad effectum regulæ de valore, inductæ pro interesse Annatistarum, & ad euitandam solutionem annatarum, quæ habent quidem aliquod probabile rationis fundamentum, vt in eadem Sede Beneficiali aduertitur, quidquid vulgus imperitorum, & non informatorum obloquatur (E) adhuc tamen continent quoddam onus, à quo admitti debet excusatio, quò magis fieri potest: Et aliud est ad nostrum effectum capacitatis pensionum, siue ad alterum acquirendi ius patronatus ex causa dotationis, vel augumenti dotis, vt scilicet, quo ad istos posteriores effectus attendi debeat de facto finis, vel ratio, ob quam ista regula, vel propositio inoleuit, qualis est illa, quod distributiones non sunt lucrum, quod Beneficiatus faciat ratione Beneficij, eiusque tituli, sed sunt merx, & salarium laboris personalis, quod in seruitio Ecclesiæ, vel in alia functione Ecclesiastica facere oporteat, ad mensuram tamen, & proportionem seruitij, & laboris, non autem in magno excessu, qui vltrà id percipiatur. Ideòque pluries in casuum contingentijs ad istum effectum pensionum efformabam tres distributionum species, quarum vna est illarum, quę verè, & de facto sunt quotidianæ, quia eas (exemplificando in Basilicis Vrbis,) obtineant illi, qui cantant missam, vel Euangelium, siuè Epistolam cum præmio, seù mercede duorum, vel trium iuliorum pro qualibet functione, absque eo, quod alij Canonici, qui tales functiones facere non curant, quamuis præsentes, & interessentes, de aliquo participent, vt ego in duobus annis in Basilica Lateranensi, & in alijs duobus annis in Basilica Liberiana, seù Sanctæ Mariæ Maioris, vsque ad promotionem ad Cardinalatum sum expertus, quia dictas functiones peragere non cupiebam, atque Collegæ nimiùm benignè, & vrbanè meam admittebant excusationem, absque necessitate recurrendi ad Breue exemptionis, solitum concedi Palatinis, & aliquibus Officialibus Papæ.

Altera est illarum distributionum species, quæ consistunt in anniuersarijs, & quibusdam alijs seruitijs, & functionibus, de quibus participant omnes Canonici pręsentes, & interessentes, ac etiam illi absentes, qui habent exemptionum Breuia, quæ tamen nunquam placuerunt, eorumque abolitionem laudarem, & consulerem, & quæ distributiones solent redigi in aliquam massam, certis solitis temporibus diuidendam, atque in ista, & in priori specie vera est dicta propositio, etiam ad effectum, de quo agitur, quoties illarum quantitas reuera proportionata sit seruitio, & labori, provt frequentiùs solet sequi.

Tertia demùm est species illorum emo-

E. *De Benefic. discept. 89. vbi de ista materia annatarum, ac etiam in tract. de officijs venal. Cap. 4. & seq.*

emolumentorum, quæ verè, & de facto, inspecta naturali veritate, non autem legalibus subtilitatibus, & superstitionibus, sunt fructus, consistentes in pecunia, vel frugibus, aliisque prouentibus Casalium, & Tenutarum, aliorumque Prædiorum Vrbanorum, & rusticorum, vel censuum, & canonum, aliorumque similium iurium, siuè, vt frequentius praxis docet in Hispanijs, consistunt in decimis, pertinentibus ad Episcopum, & Capitulum, ratione curæ vniuersalis totius Diœcesis, vt in Decimarum Sede aduertitur; Ex multum verò commendabili lege scripta, vel non scripta introductum est, vt percipi, & lucrari debeant ratione seruitij, & interessentiæ per punctaturas, ad formam distributionum quotidianarum, vt in enunciatis Basilicis Vrbis, & in dictis Ecclesijs Hispaniarum sequitur, & tunc dicuntur distributiones quotidianæ impropriæ ad istum effectum, non autem vt dicatur merx, & salarium proportionatum labori personali; Prorsus enim fabulosum videtur dicere, quòd pinguissimi, & conspicui Canonicatus Basilicarum Vrbis, vel Ecclesiarum Toletañ, Hispaleñ, Compostellañ, & similes, dici debeant Beneficia nullius, vel tenuis valoris, adeòvt sint incapacia pensionum, vel sub istis non veniat ista vltima species distributionum absque speciali mentione, tanquam à verisimiliter deficiente voluntate Papæ, vt cuique ad sensum patet, ideòque inter leguleicas superstitiones, ne dicamus ineptias, id semper recensui. (F)

Cum autem post hæc iam scripta casualiter ad manus obuenerit quædam moderna Rotæ decisio(G)
16 in qua pro distinguendis certis ab incertis, ad hunc effectum pensionis, datur quædam distinctio, quæ dicitur communiter à Doctoribus tradita, & à Tribunali recepta, quòd alii sunt fructus incerti habentes principium, seù obligationem certam, & fixam, licèt in quantitate variabiles, vt decimæ, primitiæ, fructus naturales, & etiam alia emolumenta, vel merè voluntaria, quæ tamen ex stylo, vel consuetudine Regionis, mediantibus arrendamentis, solent ad certitudinem reduci, & isti computantur in fructibus beneficij, alij autem sunt fructus merè incerti, vel ratione principij, & quantitatis, vt oblationes, & eleemosinæ, vel ratione euentus, vt sunt emolumenta baptismatum, matrimoniorum, & funeralium, quæ omnia Sacramenta licèt ex necessitate naturali, & ciuili respectiuè quotidiè administrentur, nihilominus cum dependeant, vel ab imperscrutabili Diuinę dispositionis iudicio, vel à mera voluntate Fidelium, seclusa consuetudine arrendandi, & illos ad certitudinem redigendi, dicuntur omninò incerti, & isti è contra non calculantur ad augendum valorem Beneficij.

Siquidem quidquid sit de iustitia dictæ vltimæ resolutionis in eo casu, in

F. *De his disc.61. & 91. de pension.*
G. *Romana pensionis 12. Iunij 1682. coram Rondinino reuocatoria alterius coram eodem impressæ decis. 333. part. 19. recent.*

in quo agebatur de pensione reseruata super certis,& incertis Ecclesiæ Parocchialis, cum clausula, *dummodo remaneant centum ducati auri de Camera pro Rectore*; Vndè quæstio erat an emolumenta prouenientia ex anniuersarijs, & funeribus, alijsq; emolumentis Parocchialibus in dies obuenientibus, calculanda venirent, nec ne in dicta congrua, iuxtà quæstionem aliàs disputatam, & in Parochorum sede peractam, inter Parochum habitualem, & Vicarium deputatum ad exercitium Curæ, & super quo locus veritati relinquitur, dùm non visis iuribus hinc inde deductis, meum efformare non valeo iudicium, quod vbi etiã possem, non tamen facere deberem, ne in casu particulari, qui àdhuc pendet sub Iudice, vni partium fiat pręiudicium, atque loquendo generaliter, & in abstracto præfata distinctio non benè efformata videtur, sed fallaciam potius continere, quoties agatur de pensione imposita etiam super incertis, quoniam sub istorum nomine nullatenùs calculari debet illa species fructuum, quæ continetur in prima parte distinctionis, dum isti fructus dicendi veniunt certi, adeòvt, quamuis pensio imposita esset super fructibus certis tantùm, istorum ratiò sine dubio habenda sit, dum calculantur etiam ad longè fortiores effectus regulæ de valore pro inualiditate gratię, & ad alterum solutionis annatæ, cum isti propriè dicantur fructus certi, vtpotè radicati in solo, vel in alio certo, & indeficienti iure, seu causa productiua; Vndè propter eà adest certitudo in substantia, vel in genere, quamuis etiam in aliquo anno ob sterilitatem, vel aliam calamitatem accidentalem nulli percipiantur, cum in alijs annis natura suppleat, vel præcedenter suppleuerit, ideòque intrat compensatio anni vberis cum sterili, neque accidentalis deficientia vnius, vel etiam plurium annorum (dummodo salua remaneat substantia, & causa productiua) facit, quod res certò fructifera non sit, iuxtà ea, quæ habemus in censibus consignatiuis impositis super certo fundo fructifero, ad formam Constitutionis Pianę, qui cessant si fundus censitus pereat, vel infructifer fiat, siue cessent in parte fructus fundi, aut minuantur, atque reddantur insufficientes, quoniam non attenditur deficientia accidentalis vnius, vel plurium annorum cum similibus. Ideòque ad rem, huiusmodi fructus in substantia, vel in genere dicuntur certi, sola verò incertitudo consistit in quantitate, quæ singulis annis est varia, sed ad hunc effectum inducta est peræquatio decennalis, de qua supra, vt ita calculatis annis vberibus cum sterilibus firmetur certitudo, quoniam aliàs nulli darentur fructus certi, & per consequens non solùm substineri non possent pensiones impositæ super solis fructibus certis, sed neque vnquam esset locus regulæ de valore, vel solutioni annatarum, cum certitudo solùm circa quantitatem verificari videatur in fructibus ciuilibus, sed neque in omnibus, quoniam illi, qui consistunt in pensionibus domorum adhuc dici merentur incerti, & varij, vel quia non inueniantur conductores, vel quia pro temporum qualitate oporteat pensionem minuere, aut quod domus indigeat refectione, qua duran-

rante, ſit inhabitabilis, idemque in illis fructibus ciuilibus, qui conſiſtunt in gabellis, & vectigalibus, aut pedagijs, aliſque ſimilibus iuribus, in quibus etiam datur accidentalis variatio, & diminutio, vndè ad ſummum certitudo non verificaretur niſi in canonibus, & liuellis, aut cenſibus reſeruatiuis, vel conſignatiuis habentibus certam taxam inuariabilem ſingulis annis, vel ſtatutis temporibus perſoluendam, & nihilominus etiam in iſtis dari poteſt incertitudo ob deficientiam fructuum illorum bonorum, quæ ſunt huiuſmodi præſtationum ſubiectum.

Et quoad alteram ſpeciem incertorum, de qua in ſecunda parte dictæ diſtinctionis, quandò emolumenta proueniunt à cauſa certa, & neceſſaria, vt eſt illa iurium parocchialium, ratione illarum functionum, quæ perneceſse faciendæ ſunt, vt ſuperius animaduerſum eſt, adhuc intrant æedem conſiderationes, de quibus ſupra in altera ſpecie, quòd ſcilicet in genere, vel in ſubſtantia adeſt ſine dubio certitudo, ſolùmque incertitudo verificatur in quantitate, quæ ſingulis annis eſt varia, ſed pariter hæc incertitudo tollitur cum eadem decennali perequatione, ideòque ſola difficultas cadit in prouentibus, & emolumentis merè voluntarijs, & prouenientibus à ſola pietate, & deuotione Populi, abſque aliquo iure neceſſario, & radicato, & nihilominus etiam in hac ſpecie emolumentorum attenditur illa certitudo, quam inducit longa plurium annorum experientia, ob quam conductor pro certa penſione inueniri poteſt, iuxtà exemplum practicum, quod in Vrbe habemus Eccleſiæ Sancti Antonij Abbatis in Exquilijs, cum alijs Venetiarum, & Florentiæ, quæ per antiquos Doctores adduci ſolent, vt in locis ſuperius relatis aduertitur, atque in Ciuitate Neapolis adeſt Eccleſia Sancti Ioannis Maioris, quæ habet duodecim hebdomadarios, quorum emolumenta conſiſtunt in aſſociationibus defunctorum ad ſepulcrum in funere, & tamen, quandò præſertim iſte vſus erat frequentior, reputabantur valdè pinguia beneficia, notabilibus penſionibus grauari ſolita, cum pleriſque ſimilibus exemplis, quæ deduci poſſunt; Ideòque iſta materia regulanda videtur à fine, vel ratione, ob quam congrua Titularis remaneat ab onere penſionis immunis, quoniam quandò iſte finis, vel ratio adimpletur non eſt rigorosè immorandum in modo, vel in qualitate prouentuum, atque eatenus in Vicarijs Eccleſiarum Parocchialium vnitarum alicui Capitulo, vel Dignitati aliqua incerta deferri ſolent Vicario, quatenus iſtius congrua, iuxtà frequentiorem praxim, ſit modica, & non ſufficiens ad ſubſtentationem, vt proptereà incerta ſit pars congruæ, atque cum iſta regula procedendum videtur, attendendi ſcilicet ſubſtantiam veritatis, ac finem, ſeù rationem legis, non autem leguleicas formalitates, & ſuperſtitiones, aut vocabulorum, & verborum corticem, & grammaticales ſignificationes, vt ſcilicet Titularis præſeruetur à damno, non autem ad lucrum, & locupletationem.

15 Super domibus verò Parocchialibus, vel reſpectiuè Canonicalibus, vel illis colonorum, & laboratorum,

cadunt etiam quæstiones, super quibus non de facili certa regula dari potest, cum decisio pendeat à singulorum casuum qualitate, & circumstantijs, ideòq; de his,& alijs ad hanc materiam pertinentibus videnda sunt,quę habentur in consueta,& propria istius materiæ sede,ac etiam in alia materia Beneficiali. (H)

Posito autem quod etiam super distributionibus pensio imposita sit expressè, quia nempè dicatur *etiam super distributionibus*, vel quia
16 verborum amplitudo, aut aliàs desumpta Papæ voluntas id importet, tunc vbi verificatur discretio inter fructus, & distributiones, quod præsertim contingit in beneficijs collegiatiuis, & seruitorijs, vt sunt Canonicatus, aliaque Beneficia Cathedralium, & Collegiatarum, probabilis censendus videtur sensus aliquorum modernorum, (I) vt distributiones grauatæ censean-
17 tur in subsidium, & secundario, quatenus præbendæ fructus non sufficiant, & pro rata deficiente. Tum ex regula generali, quòd quandò conceditur aliquod exorbitans, & irregulare ità interpretandum est, vt quo minus fieri potest admittatur exorbitantia, & recessus à regula. Tum etiam ità suadente probabili ratione. Siquidem vbi præsupponimus casum, vt possessor Canonicatus, vel alterius Beneficij resideat, & intersit diuinis, adeovt integrum percipiat vtrumque emolumentum præbendæ, & distributionũ, & isto casu nil refert an vna, vel altera emolumentorum species affecta sit; dum siue ex vna, siue ex altera proprium debitum soluere tenetur. Vbi verò præsupponimus casum, quòd possessor beneficii non inseruiat in diuinis,ideoque non lucretur distributiones, quę iuxtà dispositionẽ Sacri Concilij Tridentini accrescunt verè inseruientibus, non autem ijs,qui ex priuilegio Apostolico,vel ex iusto impedimento habentur fictè prò præsentibus, & inseruientibus,quoniam id prodest ad effectum lucrandi distributiones proprias, non autem illas, quæ accrescunt ob deficientiam aliquorum, vt docet rationabilis quidem, & commendatione digna consuetudo trium Basilicarum Partiarchalium, aliarumque Collegiatarum Vrbis, atque isto casu iustum, & rationabile non videtur, vt ille beneficiatus, qui malè se gerit, suoque muneri non satisfacit circà seruitium Ecclesiæ, obtinere debeat fructus pręhendæ exemptos pro rata ab onere pensionis, in præiudicium illorum, qui inseruiunt, ipsiusque Ecclesię, cui debitum est seruitium, sed debet prius ex eisdem fructibus soluere integram pensionem, & si quid superest percipere, dum ex causa lucratiua, & sine onere seruitij id obtinet in concursu illorum, qui inseruiunt, fouentium causam onerosam. Idemque in altero casu ex identitate, immò maioritate rationis dicendum venit, quando Benefi-

H. *Disc.* 6. & 15. *de pension.* & *dict. disc.*90. *de Benefic.* & *alibi*.

I. *Moneta de distribut.par.*3. *quæst.*8. *num.*11. *cuius allegatione solùm absque alio discursu contentus est Tondut. de pension. Cap.*42.*num.* 13.

neficium vacet, ideoque fructus toto tempore vacationis prætendantur per successorem in Beneficio, iuxtà Constitutionem 7. Iulii Tertii, vel respectiuè per Cameram Apostolicam, eiusque Collectorem, talisque fuit sensus Sacræ Congregationis Concilii in vna Lauretana sub die 5. Decembris 1682. Ideoque oneris impositio, etiam super distributionibus facta, censetur solùm in gratiam pensionarii, & ne Titularis possit ab eo se excusare in parte, sub prętextu insufficientię fructuum præbendæ, non autem in gratiam Titularis, vel successoris.

Cap. XIII.

De pensionis extinctione, cessatione, & amissione; Et de dispensationibus desuper concedi solitis ad id euitandum.

SVMMARIVM.

1 *De cessatione per extinctionem de consensu, & quando requiratur beneplacitum Apostolicum.*
2 *Non sunt necessariæ litteræ, sed sufficit sola supplicatio.*
3 *An iste modus extinctionis expediens reputari debeat.*
4 *De alio modo acquirendi commoditatem.*
5 *De extinctione, seu cessatione per mortem pensionarij.*
6 *Quod etiam in ista specie introductus sit abusus.*
7 *De cessatione per matrimonium.*
8 *Pensio cessat per professionem regularem.*
9 *Quid in Societate Iesu?*
10 *Episcopatus causat amissionem pensionis, quod declaratur, non autem Cardinalatus.*
11 *De militia sæculari, & de officijs sæcularibus.*
12 *Irregularitas, etiam ex homicidio, non causat amissionem pensionis.*
13 *Quid de feudo, & de Dignitate Ducis, Marchionis, & Comitis.*
14 *An pro delictis ista amissio sequatur.*
15 *De non incessu in habitu, & tonsura.*
16 *Quòd dispensationes non faciant sequi dictum effectum.*
17 *De priuilegio militum Lauretanorum.*
18 *De alijs militibus.*
19 *De Dispensationibus particularibus.*
20 *Dispensationes suffragantur re integra, & antè factum casum.*
21 *Vbi dispensatio re integra accedat, est eadem antiqua pensio, & non noua, & de effectibus.*
22 *An cesset pensio reseruata Cardinali, vel alteri habenti cer-*

tam qualitatem, ob istam cessatam.

23 *Et an cesset ob immutatum statum Ecclesię.*

24 *Dispensatio item pro statu coniugali regulariter intelligenda est de primo, non vlteriori, nisi dicatur.*

Cap. XIII.

ERVS, connaturalis, & fauorabilis, non autem odiosus, & pœnalis modus, cui propriè conuenit terminus extinctionis, vel cassationis, est ille, qui prouenit à legitimo, & non vitioso pensionarij consensu, circa quem,
1 quandò sit legitimus nec ne, nil peculiare in hac materia statutum videtur, sed proceditur cum illis terminis generalibus, qui habentur in materijs beneficialibus, alijsque spiritualibus, in quibus intrat inspectio, an seruari debeant, nec ne solemnitates demandatæ per statuta laicalia. Et quandò iste consensus est gratuitus, absque aliqua recompensa in pecunia, vel in alia re, sufficit absque aliqua Papæ auctoritate, quæ de stylo necessaria reputatur, quandò dicta recompensa accedat. Quamuis enim de stricta iuris censura nulla desuper habeatur probatio, dum, ex pluries insinuatis, pensio est quid temporale, habens solùm aliquam mixturam spiritualitatis ad certos effectus, vt *in cap. 2. num. 4.* ideòque verè, & propriè non intrant termini Simoniæ, nihilominus quia Curiæ stylus, & sæpè citata Constitutio Sixti V. induxit distinctionem inter pensionem Ecclesiasticam, & temporalem, atq; in illa, quæ Ecclesiastica dicitur induxit laicorum in capacitatem, atq; idem stylus Curiæ in plerisque illas exæquauit beneficijs, vel cum istorum regulis eas ordinauit, introducendo etiam spolium, & incamerationem in non exactis, iuxtà inferius deducta in cap. 20. idcircò reputantur quid annexum spiritualitati, & per consequens vt sine Apostolica auctoritate, quoad substantiam, non sint in priuato commercio, vt aduertitur in cap. sequenti, ideòque, (licet impropriè) adhibentur etiam termini Simoniæ, quamuis reuera non intrent. Sed si de facto fiat extinctio absque beneplacito Apostolico, valida quidem erit ad fauorem Ecclesię, vt libertatem acquirat, inualida verò erit quoad ipsum pensionarium, qui illam pecuniam retinere non poterit, sed fiscus eam auocabit, quoniam actus criminosi, quamuis inualidè gesti, in odium facientis habentur pro validis. (A)

Pro dicta verò auctoritate, vel beneplacito non sunt necessariæ litteræ, vt sunt in reseruatione, aliisque gratijs Apostolicis, sed sufficit so-
2 la supplicatio signata manu Papæ, vel Prælati habentis officium nuncupatum *per concessum*, per quam facultas tribuitur Titulari, & Pensionario respectiuè, vt cum anticipata

A. *De Benef. dis. 34. num. 11. & 56. num. 9. de Pension. disc. 80. num. 16.*

pata solutione aliquorum terminorum, pro quibus partes concordauerint, liceat istam facere cassationem, super qua cadere solet dubium, de quo agitur in cap. sequenti, an illa validè fieri possit, quandò alteri pensionis commoditas cessa fuerit. (B)

Meritò autem dictum est, quod iste modus est magis connaturalis, magisque fauorabilis, & non odiosus, quoniam quandò sincerè, & bona fide id sequatur, absque du-
3 bio fauorabilis est Ecclesiæ, quæ absque eius aliquo sumptu, vel damno eximitur ab hac seruitute, prioremque recuperat libertatem, provt etiam fauorabilis est pensionario, tùm quia totum pendet ab eius electione, & libera voluntate, tùm etiam quia (præsupponendo illum prudentem, & prouidum,) ità ponit in tuto considerabilem summam, regulandam ab ipsius pensionarij ætate, & valetudine, iuxtà stylum, qui habetur in vitalitijs, in quibus certa, & vniformis non cadit regula, vt in cap.sequenti, ad suos transmissibilem, vel in eius necessitates, aut vtilitates promptè erogabilem; Nequè dici potest res odiosa, & præiudicialis Titulari, quamuis iste magis aleę, & periculo se exponat, dum nemine compellente, voluntariè, & tanquam per speciem negotiationis id
4 agit, licet Titulari magis expedire videatur se eximere ab onere pensionis per viam acquisitionis commoditatis, ob rationes, de quibus in capitulo sequenti.

Frequentior autem, magisque proprius, & naturalis cessationis casus est ille per obitum pensionarij, quamuis iste omnimodam pen-
5 sionis commoditatem alteri cessisset, vt in cap.sequenti, præter quam in illis pensionibus fiduciarijs Hispaniarum, aliarumque Regionum, de quibus actum est in cap. 9. Meritò autem adhibetur vocabulum, seù terminus obitus potius, quàm mortis, eodem modo, quo in Beneficijs, ad ità distinguendum istam speciem vacationis ab alijs speciebus, quæ mortem ciuilem in proposito important, stante æquiuoca significatione istius vocabuli mortis. Adhùc tamen super isto modo irrepsit abusus, adeòvt de facto mors
6 non causet hoc beneficium Ecclesię, sed seruitus, vel onus continuet, vel cum translationibus, de quibus infra Cap. 15. vel cum reseruationibus euētualibus, de quibus supra Cap. 8.

Per statum coniugalem, quem Pensionarius assumat, illicò, & ipso iure cessant quoque pensiones, eo-
7 dem modo, quo vacant vera Beneficia, in titulum conferri, vel commendari solita, ideòque nil refert an matrimonium sit cum vnica, & virgine, & an profiteatur velle continuare in statu Clerici coniugati, quoniam sufficit cessare capacitatem desuper necessariam, non quidem vt exindè liceat arguere à beneficiis ad pensiones, sed quia sic exigit alius insinuatus Curiæ stylus iam receptus, ac propterea habendus pro lege, exindèque manat differentia inter Beneficia, & Pensiones, quod pro Beneficiis iuxtà antiquum, & irrefragabilem Ecclesiæ Lati-

B. In *summa de pension. num.65. & disc.68. & 69. eodem. tit. & alibi*.

Latinæ vſum, à Concilijs, & Canonibus canonizatum, Clericatus cęlibis, dicitur requiſitum connaturale, & eſſentiale, ac neceſſarium, ſine quo nec obtineri, nec retineri illa poſſunt. In penſionibus autem eſt requiſitum potius accidentale, quàm naturale, & eſſentiale, ideòq; huic ſolet diſpenſari, vt proximè infrà, alteri autem non. Operatur autem dictum effectum matrimonium, de facto contractum, quoniam id non excuſat contrahentem, præter quàm, vbi ageretur de nullitate naturali, & excuſabili, prouenientе à defectu conſenſus. (C)

Per ſolemnem profeſſionem in aliqua Religione approbata per Sedem Apoſtolicam, adeòvt ſequatur immutatio ſtatus de ſæculari ad
8 regularem, reſultat in penſionibus adamuſſim idem effectus, qui in beneficijs, cum eadem differentia, de qua ſuprà, & per conſequens in Religione Societatis Ieſus, reſpectu profeſſorum cum tribus votis ſimplicibus, & antè emiſſionem quarti voti, nulla cadit ratio dubitandi reſpectu penſionum, dum
9 etiam in ſimplicibus Beneficijs, non habentibus curam Animarum, vel onus reſidentiæ cum illo ſeruitij perſonalis, receptum eſt quod iſta profeſſio non cauſat vacationem, ideòque in eo ſtatu, vſque ad emiſſionem quarti voti, illa retinent, quoniam licet quoad ipſos dicantur veri profeſſi, quoad omnes effectus, eo modo, quo ſunt profeſſi aliarũ Religionum, attamen quoad Religionem habentur pro ſcholaſticis ſęcularibus, dum ad nutum Superioris poſſunt dimitti, & redire ad ſęlum, idcircò tàm quoad retentionem dominij, & poſſeſſionis bonorum, eorumque diſpoſitionem, quàm etiam quoad beneficia, & penſiones, non intrant in eis illæ regulæ, quæ in aliis profeſſis, vt ſæpius agendo de iſta Societate in ſuis Sedibus aduertitur. (D)

Actu verò, dum hæc ſcribo, circa finẽ currentis anni 1682. exorta eſt hæc dubitatio, fortè in Curia noua, quòd cum Ioſeph de Guiniſiis poſſideret Prioratum, qui eſt Dignitas principalis in Collegiata S. Ioannis, & Reparatæ Ciuitatis Lucañ eius Patriæ, cum cura animarum, ac etiam cum aliqua cura iuriſdictionali Canonicorum eiuſdem Eccleſiæ; ingreſſus verò in hanc Societatem, poſt ſolitum biennalem nouitiatum, profeſſionem cum dictis tribus votis emiſiſſet, & prætenderet quod iſta non obſtante, adhuc præfatum Prioratum retinere poſſet, factaque per Sanctiſſimum D. N. gratia prouiſionis Apoſtolicæ ad fauorem Vincentij Seſti tanquam de vacante per profeſſionem regularem, ſubſequuta poſſeſſione, fuit à Sanctitate Sua deputata Congregatio particularis nonnullorum Prælatorum, quæ tamen huc vſque non fuit tenta: Fundamentum autem prouiſi Apoſtolici, vt auditur, in hoc potiſsimè ſtat, quod aſſertum priuilegium Religioſorum Societatis Ieſu reti-

C. *Diſc. 45. 46. 62. & 78. de Penſ.*

D. *De iſta Societate Ieſu agitur de teſtam. diſc. 36. de regular. diſc. 63. In annot. ad Concil. Trident diſc. 34. & 35. & alibi.*

retinendi Beneficia, etiam post emissionem trium Votorum, attendendũ videtur in Beneficiis compatibilibus, non autem in istis, in quibus respectiuè vrget interesse, & præiudicium Ecclesię, & animarũ, dum dari posset casus, quòd hic professus non curando emittere quartum votum, in hoc statu perseueraret per annos etiam 50. vel 60. vt nostra ætate praxis docuit in plerisque, & pręsertim in Vrbe vidimus piissimum, & doctum Religiosum Patrem Pyrrhum Gherardum, qui octogenario maior, longæuam vitam annorum 60. in Religione duxit, & ità continuauit in munere iam diu valdè commendabilitèr exercito Procuratoris Generalis Religionis, ob eiusdem Societatis Constitutiones, quę impediunt quod istud munus esse non possit penes Professum quarti voti adeoque in Capitulo Generali hoc eodèm anno celebrato prouisum fuit, vt pro hac vice deputari possit in Procuratorem Generalem Professus quarti voti, prout de facto deputatus fuit P. Ioannes Andreas Serra professus quarti voti. At quid quid sit de ista quæstione, ità obitèr insinuata, nil ad rem nostram illa facere videtur, dum agitur de pensionibus, in quibus dicta ratio non intrat, atque talis est obseruantia, quæ, vt pluries dictum est, in ista pensionum materia totum facit.

Eumdem effectum, tàm in beneficiis, quàm in pensionibus producit promotio ad dignitatem Episco-
10 palem, vel Archiepiscopalem. Dummodò tamen agatur de Ecclesia habente actualem administrationem, cum onere residentiæ, secus autem, vbi agitur de Episcopatibus, vel Archiepiscopatibus Titularibus in partibus Infidelium, quoniam isti, vt potè non habentes onus residentię, & actualem administrationem, ex recepto Curiæ stylo, non causant incompatibilitatem. (E)

Super dignitate Cardinalatus id quandoque fuit in quæstione, ob Constitutionem Sixti V. sed per Constitutionem Vrbani VIII. ea sublata fuit, vt vacare faciat tanquam incompatibilia solùm Beneficia maiora, consistentia in Cathedralibus, & Metropolitanis actualis administrationis, & alia quæcumque habentia onus residentiæ, & curæ Sacramentalis, secus autem in alijs Beneficijs, multò minus in pensionibus. Adhuc tamen ad omne dubium remouendum dari solet retentio omnium, quæ retinebantur, præter quàm Officiorum vacabilium.

Ex assumptione item militiæ sæcularis, ex quadam moderna opinione, quæ irrepsit, idem resultat effectus, atque per moderniores ex-
11 tensus fuit ad omnia alia officia sæcularia, & publica, habentia exercitium alicuius iurisdictionis, vel administrationis sæcularis, atque super hac specie, pro meo sensu, moderni se nimium inuoluisse videntur, dum eorum aliqui respectu militiæ considerare solent, an actu bellauerint in castris, & sæua exercuerint, atque respectu officiorum sæcularium considerare solent, an illa

E. *Disc. 43. de pension. vbi videri possunt auctoritates.*

illa essent talia, quod haberent exer-
citium iurisdictionis criminalis, etiā
in causis capitalibus, & an ad istius
exercitium tanquam Iudex, vel
tanquam Notarius deuenerint, præ-
supponendo, quod per irregula-
ritatem ità contractam iste resultet
effectus. Verùm hæc, & similia
pro meo sensu leguleicas continent
frigiditates, quoniam etiam vera,
12 certa, & maior irregularitas, quæ
contrahatur per homicidium volun-
tarium, dolosum, appensatum, &
insidiosum, hunc effectum non pro-
ducit (F) Ideòque id aliam non ha-
bet rationem, nisi illam cessantis
clericatus, sine quo pensio Ecclesia-
stica retineri non potest, quoniam
cum Miles Christi non possit esse
miles sæculi, ac propterea militia
secularis sit omninò incompatibilis
cum militia Ecclesiastica, hinc se-
quitur quòd suscipiendo istum po-
steriorem statum militarem, incom-
patibilem cum clericatu, istum ità
implicitè censeatur dimittere, & à
se abdicare, & sic propositio fundata
solùm est in voluntate tacita, &
præsumpta, non attendenda quandò
constaret de contraria voluntate ex-
pressa, vel maiores habente præsum-
ptiones. Multò verò minus vbi adef-
set etiā defectus potestatis, quia nec
volens potest clericatum dimittere,
vt contingit in illis, qui constituti
sunt in Ordinibus sacris, vt potè in
statu irretractabili. Ac etiam de
stricta iuris censura non deberet ista
incompatibilitas locum habere in
militibus Papæ, & Status Ecclesia-
stici, dum eorum Princeps, & Dux
est Ecclesiasticus, vt latiùs in con-
sueta huius materiæ Sede (G) vbi
etiam in specie agitur, an feudum
13 sæculare, quod pensionario super
uenit, vel Titulus, aut Dignitas Du-
cis, Marchionis, & Comitis eum-
dem operetur effectum, vt ibi. (H)

Pro criminibus verò etiam gra-
vibus, & maioribus iste effectus non
14 sequitur, etiam in Beneficijs, illis
casibus exceptis, in quibus ità à iure
statutum sit, ideòque multo minùs
in pensionibus, in quibus longè mi-
nor dubitandi ratio viget. (I)

Demùm non incessus in habitu
clericali, quandò pensio excedat
15 certum valorem præscriptum in
Constitutione Sixti V. eamdem pro-
ducit ammissionem.

Inter omnes autem causas indu-
centes huiusmodi effectum amissio-
nis, vel priuationis pensionis, in
16 praxi, excepto casu obitus pensio-
narij, & excepto altero veræ, &
legitimæ cassationis de consensu,
nimium rari, penèque nulli sunt
casus, in quibus id reducatur ad pra-
xim, præter quâm in illis impruden-
tibus, quibus stultorum, vel fa-
tuorum congruat titulus, ob di-
spensationes Apostolicas desuper
concedi solitas, quæ sunt de duplici
specie; Vna scilicet generalis priui-
legiatiua, concessa alicui Ordini,
vel generi personarum, & altera
particularis, concessa certæ per-
sonæ, & pro certis expressis pen-
sionibus, quoniam cum super po-
testate Papæ dispensandi nulla pe-
nitus

F. *De Pens. disc.* 47. *num.* 11. *&* *disc.* 49. *num.* 3. *Ann. ad Concil. disc.* 12. *&* 5. *&* 6.

G. *Disc.* 46. *& seqq. de Pension.*

H. *Disc.* 48. *de Pension.*

I. *Disc.* 49. *eod. tit.*

nitus cadat ratio dubitandi, idcircò poſita validitate diſpenſationis, omnia præmiſsa ceſsant.

Prima ſpecies generalis, & priuilegiatiuæ diſpenſationis, conceſsę alicui generi, vel ordini, non habet
17 certam regulam generalem, cum pendeat ab exiſtentia, & tenore ſingulorum priuilegiorum, quæ per Sedem Apoſtolicam conceſsa fuerunt aliquibus ordinibus, vel militijs, vt inſinuatum eſt ſuprà in Cap. 4. atque pro frequentiori praxi verificatur in illis militibus, qui Lauretani dicuntur, capacibus retinendi penſiones, vſque ab ſummam 200. ducatorum auri de Camera, non obſtante ſtatu coniugali, etiam cum bigamia, & quòd non incedant in habitu, & tonſura, abſque tamen facultate militandi in caſtris ſæcularium, atque ad iſtud præſidium, vt plurimum recurri ſolet, quoniam cum ex latiùs inſinuatis in tractatione Officiorum Cap. 2. iſtæ militiæ ſint de tertia ſpecie officiorum popularium, abſque aliqua induſtria, & adminiſtratione, pro ſolo negotio burſali, ob aliqua emolumenta illis annexa, idcircò illi, qui obtinent penſiones, cupientes aſsumere ſtatum coniugalem, & eximi ab obligatione incedendi in habitu, & tonſura, emunt iſtas militias, vnam, vel plures, ad menſuram quantitatis maioris, vel minoris penſionum, quas obtinent (L) adeòvt indulta particularia, quæ maiores habent difficultates, & pro quibus notabiles facere oportet impenſas in Dataria, practicari ſoleant cum perſonis abſentibus, valdè qualificatis, & inter pręſentes cum nepotibus, vel coniunctis Pontificum pro tempore, qui gaudent priuilegio habendi expeditiones gratis, atque, vt dici ſolet, per viam ſecretam, ſimileque priuilegium obtinet ex conceſſione Pauli V. Reli-
18 gio, ſeu militia Sancti Stephani (M) idemque probabiliter ſequitur in alijs militijs, vt in eodem Cap. 4. inſinuatum eſt.

Quoad alteram ſpeciem diſpenſationum particularium, iſta magis eſt incapax regulæ certæ, & generalis, quoniam pendet à genio, & ſtylo Pontificum pro tempore,
19 quoniam alij ſunt faciles, alij verò difficiles, præſertim circa facultatem militandi in bello inter Chriſtianos, ideòque totum pendet à tenore diſpenſationis, quæ vt plurimùm, penèque ſemper concedi ſolet promotis ad Cardinalatum, ac etiam, (licet non ità frequenter, & pro regula) promotis ad Epiſcopatum, aduerſus autem ceſsationem per profeſſionem in Religone, concedi quandòque ſolet, ſed frequentiùs denegari: (N)

Illud autem pro regula certa, & generali ſtatuendum eſt in huiuſmodi

M

L. *De Lauretanis diſc. 2. 58. & 78. de penſion.*

M. *De militibus Sancti Stephani diſc. 62. de penſion. & de illis Sancti Iacobi, & de Calatraua diſc. 45. eodem titul.*

N. *Diſc. 44. de penſion. ſuper diſpenſatione aduerſus profeſſionem regularem.*

20 modi dispensationibus, vt debeant esse obtentæ re integra, & antequàm sequatur ille status incompatibilis, ob quem pensio de iure cessare debeat, quoniam vbi sequatur, post iam amissam pensionem, tunc non esset dispensare, sed de nouo reseruare, quod fieri non solet, neque præsumitur Papam facere voluisse absque consensu Titularis, dum ità esset facere reseruationem pensionis super beneficio pleno, sine consensu Titularis, quoties non constet, quòd Papa sciens, & volens id facere voluerit. (O)

Vbi verò iuxtà solitam praxim obtineatur dispensatio re integra, & antè sequutam immutationem status, tunc dicitur eadem antiqua
21 pensio continuare in eodem statu, quo priùs, dum dispensatio nil tribuit de nouo, sed solùm remouet obstaculum, & operatur ne per subsequentem statum sequatur vacatio. Ac propterea licet in noua reseruatione pensionis super beneficio curato requiratur mentio specialis curę, & super beneficio de iurepatronatus requiratur consensus Patroni, vel derogatio Iurispatronatus, ac etiam si beneficium est alijs pensionibus grauatum, facienda sit illarum mentio, provt etiam non possit pensio exigi, litteris non expeditis, cum similibus; Attamen hæc omnia non procedunt in huiusmodi dispensationibus, quoniam istæ non inducunt nouum onus, nouamque seruitutem, sed relinquunt rem in statu, in quo erat (P) Vndè propterea cum in casus contingentia quidam Vrbis probatus negotiator, in gratiam Titularis fecisset cedulam bancariam pro solutione cuiusdam notabilis pensionis reseruatæ ad fauorem Cardinalis, postmodùm verò casus dedisset, quòd ille Cardinalis dimisso Cardinalatu contraxisset matrimonium cum vidua, præuio indulto amplissimo in consueta Sede pluries enunciato, prætensionem excitauit Cedulista quòd euanuisset eius obligatio, vtpotè facta ad fauorem Cardinalis, & in eo statu, non autem in diuerso per ipsum non cogitato; sed rationabiliter quidem reiecta fuit prętensio, ideòque cedula plenum effectum sortita est. (Q)

Consimilem prætensionem excitauit quidam Titularis aduersus pensionem reseruatam ad fauorem sæcularis, tanquam militis Lauretani, quòd scilicet ob dimissam
22 militiam prædictam cessasset pensio, quamuis posteà clericalem characterem obtinuisset, sed pariter hæc prætensio reiecta fuit. (R)

Provt etiam reiecta fuit pretensio alterius Titularis, quòd pensio reseruata super quodam Monaste-
23 rio solito commendari, cessasset ex eo, quòd idem Monasterium postmodum fuisset erectum in Cathedralem Sedem, ideòque immutata fuisset eius natura, sed immutatio tollere non debet ius tertio legitimè quæsitum. (S)

Dis-

O. *Disc.45.in fin. de pension. & alibi.*
P. *Disc.1. & 2. de pens. disc.44. & 46. & in alijs.*
Q. *Eod. disc. 1. de pension. num. 8. apud Cels. decis.355. & 395.*
R. *Disc. 2. eod. tit.*
S: *Disc. 67. de pension.*

Dispensatio item concessa retinendi pensiones in statu coniugali,
24 ex declaratione B. Pij V. intelligitur de primo matrimonio, non autem de vlteriori, nisi aliàs expressè disponatur. (T)

T. *Disc.* 45. *eod. tit. vbi concordantes.*

Cap. XIV.

An, & quomodò pensiones Ecclesiasticæ sint in commercio, & de cessione commoditatis, quid operetur?

SVMMARIVM.

1 *Quòd materia pensionum regulanda sit à stylo Curiæ, potius quàm à iure communi.*

2 *Vndè inductus, & elicitus sit dictus stylus.*

3 *Qualis in ista materia commercij sit receptus stylus.*

4 *Quinam sint capaces huius commoditatis.*

5 *Quòd etiam acquiri possit per ipsum met Titularem.*

6 *Est melior cautela se liberare ab onere pensionis cum acquisitione commoditatis, quàm cum extinctione.*

7 *Cedens erga cessionarium tenetur ad quanti interest, si ex eius facto voluntario, vel culposo pensio cesset, etiam per mortem per manus iustitiæ.*

8 *An creditores cedentis habeant actionem ad istam commoditatem.*

9 *Cedens an possit in præiudicium cessionarij transferre pensionem.*

10 *Quandò cessio sit de substantia, vel de commoditate.*

11 *De læsione, an intret in his cessionibus.*

Cap. XIV.

CVM ista materia tota reguletur, & pendeat (ex pluries enunciatis) à Romanæ Curiæ stylo potiùs, quàm à iure communi, cui penitus ignota est, hinc inanis la-
1 bor videtur assumere hunc punctum interdicti, vel respectiuè permissi commercij, cum interuentu pecuniæ, vel alterius æquiualentiæ. Et quamuis idem stylus in magna parte, penèque in totum inductus, & regulatus fuerit ab ijs, quæ per Doctores in feudis, in officijs vacabilibus, in vsufructu, alijsque iuri-
2 bus vitalitijs firmata, & recepta fuerunt, vt infrà: nihilominus non

possunt super hoc generaliter, & tutè figi pedes, cum in casuum contingentiis praxis me docuerit, quòd aliquæ propositiones, vel rationes iuridicæ, in prædictis aliis materiis receptæ, in ista non fuerunt attentæ, ob quamdam antiquati vsus, vel styli repugnantiam.

De stylo itaque receptum est (adeòvt de illo amplius non dubitetur) quòd ad instar eorum, quæ latiùs enunciata fuerunt in tractatione officiorum vacabilium, de istis,
3 aliisque iuribus vitalitiis agendo, ipse titulus, vel ipsa substantia pensionis nullatenus est in commercio, neque potest alteri cedi, vel ex alio titulo transferri, quamuis gratuito, multo minus aliquo prætio mediante, absque beneplacito Apostolico, quo deficiente actus habetur pro omninò infecto, & per consequens eodem modo, quo in officiis vacabilibus dictum est, pensio adhùc perseuerat in ipso alienante, vel cedente, ex cuius persona regulatur cessatio, vel vacatio, nullatenùs curata persona cessionarii. Sed pariter eodem modo, quo in officiis, alijsque vitalitiis est receptum, quòd sine beneplacito Apostolcio cedi, vel aliàs alienari potest eiusdem pensionis commoditas, quæ consideratur tanquam quid facti, quod non tangat ius, vel substantiam, eodem modo, quo in præfata Sede officiorum, & in altera feudorum, & regalium habetur, & in specie pensionum in eius propria, & consueta Sede (A) Id autem non est feudorum, vel officiorum, aliorumque iurium regalium peculiare, cum attenta etiam dispositione iuris communis idem procedat in vsufructu, alijsque similibus iuribus vitalitijs, quantumuis priuatis. (B)

Istius autem cessionis commoditatis capax est quicumque, cuiuscumque status, & sexus, cum non requiratur illa capacitas, quæ necessaria est in assecutione, vel reten-
4 tione pensionis, dum non dicitur obtineri ipsa pensio, sed cessio importat solùm quoddam mandatum in rem propriam, cuius vigore cessionarius mandatario iure cedentis terminos decurrendos exigit. Quinimmò prohibitum non est ipsimet Titulari, & possessori beneficij grauati istam cessionem repor-
5 tare, non obstante incompatibilitate actionis, & passionis in eodem subiecto, ob reduplicationum diuersarum personarum formalium in vna, eademque persona materiali, vt latiùs in eadem consueta huius materiæ Sede (C) istaque reputari solet longè melior, & tutior cautela se eximendi ab onere pensionis, quàm illa procedendi per viam extinctionis, de qua actum est in
6 Cap. præcedenti, quoniam si pensionarius prædecedit, idem resultat effectus, sed si Titulari cedenti, vel decedenti superuiuit, adhuc idem Titularis post dimissum beneficium, vel eius hæredes, post sequutam beneficij vacationem, per eius obitum,

A. *De pension. disc. 68. & 69. & in alijs.*

B. *De dote disc. 148. vbi latè videri possunt auctoritates.*

C. *Dict. disc. 68. de pension.*

tum, continuare poterunt in perceptione emolumenti, dum non practicantur illa pericula, ob quæ euitanda, reputari solet melior via extinctionis, vt in censibus, alijsque similibus habemus.

His autem sic stantibus, quòd scilicet Titulus, & substantia pensionis resident in cedente, per cuius mortem naturalem, vel ciuilem pensio cessat, quoniam si matrimonium contrahit, vel professionem in Religione emittit, aut militiam sæcularem assumit, aliaque similia facit, vtique cessionarius damnum sentiet, vt actionem non habeat ad
7 pensionem, quamuis contrà ipsum cedentem, pro eius factis voluntarijs, & ad quanti interest habere possit, etiam vbi damnum sequatur per mortem, vbi ista sit per manus iustitiæ ob eius crimina, quoniam istud factum voluntarium dicitur, vt particulariter in sua Sede aduertitur (D) Exindè sequi deberet quòd creditores cedentis cum hypoteca eorum iura super ista com-
8 moditate cessa post contractam hypotecam, & super singulis annualitatibus, vel terminis experiri possent tanquam in re adhuc perseuerante in dominio, & possessione debitoris, & tamen in praxi id non vidi admissum, eo quia fortè idem stylus exigat istam commercij libertatem, quamuis prçsupponatur quod aliquando creditoribus anterioribus pensionarij aduersus cessionarium commoditatis concessa fuerit immissio in Saluiano ad ipsam commoditatem, quod tamen ego non practicaui, sed est iuridicum.

Provt quandò cedens habet indultum transferendi, etiam in articulo mortis, loquendo per rationes, & principia, non videtur absque
9 dubio prohibendus translationem facere ad cōmodum alterius, quamuis cessionarius esset idem Titularis, ex latius deductis in dicta eius consueta Sede (E) & tamen in casus contingentia, translatio admissa non fuit, non quod aliqua probabilis ratio iuridica id suaderet, sed potiùs vt stylo, vel cuidam naturali non scriptæ æquitati satisfieret, cum similibus.

Atque his stantibus, contingente casu obitus cedentis antè illum cessionarij, ne iste frustratus rema-
10 neret, excitata quandoque fuit prçtensio, deducta, ex formulis verborum, & clausularum, vt cessio percuteret substantiam potiùs, quàm commoditatem, sed frustrà. Quoniam tunc ad verba, & clausulas recurritur, quando agitur de sola quçstione ambiguç voluntatis, absq; aliquo potestatis defectu, secus autem isto concurrente, tàm ex regula quòd voluntas metienda est à potestate, quàm etiam quoniam vbi etiam voluntas clarè, & expresè percuteret substantiam, attamen vbi cumulatiuè non concurrat Papç, & Titularis consensus, vel saltem eorum vnius, actus est clarius inutilis. (F)

Non semel super huiusmodi cessionibus motiuatam vidi læsionem, eo quòd facta esset pro modico præ-
11 tio, istud regulando ab illa taxa vitæ

D. *Dict. disc. 69.*

E. *Dict. disc. 68.*
F. *Disc. 70. de pension.*

vitę hominis, quam lex ciuilis iuxtà mensuram ætatis inducit. Verùm nunquam, pro meæ diuturnæ forensis vitæ notitia, ad praxim id vidi deductum, tùm quia generalitèr in regulatione omnium contractuum ad vitam, quamuis in rebus prophanis, & indifferentibus, quæ cum dicto Iure ciuili regulantur, pro meo sensu clarus videtur error præfatam legalem, & vniformem taxam attendere, vt latiùs, & ex professo in suis Sedibus, (G) tùm etiam in subiecta materia, ex insinuata ratione styli Curiæ, qui eius omnimodus regulator videtur.

G. *De Regal. disc. 30. de donation. disc. 54. & alibi.*

Cap. XV.

De Translatione pensionis, eiusque materia, & quandò dicatur translatio antiquæ pensionis, vel potiùs omninò noua reseruatio.

SVMMARIVM.

1 *Pensio translata non est noua, sed eadem antiqua.*
2 *Quandò dicatur noua, & potius reseruatio, quàm translatio.*
3 *Quæ probabiliter fuerit introductio translationum.*
4 *An ista introductio commendatione, vel damnatione digna sit.*
5 *An translatio sit odiosa, & præiudicialis, nec ne.*
6 *Fieri potest etiam in articulo mortis.*
7 *Ac etiam per nutus, & signa, si loqui non potest.*
8 *Quod non debeat de facili admitti hæc translatio per nutus, & signa.*
9 *De infectione translationis ob incertitudinem.*
10 *De formula translationis, & num. 24.*
11 *Non suffragatur indultum transferendi super distributionibus.*
12 *Indultum retinendi non suffragatur pro facultate transferendi.*
13 *De translatione confidentiaria.*
14 *An in indulto transferendi intret regula de viginti.*
15 *An facultas transferendi exerceri possit cum filijs, & descendentibus.*
16 *Translatario competit eadem anterioritas, ac transferenti.*
17 *Gaudet eadem via exequutiua, eiusque actionibus, remedijs, & priuilegijs.*
18 *Iuuatur possessione transferentis.*

19 De-

19 *Defectus, qui obstant reseruationi, obstant translationi, & translatario.*
20 *Super quo prouidit Constitutio Innocentiana.*
21 *Non alterauit alias Constitutiones Vrbani VIII. in materia translationis.*
22 *Quomodò stante Innocentiana fiat translatio.*
23 *Valet conuentio de non transferendo.*
24 *De varijs formulis, & speciebus indultorum, à quibus translationes regulari debent.*
25 *An posteriora indulta absorbeant priora, vel potius importent multiplicationem.*

Cap. XV.

QVAMVIS formula Indultorum, quæ
concedi solent pro
facultate transferen-
di pensiones, & suc-
cessiuè formula, quã
Notarij adhibere solent in ipsis
1 translationibus, quandò fiunt, atten-
to verborum sensu grammaticali,
comprobet, quòd translatio impor-
tet cassationem antiquæ pensionis,
& efformationem, seù reseruatio-
nem alterius de nouo, quam exe-
quutor, in litteris Apostolicis de-
putatus, vice, & nomine Papæ fa-
ciat: Vndè propterea aliquorum
est sensus, quòd pensio translata sit
omninò noua, & diuersa ab anti-
qua, nihilominùs quia substantia
veritatis potiùs, quàm formalitas
verborum in omnibus attendi de-
bet, veriùs, magisque receptum
est, vt verificetur quidem aliqua no-
uitas respectu personæ, quæ ità im-
mutatur, ac propterea quoad trans-
latarium, non immeritò dici valeat
noua pensio, sed quoad Ecclesiam
grauatam, eiusque Titularem, atque
ad effectus etiam ipsi Translatario
fauorabiles, & respectiuè præiudi-
ciales, dicitur eadem pensio anti-
qua, & continuatiua, cum sola
immutatione personæ, ex qua eius
vacatio regulanda sit. Sed quo-
niam quandòque (licet raro) casus
præbere solet, quod hæc translatio
pensionum de persona ad perso-
nam, de consensu pensionarij, di-
rectè, & immediatè fiat per Papam
cum expeditionibus litterarum per
Datariam, ad instar nouarum re-
seruationum, hinc non infrequen-
tèr dubitari contingit, an ista di-
cenda sit translatio, vel potiùs noua
reseruatio ex integro; Cumque
de hoc puncto præciso à me agatur
2 in consueta sede in tribus discursi-
bus, qui videntur quodammodò
inter se oppositi, re vera tamen
sunt potiùs diuersi, atque congrua
decisio pendet ex qualitate, & cir-
cumstantiis facti, ac etiam ex di-
uersitate effectuum, ad quos de
hoc dubitari contingit, nimiaque
digressio esset ibi deducta reassu-
mere, idcircò ad ea sufficiat relatio-
nem habere, dum ibi commodiùs
poterit quis curiositati, vel oppor-
tunitati satisfacere (A) De effectibus
autem

A. *De pension. disc. 50. 51. & 52. vbi referuntur decisiones, & auctoritates, in quibus agitur de materia.*

autem agitur infrà in huius rubricæ progressu circa onera, & pręiudicia translatarii, quibus nouus, & immediatus reseruatarius non subiacet.

Hoc itàque præcognito, vt præcognoscendum esse, nedum valdè opportunum, sed necessarium videtur, ad euitanda æquiuoca, & errores, à quibus immunis esse non potest, qui non benè distinguit, sed cum generalitatibus, vel cum auctoritatum littera procedit, atque pręsupposito quod agatur de vera translatione, non autem de directa, & omninò noua, & independenti reseruatione: Quatenus pertinet ad hanc materiam, quæ occasionem dedit nostræ legi, per quam iam Dei gratia abolita est maior pars illarum forensium controuersiarum, quas producebat correcta, vel moderata Constitutio 20. Vrbani VIII. vt in Cap. 1. & alibi animaduersum est. Incertum est de quo tempore, quaue occasione sequuta fuerit ista translationum introductio, quæ probabiliter iustum, vel saltem, æquum, & honestum principium habere potuit, quia nempè decedens ali-
3 quis Cardinalis, (vt frequentiùs contingere solet) in statu paupertatis, ac propterea non valens de proprio prouidere antiquos, & benemeritos familiares de aliquo vitalitio subsidio, & ne isti (cum ipsius dedecore nouo seruitio, ob grauem ætatem, vel infirmam valetudinem non apti) mendicare cogerentur, præces Papæ porrexerit, siue idem Papa misericordia motus illi sopntè obtulerit indultum, & facultatem eos prouidendi, cum aliqua modica, & honesta parte illarum pensionum, quas possidebat, & quæ per eius mortem essent vacaturæ, idque ad mensuram, & proportionem meriti, & indigentiæ, eo modo, quo generalitèr, agendo de introductione vsus reseruationis pensionum, consideratum est supra Cap. 2. & alibi; atq; vbi talis facultas intra istos limites exerceretur, commendatione quidem potiùs digna censenda esset intro-
4 ductio; sed quoniam omne optimum, propter abusum, conuertitur in pessimum, idcircò attenta magis communi, & frequentiori istius facultatis praxi, & vsu, dicenda potius videtur damnatione, quàm commendatione digna, dum experientia docuit, & docet, quod itâ pensiones vitalitiæ, & personales efficiuntur transmissibiles, hæreditariæ, & perpetuæ de patre in filium, de patruo in nepotem, & sic successiuè in vlteriores posteros, ob eiusdem facultatis extensionem, longè magis damnatione dignam, concedi aliquandò solitam transferendi etiam pensiones non solùm semel, sed etiam bis, & ter, & pluries translatas, quo nil absurdius, adeòvt actualis praxis doceat adesse graues pensiones à centum annis, & vltrà reseruatas, quæ adhuc durant, atque diuturnam durationem imposterum habere poterunt.

Et quamuis nostrorum maiorum simplicitas (vsquequò de anno 1624. prodijt sæpius enunciata Constitutio 20. Vrbani VIII. crediderit, quòd translationes dicen-
5 dæ non sint odiosæ, neque Ecclesijs pręiudiciales, ob possibilem, & quandòque contingibilem præmorientiam translatarij, adhibendo in hoc illud vulgi dicterium, quòd prius, vel plus moriuntur Agni, quàm

quàm oues, post dictam verò Constitutionem sententiam mutauerit, illasque odiosas, & præiudiciales reputare cęperit, eo quia vti tales dicta Constitutio eas reputat, (B) Nihilominùs id magnam continere videtur frigiditatem, tùm quia non de facili datur, vt id quod est essentialitèr, & intrinsecè vnius naturæ, postmodum per quemdam nouę legis positiuæ sensum efficiatur naturæ diuersæ, immò oppositæ. Tùm etiam quia lex, & natura clarè docent contrarium, vt transmutare de sene in iuuenem, vel de minus valido, & verisimilitèr minus durabili in magis validum, magisq; durabilem importet prorogationem, & quamdam speciem illius, quamuis imperfectę, perpetuitatis, quę in rebus corruptibilibus dari potest; lex etenim odiosos, pręiudiciales, atq; de fraude suspectos reputat omnes illos actus, qui per infirmos, vel senes, aut aliàs minus validos fiant ad fauorem iuniorum, seù validorum, quando non pendeant ab omninò libera voluntate, & dispositione facientis, sed habeant admixtum interesse, vel præiudicium tertij, vt passim receptum habemus in subinfeudationibus, in resignationibus beneficiorum, & officiorum vacabilium, in nominationibus, alijsque dispensationibus, quæ permittuntur in vita, & in statu valido; Ideoq; licet de stylo, qui secum habere videtur quamdam speciem contractus in officijs vacabilibus popularibus, nullam habentibus annexam administrationem, non possit, nec debeat, neque soleat Princeps denegare admissionem resignationis, non tamen ad id tenetur si resignatio fieri velit ab infirmo, vel à sene, aut aliàs de fraude suspecto, vt in Officiorum Sede latiùs, cum similibus.

Idem quoque (lege comprobante, & demandante) docet natura in gregibus, armentis, vineis, arboretis, & similibus, quòd pro conseruatione, & perpetuatione curantur transmutationes, & subrogationes de sene in iuuenē, & de veteribus in nouas arbores, vt in vsufructuario, in fideicommissario, alijsque legalibus administrationibus lex pręcipit.

Quòd autem aliquando subrogatus iunior prædecedat seni, in cuius locum suffectus est, insolito casui, vel accidenti referendum est, nullatenus attendendo, ex vulgari regula, quam in legalibus, moralibus, & prudentialibus receptam habemus, quòd attendi debeant ea, quæ frequentius accidunt, & iuxtà consuetum, seù naturalem cursum, non autem ea, quæ rarò, & accidentaliter contingunt.

6 Clariùs autem, & extrà omne dubitandi principium in subiecta materia, in qua lex non prouidit, vt exempli gratia fecit in beneficijs, cum regula de viginti, siue de infirmis resignantibus, cum similibus, quoniam huiusmodi indulta concipi solent, vt licitum sit facere translationes, etiam in articulo mortis, atque DD. & Tribunalium receptus sensus est, vt idem actus fieri possit, etiam ab eo, qui sit iam desti-

B. *Dict. disc. 50. & seqq. & disc. 56. de pensionib.*

destitutus facultate loquelæ, qua mediante voluntas melius, ac plenius explicatur, ideòque id agat per nutus, & signa, siue cum simplici verbo affirmatiuo, ad alterius interrogationem, quoties non constet de defectu intellectus, qui non præsumitur, eodem modo, quo in vltimis voluntatibus generaliter habetur, (C) propterea liquet ad euidentiam quod est species dispositionis per vltimam voluntatem, tanquam per hæreditamentum, seù legatum; Ità quoque docente frequentiori, penèque omnimoda praxi, quòd ad huiusmodi translationes non deuenitur, nisi in statu desperatæ salutis, adeòut nimium
7 rari, & insoliti sint illi casus, in quibus transferentes conualescant, ac propterea fabulosum, & irrisione dignum videtut præfatum assumptum, etiam antè Constitutionem Vrbani, atque ineptum est dicterium desuper applicari solitum, quod plus, & prius moriuntur agni, quàm oues, quoniam id non prouenit á natura, vel à casu, sed ab industria, dum agni ad fructum voluntariè mactantur, ideòque non videtur quid commune id habeat cum casu proposito.

Stante autem huius materiæ odibilitate, & exorbitantia, iam saltem post dictam Constitutionem firmata, infertur exindè ad plures rigores; in quibus etiam aliquis dignoscitur error, adhibendo scilicet rigores, in casibus, in quibus adhiberi non deberent, & è conuersò latè procedendo in casibus, in quibus deberet rigorosissimè procedi.

Siquidem vbi dubium, vel suspicio esse potest in transferentis pleno, & perfecto consensu, & in sinceritate actus, vt contingit in transla-
8 tionibus, quæ vt supra, fiant ad interrogationem, cum solo verbo affirmatiuo, siuè per nutus, & signa, quoniam tale quale dubium desuper cadere valeat, cum summo rigore procedendum videtur contrà translationem, non autem procedendum cum illis regulis, & terminis, cum quibus procedi solet in vltimis voluntatibus super bonis proprijs liberæ dispositionis, ob maiorem suspicionem fraudis, & supplantationis tertij, quod vtinam non sequererur nimium frequenter. Quinimmò, pro meo sensu, deberent cum expressa lege prohiberi, & damnari translationes ad interrogationem, vel per nutus, & signa, siuè aliàs per constitutos in articulo mortis, quotiès clarè, expresè, & sincerè non constaret de pręcedenti pręordinatione istius voluntatis in statu valido, quodque ista sit motu proprio, & ex libera determinatione transferentis, non autem ad interrogationem, vel suggestionem, idque non solum in gratiam Ecclesiarum, scilicet ne in earum præiudicium, & supplantationem, tot commitantur fraudes, & falsitates, sed etiam in gratiam eorumdem transferentium, qui pro frequentiori praxi sunt Cardinales, vel multum qualificati Prælati, qui in statu bonæ valetudinis (commendabilitèr quidem) abhorentes ab huiusmodi translationibus, præsertim super Ecclesijs Cathedralibus, & Paro-

C. *Disc. 59. de pension.*

Parocchialibus nimium grauatis, atque commendantes stylum tentum per eos, qui transferre noluerunt, quandò reperiuntur à morbo, & à mortis cogitatione turbati, & pressi, & quasi extrà sensus, magnas recipere solent molestias, & perturbationes, immò violentias, & concussiones, ne dùm ab interesse habentibus, sed etiam ab indiscretis familiarium amicis, alijsq; ægroto assistentibus, qui aliquando vt requirentibus morem gerant, minus solent curare de salute animæ, & corporis eorum, quibus assistunt: Vndè propterea constituti in articulo mortis, ad se liberandum ab illis molestijs, annuunt ijs, quæ nolebant, & abhorrebant, vel quod perfecto discursu destituti, potius inter mortuos, quàm inter viuos reputandi, ad omnes interrogationes, vel suggestiones affirmatiuè respondere solent, vt in Sede Testamentorum, & vltimarum voluntatum quoque aduertitur, occasione agendi de testamentis, alijsque vltimis voluntatibus, ad alterius interrogationem, per nutus, & signa.

E conuersò autem vbi non agitur de defectibus naturalibus, concernentibus veritatem, & sinceritatem actus, sed potius de defectibus prouenientibus à subtilitatibus, vel superstitionibus iuris, rigorosè procedi solet, licèt actus bona fide, & sincerè initus esset, adeòut illius validitas, vel inualiditas pendeat potius à formalitate verborum, & à peritia, vel imperitia Notarij, quàm à substantia veritatis, quod non placet. Vt præsertim est illa infectio, quę deduci solet ab incertitudine, seù non benè facta specifi-
9 catione personarum, & summarum, & Ecclesiarum respectiuè, vt in consueta Sede (D) siuè vbi seruata non fuerit quædam formalitas exhibitionis facultatum, per quas exe-
10 quutor certus reddatur de eius potestate, (E) cum alijs formalitatibus, desuper considerari solitis. Aut quod facultas transferendi non suffragetur absque speciali mentione
11 pro pensionibus, quæ sint super distributionibus quotidianis (F) Vel quod eadem facultas amissa sit per matrimonium, vel bigamiam, non obstante indulto retinendi, quòd
12 non suffragetur pro facultate transferendi, nisi ista repetatur, (G) cum similibus rigoribus, & subtilitatibus in consueta Sede recensitis, quæ non placent, atque nimiam quamdam iuris metaphysicam redolere videntur.

De confidentia in translatione
13 committi solita, iàm actum est suprà in Cap. 9. vbi videndum. Atq; dubitare quandoque contingit, an in hoc indulto transferendi intret nec ne regula de infirmis resignan-
14 tibus, quæ vulgò regula *de viginti* dici solet, atque verior est negatiua, quoniam in odiosis, & restrictorijs arguere non licet à beneficijs ad pensiones. (H) Dubitarunt etiam aliqui an habens facultatem transferendi,

D. *De pension. disc.* 57.
E. *Disc.* 58. *eod tit. & infrà num.* 24.
F. *Eodem tit. disc.* 61.
G. *Eodem tit. disc.* 62. *&* 78. *iuxtà decisiones Caputaqu.* 13. *&* 213. *par.* 2.
H. *Disc.* 56. *eod. tit.*

15 possit illam exercere ad fauorem proprij filij, vel descendentis, quasi quod ità esset species successionis. Verùm vbi non agatur de illis illegitimis, quibus obstent Constitutiones Apostolicæ; illa præsertim B. Pij V. verius est dubium non intrare, talisque est frequens, & quotidiana praxis. (I)

Posita verò legitima, & valida translatione, verior, magisque recepta est propositio superiùs initio insinuata, quòd pensio translata, non est noua, sed eadem antiqua, quæ, immutata solùm persona, continuat ad omnes effectus, tàm fauorabiles, quàm præiudiciales translatario, fauorabiles scilicet, quoniam cum inter pensionarios detur concursus, & temporis anterio-
16 ritas, iuxtà regulam, *qui prior &c.* vt infrà in Cap. 18. translatarius potitur eius anterioritate ex tempore reseruationis, eodem modo, quo ipse transferens; Ac etiam ei competunt via exequutiua, aliæq; actiones, remedia, & priuilegia, quæ
17 competunt transferenti, præter quàm circa possessorium manutentionis, & circa regressum, vt in Cap. sequenti. Provt iuuatur eadem possessione transferentis ad plures effectus, ex illa resultare solitos, illum præsertim antiquissi-
18 mæ, & tricennalis possessionis, quæ releuat ab onere iustificationis gratiæ, & litterarum, quæ ex ista longissima obseruantia præsumitur, quoniam id suffragatur etiam translatario (L) cum similibus effectibus fauorabilibus, & priuilegiatiuis. Et è conuersò ad effectus odiosos, ex regula, *nemo plus iuris &c.*
19 obstant etiam translatario, cui proptereà incumbit onus iustificandi ipsam reseruationem, quando ista sit conditionalis, & iustificatione indigeat, vel aliàs defectiua sit. (M)

Maiores verò, (vt præmissum est) quęstiones in ista materia translationis producebat pluries enunciata Constitutio 20. Vrbani VIII. super excessu medietatis valoris, eas
20 tamen sustulit nostra Innocentiana, quæ in hac sola parte prouidit, non autem in alijs defectibus, quos ipsa translatio patiatur, dum in reliquis omnia remanent in suo esse, & pręsertim circà alias duas eiusdem Vrbani Constitutiones, quarum vna disponit, vt indulta transferendi non suffragentur pro pensio-
21 nibus aliàs translatis, nisi de consensu Titularis (N) & altera, vt non suffragentur pro pensionibus reseruatis super illis Ecclesijs, quæ possideantur per Cardinales, absque speciali mentione, vel nisi accedat ipsius Cardinalis consensus, idque ex declaratione eiusdem Vrbani facta in plena Signatura Gratiæ procedit, quamuis Cardinalis Ecclesiam dimisisset, eiusque amplius possessor non esset, quoties tamen esset reseruatarius fructuum, quoniam spectato effectu, vel ratione, idem censendus est casus. (O)

Circà

I. *Disc. 60. eod. tit.*
L. *De pension. disc. 17. num. 5. disc. 61. num. 2. de Iudic. disc. 44. num. 16.*
M. *Dict. tit. de pens. disc. 52. num. 2.*
N. *Disc. 53. eod. tit.*
O. *Disc. 63. eod. tit.*

Circà nostræ Innocentianæ initia exorta est apud debiles quædam dubitatio, quæ verè non intrabat, an scilicet ad effectum transferendi medietatem præcedere deberet cas-
22 satio integræ pensionis, vt de facto per aliquos imperitos practicatum fuit, sed iste fuit effectus claræ, & grossæ imperitiæ, quoniam nil prohibet fieri cassationem ipsius medietatis transferendæ, alia medietate remanente penes transferentem, cum sola qualitate, vt non sit transferibilis, eodem modo, quo sequitur, quandò adest pactum, & conuentio cum Titu-
23 lari, vt pensio in toto, vel in parte non possit transferri, quamuis habeatur indultum, quoniam de talis validitatis conuentione non dubitatur. (P)

Sed quoniam variæ sunt formulę indultorum, quæ concedi solent
24 super ista facultate transferendi; Notarij verò, qui de translationibus rogantur, fortèque etiam earum consultores, & directores, huiusmodi diuersitates non callentes, vel ad eas non aduertentes, frequenter procedere solent cum aliquo formulario translationis, benè factæ in suo casu, quia esset conformis indulto, de quo agebatur, in omni alio casu, quamuis diuerso, eandem abhibendo formulam dissonantem ab Indulto, cuius vigore actus explicatur; Hinc resultant quæstiones super nullitate translationis, non infrequenter per Iudices, & Tribunalia admissa, procedendo cum regula, *quod potui, nolui, & quod volui adimplere nequiui*, ità deseruiendo formalitati verborum, potius quàm substantiæ veritatis, cuius contrarium faciendum est, vt frequentissima est mea dicendi, immò declamandi consuetudo, quamuis hactenus inutilitèr, dum forenses pragmatici ab hoc vitio discedere nesciunt, cum in proposito attendi debeat substantia veritatis, quodque transferens, cupiens facere illum actum, in animo habuerit illum faciendi eo meliori modo, quo fieri potest, neque imperitia Notarij, vel directoris hanc voluntatem destruere debet, illamque reddere elusoriam.

Ad occurrendum itaque huiusmodi inconuenientibus, oportunum iudicatum est in calce præsentium adnotationum registrare huiusmodi Indultorum varias formulas, vt in casuum contingentijs Notarij, vel alij faciendarum translationum directores, inspicere possint, quomodo concepta sit facultas illius, qui translationem facere intendit, atque ad illius normam, non autem in formula diuersa explicent actum.

De duplici siquidem specie sunt huiusmodi Indulta, quarum vna est illorum, quę generalia, & perpetua dicuntur, quia nempè per aliquam Constitutionem Apostolicam, siue aliam speciem concessionis competant alicui Collegio, vel generi personarum, vt exempli gratia sunt Indulta, quę concessa sunt Collegio Protonotariorum Apostolicorum, de numero Participantium, ac etiam alteri Collegio Abbreuiatorum Maioris Præsidentiæ,

P. *Disc.* 68. *num.* 12. *&* 20. *eod. tit.*

tiæ, & quibusdam alijs Officialibus Cancellariæ pro summis, vel quantitatibus, quæ in eisdem concessionibus explicantur, quoniam eo ipso, quod quis obtinet dictum Protonotariatum, siue Abbreuiatoriã, aut aliud officium in hoc priuilegiatum, eo ipso habere dicitur hanc facultatem, in vim indulti generalis, concessi illi Collegio, vel generi, aut officio, absque necessitate alterius Indulti particularis. Quę quidem facultas transferendi pensiones competit eisdem Protonotarijs, etiam dimisso officio, dummodò tamen illud, saltem per triennium obtinuerint, ex Constitutione Vrbani VIII. sub die 5. Septembris 1629. cuius particula ad finem præsentis tractatus registratur. Similiter de prædictis Abbreuiatoribus dicendum est, qui dimisso officio, per quinquennium illud iam exercuerant, ex Constitutione Clementis X. *in Bullar. Constit.* 16. *to.* 6.

Altera verò species Indultorum particularium, seù personalium, subdistinguitur etiam in duas alias species subalternas, quarum vna participat magis de præcedenti specie generali, quia nempè sint Indulta, quæ concedi solent omnibus de quodam genere, vel ordine personarum, sed in singulis necessarium est proprium, & particulare, seù personale Indultum, sine quo non competit hæc facultas, quamuis persona sit de illo genere, vel ordine; Vt exempli gratia sunt Cardinales, quoniam omnibus Cardinalibus vniforme concedi solet Indultum, quod eorum nemini denegatur, transferendi vsque ad summam mille scutorum monetę Romanæ. Sed si ille Cardinalis negligit Indultum expedire, non ex eo, quod sit in ea Dignitate constitutus, translationem facere poterit. Idemq; sequitur in Episcopis assistentibus, ac etiam in secretis Cubicularijs, alijsque veris, & actualibus familiaribus Papę, & Conclauistis, alijsq; similibus, quoniam non eo ipso, quod sunt Episcopi assistentes, vel familiares Papæ, seu Conclauistæ competit eis hęc facultas, nisi expediatur Indultum, quod tamen respectu familiarium, & Conclauistarum non solet esse singulare, vel personale, sicuti est in Cardinalibus, & Episcopis assistentibus, quoniam vnicum pro omnibus concedi solet.

Altera verò species magis particularis est illorum Indultorum, quæ singularibus personis, quibus Papæ gratificari placeat conceduntur, vt præsertim verificari solet in Nepotibus, alijsque Papę coniunctis, vel aliàs ei gratis, & benemeritis, cum desuper certa statui non valeat regula, dum illa magis ampla, vel restricta concedi pendet à genio, & stylo magis facili, vel difficili Papæ regnantis pro tempore: dictarumq; diuersarum specierum, ad superius enunciatum effectum, vt insinuatum est, registrantur formulæ, seù particulę in fine huius tractatus.

Stante autem prædicta diuersitate Indultorum, ac Titulorum, ex quibus illa concedi solent, siue iam
25 concessa sunt, cadit dubium, an in eis intret nec ne multiplicatio, præsertim postquam per superuentam maiorem dignitatem Cardinalatus, cessant omnes aliæ inferiores Dignitates, & munera, vel potiùs facultas minor confundatur cum super-

superuenta maiori; vt puta, familiaris Cardinalis est eius Conclauista, deindeque dicto Cardinali assumpto ad Summum Pontificatum, efficitur eius Cubicularius Secretus, & verus familiaris actualis, deindeq; creatur Episcopus assistens, ac demùm promouetur ad Cardinalatum, vt non infrequens praxis in Romana Curia istam docet gradualitatem, an scilicet quatenus obtineat tot pensiones, vt exerceri possint discretiuè omnes istæ transferendi facultates, illas exercere possit, vel potiùs ob superuentam maiorem Dignitatem, per quam absque speciali Indulto cessant alia inferiora munia Cubicularij, & Familiaris, & Episcopi assistentis, cesset quoque facultas prędicta, itàut solùm competat illa maior, ratione Cardinalatus. In hoc autem puncto non de facili datur casus, vt illum disputare oporteat de iure, cum tenor Indultorum dirimere soleat quęstionem, quod scilicet in Cardinalitijs de stylo semper adijcitur clausula *vt vltra alias similes, vel dissimiles facultates* ideoque non mirum si in Cardinalibus praxis docet, quod illam quoque exercere soleant facultatem, quæ eis prius tanquam Episcopis Assistentibus, vel Papæ familiaribus, aut Protonotarijs competebat, vt patet ex casu recensito in Theatro (Q) ac sæpiùs vidi in alijs casibus practicari; In alijs verò Indultis decisio pendet ex facto, an scilicet in eis dicta clausula contineatur, nec ne; Si enim continetur cessat omnis ratio dubitandi, sed si non continetur, & tunc intrat inspectio compatibilitatis, vel incompatibilitatis, vbi enim munia sunt compatibiliter multiplicabilia, & quæ insimul eodem tempore possunt retineri, & exerceri, tunc omnia competunt, neque vnum cessat per alterum, vt exempli gratia contingit in eo, qui sit Papæ familiaris in munere Præfecti Palatij, vel Præfecti cubiculi, siue Auditoris, ac etiam sit Episcopus Assistens, vt frequens praxis docet, quoniam si quis sit Doctor, & Notarius, atq; vtrumque munus exerceat, vt in plerisque locis practicari solet, præsertim Bononiæ, Florentiæ, Nouocomi, & in plerisque alijs Ciuitatibus, non prohibetur gaudere priuilegijs, quæ competunt Doctoribus, & Notarijs, cum similibus, sed si sint munera incompatibilia, tunc ad instar beneficiorum incompatibiliũ, per assequutionem secundi cessat primum, quæ tamen incompatibilitas, excepto Cardinalatu, non de facili verificatur in praxi, præter quàm per Episcopatum actualis administrationis, & residentię, per quę vacant beneficia, ipsęque pensiones, nisi concedatur dispensatio retinendi, quæ non sufficit vt concessa sit super sola retentione, nisi etiam speciale detur Indultum super ista facultate transferendi, ad quam à retentione arguere non licet, vt aliàs dictum fuit, dum Episcopatus Titularis in partibus infidelium istam incompatibilitatem non causat, vt aliàs etiam dictum est. Ista verò incompatibilitas in praxi verificabilis est in familiaritate Papæ, quoniam si fuerit quis familiaris vnius Papæ, dein-

Q. *Disc. 75. in princ. de pension.*

deindeque ſit etiam familiaris Succeſſoris vnius, vel plurium, an ſcilicet gaudere debeat tot facultatibus, quot ſunt variæ familiaritates, variaque Indulta per quemlibet Pontificem conceſſa, iſtoque caſu, ſi in prçcedentibus Indultis conſueuerit adijci dicta clauſula, quæ in aliquo poſteriori non ſit adiecta, tunc ſignum eſt voluntatis Papæ, qui illam adijcere noluit, quòd hanc multiplicationem noluerit, vt ſequutum eſt ſub noſtro Pontifice Legiſlatore, qui expreſsè talem multiplicationem damnare conſueuit; Si verò adeſt clauſula, adhuc dubitari poteſt, quod illa intelligenda ſit de ſimilibus, vel diſſimilibus facultatibus compatibilibus, ratione diuerſitatis titulorum, non autem ratione eiuſdem tituli familiaritatis, quoniam iſta non eſt multiplicabilis, iuxtà ea, quæ habentur in ſede Beneficiali, occaſione agendi de duplici reſeruatione, vel affectione, reſultante ab officijs, & à familiaritate Papæ, vbi deducitur exemplum de Doctore, quoniam ſi in multis Vniuerſitatibus vnus, & idem homo doctoratus gradum ſuſceperit, non per hoc eſt multiplex, ſed vnus Doctor. (R) Adhuc tamen relinquitur cogitandum, quoniam cum occaſio non præbuerit id in praxi diſputare, neque in hoc ſtatu concedatur otium perquirendi libros, non de facili maturum iudicium deſuper efformari poteſt, ſatis tamen praxi, vel obſeruantiæ deferendum videtur.

R. *De benefic. diſc.* 3. *ſub num.* 12. *de penſ. diſc.* 46. *ſub num.* 18.

Cap. XVI.

De actionibus, remedijs, & iuribus competentibus penſionario, tàm contrà primum Titularem, quàm contrà ſucceſſorem. Et in ſpecie de regreſſu, vel ingreſſu.

SVMMARIVM.

1 *Pro aſſequenda penſione competit via exequutiua.*

2 *Quare ſit parum proficua, & non practicabilis in penſionibus habentibus aliquam conditionem.*

3 *Et quare intret oppoſitio ſuſpenſiua, & iudicium ordinarium.*

4 *Quòd etiam in penſione pura, iſta via exequutionis litterarum non ſit ità proficua.*

5 *Melior eſt via obligationis Titularis, aſſerentis veritatem valoris.*

6 *Iſta via non prodeſt cum ſucceſſore, qui ſe non obligauit.*

7 *Quandò ſucceſſor nouiter prouiſus teneatur facere iſtam obligationem.*

8 *Quo caſu ſtylus faciendi dictam obligationem ſit tolerabilis.*

9 *De cautione cum cedula bancaria, vel ſimili.*

10 De

10 *De proficuo remedio iudicij possessorij manutentionis.*
11 *Translatario competunt eadem remedia, & priuilegia.*
12 *Sed non illud manutentionis.*
13 *Quandò dicatur acquisita possessio.*
14 *Quomodo pensionarij sint solliciti de possessione.*
15 *An dicta remedia competant contrà successorem in beneficio, & quandò hic teneatur de terminis decursis tempore prædecessoris.*
16 *Quare isto casu non sit practicabilis processus exequutiuus.*
17 *Quandò processus exequutiuus non detur.*
18 *Extinctio pensionis, vel ineffectuatio probari etiam potest per presumptiones, & argumenta.*
19 *An pensionarius teneatur cauere pro assecuratione iudicij.*
20 *De remedio regressus, quandò pensionario competat, & quomodò, & de varijs eius speciebus,*
21 *De remedio ingressus.*
22 *An exequutor litterarum ad fauorem pensionarij dicatur delegatus, & conmissarius, vel ordinarius, præsertim ad effectum sportularum.*
23 *An pro pensione non soluta, deueniri debeat ad censuras?*
24 *Quando Papa debeat interponere eius auctoritatem pro moderatione processus exequutiui.*

Cap. XVI.

TRIPLEX parata est via pensionario contrà possessorem Ecclesiæ, vel Beneficij grauati, pro consequutione pensionum, seù terminorum decursorum, quarum prima est illa exe-
1 quutionis litterarum Apostolicarum ipsius reseruationis, quas receptum est habere viam, seu processum exequuituum, & non admittentem appellationem suspensiuam, vel exceptiones dubias, & altioris indaginis, quoties non obstet defectus illarum iustificationis, qui est intrinsecus, ideòque attenditur, etiam in iudicijs exequtiuis, vt in Sede Iudiciorum habetur, agendo de exequutione litterarum Apostolicarum, vbi quòd dupliciter pensio viam exequutiuam habet, primò scilicet ex generali prærogatiua litterarum Apostolicarum, & secundò ex eius peculiari ratione, eo quia speciem habet alimentorum. (A)

Verùm ista via proficua quidem, & opportuna est in illis pensionibus, quæ motu proprio, & purè,
2 absque alia explicita, vel implicita conditione sint reseruatæ, iuxtà distinctiones, de quibus suprà Cap. 5. secus autem in illis pensionibus, quę aliquam explicitam habent conditionem, vt sunt illæ, quæ reseruantur

O

A. *De iudic. disc. 43. num. 17. & seqq. de pension. disc. 38. & 57.*

tur super Ecclesijs Cathedralibus,
vel Parocchialibus, cum clausula
dummodò remaneant mille pro Episcopo, vel centum pro Rectore,
siuè *dummodo tertiam, vel quartam partem non excedant*, quoniam
cum sit onus pensionarij actoris iustificare implementum, seù purificationem conditionis, sub qua concepta est gratia, cuius exequutionem petit, ac propterea iustificare
debeat valorem, qui ex deductis
suprà Cap. 12. & alibi, est difficillimæ probationis, hinc sequitur,
quod non de facili practicabilis est
processus exequutiuus, ob suspensiuam appellationem, cadentem
non quidem ab ipsis litteris Apostolicis, earumque exequutione,
3 sed à liquidatione, seù canonizatione sufficientis probationis valoris; Vndè propterea priùs quàm
adinueniretur cautela, de qua proximè infrà, & alibi pluries superius
enunciata, rari erant casus, in quibus huiusmodi conditionales pensiones effectum sortirentur.

Idemque adamussim procedit in
illis pensionibus, quæ licèt non habeant conditionem explicitam, illam tamen habent implicitam, vt
sunt illæ pensiones, quæ reseruantur ad supplicationem, cum narratiua valoris per ascensum, quoniam
intrat idem pensionarij actoris onus
iustificandi valorem narratum, &
per consequens resultat idem effectus.

Et nihilominus, data etiam iustificatione, siue quod ista necessa-
4 ria non sit, quia nempè tractetur
de reseruatione pura, & motu proprio, adhuc tamen, cum in vim
litterarum concedi soleat immissio,
eiusque loco mandatum exequutiuum, ad ipsius Ecclesiæ beneficij
grauati fructus, idcircò super his
tantùm exercibilis est hęc via, non
autem in persona, & bonis proprijs
Titularis, nisi pro fructibus per eum
perceptis, & consumptis, quod exigit iustificationem, non de facili
practicabilem, & quæ habet easdem
difficultates super liquidatione, vel
iustificatione an adsit sufficiens necne, ideòque ex pluribus ista via videtur inuoluta, parùmque plana,
& proficua ad obtinendum promptè intentum.

Altera itaque via melior est illa,
quæ resultat à cautela enunciata superius dicto Cap. 5. & 12. & alibi, à
præfatis difficultatibus exorta, obligationis nempè Titularis soluendi
5 pensionem, etiam de proprio, se
asserendo informatum de valore,
& de capacitate, & per consequens
de purificatione conditionis; assumendo in se onus probandi contrarium, quoniam tunc pensionario
agenti pro exequutione obligationis, nulla ex præmissis difficultatibus obstat, & per consequens licet iste consensus, & obligatio respectiuè non tollat Titulari facultatem probandi incapacitatem; Nihilominus interim non retardatur
processus exequutiuus, donec per
rem iudicatam, vel tres conformes finem habeat processus ordinarius ab ipso Titulari assumptus,
cum isto casu intret propositio,
actio clara, exceptio autem turbida.

Verùm ista via valdè quidem
oportuna, & proficua est, cum ipso
Titulari, qui consensum præsti-
6 tit, dictamque fecit obligationem
in forma Cameræ, cuius vigore mandatum exequutiuum competit, et iā

con-

contrà personam, & bona propria, sine dicta restrictione ad immissionem super fructibus Ecclesiæ grauatæ, non tamen prodest cum nouo Titulari successore, cum quo dicta cautela practicata non sit, vt etiam superiùs dicto Cap. 5. & 12. & alibi dictum est, Vndè propterea contingente vacatione Ecclesiæ grauatæ, pensionarij solent esse solliciti
7 de eadem obligatione nouitèr prouisi, quo renuente cadere solet dubium, an teneatur illam facere, atque resolutio pendere videtur à stylo, qui (vt pluries dictum est) dicendus venit istius materiæ principalis regulator, & qui stylus præsupponitur vigere in pensionibus Cardinalitijs, & Palatinis. Adhùc tamen in aliquorum casuum contingentia, præsertim circà initia mei muneris Auditoris Papæ, quandò agebatur de Ecclesijs Cathedralibus, vel Metropolitanis (super quarum prouisione præfatum munus in parte versatur) quas sciebam esse nimium grauatas, & verè incapaces illius pensionis, adeòvt neq; remaneret medietas congruæ Conciliaris, nolui permittere huiusmodi styli praxim, quod ansam dedit, vt pensionarij inducerentur ad honestam diminutionem, seù reductionem; Siquidem iste stylus tollerabilis est, atque à probabilitate non alienus, quandò sufficiens habeatur notitia
8 capacitatis Ecclesiæ, quodque ista cautela adhibeatur ad occurrendum fraudibus, & malitijs prouisorum, qui postquàm obtinuerunt intentum, pro quo obtinendo faciles solent esse ad omnia, & non sine vehementibus instantijs procurant Ecclesias, quantumuis grauatas, curant posteà cum litibus ab onere se eximere, & sic vbi agatur de iusta, & honesta cautela, ad occurrendum fraudibus, & calumnijs, non autem vbi reuera constet de incapacitate, quoniam tunc stylus dicendus est potiùs corruptela omninò damnabilis.

Eademque distinctio adhibenda videtur in illa cautione, ad quam prouisi de Ecclesiis, & beneficiis cogi solent, cum præstatione scilicet cedulæ bancariæ, pluries in præce-
9 dentibus enunciatæ, siuè præstationis fideiussoris, aut attergationis locorum montium, vel (vt quandoque vidi practicari) cum anticipata solutione alicuius notabilis summæ pecuniarum, loco cautionis, quoniam vbi huiusmodi cautiones iustum, & probabile habeant motiuum eo modo, quo habent, vbi agitur de pensionibus vltrà montes, ex deductis supra cap. 9. puta quia prouisus etiam intrà montes non sit facilis coactionis, & tunc id admitttendum sit, secus autem vbi sit ad effectum cogendi ad solutionem pensionis excessiuæ, & cuius verè Ecclesia sit incapax, quoniam tunc dicendus est abusus, & corruptela.

Tertia via, pensionario magis etiam proficua, quàm prima, est illa, quæ competit in vim possessionis exigendi, in qua per Titularem constitutus fuerit mediante so-
10 lutione aliquorum terminorum, vel etiam vnius tantùm, immò & partis, quæ sufficit ad constituendum pensionarium in hac possessione, dummodò solutio partis facta sit in causam totius, secus autem vbi limitatè ad illam partem,

Ista namq; possessione accedente, (B) competit pensionario summarijssimum possessorium retinendæ, seù manutentionis, quod valdè proficuum est, non quidem vt releuet pensionarium ab illo iustificationis onere, quod sibi incumbat, sed quia interim non retardatur solutio, pendente iudicio ordinario super iustificatione, quod exigit rem iudicatam, vel tres conformes, atque non admittuntur exceptiones respicientes petitorium, quantumuis releuantes, etiam illam inhabilitatis ob defectum Clericatus, vel illam non expeditionis litterarum, requiritur tamen, vt saltem constet de supplicatione, de qua etiam constare debet in iudicio exequutiuo obligationis cameralis, quando ista adsit iuxtà aliam cautelam adhiberi solitam, vt etiam aliàs animaduersum est superiùs, vbi etiam insinuatum est, quòd licet istud remedium non sit adeò proficuum, sicuti est secundum obligationis, quoniam non releuat ab onere iustificandi, sicuti releuat obligatio, nihilominus est magis proficuum, quàm illud, ex eo, quòd afficit etiam successorem, dum in hoc iudicio possessorio attenditur persona possessoris, & actoris. (C)

Quamuis autem omnia hęc tria remedia, siuè omnes istæ tres viæ sint communes tàm primo reseruatario, quàm etiam translatario, cui
11 competunt eadem remedia, & priuilegia, dum eadem est pensio, atque, vt insinuatum est in Cap. præcedenti, translatarius iuuetur etiam possessione transferentis ad alios effectus, & præsertim ad illum iustificationis gratiæ, vbi possessio sit longissimi temporis, ideòque translatario ex possessione transferentis competere deberet quoque præfatum remedium summarijssi-
12 mi possessorii manutentionis, nihilominùs de eodem stylo Curiæ, hoc remedium sibi non competit, sed practicatur illud immissionis. (D)

Quandò autem acquisita dicatur ista possessio, nec ne, quæstio est potius facti, quàm iuris, an scilicet solutio facta sit per ipsum Titularem, vel eius mandatarium, qui ad hoc sufficiens habeat mandatum, expressum, vel præsumptum, sed quoniam magna, fortèque nauseatiua esset digressio, recensendo omnia, quæ scribentes desuper inuoluunt, idcircò sufficit se referre ad ea, quæ latè cumulauit modernus Postius, qui elaboratum tractatum super hoc manutentionis remedio compilare professus est, & quidem diligentèr. Vt autem
13 possessio hunc operetur effectum, acquisita esse debet congruo tempore, & in statu non suspecto de fraude, & collusione, ideòque illam non inducunt in præiudicium successoris illæ solutiones, quæ per Titularem factæ sint postquàm desijt esse beneficij possessor, aut de tempore, quo imminebat sui iuris expiratio per mortem naturalem, putà in statu infirmitatis, vel per mor-

B. *Disc.* 30. 36. & 37. *eod. tit.*
C. *Disc.* 30. *num.* 5. *eod. tit.*

D. *Disc.* 17. *num.* 5. & *disc.* 61. *num.* 2. *eodem tit. de Pens.* & *de iudic. disc.* 44. *num.* 16.

mortem ciuilem, quia imminebat immutatio status coniugalis, vel aliàs incompatibilis. (E)

Pro isto itaque proficuo remedio obtinendo solliciti esse solent pensionarij in ipso initio reseruationis,
14 & prouisionis Ecclesiæ respectiuè reportare solutionem vnius termini, vel eius partis, quamuis anticipatam, & licet adhuc prouisus non esset possessor, nullosque percepisset fructus; quinimmò licet adhuc pensio esset de futuro, effectum non sortitura, nisi post cessatas alias antiquas pensiones, iuxtà superius deducta in Cap. 8. agendo de pensionibus euentualibus, vt patet ex casibus recensitis in consueta istius materiæ Sede. (F)

Procedunt hæc, tàm contrà primum Titularem, in cuius prouisione reseruatio pensionis facta est, quàm etiam contrà alios eius successores in beneficio grauato, pro
15 terminis tamen decursis de tempore, quo ipse successor fuit possessor Beneficii; Vbi verò pensionarius contrà successorem agere velit pro terminis decursis tempore prædecessoris, & ab eo non exactis, tunc receptum quidem est istam actionem competere etiam contrà successorem, & super fructibus futuris annorum sequentium, quod quidem in bona ratiocinatione asperum, parumque probabile videtur, siquidem cum è conuersò sit receptum, quòd pensio non afficiat ipsum beneficium, neque substantiam eius bonorum, sed solùm importet quamdam participationem fructuum singulorum annorum, & temporum, tanquam per speciem charitatiuę subuėtionis alimentariæ pensionarij, ex deductis Cap. 2. & alibi, hinc non videtur quomodò hæc possint simul stare. Sed quoniam dicta propositio recepta est cum illa qualitate, seù conditione, vt constare debeat de diligentijs per pensionarium adhibitis contrà prædecessorem, & super illis fructibus, vel recollectis, ex quibus termini tunc decursi debiti erant, adeòvt non exactio non possit eius negligentiæ, vel culpę imputari (G) Idcircò, stante necessitate istius iustificationis, non de facili practicabilis est processus exequutiuus, quoniam successor Titularis appellare poterit, etiam ad effectum suspensiuum, non quidem
16 ab ipsa obligatione soluendi terminos decursos, quæ à iure, vel à stylo resultat, sed à cononizatione, quam Iudex faciat de dicta probatione sufficientium diligentiarum, eodem modo, quo pluries dictum est de iustificatione valoris, aliorumque narratorum.

Pròvt licet certa sit supradicta regula processus exequutiui competentis pensionario, adeòvt per Signaturam Iustitię rescribi solet cum clausula *Non retardata solutione*, quæ plus importat, quàm clausula
17 *sine præiudicio* adijci solita in aliis processibus exequutiuis, vt in suis Sedibus habetur, nihilominus quandò facti circumstantiæ aliqnam probabilem inducant turbiditatem, solet ab eadem Signatura Iustitiæ, & quan-

E. *Disc.* 5. *de pension.*
F. *Disc.* 1. *de pension.*

G. *Disc.* 19. *num.* 5. *&* 14. *disc.* 31. *num.* 8. *&* 9. *eodem tit.*

quandoque ab illa Gratiæ rescribi *de appellatione*, siue cum clausula translatiua exequutionis, vel quandòque per Signaturam Gratiæ (cum potestas Signaturæ Iustitiæ ad id se non extendat) ad euitandum rigorē superiùs enunciati summariissimi possessorii manutentionis, concedi cumulatio possessorij cum petitorio, quod tamen certā non recipit regulam, cum totum pendeat ab arbitrio, regulando ex singulorum casuum qualitate, & circumstantiis, præsertim verò de stylo id practicari solet vbi accedat diuturnitas longi temporis, in quo pensionarius non soluerit, neque pulsatus fuerit, dum id aliquam inducit præsumptionem extinctions, vel annullationis pensionis, ob inuerisimilitudinem huiusmodi negligentiæ, vel silentij, adeò longæui, dum etiam per præsumptiones, & adminicula proba-
18 tio extinctionis, vel ineffectuationis pensionis quandòque admittitur, ex deductis in huius materiæ consueta Sede. (H)

Stantibus autem tot priuilegijs, & fauoribus pensionarij totque rigoribus contrà Titularem, omnis iustitiæ, & æquitatis ratio ex regula *secundum naturam &c.* exigere
19 videretur vt Titulari dictum processum exequutiuum, & rigorosum patienti, consultum esse deberet super securitate recuperandi id, quod interim pendente iudicio nullitatis, vel reductionis pensionis, cogitur soluere, mediante cautione, præstanda per pensionarium de restituendo interim exactum, & pro assecuratione iudicij, & ne istud elusorium remaneat. Verùm idem stylus, omnimodus istius materiæ regulator, id non admittit, & non practicat (I) Istaque est vna ex rationibus, ob quas Titulares, quamuis excessiuè grauati, coguntur gemere sub iugo, & abstinere ab assumptione, vel prosequutione huiusmodi litium, vt pluries in præcedentibus insinuatum est.

Aliud quoque ad fauorem pensionariorum proditum est remedium, quandò alia, de quibus su-
20 pra non prosint, regressus nempè ad ipsum beneficium, quod tamen verificari solùm videtur in illo pensionario, qui priùs idem beneficium obtinebat, illudque resignauit cum reseruatione pensionis: Vndè propterea non prodest alijs pensionarijs, qui beneficium non possederunt, minùsque eiusdem resignantis translatario, dum pariter iste nunquam beneficium obtinuit, & per consequens in eo verificabilis non est terminus regressus, qui importat restitutionem, siue reassumptionem, non verificabilem in eo, quod numquam habitū fuit. Quinimmò frequentèr datur casus, quòd neque regressus practicabilis remaneat in ipsomet resignante, ob assumptionem status incompatibilis, quia nempè beneficium dimiserit, vt assumeret statum coniugalem, vel regularem, cum Indulto retinendi pensionem, cum similibus.

Quandò tamen iste regressus sit practicabilis, ille de duplici est specie;

H. *Disc.67.num.5.& disc.70.num.3. eodem tit.*

I. *De pension. disc.31. num.5. & de Iudic.in Annot.num.44.*

cie; quarum vna dicitur, iuxtà formulam antiquam, & altera iuxtà modernam. De antiqua siquidem dicitur, quandò pensionarius de isto remedio sibi consuli solicitus non fuit, sed ad illud recurrit ex dispositione, vel æquitate iuris, istaque species parùm, fortèque nihil proficua est, vtpotè nunquam, vel nimiùm raròad praxim deducibilis, tùm quia exigit formalem canonizationem in iudicio ordinario per rem iudicatam, vel tres conformes, tum fortiùs quoniam istud remedium fundatum est in malitia, & proteruia Titularis, vndè propterea qualibet iusta, vel colorata causa excusat. De altera verò specie moderna dicitur, quandò in ipsamet reseruatione pensionis conceditur iste regressus in quocumque casu impugnationis, vel reductionis, aut denegationis solutionis, cum tunc id redoleat speciem conditionis, sub qua resignans dimisit beneficium, ideòque vbi etiam impugnatio aliquod habeat iustum motiuum, non admittitur excusatio, atque pro exequutione litterarum Apostolicarum, continentium hunc regressum, conceditur immissio cum processu exequutiuo (L) An autem regressus competat pro augmento sequuto post resignationem, videndum in eadem consueta huius materiæ Sede. (M)

In præmissis autem casibus, in quibus verificabilis non est regressus, quia nempè pensionarius nun-
21 quam possederit beneficium, moderni adinuenerunt quoddam aliud remedium, quod dicitur ingressus, non quidem pro meo sensu, vt pensionarius assequatur beneficium, cum id nullum videatur habere probabile fundamentum, sed vt pensionario ità concedatur quædam species tenutæ, & administrationis, vt ità possit sua manu fructus percipere, sibique satisfacere, ac etiam vt ità beneficiatus, priuatus administratione, & fruitione beneficij, tædio affectus inducatur ad satisfaciendum, atque ità comprimatur eius malitia retinendi beneficium, illiusque fructibus potiendi, & non soluendi onus. (N)

Super Iudice autem præfata remedia exequente, & practicante ad fauorem pensionarij, cadere so-
22 let dubium, an censendus veniat Delegatus, aut iuxtà vsum loquendi Curiæ, Commissarius, vel potius Ordinarius, idque præsertim ad effectum sportularum, quæ sub vocabulo propinæ in Curia solent explicari, dùm tàm ex dispositione iuris communis, de qua plenè agunt moderni, tractantes de materia salarij, (O) quàm ex Constitutione Pauli V. super reformatione Tribunalium, sportulæ debentur solùm Iudicibus Commissarijs, non autem Ordinarijs; Atque vbi agitur de exequutoribus specialitèr, & expressè deputatis in litteris, adeòvt aliàs per se ipsos cum eorum propria auctoritate non habeant iurisdictionem procedendi ad exequutionem, & tunc sine dubio sint Commissarij; Vbi verò agatur de illis Iudicibus Ordi-

L. *Disc.* 12. *de pension.*
M. *Disc.* 85. *eodem tit.*
N. *Eodem disc.* 12.
O. *Zacch. de Salar. quæst.* 72.

Ordinarijs, qui talem habeant iurisdictionem iure proprio, etiam absq; speciali delegatione, vt est in Curia Auditor Cameræ, qui est generalis exequutor litterarum Apostolicarum, & tunc si non est expresse nominatus, & datus exequutor in litteris, absque dubio dicitur procedere tanquam Iudex Ordinarius, ideòque propinam exigere non potest, sed si est deputatus exequutor specialis, tunc Congregatio Reformationis Tribunalium declarauit ipsum esse non debere inferioris conditionis quolibet alio Prælato, & per consequens censeri Commissarium, & posse exigere propinam.

Procedunt autem hæc in prima, & directa exequutione litterarum reseruationis pensionis, quæ adhuc effectum sortitę non sint, quamuis hæc prima, & directa exequutio petatur per translatarium, quia non fuerit adhùc sequuta ad fauorem transferentis, secus autem vbi exequutæ sint, suumque effectum iam habuerint litteræ reseruationis, translatarius autem instet pro eius immissione, pro qua exhibeat tàm litteras reseruationis, quàm alias litteras super Indulto transferendi, ipsamque translationem, quoniam hęc exhiberi dicuntur tanquam iura, & quilibet Iudex Ordinarius potest desuper prouidere, & per consequens non intrat propina, vt ab eadem Congregatione Reformationis declaratum fuit, & ego feci practicare, etiam cum restitutione propinarum isto casu perceptarum.

Solent Iudices in Curia in ista materia faciles esse ad relaxationem censurarum contrà Titulares, ob non solutionem pensionis, verùm in hoc dignosci videtur aliquis abu-
23 sus, cum ad hoc remedium deueniri non debeat, nisi in subsidium, & quandò verè constet de calumnia, & proteruia, atque noster Legislator nunquam vsque adhùc facultatem tribuere voluit, vt contrà Episcopos, etiam ad interdictum, vel suspensionem, ob istam causam, deueniatur, & quidem commendabiliter.

Cæterùm quamuis theoricè, & practicè receptum sit assumptum, de quo supra, vt etiàm in pensionibus, habentibus conditionem deriuantem à clausula *Dummodò &c.*
24 siue quia sint reseruatæ ad supplicationem, cum narratiua valoris per ascensum, adhuc intret processus exequutiuus, atque cesset in pensionario necessitas iustificationis, quãdò adhibita sit pluries enunciata cautela, quod Titularis asserendo se informatum de valore, & de capacitate præstet consensum, & se obliget ad solutionem, assumendo in se onus probandi contrarium: Nihilominus quandò facti qualitas, & circumstantiæ ità suadeant, iustum, & rationabile videtur, vt Pontifex faciles, ac promptas præbendo aures Titularium nimium grauatorum recursibus, & conquæstionibus, habitaque veritatis sufficienti informatione extraiudiciali, suam interponat ex officio supremam, & extraordinariam auctoritatem, cum qua præfatus rigor temperetur, atq; nimium oppressarum Ecclesiarum indemnitati consulatur, committendo alicui Congregationi, vel magno Tribunali, vt suspenso dicto rigore processus exequutiui, summariè, sola facti veritate inspecta, iustitiam negotij principalis attendat, & terminet, eo modo, quo

idem

idem Papa in Signatura Gratiæ, & quandòque etiam in Camera concedere solet cumulationem petitorij cum possessorio, siuè suspensionem, aut reiectionem purgationis attentatorum, vel spolij, ex deductis in Sede Iudiciorum, & alibi, vt in facti contingentia practicandũ consulebam. Cum enim defuncto quodam valdè qualificato Episcopo, habitus esset cum supplici libello recursus ad Pontificem nostrum Legislatorem per nouem, vel decem Parochos se conquerentes, quòd nimium grauati essent pensionibus, reseruatis ad fauorem nepotis Episcopi, cum dicta cautela, quam inuiti, penèque coacti effugere non potuerunt, adeòvt non solùm eis non remaneret congrua Conciliaris, expresè reseruata in litteris Apostolicis cum clausula *dummodò centum*, sed neque medietas illius minoris congruæ scutorum 50. quæ debita est Vicarijs parocchiarum vnitarum, referendo dictum supplicem libellum, tanquam Secretarius memorialium, dicebam, quòd si iste recursus haberetur per vnum Titularem, rescribendum veniret, quod vteretur iure suo cum remedijs legalibus, vt frequens est consuetudo rescribendi, sed quoniam iste videbatur quidam recursus generalis, atque habebatur plena probatio, vel magnus fumus veritatis narratorum, & impossibilitatis recurrentium assumendi, & substinendi hanc litem in iudicio ordinario, quòdq; non potuerant dictam obligationem recusare, magnam apud me malam impressionem faciente illa circumstantia, quòd omnes dictæ pensiones ad solum fauorem diuitis, & benè prouisi nepotis essent reseruatæ, idcircò consului, vt negotium summariè, & sola facti veritate decidendum remitteretur Sacrę Congregationi Concilij, quod ansam dedit cuidam honesto temperamento concordiæ, ac propter eà vt insinuatum est, commendabilitèr agent Datarius, alijque Datariæ Officiales non de facili admittendo huiusmodi reseruationes, nisi præuia diligenti informatione valoris, aliundè, quàm ex Episcopi, vel prouisi assertione, cum præfata cautela sit affectata, potiusque inprouisis coacta, quàm vera, & voluntaria.

Cap. XVII.

De solutione pensionis tàm circa locum, quàm circà monetam, & tempus, vel terminos, in quibus facienda sit.

SVMMARIVM.

1 *De loco, in quo fieri debeat solutio pensionum.*

2 *De temporibus, in quibus eadem solutio fieri debeat.*

3 *Præfinitio terminorum non percutit substantiam, sed solùm ordinem, & commoditatem soluendi.*

4 *Possessor beneficij tenetur ad solutionem termini, in quo ipse possidet, licèt nullos perceperit fructus.*

5 *Præposteratio terminorum non præiudicat.*

6 *Dataria non solet reseruare pensiones in moneta immaginaria, sed vera.*

7 *Describuntur variæ species monetarum.*

8 *In dubio pensio censetur reseruata in moneta loci beneficij.*

9 *Quæstiones circà monetam super quo cadant.*

10 *Quod augumentum monetæ veræ cedat commodo pensionarij.*

11 *Quid accedente longissimi temporis obseruantia in contrarium.*

12 *Si moneta, quæ est in obligatione non de facili haberi possit, admittitur solutio in æquiualanti moneta regionis.*

Cap. XVII.

SVPER loco faciendæ solutionis, in diuturna mea forensi vita, occasio non præbuit disputare, neque ab alijs disputatum esse
1 audiui, quia fortè pro frequentiori praxi in litteris reseruationis id solet exprimi, atque destinari locus Vrbis; Vbi verò hæc expressa destinatio non habeatur, adeòvt ad iuris dispositionem, vel rationem sit recurrendum, certum videtur, vt attendi debeat locus beneficij, in quo Titularis hanc fructuum portionem pensionario, tanquam quodammodo consorti, vel participi, & non alibi præstare teneatur, talisque est praxis. (A)

Super tempore autem, in quo solutio pensionis facienda sit, adeò vt de hoc solùm sit quæstio inter
2 pensionarium, & Titularem, an scilicet cesserit nec ne dies, ob quam pensionario aperta sit, & competat actio cogendi Titularem ad solutionem debiti maturati, pariter nullæ, vel nimiùm raræ solent esse quæstiones, quoniam illas dirimit lex in ipsis litteris reseruationis adijci solita, statuendo scilicet cuiuslibet annualitatis duos terminos, qui esse solent vel in diebus Natiuitatis Sancti Io:Baptistæ, & Natiuitatis D.N. Iesu Christi, vel in diebus Annunciationis, & Natiuitatis B. M. Virginis, ità dimidiando annum, adeòvt quilibet terminus importet spatium sex mensium.

Et quamuis istorum terminorum præfinitio non percutiat substantiam debiti, neque alteret illum
3 ordinem, qui attendendus est in regulatione anni pensionarij, & in repartitione pensionis inter prædecessorem, & successorem beneficij, siuè intermedium eiusdē beneficij administratorem, illius vacatione durante, aut inter Titularem, & hæredem pensionarij, cum de his agatur in Cap. sequenti, vbi de sup-

A. *In casu, de quo disc.* 127. *de Regal.*

supputatione temporum, & de modo regulandi annos fructuarios, vel recollectas, iuxtà singulorum fructuum diuersas species, & qualitates, dum ista præfinitio terminorum, facta solùm dicitur gratia commodioris solutionis, vel exactionis respectiuè, atque vt tollantur lites quandò fructus percepti sint nec ne, sed certò sciatur dies, quæ interpellet pro homine, & per quam Titularis sciat se effici debitorem; & è conuersò pensionarius sciat sibi apertam esse actionem ad petendam illam ratam, siue illum terminum: Nihilominus iste resultat effectus, vt post cessam illam diem pensionario detur ius, vel actio pulsandi, & cogendi Titularem, qui tunc sit beneficij possessor, quamuis breuissimi temporis eius possessio sit, adeòvt nullos adhuc perceperit fructus, quoniam acceptando beneficium grauatum, ità quasi contraxisse dicitur, atque
4 se implicitè obligasse ad hanc solutionem, actione sibi remanente pro eius indemnitate, & reintegratione aduersus prædecessorem, vel alterum, qui percepisset fructus, ex quibus ea solutio facienda est. (B)

Ordo autem prædictus, qui statuatur in litteris, attendi quidem debet in genere pro futuris temporibus, ad effectum, de quo suprà,
5 sed respectu initiationis, vel maturationis primi termini non curatur ordo scripturæ, qui ex errore scriptoris litterarum, in dubio præsumendus, sit præposterè adiectus, quia nempè cum attento tempore reseruationis, deberet primò exprimi terminus Natiuitatis Sancti Io: Baptistæ, exprimatur primo loco terminus superueniens Natiuitatis D. N. Iesu Christi, quoniam hoc non obstante, attendi debet ille terminus, qui est primus post reseruationem, nisi appareat de voluntate expressa, vel etiam tacita, & ex probabilibus argumentis deducta, quòd id misteriosè factum sit, ad effectum eximendi Titularem ab illo primo semestri, qui aliàs debitus esset. (C)

Grauiores itaque, & frequentiores apud nostros Maiores, ac etiam nostra ætate consueuerunt esse quęstiones circa monetam, in qua pensio solui debeat, non quidem super generę monetæ, in qua facta sit reseruatio, quoniam Datariæ stylus non est reseruare pensiones in moneta imaginaria, qualis præsertim in notabili parte Italiæ est illa, quæ lirarum, vel librarum dicitur,
6 & in qua maius esse solet commercium, sed solent pensiones reseruari, vel in ducatis Cameræ, qui conflantur ex vno scuto auri stamparum nouarum, & vno iulio, vt ità
7 suppleatur valor veri ducati Romani, vel scuti aurei larghi, seù solis, ex deductis in suis sedibus (D) vel in præfatis scutis auri currentibus, quorum valor est vno iulio minus, quàm sint prædicti ducati Cameræ, vel scuti aurei larghi; vel in scutis monetæ Romanæ, qui conflantur ex decem iulijs, vel Paulis

 lis

B. *Disc. 26. de pension.*
C. *Disc. 26. num. 5. & disc. 29. num. 2. de pension.*
D. *De benef. disc. 89. num. 15. & seqq. & de alien. & contract. probib. disc. 10. num. 3. & alibi.*

lis (E) vel in scutis, aut ducatis monetæ regionis, seù loci beneficij grauati, qui solet importare circum circa idem, quod scutum monetæ Romanæ, cum aliqua alteratione valoris, vt exempli gratia sunt ducati Regni Neapolitani, qui constant ex decem carolenis argenti, qui caroleni important ferè idem ac iulij Romani, cum aliquo minori valore intrinseco scutorum circiter quinque pro centenario (F) atque in Ciuitate Mediolani sunt illi ducatoni, qui dicuntur de cuneo (G) & similes, consistentes in moneta vera, non autem in imaginaria, ideò cessat omnis quæstio ex facto, ex tenore scilicet litterarum vnam, vel alteram speciem monetæ specificantium, sed si litteræ dicant de scutis, vel ducatis simpliciter, intelliguntur de illis loci, seù regionis
8 Beneficij grauati, vt quandòque practicari solet, præsertim in pensionibus, quæ reseruantur super Ecclesijs, quæ prouidentur ad præsentationem, vel nominationem Regum (H) ideòque super hoc puncto, in qua scilicèt specie monetæ reseruata sit pensio, non de facili cadere solent quæstiones, quæ tamen consueuerunt esse frequentes ratione variationis prętij, seù valoris huiusmodi monetarum, adeò vt siue agatur de moneta vera inferiori
9 regionis, siue de dicta moneta imaginaria, præsertim lirarum, seù librarum, ille scutus auri, vel ducatus Camerę, aut scutus verus argenti regionis de tempore reseruationis constitueretur cum minori numero iuliorum, seù carolenorum, vel respectiuè librarum, quàm constituatur de tempore, in quo facienda est illa solutio, quæ controuersiæ occasionem præbet, cuius scilicet damno, & respectiuè lucro cedat hoc intermedium augmentum; Vt exempli gratia, scutus aureus stamparum antiquioribus temporibus valebat iulijs vndecim, nunc autem valet iulijs quindecim, & aliquid plus. Idemque in Ducatonis Cunei Mediolanensis, ac in scutis argenti Ianuæ, & similibus, de quibus pluries in suis Sedibus (I) Potissimè verò dubium intrat quandò de præterito seruatum fuerit, per notabile tempus, fieri solutiones in iulijs, aut libris, aliaque specie monetæ veræ, vel imaginariæ loci, quæ prius adæquaret valorem monetæ verę, in qua facta est reseruatio, de præsenti autem non adæquet, sed importet longè minus.

Ista verò quęstio apud nostros maiores visa est nimium difficilis, & inuoluta, adeò vt ex insinuatis locis mox citatis, aliqui moderni multas desuper dixerint simplicitates. Verùm hodiè res plana esse videtur, cum receptum sit, vt quoties agatur de moneta vera, quæ sit, & reperiatur in rerum natura, in illa fieri debeat, & respectiuè pos-

E. *De Regal. disc.* 126.
F. *Dict. disc.* 126. *de Regal.*
G. *Disc.* 10. *de alien. & contract. prohibit.*
H. *De Regal. disc.* 127.
I. *D. disc.* 89. *de benef. disc.* 10. *de alien. & contract. probib. disc.* 140. *de credito disc.* 34. *& seqq. de pension. in tract. de locis montium Cap.* 4. *& alibi sepius.*

10 possit solutio, non curato augmento, vel respectiuè decremento interim ex tempore, vel accidentibus superuento. Quemadmodum enim si casus dedisset, notabilem fieri diminutionem valoris illius monetę, in qua facta est reseruatio, vtique Titularis dicere posset velle in ea solutionem pensionis facere, atq; pensionarius id recusare non posset; Ità è conuersò, ex regula *Secundum naturam*, *&c.* vel ex altera correlatiuorum. Idque adeò verum, est quòd etiam si in ipsa reseruatione exprimeretur valor monetæ, qui tunc curreret, adhuc intelligendum esset demonstratiuè, & ad exprimendum id, quod tunc inerat, non autem taxatiuè, iuxtà casum in celebri *Capuana pensionis coram Verospio decis.* 430. *par.* 4. *rec.* quæ circumfertur tanquam magistralis, quòd reseruatio facta erat in scutis auri ad rationem carolenorum 12. pro quolibet, quia tunc tanti in ea regione scuti aurei currebant, non per hoc tamen ad hanc summam pensio taxata, seu restricta censetur, nisi aliundè ex voluntate reseruantis, vel ex conuentione partium constet de taxatiua. (L)

Et quamuis vbi accedat longissimi temporis annorum triginta, vel quadraginta obseruantia conti-
11 nuata, & vniformis soluendi in diuersa specie monetæ minoris valoris, dubitari possit, ex aliquorum canonum dispositione, an hæc diuersa taxa inducta sit: nihilominus in pensionibus vitalitijs, & personalibus, de quibus agitur, casus videtur idealis, & non de facili verificabilis in praxi, ideòque inanis labor est super illo immorari, eiusq; disputationem assumere, cum ista dubitandi ratio cadere soleat in pensionibus perpetuis, in quibus longissima, & diuturna obseruantia vniformis est verificabilis, & tamen etiam in eis probabilius est, hanc dubitandi rationem non intrare, iuxtà deducta occasione casuum particularium in eius consueta Sede, vbi videri poterit. (M)

Vbi verò casus præbeat, frequentèr quidem contingibilis, extrà Curiam in pensionibus reseruatis in ducatis cameræ, vel scutis auri,
12 aut etiam in scutis monetę Romanæ, vel similibus, quòd difficile, nimiumque incommodum sit habere illam monetam in specie, vtpotè in regione raram, tunc ex quadam ęquitate, valdè quidem rationabiliter est receptum, vt debitor admittatur ad solutionem in moneta loci, seu regionis, quæ tamen ęquiualeat valori monetæ debitæ, tàm in valore intrinseco, & accidentali, quia nempè ob eius inferiorem qualitatem de facto minùs valeat, quàm sit valor, de iure, (N) & in summa tanti soluendum est quanti soluere oporteret pro emendo illo scuto auri, vel alia specie monetæ debitæ, eo modo, quo practicatur in cambijs, quorum contractus propriè, & originalitèr ista occasione, siue ad hunc effectum inoleuit. (O)

Cap.

L. *Dict. disc.* 34. *&* *sequ. de pension.* *&* *in alijs locis prox. citatis.*

M. *Dict. disc.* 34. *&* *seq. de pension.*

N. *Eisdem locis mox citatis.*

O. *De cambijs disc.* 27. *&* *in Florentina cambiorum, seù negotiationis inter varia vota.*

Cap. XVIII.

De concursu, vel ordine prelationis plurium pensionariorum super fructibus eiusdem beneficij grauati. Et de alio concursu passiuo, vel contributione prædecessoris, & successoris, vel plurium possessorum beneficij grauati in solutione pensionum.

S V M M A R I V M.

1 *Inter pensionarios diuersorum temporum attenditur ordo temporis, & anterioritatis.*

2 *Inter illos autem eiusdem temporis concursus est æqualis.*

3 *Quid vbi adsit inæqualitas in nominatione, quia diuersis temporibus sint nominati.*

4 *An conclusio, de qua num. 1. procedat pro pensionibus annorum decursorum super fructibus anni currentis.*

5 *De casu, in quo pensionarius posterior sit anterioribus potior.*

6 *Pensionarij vincunt creditores Titularis, quantumuis anteriores.*

7 *Ac etiam præferuntur Capitulo, vel Collegio habenti ius accrescendi beneficio vacante, vel beneficiato non inseruiente.*

8 *De concursu, vel contributo in solutione pensionis inter Titularem prædecessorem, & successorem, & de regulatione anni quomodò fieri debeat.*

9 *Et de concursu inter illum, ad quem pertinent fructus certi, & illum, ad quem pertinent distributiones quotidianæ, aliaq; incerta remissiuè.*

Cap. XVIII.

VANDO plures pensiones diuersis temporibus, & per separatas prouisiones reseruatę sint ad fauorem diuersarum personarum super eisdem Ecclesiæ
1 fructibus, tunc vbi omnes æquè concurrant pro eadem currenti annualitate, siue pro eisdem terminis illius anni, in quo recollecti sunt fructus, super quibus est concursus, planum, ac receptum est, vt procedendum sit cum vulgari regula *qui prior &c.* vt prior in tempore sit potior in iure. Ideòque attendatur ordo reseruationum, ex regula apud Beneficialistas recepta, vt gratia anterior posteriori pręferatur. (A) Vbi verò plures pensiones contemporaneæ sint, quia nempè omnes eodem tempore, & in eodem decreto sint reseruatæ,
2 tunc pariter de plano intrat id, quod habetur inter plures correos credendi, siuè inter plures creditores hypo-

A. *De pension. disc. 19. & 20.*

hypotecarios, in tempore, & in causa æquales, vt omnium sit coæqualis concursus, adeòvt si fructus omnibus non sufficiant, intret inter eos contributum, eodem modo, quo inter plures legatarios, ex eadem dispositione ius metientes, vel inter plures Creditores chirographarios, quandò aliqua particularis circumstantia, inductiua limitationis istius regulæ, potioritatis priuilegium non inducat.

In illis verò pensionibus, quæ super Ecclesijs prouideri solitis ad Regum, & Principum nominatio-
3 nem, reseruantur in vnica summa pro personis nominandis, quæ postea diuersis temporibus ab eodem Rege, vel Principe nominentur, cum notabili temporis interuallo inter vnam, & alteram nominationem; Cum apud Ministros cuiusdam Regis nominantis, constans haberetur opinio, vt priores, & potiores esse deberent prius nominati, tanquam à Rege prædilecti, & quorum conditionem potiorem esse debere, in animo fuerit concedentis; Respondi, consultus pro veritate, contrarium videri probabilius, vt omnium æqualis esse deberet conditio, & concursus, dum pariformiter ex eadem causa, & ex eodem fonte; (qualis in subiecta materia est Papa, qui reseruat, non autem ille, qui nominat,) eorum ius metiuntur, vt in istius materiæ consueta Sede comprobatum habetur, vbi curiosus poterit sibi satisfacere. (B)

Posita verò pensionum diuersitate cum temporum inæqualitate, adeòvt inter pensionarios intret præfata regula, *qui prior &c.* super fructibus illius annualitatis:
4 pro qua assequenda omnes concurrant, vt supra, dubium cadit, quid dicendum sit vbi pensionarius anterior, cui pro anno currenti alij posteriores pacificè locum cedant, consequi debeat aliquos terminos decursos annorum præcedentium, quorum fructus consumpti sint, & non extent, an scilicet super fructibus anni currrentis, pro terminis decursis, & præteritis eadem sibi competat anterioritas, atque in facti contingentia iustè pro pensionarijs anterioribus iudicatum fuit, ex solis facti circumstantijs, quia nempè fructus annorum præcedentium à posteriorioribus habiti fuerant, siue eorum facto, & culpa anteriores impediti fuerant ne obtinerent: Vndè propterea articulus in puncto iuris formiter examinatus non fuit; Quandò tamen contingeret disputandus non improbabilis videtur posteriorum prętensio ex fundamentis in eadem consueta Sede deductis (C) vbi in casus contingentia videri poterunt, cum (ex pluries protestatis,) occupationes, quibus præmor, tale non concedant otium, vt huiusmodi quęstionum peregrinarum, & rarò contingibilium formalis disputatio assumi, atque maturum iudicium desuper efformari valeat, ideòque alijs illud relinquitur, quandò formalis disputationis occasio contingat.

Curiosam quoque in casus contingentia pertractaui prætensionem, ex ingenio à me excitatam

B. *Dict. disc.* 20. *de pension.*

C. *Dict. disc.* 19.

tatam pro pensionario posteriori aduersus anteriores super eius po-
5 tioritate, in illa rata, quę cadit sub congrua Conciliari Episcopo debita, vt potè potiori, ac priuilegiata. Cum enim super quadam Ecclesia Cathedrali, valdè pingues redditus aliàs habente, plures essent reseruatæ pensiones, cum clausula *dummodo remaneant mille pro Episcopo*, sequuta verò eius vacatione, ambitiosus quidam, vt illam obtineret, obtulisset consentire nouę impositioni pensionis, cũ derogatione congruæ Conciliaris, ac etiã alimentariæ, quia se volebat substentare de proprio, iuxtà aliàs recensitam praxim. (D) Hinc in pensionariorum concursu super Ecclesiæ fructibus non sufficientibus ad omnia onera pro vltimo pensionario, ad cuius fauorem ista noua pensio reseruata fuerat, agnoscendo sibi obstare dictam regulam anterioritatis, dicebam, & quidem non improbabilitèr quòd intra ratã congruę Conciliaris esset omnibus potior, quoniam ista excepta est à pensionibus, atque debet percipi præcipua, tanquam priuilegiata; Ideòque super ea pensionarij antiqui nullum haberent ius, quod vltimo pensionario tantùm competebat ex persona Titularis eius debitoris, cuius creditor est procurator in rem propriam, vt in consueta sede insinuatur (E) Nullum tamen pro mea notitia desuper prodiit iudicatum, cum in casu quæstionis quædam concordia controuersiæ finem dederit, motiuum autem videtur solidum in stricto puncto iuris, spero tamen, quod huiusmodi quæstionum occasio imposterum danda non sit, quodque Pontifices pro tempore, sequendo vestigia nostri Legislatoris, abstinebunt ab huiusmodi gratiis.

Ad fauorem item pensionariorum in genere, quicumque illi sint,
6 intrat absque dubio anterioritas, vel potioritas super fructibus Ecclesiæ grauatæ aduersus creditores Titularis, quãtumuis anteriores, & priuilegiatos quoniam illa fructuum rata, quę affecta est pensionibus, tanquam à reliquis fructibus abstracta, non est in, vel de bonis Titularis, ideòque illius creditoribus nullum super ea ius competit (F) Idemque dicendum ad fauorem eorumdem
7 pensionariorum contrà Capitulum, vel Collegium Canonicorum, seu Beneficiatorum, quibus vacante beneficio grauato, vel illo etiam pleno, sed Beneficiato non inseruiente fructus, & prouentus accrescunt, quoniam istud ius accrescendi intelligitur in eo, quod superest, deductis pensionibus. (G)

Alia item datur species concursus, vel contributi in solutione pensionum, de qua facienda non dubitetur, inter prædecessorem scilicet, & successorem beneficii possessorem; ac etiam Cameram Apostolicam pro tempore vacationis, quomodò scilicet ab istis contribu-
8 tio fieri debeat in solutione pensionum; Atque in hoc dignosci videtur apud nostros aliqua inuolutio; Siquidem aliqui nimiùm se inuoluunt

D. *Disc.* 16. *de pension.*
E. *Dict.disc.*19.*de pension.in fin.*
F. *Disc.*23.*de pension.*
G. *Eod. disc.* 23.

luunt in inspectione, an pensio sit anticipata, vel posticipata; Alij verò procedunt cum calculatione terminorum præfinitorum pro solutione pensionis; Et alij insistunt super calculatione anni, qui pensionarius dicitur; In omnibus tamen aliquod dignosci videtur ęquiuocum, errorum, & confusionum productiuum.

Siquidem calculatio anni pensionarij non percutit istam quæstionem, sed illam, quæ cadit inter Titularem superstitem, & hæredem pensionarij defuncti, quid scilicet iste ad eius hæredem, vel respectiuè ad Cameram transmiserit, atque de hoc agitur in Cap. sequenti. Ordo verò terminorum nullatenus ad hunc effectum attendendus est, quoniam, vt aduertitur in *Capitulo præcedenti*, hodiè certum, passimq; receptum est assumptum, quòd iste ordo in nihilo alterat substantiam, vel immutat naturam pensionis, sed solùm adiectus censetur gratia commodioris exactionis, atq; vt ad tollendas lites sciat Titularis, quandò efficitur debitor, & pensionarius quādo efficitur creditor. Prò vt inspectio an pensio sit anticipata, vel pariter posticipata, pariter extranea videtur à puncto, de quo in præsenti agitur, cum percutiat eundem punctum, de quo in *Cap. sequenti*, super repartitione residui pensionis, quæ remaneat exigenda post illam iam cessatam.

Ad effectum itaque, de quo agitur, his omnibus neglectis, cum illa regula procedendum videtur, quòd cum pensio sit quædam portio, seù participatio fructuum, ex quibus illa soluenda est, cum istud dicatur onus reale, & causatiuum, vel occasionale, eatenus debitum, quatenus fructus percipiantur, atque ad illorum mensuram, & proportionem; Hinc sequitur quòd qui plus percipit, plus contribuere debet, & è conuersò nullatenus curato spatio temporis, vel cursu anni solaris, in quo vnus, vel alter possederit; Nil enim refert, quòd successor in beneficio pro modica parte anni illud possederit, si maiorem recollectæ partem fecit, & habuit, & è conuersò cum attendi debeat effectus perceptionis fructuum, non autem cursus temporis in possessione: Vndè propterea illa regulatio anni, quæ pendet à diuersa qualitate, vel natura fructuum, ad instar illius regulationis, quam Legistę faciunt fructuum bonorum dotalium inter virum, & hæredem vxoris; & èconträ post dissolutum, vel separatum matrimonium, quod scilicet in fructibus ciuilibus attendatur ordo anni solaris, innaturalibus verò attendatur qualitas, vel natura fructuum, desumendo initium anni ab eo tempore, quo maturatis, & perceptis fructibus præteritæ recollectę natura incipit concipere fructus nouos, iuxta specificationem, de qua occasione casuum particularium latiùs, magisq; distinctè in istius materiæ consueta Sede (H) percutit modum diuidendi fructus inter prædecessorem, & successorem, sed ad effectum, de quo

Q

H. *De his disc. 24. cum plur. seqq. eod. tit.*

quo agitur concursus, vel contributi in solutione pensionum, spectatur effectus cum calculo aritmetico, ad mensuram, & proportionem fructuum, quos eorum quilibet de facto habuit, quamuis iure, vel iniuria, siue ex circumuentione vnus ex possessoribus plus, quàm sibi deberetur habuerit, ità procedendo cum regula, vt quot sunt recollectæ tot sint anni pensionis, & ex qualibet recollecta integra soluatur annualitas, vel integri duo termini, istaque videtur vera, & iuridica regula, cum qua in hac materia procedendum est, neglectis tot ambagibus, cum quibus nostri se inuoluisse videntur.

De Concursu autem inter illum, ad quem pertinent fructus certi, &
9 illum, ad quem pertinent distributiones quotidianæ, aliaque incerta, actum est suprà *Cap.* 12. *num. final.*

Cap. XIX.

De pensionibus inexactis, an transmittantur, & ad quem, & quatenus transmittantur, pro qua rata sint debitæ.

SVMMARIVM.

1 *Quod Camera Apostolica percipiat pensiones inexactas, ad instar fructuum beneficiorum.*
2 *Magis rigorosè proceditur in pensionibus, quàm in fructibus beneficiorum.*
3 *Quid vbi non adsit vsus Collectorum Apostolicorum.*
4 *Quomodò de iure calculari debeant anni, vel tempora, vt sciatur quid transmittatur.*
5 *Et qualis sit stylus Datariæ.*

Cap. XIX.

DVAE sunt inspectiones, vna super transmissione pensionum inexactarum, & altera, posito quod sit locus transmissioni, quænam rata debita sit transmissario. Quatenus pertinet ad primam
1 inspectionem transmissionis in genere; In illis locis, in quibus ad formam Constitutionum Apostolicarum adsunt Collectores Apostolici, atque beneficiorum fructus inexacti, vel aliàs non effecti de priuato dominio beneficiatorum, applicantur Cameræ Apostolicæ, iuxtà deducta in Sede Beneficiali, (A) Inanis itaque labor videtur agere quænam opinio in puncto iuris maiorem habeat probabilitatem, quoniam cum ex frequenter insinuatis, istius

A. *De benef. disc.* 81. *& seqq.*

istius materiæ pensionum principalis, & omnimodus regulator sit stylus, isteque de facto vigeat, passimque sit receptus in praxi, vt in pensionibus inexactis idem seruetur ad fauorem Cameræ, quod seruatur in fructibus beneficiorum, idcircò non videtur de alio quærendum, cum stylus sit antiquus, hodièque pacificus, qui propterea vim tacitæ legis habet, cui Doctorum opiniones cedere debent, Adeòque iste stylus inoleuit, quod etiam in Cardinalibus, ad quorum fauorem prodijt motus proprius
2 Clementis IX. magis rigorosè in compositionibus, fieri solitis cum heredibus Cardinalium, proceditur in pensionibus, quàm procedatur in fructibus beneficiorum, dum in istis Camerales contenti esse solent tertia parte, in illis verò exigunt medietatem; Ideoque inspectio cadit in illis locis, in quibus dictus vsus Collectorum non habetur, vt propterea fructus transmittantur ad hæredes beneficiati defuncti, vel respectiuè cedant commodo Ecclesiæ, super quo etiam obseruantiæ deferendum videtur: Sed quandò
3 ratiocinando discurrendum esset, videtur probabilius, vt procedendum sit cum distinctione, inuicem pugnantium opinionum conciliatiua, quòd scilicet aut agitur de terminis iam maturatis, quorum non sequuta solutio imputari mereatur moræ, & culpæ Titularis, & tunc pro transmissione ad hæredes pensionarij sit respondendum, ne aliàs Titularis, ex eius mora, & culpa commodum reportet; Aut verò agitur de termino adhuc non maturato, & tunc pro Ecclesia, & Titularis exemptione responderi debeat, tanquam ob non factum casum obligationis faciendi illam præstationem. (B)

Quò verò ad aliam inspectionem super modo contribuendi pro rata, ad fauorem Cameræ, vel alterius, ad quem de iure, vel de consuetudine ista fiat transmissio, in puncto iuris procedendum est, non curata qualitate fructuum, illoque
4 diuerso modo calculandi annos, de quo in Cap. precedenti, cum illo anno solari, vel naturali, qui pensionarius dicitur, eius initium desumendo à die reseruationis pensionis, vt annus terminet post cursum duodecim mensium, iuxta ordinem anni naturalis, vel solaris, vt propterea in quolibet anno pensionarius percipiat integram summam pensionis reseruatæ, vel duos terminos, & per consequens, si exempli gratia pensio durationem habuit per annos nouem, & sex menses non poterit pensionarius, vel eius transmissarius prætendere decem annatas, quamuis decem recollectę factæ essent, sed solùm nouem annatas, & medietatem alterius, vel 19. terminos, & sic pro rata, si anni incepti, & non completi menses sint plures, vel minores, atque ad hunc effectum intrat inspectio, an pensio sit anticipata, vel posticipata, quoniam si initio primi anni habuit primum terminum, & sic successiuè alterum, adeòvt intrà primum annum

Q 2 de

B. *De dictis opinionibus disc 28. de pension. vbi habentur auctoritates de hoc agentes.*

de facto habeat tres terminos, tunc id, quod anticipatè percepit, excomputare debet in vltimo termino, & è conuersò. Igitur aduertendum est vt non percipiat plus, vel minus, quàm importent anni pensionarij, modo, quo suprà, calculandi, sed in quolibet anno completo integram obtineat annualitatem, in vltimo autem incompleto participet cum calculo aritmetico pro rata temporis, non curato ordine terminorum, minusque curata qualitate fructuum, & an illi sint adhùc percepti, nec ne (C) Atque ità in Rota, alijsq; Tribunalibus iudicandum est, quandò causa in forma iudiciali tractetur, in puncto iuris iudicanda. Verùm apud Officiales Datariæ stylus videtur diuersus, præsertim in
5 illis pensionibus vltrà montes, quæ reseruantur in faciem confidentiarij, vulgò *Testa di ferro*, cum cautela cedulæ bancariæ, vt supra in Cap. 5. & alibi, quoniam cum cedulistę soleant se obligare ad solutionem tot terminorum, idcircò cum istis, quos Dataria, vel nominati ad pensiones, potiùs quàm ipsos Titulares agnoscunt debitores, calculatur ad rationem terminorum, qualem quoque esse stylum Cameralium, præsertim in Nuntiatura Neapolis, habetur in consueta Sede, licet ad alium effectum. (D)

C. *Dict. disc. 28. eod. tit. & in alijs praecedentibus ex disc. 24. vbi de materia, de qua etiam dict. disc. 81. de benefic.*

D. *Disc. 25. de pension.*

Cap. XX.

An, & quandò inter pensiones, & beneficia intret æquiparatio; atque à dispositis in beneficijs arguere liceat ad pensiones, & è contrà.

SVMMARIVM.

1 *Quod in hoc puncto non habeantur leges, vel antiquiorum auctoritates.*
2 *Quomodò in eo procedi debeat.*
3 *De differentia inter beneficia, & pensiones.*
4 *Exæquatio in plerisque intrat de stylo potius, quàm de iure.*
5 *De ętate, & ordinibus, quæ requiruntur in beneficijs, non autem in pensionibus.*
6 *Dispensari solet super beneficijs, non autem super pensionibus.*
7 *De argumento excludente exæquationem, quod resultat à Constitutionibus Pij V. & Sixti V.*
8 *Quòd de stylo Cameræ sibi applicet pensiones inexactas.*
9 *Regula de infirmis non procedit in pensionibus.*
10 *Quare filij hæreticorum priuentur etiam pensionibus.*
11 *Pensio est titulus, ad quem quis promoueri potest ad Ordines.*
12 *Suffragatur æquè, ac beneficium pro fori priuilegio.*

13 *De-*

13 *Declaratur quomodò, & quandò pensio sit titulus sufficiens promotionis ad Ordines Sacros.*
14 *Et quandò etiam beneficia dicantur titulus sufficiens.*
15 *De priuilegio fori, pro quo pensio suffragetur.*
16 *Vt stylo potiùs id referendum sit.*

Cap. XX.

VM in subiecta materia pensionũ aut nullam, aut rarã habeamus legum, vel Canonum, siuè antiquiorum Conciliorum auctoritatem necessariam, dum Conciliũ Lateranense sub Leone X. in sess. 9. & deindè Concilium
1 Tridentinum illarum aliquam facit mentionem, occasione reseruandi congruam Episcopo, vel Parocho, minusque habeamus graues, magisque probabiles auctoritates antiquorum Canonistarum, seù Legistarum, aut Theologorum, quibus in articulis dubijs magis deferendum est, tum ob illam maiorem reuerentiam, quæ antiquitati, atque primis nostris preceptoribus debita est, tum etiam quia magis fundatè, & methodicè, per iuris principia, & rationes, tanquam boni Theorici loquuti sunt, quàm faciant plerique moderni, quorum stylus transcriptorum potius quàm nobilium Auctorũ videtur, vno alterum, absque alio discursu, vel ratiocinio referente, & insequente; Hinc pro meo sensu nulla, vel satis modica existimanda videtur istorum auctoritas, potissimè quia ex eis liquet non parum se inuoluisse, arguendo de vno casu ad alterum, non reflectendo ad rationis diuersitatem, ac procedendum est potius cum parte discursiua, seu ratiocinatiua, neglecta illa generali distinctione, cum qua præfati moderni, magis communitèr, procedere videntur, inter odiosa scilicet, & fauorabilia, vt in istis intret argumentum, non autem in illis, dum ex casibus, vel effectibus, qui inferiùs recensentur, contrarium dignoscitur, vt in aliquibus odiosis argumentum intret, in aliquibus autem fauorabilibus non.

Procedendo itaque, (vt faciendum est, quandò legum necessariam auctoritatem non habemus,
2 vel saltem, quandò desunt iam firmæ, & receptæ propositiones à magnis Tribunalibus canonizatæ,) discursiuo, vel ratiocinatiuo modo, sine dubio dicendum venit, istud argumentum nullatenus intrare, siue agatur de fauorabilibus, siue de odiosis, ob omnimodam rationis diuersitatem, quoniam Ecclesiastica beneficia sunt quid merè Ecclesiasticum, & spirituale, ideòque ob expressam Sacrorum Canonum dis-
3 positionem, non sunt illorum capaces, tàm ad assequendum, quàm ad retinendum, & administrandum, nisi Clerici, cælibes, sæculares in sæcularibus, & regulares in regularibus, certam ætatem, certosque Ordines, & alias qualitates habentes, pro ipsorum beneficiorum diuersa natura, & qualitate, quia sic expresè disponunt Sacri Canones, vel Conciliorum decreta, siuè Apostolicæ Constitutiones. E conuersò autem pensiones, vt dictum est in Cap. 2. & 4. & alibi pluries, sunt

sunt quid merè temporale, dum non percutiunt substantiam beneficij, neque in eo aliquod ius tribuunt, vel administrationis participationẽ, adeòvt ex insinuatis dicto Cap. 4. nisi obstaret inconcussus stylus Ecclesiæ, & 92. Constitutio Sixti V. essent illarum capaces de iure sæculares etiam vxorati, & milites, ac pueri, & infantes, omnesque alij, ac propterea nulla penitus ratio probabilis vrgere videtur, cur ista exæquatio intret, & quare à beneficijs ad pensiones arguere liceat, ob omninò diuersam naturam, & rationem.

Et licet antiquus stylus in plerisque superius enunciatis, & in alijs istam doceat exæquationem, quando agitur de pensionibus Ecclesiasticis, quales non docto de contrario, in dubio præsumuntur
4 vbi reseruatæ sint super Ecclesijs, vel beneficijs Ecclesiasticis, vt scilicet Clericatus Sæcularis cum qualitate cælibatus ità requiratur in pensionibus, ac in Beneficijs, vt propterea quemadmodum per matrimonium, vel per professionem in Religione, siuè per militiam sæcularem, & officia sæcularia vacant beneficia, ità pariter vacent, vel amittantur pensiones, cum plerisq; similibus exæquationibus iam receptis. Nihilominus, vt pluries animaduersum est, id non prouenit ex aliqua iuris, & canonum dispositione, vel ratione, siuè ex natura, & qualitate pensionum, eo modo, quo prouenit in Beneficijs, sed prouenit ab antiquo Curiæ stylo, nec non ex Constitutionibus Apostolicis, vt infrà dicetur: Vnde pernecessè requiritur Clericatus sæcularis in statu cælibi, & per consequens præfatæ immutationes status per matrimonium, vel per professionem regularem, siuè per militiam causant amissionem pensionis in quamdam consequentiam cessationis clericatus, sine quo retineri non potest, exindeque manat, quòd in ijs tantùm exæquatio, vel argumentatio admittenda sit, in quibus idem stylus, & Constitutiones Apostolicæ, id induxerunt, & non aliàs.

Hinc sequitur, quòd in ætate, & in Ordinibus diuerso viuitur iure, quoniam in Beneficijs simplicibus, vel aliàs non qualificatis, ex dispositione Sac. Concilij Tridentini re-
5 quiritur ætas 14. annorum, maior autem in qualificatis, quoniam in Canonicatibus in Cathedrali requiritur ætas apta illi ordini Sacro, qui sit annexus, vel saltem vbi nulla adsit annexio, illa ætas, quæ requiritur pro subdiaconatu, vnà cum obligatione ipsum Ordinem Sacrum suscipiendi, & in primis Dignitatibus, & Abbatijs, ac Parochialibus requiritur ętas apta ad Sacerdotium, cum istius susceptione, & in Episcopatu requiritur ætas triginta annorum, cum tot alijs requisitis, & qualitatibus, atque in Canonicatu Pœnitentiario requiritur illa annorum quadraginta, ex iis, quæ in Sede Beneficiali habentur super hac maieria ætatis (A) & tamen super omnibus huiusmodi beneficiis, etiam qualificatis, & maioribus puer septem annorum, qui sit prima tonsura initiatus, est capax obtinendi pensiones; cum tamen

A. *De benef. disc.* 95.

tamen fauorabile potiùs, quàm odiosum sit, vt prędicta ætas, & Ordines respectiuè in beneficiis requirantur fauore Ecclesiæ, & diuini cultus, absque alicuius. odio, vel præiudicio, ergo prorsus vana hæc exæquatio.

Prout dispensari non solet, vt vxorati, etiam bigami, & milites, aliique non incedentes in habitu
6 clericali obtineant, & retineant Beneficia Ecclesiastica in titulum, & tamen passim dispensatur super pensionum capacitate, & retentione, vt supra Cap. 11. & 13. & alibi, cum plerisque similibus, quę per illos, qui otio magis abundent, de facili possunt cumulari.

Et præsertim inter alia argumenta conuincentia istius exæquationis omnimodã insubsistentiam, illud videtur conuincentissimum, & ad euidentiam, quod resultat ex
7 Constitutione B. Pii V. obligante pensionarios ad recitationem Officii Beatæ Virginis, & ex alia Constitutione Sixti V. obligante pensionarios, quandò pensiones excedant summam sexaginta ducatorum auri de Camera, ad incedendum in habitu, & tonsura, & per quas Constitutiones immutatam fuisse pensionum naturam, illasque effectas esse quid Ecclesiasticum, & spirituale, plerique putant, exindèque inferunt ad hanc exæquationem, vel argumentationem, sed reuera non videtur ex dictis Constitutionibus deduci posse omnimodam exæquationem, quoniam si ea intraret, deberent pensionarii teneri ad recitationem Officii diuini, eo modo, quó tenentur Beneficiati, ac etiam indefinitè absque differentia summæ, deberent teneri incedere in habitu, & tonsura: Vndè propterea dictæ Constitutiones dicendæ sunt sequela dicti styli exigentis clericatum; vt scilicet tanquam participes de quadam portione fructuum Ecclesiæ, & sic de re quodammodò annexa spiritualitati debeant ità aliquod spirituale opus peragere; non autem firmari absolutè potest, quod exindè pensiones naturam immutauerint, minusque quod ad easdem Constitutiones referendus sit vsus, quod Camera habeat pensiones inexactas, iuxtà deducta in Cap. præce-
8 denti, quoniam id antiquiori stylo pariter est referendum, vt ibidem aduertitur.

Atque si vera esset omnimoda exæquatio, deberet etiam in pensionibus habere locum regula de
9 infirmis resignantibus, quæ vulgò de viginti dicitur, & tamen contrarium est verius, & receptum, vt supra Cap. 15. cum similibus. Et quamuis contrà Hæreticos, eorumque filios pæna priuationis beneficiorum extendatur etiam ad
10 pensiones, iuxtà aliquorum Doctores sensum (B) quod etiam ad alia atrocia crimina, pro quibus imposita est à iure pœna priuationis beneficiorum, extendi videtur, attamen id non prouenit ab exæqua tione, vel à licita argumentatione, sed à verborum amplitudine, quodque lato sumpto vocabulo pensio potius

B. *Spada Consil.* 71. *lib.* 1. *num.* 19. *& seqq.*

potius ex rationis identitate sub nomine beneficii veniat, non autem vt intret vera exæquatio, vel argumentatio.

Ad duos autem præsertim effectus, in praxi magis frequentes, hæc inspectio considerabilis videtur,
11 vnum nempè circà Titulum, ad quem possit quis ad sacros Ordines promoueri, vt quemadmodum id sequi potest ad Titulum beneficii, iuxtà Concilii Tridentini dispositionem, ità etiam sequi possit ad titulum pensionis (C) & alterum, quod sicuti Clericus in minoribus, qui obtinet beneficium Ecclesiasticum pro fori priuilegio non indiget requisitis ab eodē Con-
12 cilio Tridentino demandatis, in Clericis in minoribus, nempè incessus in habitu, & tonsura, & seruitii in diuinis, ità non debeat indigere ille, qui Ecclesiasticam obtinet pensionem, beneficio exæquandam, iuxtà plures declarationes Sac. Congregationis Concilii. (D)

Quatenus autem pertinet ad primum effectum promotionis ad Sacros Ordines, reflectendum venit, quod ad duplicem effectum agitur
13 de hoc Titulo, ad quem, & non aliàs promotio ad sacros Ordines facienda est, vnum nempè, vt promouendus prouideatur de tuta congrua sustentatione, ne aliàs in eo statu irretractabili constitutus cogatur cum dedecore Ordinis Clericalis mendicare, vel sordidis vacare, pro victu sibi comparando; cum præsupposito tamen, quod Ecclesiæ necessitas, vel vtilitas de congruo exigat illam promotionem: Et alterum an sola possessio pensionis operetur, vt Episcopus absque obligatione inquirendi Ecclesiæ necessitatem, vel vtilitatem licitè possit illum promouere. Ad primum effectum benè procedit assumptum, vt pensio æquiualeat Beneficio, quoniam ad hunc effectum attenditur solùm dictus finis congruæ prouisionis, siue illa sit cum Beneficio Ecclesiastico, siue cum pensione, aut cum illis Cappellaniis, vel piis legatis, quibus nec nomen, nec essentia beneficii congruit, vel etiam cum bonis prophanis patrimonialibus, vel aliàs obuentis, vt in suis sedibus aduertitur; (E) Ideoque difficultas residet in altero effectu, in quo non modicus error, vel æquiuocum dignósci videtur, etiam vbi de vero Beneficio Ecclesiastico agatur, multò magis vbi de pensione. Siquidem eatenus Beneficii titulus reputatur magis proprius, magisque legitimus, quatenus ità exigat Ecclesiæ necessitas, vel vtilitas, vt verè, & propriè contingit
14 in Canonicatibus, aliisque Beneficiis residentialibus, & seruitoriis Cathedralium, Collegiatarum, ac etiam Parocchialium, annexos habentibus Ordines Sacros, vndè proptereà intret arctatio; Et quatenus etiam hæc annexio non adsit, adhuc

C. *In annot. ad Concil. Trid. disc. 14. num. 34.*

D. *Fagnan. in Cap. cum in cunctis de Elect. num. 203. & in Cap. ad Audientiam 2. de Rescrip. num. 121. & seqq. Apont. com. 24. l. 1.*

E *Dict. disc. 14. in annot. ad Concil. Trid. num. 33. & seqq. de alien. & contract. prohibit. disc. 38.*

huc tamen expedit, & laudabile eſt, vt huiuſmodi beneficiorum poſſeſſores, qui iam illi Eccleſiæ addicti ſunt, & inſeruire debent, ad ſacros promoueantur Ordines, cum ità maius, & melius ſeruitium præſtare poſſint, dum huiuſmodi beneficia ad hunc effectum erecta fuerunt, vt illius Eccleſiæ maior, & melior ſequatur cultus, ideòque verificatur Eccleſiæ neceſſitas, aut vtilitas. Vbi verò non agatur de dictis beneficijs qualificatis reſidentialibus, & ſeruitorijs, ſed de Cappellanijs, alijſque beneficijs inferioribus, quæ veniunt ſub genere ſimplicium, ex lege tamen fundationis ſint Sacerdotalia, adeòvt poſſeſſor teneatur per ſe ipſum celebrare, illique Eccleſiæ, vel Altari inſeruire, & tunc intrat eadem ratio, de qua ſupra. Si verò non ſint Sacerdotalia, habeant tamen annexum onus quotidianæ, vel frequentis in hebdomada celebrationis miſſarum in certa Eccleſia, vel Altari, abſque dicta neceſſitate celebrandi per ſe ipſum, ei verò expediat hoc onus per ſe ipſum, non autem per ſubſtitutum adimplere, adeòvt pariter promotio directa ſit ad ipſius Eccleſiæ, vel beneficij ſeruitium, & tunc ſaltem ex æquitate, & congruentia, iuſtum, & rationabile adeſſe dicitur motiuum promotionis, atque verificari dicitur Eccleſiæ neceſſitas, vel vtilitas. Sed ſi quis obtineat ſimplex beneficium abſq; aliquo onere miſſarum, vel ſi aliquod onus annexũ habeat, quod non poteſt à ſe ipſo adimpleri, quia nempè Eccleſia, vel Altare, vbi onera adimplenda ſunt, ſit in diuerſa Ciuitate, ſeù loco, adeòvt prædicta ratio cultus, & ſeruitij Eccleſiæ non verificetur, & tunc adeſſe non dicitur Eccleſiæ neceſſitas, vel vtilitas, niſi ex alijs circumſtantiis illa concurrat, & per conſequens locus eſſe non debet promotioni; Igitur multò minùs quandò agatur de penſione, in qua nulla ex dictis rationibus, vel conſiderationibus intrat, ideòque ſtant ſimul, quod penſio ſit quidem ſufficiens, & legitimus titulus ad primum effectum congruæ prouiſionis, quandò Eccleſiæ neceſſitas, vel vtilitas, aut alia congrua ratio exigat, & tamen quod non per hoc ſine cauſa tali promotioni locus eſſe debeat, cum etiam in beneficijs id admitti non deberet.

Quò verò ad alium effectum priuilegij fori, quandò res eſſet integra, quòd ſcilicet tot deſuper non haberētur Doctores, & Sacrę Congregationis declarationes, adeòvt diſcurſiuè, vel ratiocinatiuè punctus eſſet examinandus, tunc pro meo ſenſu, non ſolùm probabilius, ſed indubitanter contrà iſtam exæquationem reſpondendum videretur, cum nulla probabilis ratio id ſuadeat, quinimò etiam in ipſis met beneficijs, vt ſuprà conſideratis, fortè Concilio Tridentino incongrua interpretatio data videtur, vt à me comprobatur in quodam diſcurſu, ſeù voto deſuper edito inter varia vota, quę fortè caſus præbebit, vt publicam mereantur lucem, & alibi (F) Sed quo-

R

F. *In annot. ad Concil. Trid ent. diſc* 24.*num.* 13.*& ſeqq.*

quoniam ità magis communiter per Doctores est receptum, ac etiam per Sacram Congregationem Concilij canonizatum, non videtur ab hac propositione recedendum, donec ab eadem Congregatione, cum oraculo, & approbatione Sanctissimi, aliqua vt cuperem, & oportunum, immò necessarium censerem, sequatur reformatio, vel declaratio, vt latiùs in eodem voto. Interim autem ad instar eorum, quæ dicta sunt de spolio, siue de transmissione ad Cameram Apostolicam pensionum inexactarum, alijsque similibus, id stylo potius referendum est, quàm
16 quod dicta exæquatio, vel argumentatio ex iuris dispositione, vel ratione intret. Idemque in alijs casibus, in quibus magis receptum sit, vt quod in beneficijs disponitur in pensionibus quoque procedere debeat.

F I N I S.

IN-

INDVLTA VARIA

Transferendi, & retinendi pensiones Ecclesiasticas.

I

Pro Eminentissimis DD. S. R. E. CARDINALIBVS.

INNOCENTIVS PAPA XI.

Dilecte Fili Noster Salutem, & Apostolicam benedictionem.

CIrcumspectionis tuæ in Nos, & Apostolicam Sedem merita poscunt, vt ea tibi libenter concedamus, per quæ erga personas tibi gratas, & acceptas beneficum te exhibere possis, & liberalem. Volentes igitur te specialibus fauoribus, & gratijs prosequi, motu proprio, non ad tuam, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, mera liberalitate, maturaque deliberatione nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, tibi vltra alias similes, vel dissimiles facultates, tibi quandocumque concessas, vt quicumque loci Ordinarius, vel Canonicus Metropolitanæ, aut alterius Cathedralis Ecclesiæ, vel alia persona in dignitate Ecclesiastica constituta, à te quandocumque eligendus, vel eligenda, simul, vel successiuè, vnam, seù plures pensiones annuas super quarumcumque Cathedralium, Metropolitanarum, & aliarum Ecclesiarum, ac quorumcumq; Monasteriorum, etiam Consistorialium, ac Abbatialium, nec non Conuentualium mensarum, ac Prioratuum, Præceptoriarum, Dignitatum etiam Conuentualium, ac maiorum, & principalium, personatuum, administrationum, & officiorum, etiam curatorum, & electiuorum, cæterorumque beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura, & sine cura, sæcularium, ac quorumuis Ordinum, & militiarum, ac Hospitalium etiam S. Ioannis Hierosolymitani Regularium, ac aliàs quomodolibet, & qualitercumque qualificatorum, & quibusuis alijs Ecclesiasticis fructibus, redditibus, pruouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuersis, nec non etiam distributionibus quotidianis, etiam solis præsentibus, ac Diuinis officijs actu interessentibus dari, & præstari, ac per eos lucri fieri solitis, siuè eorum loco fructus, redditus, & prouentus Apostolica tibi auctoritate reseruatas, & assignatas, seu reseruatos, & assignatos, vel reseruandas, & assignandas, seu reseruandos, & assignandos, aut in te eadem auctoritate translatas, seu translatos, transferendas, seu transferendos pro summa, & quan-

titate mille scutorum monetæ dumtaxat, in vno, vel pluribus temporibus, & in vna, vel pluribus partitis, ac etiam separatim, quandocumque tibi placuerit, etiam in mortis articulo, de tuo consensu cassare, & extinguere, ac postquàm cassata, & extincta, seu cassatæ, & extinctæ vel cassati, & extincti fuerint, etiam si pensiones huiusmodi pluries translatæ fuerint, ac etiam si super fructibus, redditibus, prouentibus, obuentionibus, & emolumentis, ac distributionibus huiusmodi aliæ pensiones diuersis personis Ecclesiasticis, dicta Apostolica auctoritate, reseruatæ existant, seu prætendantur, quas etiã præsentibus pro expressis haberi volumus, aliam, seu alias pensiones, vsque ad præfatam summam mille scutorum huiusmodi prioribus pensionibus cassatis, & extinctis, similem, vel similes, vni, vel pluribus personis Ecclesiasticis, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque beneficia Ecclesiastica sæcularia, & quorumuis Ordinum Regularia, cum cura, & sine cura, & quomodolibet qualificata, ac quocumque nomine nuncupata, ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis, in titulum, commendam, administrationem, aut aliàs quomodolibet obtinen. vel expectan. alijsq; Clericali saltem charactere insignitis, aut aliàs pensionum huiusmodi capacibus, etiam tibi quocumque consanguinitatis, vel affinitatis gradu coniunctis, vel attinentibns, aut familiaribus tuis, per te, quandocumque, etiam in mortis articulo nominañ, etiam absque pensionem, seu pensiones huiusmodi soluere, aut dictos fructus Ecclesiasticos præstare debeñ, desuper præstandis, vel requirendis consensibus, immò ipsis inuitis, & reclamantibus, nec non etiam litteris reseruationum pensionum, & fructuum huiusmodi, non expeditis, & illis, ac etiam litteris reseruationum pensionum, & fructuum huiusmodi, non expeditis, & illis, ac etiam præsentibus non intimatis, nec exhibitis, vel ostensis, eisdem personis, quoad vixerint, vel earum legitimis procuratoribus per pensiones, seu fructus huiusmodi soluere pro tempore deben. annis singulis, sub sententijs, censuris, & pœnis, ac in loco, & terminis, ac cum omnibus, & singulis exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, obligationibus, renunciationibus, vinculis, clausulis, & decretis in litteris reseruationis, & reseruationum huiusmodi contentis, & expressis, & iuxtà earum tenorem, & continentiam, *seruata tamen forma Constitutionis nostræ super translationibus pensionum editæ*, reseruare, constituere, & assignare liberè, & licitè valeas; seu si tibi magis placuerit, & tu ità volueris, etiam litteris super reseruatione pensionis, seu pensionum, & fructuum huiusmodi, vt prædicitur, minimè expeditis, illisque, & præsentibus litteris etiam non exhibitis, vel præsentatis, pensionem, seu pensiones, vel fructus huiusmodi pro summa, & quantitate mille scutorum huiusmodi in vnam, vel plures personas suprà expressas, aut aliàs Clericali saltem charactere insignitas, vel aliàs pensionis, seu pensionum huiusmodi, vt suprà dictum est, capaces, etiam quam-

quamtumuis consanguineos, vel affines, aut familiares tuos, aut prorsus extraneos, per te, quandocumque tibi placuerit, etiam in mortis articulo nominandos, etiam coram solis notario, & testibus, etiam absque pensionem, seu pensiones huiusmodi soluere, aut fructus Ecclesiasticos præstare pro tempore debentium, desuper præstandis, vel requirendis consensibus, illisque inuitis, & reclamantibus, in Romana Curia, vel extrà eam, provt tibi videbitur, seruata tamen forma prædictę Constitutionis, transferre possis, dicta Apostolica auctoritate, tenore pręsentium, concedimus, & indulgemus, eiusdemque loci Ordinario, seù Canonico, aut personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutę pensionem, seu pensiones, aut fructus huiusmodi pro præfata summa mille scutorum huiusmodi, vt pręfertur, cassandi, & extinguendi, aliamque similem, vel similes huiusmodi cassatarum loco reseruandi, & assignandi, seu tibi illas, vel illos coram solis Notario, & testibus transferendi, plenam, & liberam auctoritatem, potestatem, & facultatem tribuimus, & impartimur. Decernentes præsens indultum, ac extinctionem, & cassationem, ac nouam huiusmodi reseruationem, aut translationem, seù extinctiones, & cassationes, ac nouas reseruationes, aut translationes pensionis, seu pensionum, aut fructuum huiusmodi pro dicta summa, & quantitate mille scutorum huiusmodi faciēn, cum omnibus indè secutis, ex nunc pròvt ex tunc, post quàm factæ fuerint, validas, & efficaces fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri; & obtinere, ac personę, seù personis, in quarum fauorem fient, perindè suffragari in omnibus, & per omnia, ac si ex cessionis, aut alia probabili causa, consistorialiter à nobis ipsis factæ fuissent, necnon eas in quarum fauorem fient, vt præfertur, in vniuersis iuribus tuis, in omnibus, & per omnia, etiam quo ad quasi possessionem pensionem, seu pensiones, ac fructus huiusmodi exigendi, in qua tunc existes per viam gratiosæ subrogationis substitutas, & subrogatas eo ipso fore, & censeri debere, nec non pensionem, seu pensiones, vt præfertur, de nouo reseruañ, & transfereñ, etiam ex defectu consensuum Ecclesiarum, beneficiorum, & aliorum supradictorum Præsulum, seu Administratorum, ac possessorum tunc, & pro tempore existentium, aut ad illorum, vel quorumuis aliorum instantiam, annullari, seu inualidari, aut moderari, vel ad minorem summam reduci, vel retractari. Præsentes quoque litteras de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu, etiam ex eo, quòd Ecclesiarum, beneficiorum, & aliorum præfatorum Præsules, seu Administatores, ac possessores pro tempore existentes, aut alij quicumque desuper interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes ad hoc vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, aut etiam quia super Ecclesiarum, Beneficiorum, vel aliorum supradictorum fructibus aliæ pensiones alijs reseruatæ existant, vel inposterum reseruari contigerit, notari, impugnari, inualidari, in

ius,

ius, vel controuersiam reuocari, ad terminos iuris reduci, aut aduersus illas aperitionis oris, vel aliud quodcumque gratiæ, vel iustitiæ remedium impetrari, aut etiam motu simili concedi non posse. Sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices Ordinarios, vel delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos. Sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, ac definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quo circà Venerabilibus Fratribus nostris Ostien, & Portuen Episcopis, ac dilecto Filio causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, vbi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte tua, aut translatariorum tuorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, tibique, & illis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra te, ac ipsos translatarios præmissorum omnium, & singulorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes se, aut illos desuper à quoquam quomodolibet indebitè molestari, contradictores quoscumque, eisque auxilium, consilium, vel fauorem publicè, vel occultè, directè, vel indirectè quomodolibet præstantes, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstañ fel. record. Bonifacij Papæ Octaui Prædecessoris nostri de vna, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodò vltrà tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, ac Lateranen. Concilij nouissimè celebrati pensiones huiusmodi super mensarum Archiepiscopalium, & Episcopalium fructibus, nisi in Consistorio, & ex cessionis, aut alia probabili causa reseruari prohibeñ, ac rec. mem. Vrbani Papæ VIII. prædecessoris pariter nostri de pensionibus aliàs translatis denuò non transferendis edit, nec non nostris de præstando consensu in pensionibus, ac de non tollendo iure quæsito, alijsque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non Ecclesiarum, Monasteriorum, Præpositurarum, Dignitatum, & Beneficiorum præfatorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, Priuilegijs quoq; Indultis, & litteris Apostolicis illarum Præsulibus, Rectoribus, seu Administratoribus, & Possessoribus, ac quibusuis alijs personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis, in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, ac aliàs quomodolibet,

etiam

etiam iteratis vicibus in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, ac indiuidua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, & exprimerentur, præsentibus pro expressis, & ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum &c.

II.
PRO PATRIARCHIS, ARCHIEPISCOPIS, ET EPISCOPIS;

In Capella Sanctitatis Suæ Assistentibus.

Extat in Bullar. tom. 3. Constit. 32. Gregorij XV. §. 9. sed pro quolibet illorum speciale indultum, tenoris sequentis, cum alijs facultatibus, expeditur in forma Breuis.

PRætereà eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & eorum singulis, vt quicumque loci Ordinarij, vel Canonici Metropolitanarum, seu aliarum Cathedralium Ecclesiarum, aut personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, tàm in Romana Curia, quàm extrà eam ad id per eos respectiuè coram Notario, & testibus fide dignis eligendi, seu eligendæ, quascumque pensiones annuas illis, & eorum singulis super mensarum Abbatialium, seu Capitularium, ac Episcopalium, & Archiepiscopalium, ac quorumcumque aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura, & sine cura, sæcularium, ac quorumuis Ordinum, & Militiarum Regularium, etiam Hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani, quomodocumque, & qualitercumque qualificatorum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, ac distributionibus etiam quotidianis, ipsis nunc, & pro tempore reseruatas, assignatas, ac reseruandas, & assignandas, pro summa videlicet quingentorum ducatorum auri de Camera, quoad singulos eorum, quandocumque alicui eorum respectiuè placuerit, simul, vel successiuè, in toto, vel in parte, etiam in cuiuslibet eorum mortis articulo, cassare, & extinguere, ac postquam cassatæ, & extinctæ fuerint, alias similes pensiones annuas super eisdem fructibus, & redditibus, prouentibus, iuribus,

bus, obuentionibus, & distributionibus vsque ad summam, & quantitatem prædictam, vni, vel pluribus alijs personis, etiam per eos nominandis, etiam quęcumque, quotcumque, & qualiacumque Beneficia Ecclesiastica obtinentibus, & expectantibus, seu Clericali saltem charactere insignitis, & aliàs pensionum huiusmodi capacibus, eis quoad vixerint, vel eorum procuratoribus ad id ab eis speciale mandatum habentibus, ijsdem modo, & forma, quibus eisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac eorum singulis reseruatæ, & assignatæ fuerint, etiam absque consensu easdem pensiones soluere debentium desuper præstando, vsque ad summam, & quantitatem prædictam, etiam litteris Apostolicis super reseruationibus, & assignationibus huiusmodi non confectis, ac aliàs cum omnibus, & quibuscumque exemptionibus, priuilegijs, decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus, & cautelis, ac etiam censuris, & pænis in prioribus reseruationibus huiusmodi concessis, & contentis, integrè persoluendas, (A) reseruare, constituere, & assignare valeant, eisdem auctoritate, & tenore de speciali gratia indulgemus.

A. *In his indultis adijci antea solebat particula*, seruata tamen forma Constitutionis fel. record. Vrbani PP. VIII. Prædecessoris nostri desuper editæ. *Nunc verò post Bullam Sanctissimi D. N. Innocentij* XI. *ad quam facti sunt præsentes commentarij*, *addi solet sicut in Indultis Cardinalium*, *nempè* seruata tamen forma Constitutionis nostræ super translationibus pensionum editæ *vt ex supra registrata formula videre est*.

III.

PRO PROTONOTARIIS APOSTOLICIS.

De Numero Participantium.

Ex Indulto Vrbani PP. VIII. die 5. Septembris 1629.

AD hæc eisdem Notarijs de numero, etiam dimisso officio, dummodo tamen illud saltem per triennium obtinuerint, vt quicumque loci Ordinarij, vel Canonici Metropolitanarum, aut aliarum Cathedralium Ecclesiarum, seu aliæ personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ tàm in Romana Curia, quàm extrà eam, ad id per eos respectiuè coram Notario, & testibus

bus fide dignis eligendi ; seu eligendæ, quascumque pensiones annuas illis, & eorum singulis, super mensarum Abbatialium, seu Capitularium, ac Episcopalium, & Archiepiscopalium, & quorumcumque aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumuis Ordinum, & Militiarum Regularium, etiam Hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani quomodocumque, & qualitercumque qualificatorum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, ac distributionibus etiam quotidianis, ipsis nunc, & pro tempore reseruatas, & assignatas, ac reseruandas, & assignandas pro summa videlicet trecentorum ducatorum auri de Camera, quo ad singulos eorum, quandocumque alicui ipsorum respectiuè placuerit, simul, vel successiuè, in toto, vel in parte, etiam in cuiuslibet eorum mortis articulo, seruata tamen forma Constitutionis nostræ desuper editæ, & non aliàs cassare, & extinguere, ac post quàm sic cassatæ, & extinctæ fuerint, alias similes pensiones annuas super eisdem fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & distributionibus, vsque ad summam, & quantitatem prædictam, vni, vel pluribus alijs personis, etiam per eos nominañ, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque Beneficia Ecclesiastica obtineñ, & expectañ, seu Clericali saltem charactere insignitis, & aliàs pensionum huiusmodi capacibus, etiam eis quoad vixerint, vel earum procuratoribus ad id ab eis speciale mandatum habentibus, ijsdem modo, & forma, quibus ipsis Notarijs de numero, & eorum singulis reseruatæ, & assignatæ fuerint, etiam absque consensu easdem pensiones soluere debentium desuper præstando, vel requirendo, vsque ad summam, & quantitatem prædictam, etiam litteris Apostolicis super reseruationibus dictarum pensionum non exhibitis, & aliàs cum omnibus, & quibuscumque exemptionibus, priuilegijs, decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus, cautelis, & etiam censuris, & pœnis in prioribus reseruationibus huiusmodi concessis, & contentis integrè persoluendas, seruata forma eiusdem Constitutionis nostræ, reseruare, constituere, & assignare valeant, eisdem auctoritate, & tenore, de speciali gratia indulgemus.

IV.

PRO ABBREVIATORIBVS

Litterarum Apostolicarum Maioris Præsidentiæ.

Est ampliatio Indulti ab Vrbano Papa VIII. eorumdem Collegio concessi sub 13. Kal. Aprilis 1623. & extat. in Bullar. to.6. const. 16. Clementis PP. X. sub die 30. Aug. 1670.

§. 1. DVdum siquidem fel. record. Vrbanus Papa VIII. Prædecessor noster, tunc, & pro tempore existentibus Abbreuiatoribus litterarum Apostolicarum maioris Præsidentiæ in Cancellaria Apostolica perpetuò concessit, & indulsit, vt ipsi, & eorum singuli pensiones annuas Apostolica auctoritate eis super quibusuis fructibus Ecclesiasticis reseruatas, & pro tempore reseruandas, vsque ad summam centum ducatorum auri de Camera, ad fauorem vnius, seu plurium personarum Ecclesiasticarum, seu Clericorum, ac aliàs pensionum huiusmodi capacium, etiam in mortis articulo, coram Notario, & testibus, ac cum alicuius Prælati, seù personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ interuentu, dummodò tempore eorum obitus, officia Abbreuiatorum dictarum litterarum adhuc obtinerent, transferre &c.

§. 2. *Nunc autem nos &c.*

Motu proprio, ac ex certa scienta, & mera liberalitate nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine prædictis modernis, & pro tempore existentibus litterarum Apostolicarum Abbreuiatoribus maioris Præsidentiæ in Cancellaria supradicta, vt ipsi dimissis Abbreuiatorum huiusmodi officijs, dummodo tamen illa per quinquennium exercuisse, seu obtinuisse reperiantur, facultate transferendi pensiones annuas, vsque ad summam centum ducatorum auri de Camera, ac licentia celebrandi, seu celebrari faciendi missas in priuatis eorum Oratorijs, seu Capellis à memorato Vrbano Prædecessore, per suas litteras prædictas vt præfertur, concessis, vti, frui, & gaudere, nec non habitum Prælatitium violacei coloris huiusmodi deferre, & gestare liberè pariter, & licitè possint, & valeant in omnibus, & per omnia, perinde ac si eorum officia Abbreuiatorum huiusmodi adhùc obtinerent, & vsque ad eorum obitum retinerent, tenore præsentium concedimus, & indulgemus &c.

PRO

V.

PRO NONNVLLIS FAMILIARIBVS

Sanctissimi D. N. Papæ in Indulto expediri solito nominatis.

Extat in Bullar. tom. 6. Constitut. XV. §. 11. Clementis X. sub die 26. Augusti 1670.

VObisque vlterius, & cuicumque vestrum respectiuè, vt quicumque loci Ordinarij, vel Canonici Metropolitanarum, seu aliarum Cathedralium Ecclesiarum, aut personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, tàm in dicta Curia, quàm extrà eam ad id per vos respectiuè coram Notario, & testibus fide dignis eligendi, seu eligendæ, quascumque pensiones annuas vobis super mensarum Abbatialium, seu Capitularium, ac Episcopalium, ac quorumcumque beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura, & sine cura sæcularium, & quorumuis Ordinum, & Militiarum Regularium, etiā Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani prędicti, quomodocumq; & qualitercumque qualificatorum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & distributionibus etiam quotidianis, seu illarum loco fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, distributiones, & emolumenta vobis nunc, & pro tempore assignata, & reseruata, ac reseruanda, pro summa videlicet trecentorum ducatorum auri de Camera, quoad singulos vestrum respectiuè placuerit, simul, vel successiuè, in toto, vel in parte, etiam in cuiuslibet vestrum mortis articulo, cassare, & extinguere, ac postquàm cassatæ, & extinctæ fuerint, alias similes pensiones annuas super eisdem fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & distributionibus, & emolumentis, seu illarum loco fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, distributiones, & emolumenta huiusmodi, vsque ad summam, & quantitatem prædictam vni, vel pluribus aliis personis, etiam per vos nominandis, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque beneficia Ecclesiastica obtinentibus, & expectāti Clericis, seu Clericali charactere insigniri volentibus, etiam eis quoad vixerint, seu eorum Procuratoribus, ad id speciale ab eis mandatum habentibus, iisdem modo, & forma, quibus vobis assignatæ, & reseruatæ, seu assignata, & concessa fuerint respectiuè, etiam absq; consensu easdem

 pen-

pensiones soluere debentium, etiam si illas, vel illa aliàs cassari, & reseruari de nouo faciendi facultatē non habueritis, ac pensiones & fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, ac distributiones, & emolumenta huiusmodi, etiam pluries cassatæ, & de nouo assignatæ fuerint, vsque ad summam, & quantitatem prędictam, etiam litteris Apostolicis super reseruationibus, & assignationibus huiusmodi non confectis, ac aliàs cum omnibus, & quibuscumque exemptionibus, priuilegiis, decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus, & cautelis, ac etiam censuris, & pęnis in prioribus reseruationibus huiusmodi concessis, & contentis, nec non cum subrogatione in quibusuis vestris iuribus, etiam quoad quasi possessionem exigendi, in qua tunc eritis, integrè persoluendas, seruata tamen forma Constitutionis felic. record. Vrbani Papæ VIII. prædecessoris nostri, quo ad excessum medietatis fructuum, reseruare, constituere, & assignare valeant, auctoritate, & tenore prædictis, de speciali gratia indulgemus.

VI.
PRO CONCLAVISTIS.

Ex motu proprio Sanctissimi D. N. Innocentij Papæ XI. impresso.

Et in Bullar. pluribus in locis, Constitut. 3. Pauli V. Const. 1. Greg. XV. tom. 3. Const. 2. Clem. IX. & Const. 2. Clem. X. tom. 6.

AC cum eisdem Conclauistis, etiam in militia Sancti Ioannis Hierosolymitani, & in quauis alia militia expresè professis, quod ratione quarumcumque pensionum annuarum eis, & eorum cuilibet super quorumuis Beneficiorum Ecclesiasticorum, & etiam mensarum Abbatialium, Episcopalium, Archiepiscopalium, & Abbatialium, nec non Dignitatum quarumcumq; ac Monasteriorum, etiam per eiusdem S. R. E. Cardinales ad præsens obtentorum, & in posterum quomodolibet obtinendorum fructibus &c. Ac etiam distributionibus quotidianis, non tamen vltrà summam ducentorum ducatorum auri de Camera pro quolibet eorum nunc, & pro tempore reseruatarum & assignatarum, ac reseruandarum, & assignandarum, habitum, & tonsuram Clericales gestare, & in illis dummodo aliàs ipsi habitum decentem, & honestum, ac per milites prædictos gestari solitum deferant, incedere minimè debeant, nec ad id à quoquam desuper cogi, seu com-

compelli, minuſque aliquas ſententias, cenſuras, nec etiam priuationis, ſeu ceſſationis ipſarum penſionum pœnas, occaſione prædictorum, incurrere poſſint, ſed eaſdē penſiones vſque ad prædictam ſummam ducentorum ducatorum huiuſmodi aſcendentes, & reſeruatas, & in poſterum reſeruandas, vt præfertur, etiam ſi matrimonium quoad milites alicuius militiæ, videlicet cum militia compatibile, iam contraxerint, vel poſt hac contrahere voluerint cum vnica, & virgine tantùm, recipere, & quoad vixerint, & quilibet eorum reſpectiuè vixerit, retinere liberè, & licitè valeant, de ſpecialis dono gratiæ diſpenſamus, & inſuper Conclauiſtis prædictis, & eorum ſingulis, vt quicumque loci Ordinarii, vel Canonici Metropolitanarum, vel Cathedralium, ſeu duarum inſignium vrbis Collegiatarum Eccleſiarum, aut perſonæ aliæ quæcumque Eccleſiaſticæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, tàm in Romana Curia, quàm extrà eam ad id per eos, & eorum ſingulos eligendi, ſeu eligendæ, quaſcumque penſiones annuas eis, & eorum ſingulis ſuper quibuſcumque fructibus &c. iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuerſis, certis, & incertis quarumcumque menſarum Epiſcopalium, Archiepiſcopalium, & Abbatialium, ac etiam diſtributionibus quotidianis, etiam ratione ſeruitii, & mercedis Dignitatum, Canonicatuum, & Præbendarum, cæterorumque aliorum quorumcumque beneficiorum Eccleſiaſticorum cum cura, & ſine cura, ſæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, non tamen per S. R. E. Cardinales obtentorum reſeruatas, ſeu reſeruandas, ſeu fructus &c. huiuſmodi beneficiorum reſeruatos, ſeu reſeruandos, etiam ſi ſemel, vel pluries tranſlatæ, ſeù tranſlati fuerint, vſque ad ſummam centum ducatorum auri da Camera ſimilium, in toto, vel in parte, ac in vna, ſeu pluribus vicibus, ac etiam in mortis articulo caſſare, & extinguere, ac qoſtquàm caſſatæ, & extinctæ fuerint, alias ſimiles penſiones annuas, ſeu fructus &c. huiuſmodi, vſque ad ſummam præfatam centum ducatorum vni, vel pluribus aliis perſonis Eccleſiaſticis, vel etiam Clericali charactere tunc temporis non dum inſignitis, cum clauſula tamen ex tunc, pròvt poſt quàm dicto charactere ritè inſigniti fuerint, ſeu aliàs penſionum, ſeu fructuum huiuſmodi capacibus, per eoſdem Conclauiſtas, & illorum ſingulos nominandos, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque Beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, & expectantibus, ſimiliter eis quoad vixerint, vel eorum Procuratoribus legitimis, eodem modo, & forma, quibus eiſdem Conclauiſtis reſeruatæ, ſeu reſeruati erant, etiam abſque Beneficia huiuſmodi obtinentium conſenſu, integrè perſoluendas, & per eos propria auctoritare percipiendas, exigendas, & leuandas, aut percipiendos, exigendos, & leuandos, reſeruare, conſtituere, concedere, & aſſignare poſſint. Ità vt præfati Translatarij in quaſi poſſeſſione penſiones, ſeù fructus &c. huiuſmodi exigendi, in qua ipſi Conclauiſtæ tempore tranſlationis per eos vigore præſentium faciendæ exiſtebant, in omnibus, & per omnia ſubrogati eſſe cenſeantur con-

concedimus, & indulgemus, etiam si similem gratiam à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, aliàs forsan obtinuerint, seu quilibet eorum obtinuerit, tàm vigore aliorum priuilegiorum Conclauistarum, quàm etiam quocumque alio indulto, & priuilegio, quorum effectum per hanc nouam gratiam, & concessionem impedire nolumus, sed cumulatiuè concessam, & concessas esse volumus. Itàvt quilibet eorum cumulatiuè, & ampliatiuè prædictis facultatibus, præsentibus, & præteritis Priuilegijs, hac in re concessis, vti, frui, & potiri possint, decernentes nouas reseruationes, Constitutiones, concessiones, assignationes, & translationes pensionum, ac fructuum &c. huiusmodi, vt præfertur, faciendas ex nunc, provt postquàm factę fuerint, plenam roboris firmitatem obtinere, ipsosque Beneficia, super quorum fructibus, &c. alijsq; huiusmodi reseruatæ fuerint, obtinentes, ad illas persoluendas, efficaciter obligatos fore, &c. Datum Romæ apud S. Petrum 8. Id. Decembr. Anno Primo.

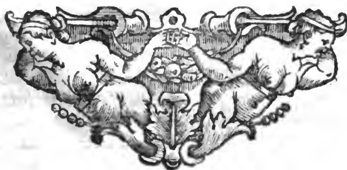
VII.
PRO DAPIFERIS.

Extat etiam in Bullar. tom. 6. Constitut. V. Clement. IX. & Constitut. 4. *Clement.* X.

AC Dapiferis præfatis, & eorum singulis, vt quicumque Ordinarii, vel Canonici Metropolitanarum, aut aliarum insignium Ecclesiarum, aut personæ quæcumq; Ecclesiasticæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, tàm in Romana Curia, quàm extrà eam ad id per eos, & eorum singulos eligendi, seu eligendæ, quascumque pensiones annuas eis, eorumque singulis super fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuersis, certis, & incertis, ac distributionibus quotidianis quarumcumque mensarum Episcopalium, Archiepiscopalium, & Abbatialium, ac Dignitatum, & Canonicatuum, & Præbendarum, cæterorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum, non tamen per S.R.E. Cardinales obtentorum, & imposterum obtinendorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, aut quorumuis Ordinum Regularium, seu fructus, redditus, & prouentus; aliaque emolumenta, & distributiones huiusmodi reseruatos, ac reseruandos, etiamsi aliàs semel, vel pluries translatæ, seu translati fuerint, vsque ad summam centum ducatorum in toto, vel in parte, ac etiam in mortis articulo cassare, & extinguere, ac postquàm cassatæ, & extinctæ fuerint, alias similes pensiones annuas, seu fructus, redditus, & prouentus, & alia emolumenta, & distributiones huiusmodi

vsque

vſque ad ſummam prædictam vni, vel pluribus aliis perſonis Eccleſiaſticis per eoſdem Dapiferos, & eorum ſingulos nominandis, quotcumque, quæcumque, & qualiacumque beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, & expectantibus, aliàs tamen penſionum huiuſmodi capacibus, ſimiliter eis, quoad vixerint, vel eorum Procuratoribus legitimis, eiſdem modo, & forma, quibus eiſdem Dapiferis reſeruatæ, ſeu reſeruati erant, etiam abſque beneficia huiuſmodi obtinentium conſenſu, integrè perſoluendas, ſeu perſoluendos, & per eos percipiendas, exigendas, leuandas, ac percipiendos, exigendos, leuandos, reſeruare, conſtituere, & aſſignare valeant, ipſique Translatarii in poſſeſſionem dictas penſiones exigendi, in qua ipſi Dapiferi, tempore translationis pes eos vigore præſentium faciendæ, exiſtebant, in omnibus, & per omnia ſubrogati eſſe cenſentur, etiam concedimus & indulgemus, etiam ſi ſimilem gratiam à Prædeceſſoribus noſtris aliàs forſan obtinuerint, ſeu quilibet eorum obtinuerit, illius effectu cumulatiuè eos gaudere, & potiri volumus. Decernentes ipſas translationes, & nouas reſeruationes, conſtitutiones, & aſsignationes penſionum, ſeu fructuum, redditúum, & prouentuum, aliorumque huiuſmodi plenam roboris firmitatem obtinere, ipſoſque beneficia, ſuper quorum fructibus, redditibus, & prouentibus reſeruatæ fuerint, obtinentes, ad illas perſoluendas efficaciter obligatos fore, ac eiſdem Dapiferis, vt ratione quarumcumque penſionum eis, & eorum cuilibet ſuper quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis, vt præfertur, vel aliàs quomodolibet qualificatis, non tamen vltrà ſummam ducentorum ducatorum auri de Camera pro quolibet, nunc, & pro tempore reſeruatarum, habitum, & tonſuram Clericales geſtare, & in illis, dummodo ipſi habitum decentem, & honeſtum deferant, incedere minimè debeant, nec ad id à quoquam cogi, ſeu compelli, minuſque aliquas ſententias, aut cenſuras, etiam priuationis, ſeu ceſſationis ipſarum penſionum ad prædictam ſummam ducentorum ducatorum aſcendentes, & reſeruatas, vt præfertur, etiam ſi matrimonium contraxerint cum vnica tantùm, & virgine, recipere, & retinere, &c.

PRO

VIII.
PRO MILITIBVS SS. MAVRITII, ET LAZARI.

Facultas retinendi pensiones pro summa duc. 500. auri.

In Bullar. Constit. 95. *Pij IV.* §. 48. *tom.* 2. *& reducta ad summam ducat.* 400. *per Constitut.* 102. *Clem. VIII.* §. 13. *tom.* 3.

ET insuper Militibus, ac Presbyteris, & Capellanis Hospitalis, & militiæ S. Lazari huiusmodi, nunc, & pro tempore existentibus, ac eorum singulis, tàm Clericis, quàm laicis, etiam coniugatis, & bigamis, vt vnam, vel plures pensiones annuas *vsque ad summam quingentorum ducatorum auri de Camera nouorum* super quorumuis Cathedralium, etiam Metropolitanarum, & aliarum Ecclesiarum, ac earum mensarum, etiam Patriarchalium, Archiepiscopalium, & Episcopalium, nec non etiam Monasteriorum, etiam Consistorialium, Prioratuum, Canonicatuum, & Præbendarum, dignitatum, personatuum, administrationum, & Officiorum Ecclesiasticorum cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, qualitercumque qualificatorum fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, ac distributionibus quotidianis, aliàs canonicè sibi reseruatas, seu reseruandas, vel loco pensionum annuarum, omnes, & singulos, ac quoscumque similes fructus, redditus, & prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque, ac etiam distributiones quotidianas sibi reseruata, & reseruanda, etiamsi post illarum, vel illorum reseruationem vxorem duxerint, & bigami effecti fuerint, recipere, seu retinere, & ad vitam percipere, exigere, & leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere.

Ex Constit. 102. *Clementis VIII.* §. 13. *tom.* 3.

Facultatem tamen obtinendi pensiones militibus, Presbyteris, & Capellanis prædictis Hospitalis, & militiæ prædictorum, vsque ad summam quingentorum ducatorum auri de Camera concessam, *ad summam quadringentorum ducatorum similium, limitamus, reducimus, & moderamur.*

PRO

IX.

PRO MILITIBVS S. STEPHANI.

Facultas retinendi pensiones pro summa ducatorum 400. auri.

In Bullar. ex Constit. 46. Pauli V. §. 5. tom. 3.

NOs &c. dicti Ferdinandi Magni Ducis nobis desuper porrectis supplicationibus inclinati, facultatem, & indultum percipiendi, & exigendi pensiones annuas vsque ad summam ducentorum ducatorum auri de Camera huiusmodi Militibus prædictis, tàm laicis, quàm clericis, etiam coniugatis, etiam bigamis, alijsque etiam Presbyteris per Pium IV. concessa, & per Pium V. reuocata, deindeque per Sixtum V. Prædecessores prædictos aduersus ipsam reuocationem in integrum restituta, reposita, & reualidata, ac de nouo etiam concessa, vt præfertur, ac singulas eorum Pij IV. & Sixti V. prædecessorum desuper confectas litteras, vsq; ad summam quadringentorum ducatorum auri de Camera, huiusmodi in totum: Ita quod omnes, & singuli Milites dictę Militię nunc, & pro tempore existentes, tàm laici, quàm clerici, etiam coniugati, & bigami, alijque etiam presbyteri, etiam illegitimi ex quouis reprobato, vel damnato coitu procreati, deinceps in perpetuum quascumque pensiones annuas vsque ad summam præfatam quadringentorum ducatorum auri de Camera, super quibusuis Cathedralium, & Metropolitanarum, aut aliarum Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, Canonicatuum, præbendarum, Dignitatum, personaruum, administrationum, officiorum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regulariu n huiusmodi fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, ac distributionibus etiam quotidianis, aliàs eis Canonicè reseruandas, etiam accumulatiuè cum quibusuis alijs pensionibus annuis, quas ex quouis alio Priuilegio, seu indulto, aut dispensatione Apostolica eis in genere, vel communiter, seu eorum cuilibet nominatim, & sigillatim, etiam in vna non facta mentione de alia, vel alijs ante, & post datam præsentium, quandocumque concessa, aut concedenda, vsque ad quamcumque summam dictis quadringentis ducatis longè maiorem de præsenti percipiunt, & pro tempore percipient, ad vitam retinere, percipere, exigere, leuare, inque suos vsus, & vtilitatem conuertere liberè, & licitè valeant, & ex ijs tàm Laici, quàm Clerici, & coniugati, ratione pensionum huiusmodi, quas sic pro

tempore perceperint, ad incedendum in habitu, & tonsura Clericali, deferendumque vestes talares, iuxtà præfatam Sixti Prædecessoris Constitutionem, minimè teneantur, neque ipsarum pensionum, vel illarum loco fructuum, redditutum, & prouentuum huiusmodi reseruationes, ob non delationem habitus, tonsuræ, aut vestis huiusmodi; seu per contractum matrimonij, seu per bigamiam quamcumque, etiam superuenientem, aut per exercitium militiæ, & quoscumque actus bellicos Clericis, & Ecclesiasticis personis de iure, & per SS. Canones prohibitos, nimirum militares, & sanguinis effusione, membrorum mutilatione, & morte infidelium subsequuta, minimè cessent, & expirent, aut cessatæ, vel extinctæ dici, aut censeri possint, sed ipsi Milites nihilominus vt prius pensiones, ac fructus, redditus, & proventus huiusmodi percipere, & exigere possint, & valeant, dummodo habitum militarem, vestes nimirum laicales communes, cum insignibus crucis dictæ militiæ consuetis, iuxtà alias dicti Sixti V. prædecessoris super declaratione huiusmodi habitus militaris sub Datum videlicet pridie Kal. Februarij Pontificatus sui anno quarto, quæ incipiunt *Pastoralis*, editas literas, deferant, vtque Constitutioni eiusdem Sixti V. Prædecessoris plenè satisfacere intelligantur, & censeantur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium extendimus, & ampliamus, & quatenus opus sit vsque ad dictam summam quadringentorum ducatorum huiusmodi de nouo concedimus &c.

X.

PRO MILITIBVS LAVRETANIS.

Facultas retinendi pensiones pro summa duc.200.

In Bullar. antiquo tom. 2. Constit. 35. *Sixti V. fol.* 103. *Illa verò transferendi reuocari solet in signatione supplicationis pro expeditione.*

Sixtus Papa V. in Constitutione quę incipit Post quam Diuina Clementia *public. die* 5. *Iulij* 1586.

ET insuper cum dictis Militibus Lauretanis, tàm in Romana Curia, quàm extrà eam residentibus, etiamsi merè laici, & coniugati fuerint, cum Militibus etiam Clericis quascumque pensiones annuas super fructibus, redditibus, & prouentibus quorumcunique beneficiorum Ecclesiasticorum, vel ipsos fructus, redditus, & prouentus loco pensionum similium percipientibus, etiam

etiam si eos pro tempore coniugatos fieri contigerit, vt illis quamdiu officium Militis huiusmodi obtinuerint dumtaxat, quæcumque pensiones annuæ, vel fructus, redditus, & prouentus loco pensionum huiusmodi, summam ducentorum ducatorum auri de Camera non excedentes, quæ transeant ad successores in Beneficijs, & à decimis, subsidijs, & alijs oneribus ordinarijs, & extraordinarijs pro tempore impositis, liberæ sint, etiam si sine causa reseruatæ super Cathedralium etiam Metropolitanarum, & Patriarchalium Ecclesiarum, & Monasteriorum etiam Consistorialium, Prioratuum, Præpositurarum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum Ecclesiasticorum sæcularium, & quorumuis Ordinum regularium, cum cura, & sine cura, etiam si Parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuæ vicariæ, canonicatus, & Præbendæ, dignitates etiam maiores, & principales, personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Ecclesijs, cuiuscumque annui valoris, fructus, redditus, & prouentus, qui pensio, seu pensiones annuæ huiusmodi fuerint, non tamen vltrà summam ducentorum ducatorum similium in totum, pro vnoquoque Militie Lauretano, etiam à Curia prædicta absente, etiam si is in eadem Curia nunquam fuerit, nec ipsum ad eam venire contigerit, & quolibet officio reseruari, constitui, & assignari possint. Quodque ipsi Milites Lauretani vnam, vel plures pensiones, seu illarum loco quoscumq; fructus, redditus, & prouentus mensarum Episcopalium, vel Archiepiscopalium, etiam Patriarchalium, & Monasteriorum etiam Consistorialium hactenus, & pro tempore reseruatos habentes super quibusuis Ecclesiis, Monasterijs, ac beneficijs prædictis, illos, etiam si matrimonium contraxerint, vsque ad summam ducentorum ducatorum huiusmodi, & non vltrà, pro quolibet officio, nulla compositione soluta, retinere, & huiusmodi pensiones, & fructus vsque ad summam, & quantitatem prædictas eis reseruatas, seu reseruandas, consequi, & habere, ac quoad vixerint, percipere, exigere, leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, absque alia dispensatione, vel licentia desuper obtinenda, liberè, & licitè valeant, cum omnibus, & singulis indultis, clausulis, & cautelis in similibus apponi solitis: Ità tamen quòd Laici Milites Lauretani pensiones, ac fructus prædictos percipientes, in habitu armatę militæ, viro equiti conuenienti, Nos, & Romanos Pontifices pro tempore existentes, in expeditionibus Cruciatæ, & Conciliis absque alio dispendio, expensis tamen dictę Sedis, cum vno equo, ratione dictę pensionis sequi debeant, dispensamus, eisque ad hoc plenam, & liberam licentiam, & facultatem concedimus. Militibus autem Lauretanis, qui Clerici fuerint, & officium huiusmodi per biennium continuum obtinuerint, vt etiam quascumque pensiones annuas super quibusuis ex dictis sæcularibus, & Regularibus Beneficiis, eorumque prouentibus Ecclesiasticis, ac distributionibus quotidianis, & fructus Ecclesiasticos, loco pensionum eis ha-

ctenus, & pro tempore quomodolibet assignatos, & concessos, ac assignandos, & concedendos, non tamen summam ducentorum ducatorum similium, nec medietatem fructuum, reddituum, & prouentuum beneficiorum huiusmodi, super quibus dictæ pensiones, seu fructus reseruati existant excedentes, in eadem Curia, vel extrà eam, etiam in mortis articulo, in Clericum, seu Clericos non coniugatos, per eos eligendos, etiam quæcumque, quotcumque, & qualiacumque beneficia Ecclesiastica, & pensiones obtinentes, in totum, vel in partem, etiam coram solis Notario, & testibus, etiam sine consensu easdem pensiones soluere debentium, etiam si illas aliàs transferendi facultatem non habuerint, regula Cancellariæ de consensu in pensionibus requisito prestando hactenus, & pro tempore edita, ac stylo in similibus reseruationibus hactenus obseruato, & pro tempore obseruando, non obstantibus, quandocumq; transferre. Ac translationes sic factæ valeant, & debitores, eorumque successores ad soluendum illis, in quos dictæ pensiones transferentur, sub excommunicationis sententia, & priuationis pæna, ac accessibus, ingressibus, regressibus, decretis, & alijs clausulis in litteris priorum pensionum pro tempore contentis, omninò teneantur; perindè ac si dictæ translationes per nos de consensu debitorum, & aliorum interesse habentium cum prædictis, & quibusuis alijs in litteris dictarum pensionum contentis clausulis, quæ in ipsis translationibus habeantur pro repetitis, factæ fuissent.

Idem Sixtus V. in altera Constitutione quæ incip. Ad exequendum &c. *public. die 26. Sept. 1586.*

Declaramus nostræ voluntatis, & intentionis fuisse, & esse perpetuis futuris temporibus concessisse, & concedere Militibus Lauretanis prędictis nunc, & pro tempore existentibus Laicis, & Clericis, alijsque qui aliqua dictorum officiorum Militum Lauretañ, etiam plura, etiam vsque ad numerum viginti simul obtinent, & obtinuerint, quascumque pensiones annuas super quibusuis, redditibus, & prouentibus, ac iuribus, & emolumentis mensarum Episcopalium, Archiepiscopalium, vel Patriarchalium, ac Monasteriorum etiam Consistorialium, & quorumcumque Beneficiorum Ecclesiasticorum cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, ac eorumdem Beneficiorum distributionibus quotidianis, etiam manualibus, & aliàs quomodolibet nuncupati, etiam si sæculares Parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ, Canonicatus, & præbendæ, dignitates etiam maiores, & principales, personatus, administrationes, vel officia in Cathedràlibus etiam Metropolitanis, vel Collegiatis Ecclesijs, Regularia verò Beneficia huiusmodi, Prioratus, Præceptoriæ, Præpositurae, Prępositatus, dignitates, personatus, administrationes, vel officia fuerint, cuiuscumque annui valoris illorum singulorum fructus, redditus, & prouentus existant. Nec non quoscumque fructus, redditus, & prouentus similium mensarum Episcopalium, Archiepiscopalium, & Patriarchalium, ac Mona-

Monasteriorum etiam Consistorialium, aliorumque Beneficiorum prædictorum, etiam loco pensionum annuarum nunc, & pro tempore percipientibus, vt illis etiam si eos matrimonium contrahere contigerit, quamdiu officia Militiæ Lauretanæ huiusmodi obtinuerint dumtaxat, quæcumque similes, vel dissimiles pensiones annuæ super similibus fructibus, redditibus, & prouentibus, ac iuribus, obuentionibus, & emolumentis, nec non distributionibus quotidianis, vel quicumque fructus, redditus, & prouentus mensarum Episcopalium, Archiepiscopalium, vel Patriarchalium, ac Monasteriorum etiam Consistorialium, cæterorumque Beneficiornm prædictorum, etiam loco pensionum annuarum summam ducentorum ducatorum auri de Camera similium, pro quolibet Milite Lauretañ, & vnoquoque, ac singulo officio dictę Militiæ Lauretanæ non excedentes: quæ quidem pensiones transeant ad successores in Beneficijs, & fructus, redditus, & prouentus huiusmodi ad vitam, propria auctoritate, annis singulis percipi possint, ipsique pensiones, fructus, ac redditus, & prouentus à decimis, subsidiis, & aliis oneribus ordinariis, & extraordinariis pro tempore impositis liberi sint, etiam si sine causa, etiam Consistorialiter reseruatæ, & assignatæ fuerint, non tamen vltrà dictam summam ducentorum ducatorum similium, in totum, pro vnoquoque Militie Lauretano, & quolibet, ac singulo officio eiusdem Militiæ Lauretanæ reseruari, constitui, concedi, & assignari possint. Ità quod quilibet Militum Lauretanorum prædictorum tàm Laicorum, quàm Clericorum, omnesque, & singuli alii officia Militiæ Lauretanæ huiusmodi, etiam vsque ad dictum numerum viginti pro tempore obtinentes, vnam, vel plures pensiones annuas super similibus fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, ac distributionibus quotidianis, seu earum loco quoscumque fructus, redditus, & prouentus mensarum, & Monasteriorum etiam Consistorialium, aliorumque beneficiorum prædictorum hactenus, & pro tempore reseruatos, & assignatos, nunc, & pro tempore habentes illas, & illos, etiam si matrimonium, vt præfertur, contraxerint, vsque ad summam 200. ducatorum huiusmodi pro quolibet, & singulo officio dictę Militiæ Lauretañ, nulla compositione soluta, ad vitam retinere: nec non pensiones, ac fructus, redditus, & prouentus huiusmodi consequi, & habere, ac quoad vixerint, iuxtà illarum, & illorum reseruationum, constitutionum, concessionum, & assignationum formam, continentiam, & tenorem percipere, exigere, & leuare, ac in suos vsus, & vtilitatem conuertere, absque vlla dispensatione, vel licentia desuper obtinenda, liberè, & licitè possint, & valeant. Ita tamen, quod dicti Milites Lauretani Laici in habitu armatæ militiæ, viro equiti conuenienti, Nos, & Successores nostros prædictos in aliquibus expeditionibus, aut Conciliis sequi debeant. Militibus etiam Lauretanis Clericis nunc, & pro tempore existentibus huiusmodi, etiã si matrimonium, vt præfertur, contraxerint, dummodo lici-

licitè illud contrahere possint, ac omnibus, & singulis aliis etiam qui plura officia Militum Lauretañ huiusmodi, etiam vsque ad numerum viginti simul, vt præfertur, obtinent, & obtinuerint, etiam si dicti Milites Lauretañ eiusdem S.R.E. Cardinales, ac Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi sint, vel fuerint, vt ipsi quascumque pensiones annuas super quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus, ac etiam iuribus, obuentionibus, & emolumentis quarumcumque similium mensarum Episcopalium, etiam Metropolitañ, & Patiarchalium, ac etiam Monasteriorum, etiam Consistorialium, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & quorumuis Ordinum Regularium, ipsorumque Beneficiorum distributionibus quotidianis, etiam manualibus, & aliàs quomodolibet, vt prefertur, nuncupatis, etiam si beneficia huiusmodi vt premittitur, vel aliàs quomodolibet qualificata, & cuiuscumque annui valoris, illorum singulorum fructus, redditus, & prouentus fuerint, nec non etiam quoscumque fructus, redditus, & prouentus similium mensarum, & Monasteriorum, aliorumq; Beneficiorum Sæcularium, & Regularium huiusmodi, etiam loco pensionum annuarum, sibi eadem auctoritate Apostolica nunc, & pro tempore reseruatas, & assignatas, ac reseruandas, & assignandas, non tamen dictam summam ducatorum ducentorum similium pro vnoquoque, & singulo officio Militiæ Lauretanæ huiusmodi, nec meditatem fructuum, reddituum, prouentuum, iurium, obuentionum, & emolumentorum Beneficiorum huiusmodi excedentes, in quoscumque Clericos per eos eligendos, vel nominandos, & quæcumque, quotcumque, & qualiacumque Beneficia Ecclesiastica, etiam vt præfertur qualificata obtinentes, nec non etiam quascumque pensiones annuas, & quoscumque fructus, redditus, & prouentus, etiam loco pensionum annuarum percipientes, quandocumque, etiam cum primùm officia Militiæ Lauretanæ huiusmodi assecuti fuerint, etiam nullo expectato termino dicti biennij, in nostris litteris prædictis expressi, & specificati, & aliàs etiam in mortis articulo, etiam in manibus nostris, vel Romani Pontificis, pro tempore existentis, seu alicuius personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, etiam coram Notario Laico, & duobus, vel tribus testibus, etiam Laicis, & in Romana Curia, & aliàs vbique locorum transferre. Ita quod dicti pro tempore existens Romanus Pontifex, & personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ illas pensiones, ac dictorum fructuum, reddituum, & prouentuum reseruationes, & assignationes cassare penitus, & extinguere, ac illarum, & illorum loco aliam, seu alias cassatæ, seu cassatarum similes pensiones, ac eosdem fructus, redditus, & prouentus, quorum reseruationes, & assignationes sic cassatæ, & extinctæ fuerint, cum omnibus, & singulis indultis, clausulis, obligationibus, & Decretis, quibus prius reseruatæ, & assignatæ erant, & aliàs iuxtà illarum, & illorum reseruationum Constitutionum, concessionum, & assignationum formam, & tenorem,

rem ; etiam abſque conſenſu dictas penſiones ſoluere debentium, ac Eccleſiarum Cathedralium etiam Metopolitañ, etiam Patriarchalium prædictarum Præſulum pro tempore exiſtentium &c.

Idem Sixtus V. in alia Conſtitutione, quæ incipit Solet Apoſtolicę Sedis *edit.an.* 1588.*Kal.Nouembr.*

Ac vlterius eoſdem Milites, ac in huiuſmodi officijs, eorumque pro tempore futuros ſucceſſores, amplioribus adhùc fauoribus, & gratijs proſequentes, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus volumus, ac eis perpetuò harum ſerie indulgemus, vt facultas transferendi penſiones, ſeu fructus, redditus, prouentus, aut bona, prædiaue Eccleſiaſtica prædicta eòrum cuique pro tempore aſſignatos, ſeu reſeruatas, aut reſeruata, vſque ad ſummas quantitatis, & valores ſuperius deſcriptos, eis vt præfertur, aliàs per nos conceſſa, non ſolùm ad transferendum in fauorem Clericorum non coniugatorum, pròvt in alijs prædictis noſtris litteris expreſſum fuit, ſed etiam ad transferendum in fauorem Clericorum coniugatorum, vel Laicorum, etiam coniugatorum, qui tamen translatarij, vel ipſi quoque Milites Lauretani exiſtant, vel aliàs à Sede Apoſtotica ſufficientem diſpenſationem obtineant, eis, & eorum cuique perpetuò ſuffragentur. Nec non tàm prædictum, quàm etiam aliud Priuilegium, & indultum, fructus, redditus, & prouentus, aut prædia, bonaque Eccleſiaſtica huiuſmodi recipiendi, aut retinendi, ſeu etiam transferendi penſiones Militibus Laicis, ſeu Clericis coniugatis, vel etiam non coniugatis, ſi poſt reſeruationes prædictas matrimonium contraxerint, aliàs vt ſuprà dictum eſt conceſſum, etiam ad Milites Lauretanos bigamos, qui ſcilicet cum duabus, tribus, aut pluribus virginibus, vel viduis, aut aliàs corruptis mulieribus, etiam ſucceſſiuè pluries matrimonia contraxerint, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, extendimus, & ampliamus, ac cum huiuſmodi Militibus Lauretanis, ſic vt præfertur bigamis, & eorum quolibet etiam duplici, triplici, aut alia quauis multiplici, etiam vera, & reali bigamia notatis, nunc, & pro tempore exiſtentibus, vt etiam ſi antè, vel poſt factas eorum cuique prædictarum penſionum, aut fructuum, redditaum, prouentuum, ſeu bonorum, aut prędiorum Eccleſiaſticorum reſeruationes, & aſſignationes, cum duabus, tribus, vel pluribus virginibus, aut viduis, aut alijs mulieribus, pluries matrimonia contraxerint, nihilominus etiam abſque alia à Nobis, vel pro tempore exiſtente Romano Pontifice, particulari obtinenda licentia, aut diſpenſatione, penſiones, aut fructus, redditus, prouentus, prædiaue, aut bona Eccleſiaſtica ſupradicta, eis, & eorum cuilibet reſeruari, & in eorum fauorem, vigore Priuilegiorum prædictorum transferri, & ipſi quoque vigore eorumdem priuilegiorum, eaſdem penſiones, fructus, redditus, prouentus, prædia, aut bona Eccleſiaſtica percipere, exigere, & in ſuos vſus, & vtilitatem conuertere, ac in alias quaſcumque perſonas per ſe, ſeu vigore ſimilis Indulti, aut diſpenſationis capaces, quandocumque, etiam

etiam in mortis articulo transferre, ac si interim, & pluries successiuè matrimonia cum virginibus, aut viduis, vel alijs mulieribus contraxerint, nihilominus easdem pensiones, fructus, redditus, & prouentus, prædia, & bona Ecclesiastica retinere vt prius, & percipere, bigamia huiusmodi etiam multiplici, & quacumque inhabilitate, & incapacitate indè resultante, & quibusuis alijs contrarijs nequaquam obstantibus, liberè, & licitè valeant, gratiosè dispensamus. Decernentes per quamcumque bigamiam etiam multiplicem superuenientem, priuilegia prædicta eis, vt præfertur, concessa, ac reseruationes eis factas, vel facultates transferendi, aut translationes ab alijs in eorum fauores faciendas, recipiendi, nullo modo expirare, cessare, aut cassatas, vel extinctas fore, aut dici, vel censeri posse. Declarantes etiam quascumq; pensiones, aut fructus Ecclesiasticos, aliaue prædicta, etiam aliàs, non semel tantùm, sed sæpius vigore quarumcumque facultatum, aut priuilegiorum quibusuis personis, in genere, vel in specie quomodolibet concessorum translatas, & translata, nihilominus de nouo per ipsos Lauretanos Milites in vim prædictorum Priuilegiorum, facultatum, & Indultorum, in alias personas eis benè visas, vt dictum est, transferri posse. Ac ea, quæ præsentibus nostris litteris continentur, de nouo concessa, extensa, ampliata, & declarata priuilegia, gratias, indulta, & dispensationes, non solum quadraginta, sic per easdem præsentes erectis, sed alijs ducentis, & sexaginta prioribus Militum Lauretanorum officijs, atque adeò Collegio vniuerso, & cuilibet ex his quadraginta nouis, & alijs ducentis, & sexaginta prioribus Militibus, nunc & pro tempore existentibus, ipsaque officia obtinentibus, & obtenturis, ex nunc perpetuò suffragari, eiusdemque substantiæ, roboris, validitatis, & efficaciæ existere, ac si ab initio in primæua erectione, & fundatione per Consistorium, de consilio, & assensu S. R. E. Cardinalium prædictorum concessa, & in primis nostris litteris, inserta, expressa, & contenta fuissent, &c.

XI.

Cætera Indulta, si quę sunt, alijs Collegijs, Militijs, aut Officijs concessa, commodè haberi non potuerunt. Illa verò pro personis particularibus hic non registrantur, quia conceduntur diuersimodè, secundum qualitates personarum, & alias circumstantias, & in translationibus pensionum præcisè attendi debet eorumdem Indultorum tenor.

INDEX
RERVM NOTABILIVM.

Quæ in hoc Tractatu de Penſionibus Eccleſiaſticis continentur.

A.

ABBREVIATORES.

MAioris *Præſidentiæ* habent Indultum transferendi penſiones vſque ad ſummam duc.centum cap. 15.num.24.fol. 101.

Amplia quamuis officium dimiſerint, dummodò per quinquennium illud exercuerint. Ibidem num. 24. fol.102.

Tenor Indulti ab Vrbano VIII. eorumdem Collegio conceſſi, & à Clemente X. ampliati fol.138.

ACTIO.

Clara, exceptio turbida, qualiter verificatur cap.16. num.5.fol.106.

AETAS.

In Beneficijs ſimplicibus, vel aliàs non qualificatis requiritur 14. annorum cap. 20. num.5 .fol.126.

In qualificatis illa requiritur, quæ eſt apta illi Ordini Sacro, qui eſt annexus, vel vbi non eſt annexus, illa ætas, quæ requiritur pro Subdiaconatu.Idid.fol.126

In primis Dignitatibus, Abbatijs, & Parochialibus requiritur illa, quæ eſt apta ad Sacerdotium dicto cap.20. ſub eod. num.5.fol.126.

In Epiſcopatu, vel Archiepiſcopatu triginta annorum requiritur idid.fol.126.

In Canonicatu Pœnitentiario illa annorum 40.dict.cap.20. num.5.fol.126.

ANNVS.

Quomodo de Iure calculari debeant anni,& tempora vt ſciatur quid tranſmittatur cap.19. num.4.fol.123.

APPELLATIO.

Ad vtrumque effectum admittitur à declaratione, quam facit Iudex de probatione ſufficientium diligentiarum cap.16. ſub num.16. fol.109.

ARGVMENTVM.

A feudis ad penſiones valet cap.2. num. 15. fol.20.

A beneficijs Eccleſiaſticis ad penſiones non valet, præſertim in odioſis, & correctorijs cap.4.n.4. fol.28. & cap. 15. num.14.fol.99.

Nec è contrà cap.9. num. 10. fol. 57. & cap.10.ſub num.7.fol.63.

A ſimilibus ob rationis identitatem deduci valet cap.7. num.4. ad fin.fol.41.

ASSENSVS APOSTOLICVS.

Vide *Beneplacitum Apoſtolicum*.

An requiratur in extinctione penſionis, quæ ſit per conſenſum penſionarij ſimpliciter, & quid ſi cum recompenſa. Vide *Conſenſus* & vide *Penſio quoad extinctionem*.

Sufficit ſola ſupplicatio ſignata manu Pontificis, pro dicto aſſenſu, ad effectum extinguendi penſionem cap. 13. num.2.fol.84.

ASSISTENTES.

Prælati, & eorum Priuilegia Vide in fine fol.135.

AVCTOR.

Huius tractatus,ratione miniſterij, habuit cooperationem in hac nouiſſima Conſtitutione Innocentij XI. ſuper facultate transferendi, ſicut & in alia Conſtitutione ſuper Statutarijs ſucceſſionibus cap. 1.num.15.fol.13.

AVCTORITAS.

Auctoritatum cumulos quęrere amanuenſium, vel tranſcriptorum potiùs, quàm Doctorum opus eſt cap.1. n.15. in fine fol.14.

Tranſcriptorum modica, immo nulla exiſtimanda cap. 20.n.1.fol.125.

Vbi deest auctoritas, discursiuo, vel ratiocinatiuo modo procedendum est cap. 20.num. fol.125.

AVDITOR CAMERAE.

Est generalis exequutor litterarum Apostolicarum, etiam si expressè non nominetur cap.16.num.22.fol.111.

Propinas exigere non potest, nisi sit specialiter deputatus ibid.fol.111.

Intellige in prima exequutione litterarum reseruationis pensionis, quæ adhuc effectum sortita non sit, secus si iam effectum habuerit, quo casu non intrat propina dict.cap.16. sub num.22. fol.112.

B.

BENEFICIVM.

Vigore particularium legum Hispaniarum, & Portugalliæ, exteri sunt incapaces beneficiorum in illis Regnis cap.9.sub num.1. fol.55.

Beneficiorum species numerantur, quorum prima est merè simplicium, non habentium residentiam, nec administrationem cap.11. num.9. fol.69.

Secunda illorum, quæ sunt seruitoria, & habent onus residentiæ, licet in eis non consideretur spirituale coniugium, vt sunt Dignitates, Canonicatus &c. ibid. fol.69.

Tertia est in illis, quæ collata in titulum, vel in commendam habent aliquam administrationem adnexam ibid. fol.69.

Quarta species est Ecclesiarum habentium curam animarum, vel iurisdictionem, in quibus consideratur spirituale coniugium dict. cap.11.n.9.fol.69.

Per quæcumque delicta, etiam grauia, & enormia non inducitur beneficiorum priuatio, nisi in casibus dumtaxat expressis à iure cap.13.num.14. fol. 88.

Beneficium est quid merè Ecclesiasticum, & spirituale, ideòque laici non sunt capaces cap.20.num.3. fol.125.

Vacat per matrimonium, professionem, assecutionem militiæ, aliorumque officiorum sæcularium cap. 20. n.4. f. 126.

Pœna priuationis beneficiorum an extendatur ad pensiones.

Vide *Pœna*.

Quando dicatur titulus sufficiens ad Ordines cap. 20. numer. 14. fol. 128.

Beneficij collatio si sit inualida, an etiam pensio corruat cap. 10. num.19. fol.66.

BENEPLACITVM APOSTOLICVM.

Vide *Assensus Apostolicus*.

Requiritur in cessione, vel translatione pensionis alicui quouis alio titulo facta, etiam gratuito cap. 14. num. 3. fol.92.

Amplia in cessione, vel alia translatione commoditatis ipsius pensionis ibid. fol.92.

BVLLA.

Pij IV. aliæque Pontificiæ Constitutiones super Confidentia Beneficiorum locum non habent in pensionibus, quo ad effectus pœnales cap.9.num.10. fol.57.

Sixti V. sanciuit pensionis extinctionem per non delationem habitus Clericalis, quoties pensio excederet certum valorem cap.13.num.15.fol.88.

C.

CAMERA APOSTOLICA.

Percipit pensiones inexactas, ad instar fructuum Beneficiorum cap. 19. n. 1. fol.122.

Quid vbi non adsit vsus Collectorum Apostolicorum dict. cap. 19. num. 3. fol.123.

De stylo sibi applicat pensiones inexactas cap.20.num.8.fol.127.

CARDINALATVS.

Vacare facit beneficia maiora consistentia in Cathedralibus, & Metropolitanis actualis administrationis, & alia quæcumque habentia onus residentiæ, & curæ sacramentalis, non autem alia beneficia, neque pensiones, cap.13. num. 10.vers. super dignitate fol.87.

CARDINALIS.

Pensiones, quæ à Cardinalibus soluuntur transferri non possunt, nisi illorum consensus accedat cap. 15. num. 21. fol. 100.

Indulta eorumdem pro transferendis pensionibus cap.15.num.24.fol. 101.& fol. 131.

An ex ipso Cardinalatu habeant facultatem, & an cuilibet speciale Indultum concedatur cap. 14. num. 24. fol.102.

CAV-

CAVTELA.

Moderno tempore introducta, vt si Titularis afferat se benè informatum de valore, & capacitate, assumendo in se onus probandi contrarium, dirimit controuersias super verificatione valoris cap. 11.num.14.fol.70.cap.12. num.5.fol.74. cap.16. num.3.5.fol.106. & num.24. fol.112.

Eius vigore, licet non tollatur Titulari facultas probandi incapacitatem, nihilominus interim non retardatur via executiua litterarum Apostolicarum, donec intentio eiusdem Titularis terminetur per tres conformes dict. cap. 16.num.5.fol.106.

Non afficit nouum Titularem successorem, cum quo non fuit practicata dict. cap.16.num.6.fol.106.

De ea nouiter obtinenda per successorem solliciti esse solent Pensionarij mortuo primo grauato dict. cap. 16. num.7.fol.107.

An eam præstare arctentur nouiter prouisi, etiam inuiti ibid. fol. 107.

Attendendum esse stylum concluditur fol.107.

Quæ fouet fraudes, & calumnias est abolenda dict.cap.16. sub num.8. fol.107.

Ex facti qualitatibus, & circumstantijs eius rigorem æquum est vt Pontifex temperet, remittendo causam alicui Congregationi, vel magno Tribunali, suspenso rigore processus executiui cap.16.num.24.fol.112.

CEDVLA.

Bancharia alicuius probati negociatoris præstari solet per prouisum pro securitate solutionis pensionis cap. 9. n.4. fol.55.

Locum habet vbi agitur de pensionibus vltrà montes, adeòvt prouisus non sit facilis coactionis cap.16.n.9. fol.107.

Fallit vbi exigatur ad effectum cogendi ad solutionem pensionis excessiuæ, cuius Ecclesia sit incapax dict. cap.16. sub num.9. fol.107.

Ad quantum tempus restringi solet cap. 9.num.7. fol.56.

Concipitur duplici conditione resolutiua obligationis, vna scilicet mortis prouisi, altera mortis ipsius Commodatarij cap.9.num.4.fol.55.

CEDVLISTA.

Adhùc soluere tenetur, etiam si prouisus nequeat possessionem capere ob aliquod impedimentum, cuius plena non adest probatio cap.9. n.5. fol.56.

Amplia etiam quod detur plena, & concludens probatio, quoties adhibita fuerit cautela, hac clausula concepta *Habita, vel non habita possessione* dict.cap.9.num.6. fol.56.

Assignatur tamen aliquod congruum tempus Iudicis arbitrio, vsquequò constet quod per prouisum fuerint adhibitæ diligentiæ cum sinceritate dict. cap.9.num. 6. fol.56.

CENSVRAE.

Quàm faciliter relaxentur contra Titulares, & quid de præsenti tempore. Vide *Iudex*.

Ad illas deueniri non debet, nisi in subsidium, & quando euidenter constat de proteruia, & calumnia cap.16.n.23. fol.112.

CESSIO.

Pensionis quando dicatur facta super eius substantia, an potius super commoditate cap. 14.num 10.fol.93.

CEDENS.

Tenetur ad quanti interest pro factis voluntarijs ergà cessionarium cap.14.n.7. fol.93.

In præiudicium cessionarij, de æquitate, pensionem transferre non potest dict. cap.14.num.9.fol.93.

CLAVSVLA.

Dummodo remaneant mille pro Episcopo, vel centum pro Rectore, & si non adijciatur, tamen subintelligitur, nisi eidem expresè fuerit derogatum cap.6. num.2.fol.35.

Limita in Ecclesijs Cathedralibus, vbi si omittatur superior clausula, non subintelligitur, sed remanet Titulari ius petendi congruam alimentariam, non autem Conciliarem dict.cap.6. num.3. fol.35.

Contrarium verius ibid. num.4. fol.36.

Expresè adiecta facit reseruationem conditionalem, adeòvt pensionario incumbat onus iustificandi quod remaneant *mille*, vel *centum* quoties non reperiretur in possessione exigendi dict.cap. 6. num. 5. fol. 36. & cap. 16. num.2. fol.105.

Intellige si percutiat ipsam reseruationem, secus si percutiat diuersum effectum, quia nempè præcedat clausula *etiam si aliæ &c.* & subsequatur clausula *dummodò omnes* dict.cap.6. num.7. fol.37.

Tacitè deducta transfundit dictum onus probandi in Titularem dict.cap.9.n.5. fol.36.

Dummodo &c. apposita in Ecclesijs Cathedralibus, vel Parochialibus ad præsentationem Regum, vel Principum non dirigitur ad congruam Conciliarem, sed quotitatiuam dict.cap.6.n.6. fol.37.

Habita, vel non habita possessione quid operetur cap.9.num.6.fol.56.

Si, & postquàm Clericali caractere insignitus fuerit apponitur, quoties pensio reseruetur laico cap.10. num.4.fol 62.

Dummodo &c. apposita in reseruatione facta motu proprio causat reductionem, non verò nullitatem cap. 10. num. 4. fol.65.

Limita si apponatur in reseruatione super beneficio pleno, tunc enim, non iustificato valore de tempore factæ reseruationis, corruit reseruatio ibidem fol 65.

Non alias &c. quid operetur cap. 10. num. 17. fol. 65.

Vt vltra alias similes, vel dissimiles facultates operatur vt indulta transferendi non cessent per superuenientiam Cardinalatus dignitatem in personam pensionarij cap. 15. num. 25. fol. 102.

Non retardata solutione plus importat, quàm clausula *sine præiudicio* cap. 16. num.17.fol.109.

CLERICATVS.

Reputatur necessarius ad assequendas pensiones Ecclesiasticas cap. 4. num.5. fol. 28.

Amplia vt adhuc iustificari debeat in iudicio summario retinendæ ibidem fol.28.

Per militiam, vel alium actum incompatibilem amittitur cap.4. num.6. fol.28

Eius capacitas desideratur de tempore reseruationis, & de tempore translationis d.cap.4. num.10. & num.12.fol.29.

Præsertim si in supplicatione pensionarius narretur Clericus cap. 8. num. 4. fol. 49.

Intellige de illa pensione, quæ purè, & perfectè reseruatur de tempore, quo beneficium vacat, secus vbi agitur de reseruatione super beneficio pleno de consensu possessoris, tunc enim sufficit Clericatum adesse de tempore consensus Titularis d. cap. 4. num. 12. fol. 29. cap.7. num. 20. fol. 47. cap.8. num.4. fol.49. & cap. 10. num.5.fol.62

Requiritur de tempore signatæ supplicationis, nec sufficit illum superuenisse antè expeditionem litterarum cap. 10. num.5. fol.62.

Intellige de reseruatione pura, secus de conditionali, quæ expectat perfectionem ab aliquo actu subsequenti ibidem fol.62.

Quomodo iustificari debeat d. cap. 10. num.6. remissiuè fol.62.

Implicitè censetur dimissus per assequutionem militiæ cap. 13. num.12.fol.88.

Quò iure idem clericatus requiratur pro pensionibus cap.10. num.7.fol.62.

CLERICVS.

Coniugatus quamuis habeat requisita pro fori priuilegio, non tamen est capax pensionum Ecclesiasticarum cap.4.n.8. fol.28.

In minoribus sicuti gaudet beneficio fori, dum habet beneficium,etiam si non habeat requisita Concil. Trident. ita si pensionem obtineat cap. 20. num. 12. fol. 128.

COLLATIO.

Beneficij si sit inualida, an per hoc reseruatio pensionis corruat cap. 10.n.19 fol.66.

COMMODITAS.

Pensionis cuicumque cedi potest, cum quilibet cuiusuis status, & sexus illius capax existat cap.14. num.4. fol.92.

Eius cessionem reportare non prohibetur ipse met Titularis, & possessor Beneficij, non obstante incompatibilitate actionis, & passionis in eodem subiecto cap.14. num. 5. fol.92.

Perutilis est cautela vt Titularis se liberet ab onere pensionis cum acquisitione commoditatis, quàm cum extinctione d.cap.14. num.6. fol.92.

Creditores cedentes an habeant actionem super ista commoditate d. cap.14. num.8. fol.93.

Pro libertate commercij negatiua opinio

nio videtur vsu recepta ibidem fol. 93.

CONCLAVISTAE.

Quam facultatem habeant circa pensiones cap.15. num.24. fol.102. & in fine fol. 140.

CONGRVA.

Episcopi in mille, & Rectoris in centum immunis est ab onere pensionum cap.6 num. 2. fol.35.

Eius valor à quo probari debeat. Vide verbo *Clausula*.

Quatenus debeatur in Ecclesijs ad præsentationem Regum, & Principum conferendis. Vide ibidem.

Semper subintelligitur reseruata pro Episcopo, & respectiuè pro Rectore, etiam si expressus consensus pensionibus præstitus fuerit cap.11. num.13. fol.70.

Pensionario quomodo iuuet eius derogatio contra alios pensionarios cap. 18. nu.5.fol. 120.

Est priuilegiata in eo, quod ante omnia deduci debet Ibidem.

Eius prouisio ex Conciliari dispositione dependens penè inanis redditur ad effugiendas lites, quæ facilè exoriuntur ex moderna cautela vt Titularis non solùm præstet consensum pensionibus, sed etiã se asserit benè informatum de valore, & capacitate, assumendo in se onus probandi contrarium d. cap. 11. num.14. fol. 70. & cap.12 num. 5. fol.76.

Ad effectum deductionis congruæ, & diminutionis pensionis respectiuè attenditur valor de tempore præsenti dicto cap. 11. num. 15. fol. 74.

Eius derogatio ex quo desumatur. Vide verbo *Derogatio*.

Alimentaria statuta est in scutis, vel ducatis monetæ regionis 700. cap. 11. num. 18. fol.71.

Minor prædicta summa esse nequit, potest tamen esse maior d.cap.11.num.19 fol. 71.

Ad huiusmodi congruam alimentariam taxandam spectanda est qualitas loci, adeòvt in magna, & conspicua Ciuitate, vt est Neapolis, vel Mediolanum, adaugeri debeat, e contra in parua Ciuitate in minori quantitate taxanda est d. cap. 11. num. 19. fol.71.

Eius renunciatio an substineatur d.cap.11 num.20.fol.71.

An pro ea assignari possint Titulari tot bona per ipsum administranda d.cap.11 num.22. fol.72.

Quæ emolumenta computentur in congrua d. cap.11. num. 23. vbi remissiuè fol.72.

CONSENSVS.

Pensionarij ad effectum extinguendi pensiones qualiter exigatur? remissiuè cap.13. sub.num.1. fol.84.

Absque aliqua recompensa sufficit sine Papæ auctoritate, secus si dicta recompensa accedat ibid. fol.84.

CONSTITVTIO.

Vide *Motus proprius*.

Innocentiana moderatoria Constitutionis Vrbani Octaui sustulit controuersias valoris cap.12. num.1.fol. 73.

In reliquis omnia contenta in Constitutione Vrbani VIII. remanent in suo esse cap.15. num.20. fol.100.

Vrbanus VIII. alias duas Constitutiones fecit, quarum vna disponit vt Indulta transferendi non suffragentur pro pensionibus aliàs translatis, nisi de consensu Titularis dicto cap. 15. num. 20. fol. 100.

Altera vt non suffragentur pro pensionibus reseruatis super Ecclesijs per Cardinales possessis, absque speciali mentione, vel nisi accedat ipsius Cardinalis consensus d. cap. 15. num. 21. fol. 100.

Pij V. obligat pensionarios ad recitationem Officij B. M. Virginis cap. 20. num. 7. fol.127.

Sixti V. obligat pensionarios ad incedendum in habitu, & tonsura, quando pensiones excedunt summam sexaginta ducatorum de Camera ibidem fol. 127.

CORRVPTIO.

Optimi pessima cap.2 num. 12. vers. Sed quoniam fol.19.& cap.15. n.4. fol.96.

D.

DAPIFERI.

QVæ priuilegia habeant circa pensiones. Vide in fine operis. fol.142.

DEROGATIO.

Expressa, & specialis non requiritur, si aliunde desumatur voluntas derogandi cap. 10. num.12. fol.64.

Ex-

Expressa, vel virtualis congruæ Conciliaris habetur ex scientia valoris, quam in Papa præsupponunt Beneficialistæ, ratione processus Consistorialis cap. 11. num. 16. fol. 70.

DISPENSATIO.

Non suffragatur litteris non expeditis ex regula 53. Cancellariæ cap. 11. num. 5. fol. 68.

Generalis priuilegiatiua est quæ conceditur alicui Ordini, vel generi personarum. Particularis verò, quæ certæ personæ, & pro certis pensionibus conceditur cap. 13. sub num. 16. fol. 88.

Generalis verificatur respectu Militum Religionis Hierosolymitanæ, & quarum pensionum isti sint capaces? cap. 3. num. 10. fol. 25.

Particularis pendet à genio, & stylo Pontificum, & vt plurimùm concedi solet promotis ad Cardinalatum, & quandoque promotis ad Episcopatum cap. 13. num. 19. fol. 89.

Debet obtineri antequàm sequatur status incompatibilis, ob quem de iure cessare debet pensio, aliàs eam obtinere post iam amissam pensionem esset de nouo reseruare, quod fieri non solet dict. cap. 13. num. 20. fol. 90.

Nil tribuit de nouo, sed solùm remouet obstaculum, adeòvt antiqua pensio continuare dicatur in eodem statu, in quo primitus erat dict. cap. 13. n. 21. fol. 90.

Non inducit nouum onus, sed relinquit rem in eodem statu, in quo erat dict. cap. 13. num. 21. fol. 90.

Pro statu coniugali regulariter intelligenda est de primo, non de vlteriori matrimonio, nisi aliàs expresè caueatur dict. cap. 13. num. 24. fol. 91.

Super beneficijs dispensari solet, non autem super pensionibus cap. 20. n. 6. fol. 127.

DISTINCTIO.

Qui non benè distinguit proximus est æquiuocis, & erroribus cap. 15. n. 2. vers. hoc itaque fol. 96.

DISTRIBVTIONES.

Quotidianæ non veniunt sub nomine fructuum, nisi specialis earum mentio fiat cap. 12. num. 14. fol. 77. & seqq.

Non sunt lucrum ratione beneficij perceptum, sed sunt merx, & salarium laboris personalis dict. cap. 12. num. 14. fol. 77. & seqq.

Verè, & propriè quotidianæ dicuntur illæ, quæ obtinentur per eos, qui cantant missas, euangelium, epistolam, quæ solùm laborantibus, & interressentibus tribuuntur, non autem non interessentibus, & non laborantibus idid. fol. 77. & seqq.

Earum altera species consistit in anniuersariis, alijsque seruitijs, & functionibus, de quibus participant omnes Canonici præsentes, & interessentes, quæ solent redigi in aliquam massam certis solitis temporibus diuidendam ibid. fol. 77. & seqq.

Tertia est species illorum fructuum, qui inspecta rei veritate, non autem legum subtilitate, sunt fructus consistentes in pecunia, vel frugibus, alijsque prouentibus prædiorum, tenutarum, domorum, censuum, & canonum, qui de consuetudine lucrantur per punctaturas adhùc ratione seruitij, & interessentiæ, qui tamen dicuntur impropriè distributiones quotidianæ ibidem fol. 77. & seqq.

De prima, & secunda specie, non autem de tertia verificatur conclusio, quòd distributiones non veniunt sub nomine fructuum ibid. fol. 77. & seqq.

Grauatæ censentur in subsidium, deficientibus fructibus præbendæ, quoties pensio expresè super ipsis imponitur cap. 12. num. 16. fol. 82.

Si imponatur pensio super beneficijs Collegiatiuis, puta super Canonicatibus Cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ, tunc licet pensio deduci debeat ex fructibus Præbendarum, & quod deest in subsidium ex distributionibus quotidianis, Canonicus non inseruiens nequit prætendere fructus præbendæ exemptos pro rata ab onere, sed tota pensio deducenda est à præbenda, dum nullas distributiones lucratus fuerat dict. cap. 12. num. 17. fol. 82.

Idem dicendum in fructibus Beneficij de tempore vacationis dict. cap. 12. n. 18. fol. 82.

Expressa earum mentio pro pensione soluenda facta censetur in gratiam pensionarij, non autem in gratiam titularis, vel successoris ibid. fol. 82.

EPI-

E.

EPISCOPVS.

Episcopi, alijque Prælati habentes potestatem ordinariam conferendi Beneficia an super eis possint reseruare pensiones cap.3. num. 9. fol.23.

Quatenus possint reseruare cap.5. num.4. fol.32.& cap.6.num.12.fol.38.

Episcopi assistentes, & eorum Priuilegia in fine fol 135.

EPISCOPATVS.

Vel Archiepiscopatus adeptus per pensionarium, causat extinctionem pensionum, quas anteà habeat cap. 13. num 10. fol.87.

Limita in Episcopatibus, vel Archiepiscopatibus Titulatis in partibus Infidelium ibid. fol.87.

Aliqui in Regno Neapolitano valdè tenues cap.11.num.19.fol.71.

EQVITES.

Hierosolymitani quarum pensionum sint capaces cap.3.num.10.fol.25.

Lauretani, S.Stephani, ac SS. Mauritij, & Lazari quomodo sint capaces pensionum cap.4.num.14.fol.30. & cap.13. num.17. fol. 89.

Eorumdem Indulta pro retinendis pensionibus, etiam in habitu sæculari; & cum alijs Priuilegijs. Vide fol.144.& seqq.

EXCOMMVNICATVS.

Vel alia censura Ecclesiastica irretitus an sit capax assequendi pensiones Ecclesiasticas cap.4. num. 13. fol.29.

EXTERI.

Sunt incapaces beneficiorum in Regnis Hispaniarum, & Portugalliæ, vigore particularium legum cap.9.sub num.1. fol.55.

F.

FAMILIARES.

Papæ quæ Priuilegia habeant circa pensiones cap.15.num.24.fol.101.& seqq.& in fine fol.139.

Et an prosit fuisse familiarem plurium Summorum Pontificum ibid. fol.103.

FEVDVM.

Sæculare, vel Titulus, aut Dignitas Marchionis, Comitis &c. superueniens pensionario, an faciat cessare pensionem cap.13.num.13.remissiuè fol. 88.

FINIS.

Non formalitas verborum attendendus cap.11.sub num.13. fol.76.

FORVS.

Priuilegium fori qualiter consideretur in pensione cap.20.num.15.fol.129.

FRVCTVS.

Vel prouentus incerti non veniunt in valore, vel sub nomine fructuum cap. 12.num.13.fol 76.

Et redditus prouenientes ab incertis merè voluntarijs, nempè oblationibus, eleemosynis &c. quoties exuberantes existunt, vltrà necessaria, adhùc sunt pensionis capaces cap.12.n. 13.fol.76.

Maximè illi, qui ex diuturni temporis obseruantia, vel experimento dici possunt certi, & perpetui, adeòvt possint concedi in appaltum, ad instar exactionis decimarum ibid.fol.76.

Prouenientes à iure certo, & radicato de præterito, immò necessario, vt sunt funeralia, eaque omnia, quæ percipiuntur per Parochum occasione baptismatum,matrimoniorum &c.facilius redduntur pensionis capaces dict. cap.12.sub num.13.fol.76.& seqq.

Sub eorum nomine, an veniant distributiones quotidianæ.

Vide verb. *Distributiones*.

In fructibus beneficiorum Camerales solent esse contenti tertia parte, in pensionibus verò medietatem exigunt circa compositiones, quæ fieri solent cum hæredibus Cardinalium cap. 19. num.2.fol.123.

Quando transmittuntur ad hæredes beneficiati defuncti, & quando cedunt commodo Ecclesiæ in locis, in quibus vsus Collectorum non habetur ibidem fol.123.

G.

GRATIA.

Quæ recipit perfectionem à purificatione conditionis imperfecta dicitur cap.7.num.7.fol.42.

Conditionalis requirit extremum habile de tempore purificationis actus ibid. fol.42.

Conditionalis expectans perfectionem à pu-

à purificatione conditionis, nihil de præsenti ponit in esse dict. cap.7. n.19. fol.46.

IESVITAE.

Professi an capaces sint pensionum? cap.13. num.8.& 9. fol. 86.
Et an Beneficij curati? ibid fol.86.

INDVLTVM.

Vigore cuius conceditur facultas transferendi, etiam in articulo mortis, non obstante regula *De viginti* prodest etiam illi, qui est constitutus in articulo mortis, & qui iam est destitutus facultate loquelæ cap.15. num.6.& 7. fol.96. & seqq.
Super facultate transferendi non subiacet regulæ *De viginti* cap.15. n. 14. fol.99. & cap.20. num.9.fol.127.
Variæ sunt formulæ Indultorum; quæ concedi solent super facultate transferendi cap.15. n. 24. fol.101. & seqq.
Quandoque Notarij, & fortè Consultores, & directores vtuntur vno, eodemque formulario, circà huiusmodi translationes, indifferenter in omnibus casibus cap.15.sub eodem n.24. f.101.
Ad occurrendum prænarratis inconuenientibus variæ formulæ Indultorum registrantur in calce præsentis operis dict.cap.15.num.24. vers.ad occurrendum fol.101.
Duplicis speciei sunt huiusmodi Indulta, quorum vna est illorum, quæ generalia, & perpetua dicuntur alicui Collegio, vel generi personarum competentia cap.15.num.24.fol.101.
Altera species illorum, quæ particularia, seu personalia dicuntur dict. cap. 15.num.24.fol.102.
Hæc vltima species duas alias sub se continet, quarum prima magis participat de superiori specie generali, vt sunt Indulta, quæ conceduntur omnibus de quodam genere personarum, vt puta Cardinalibus, Episcopis Assistentibus, Familiaribus Papæ, Conclauistis, & similibus dict. cap.15. eod. num.24.fol.102.
Singuli tamen eorum speciali, siue personali indigent indulto ad transferendum ibid. fol.102.
Familiares, & Conclauistæ vnico iuuantur Indulto ibid.fol.102.
Secunda species est illorum Indultorum, quæ singularibus personis ad beneplacitum Papæ conceduntur, vt putà nepotibus, alijsque coniunctis, vel benemeritis dict.cap. 15.num.24.fol.102.
An cessent huiusmodi Indulta per superuentam dignitatem Cardinalatus dict.cap.15.num.25.fol.102.
Ex tenore Indultorum dirimitur quæstio ibid. fol.102.
Et quid stante clausula vt vltrà alios &c. Vide vers. *Clausula*.
Vbi munia sunt compatibilia perseuerat facultas transferendi, secus si sint incompatibilia, quod exornatur exemplis dict.cap.15.num 25.fol.103.
Quid dicendum de incompatibilite, quę verificatur in familiari vnius Papæ deindeque sit etiam familiaris successoris ibid. fol.103.
Indulta Cardinalibus concedi solita in. fine fol.131.
Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Capella Papæ assistentibus ibid. fol.135.
Protonotarijs de numero participantium fol.136.
Abbreuiatoribus de Parco maiori, seu maioris Præsidentiæ fol.138.
Familiaribus Papæ fol. 139.
Conclauistis fol. 140.
Dapiferis fol.142.
Militibus SS.Mauritij, & Lazari f. 144.
S.Stephani fol.145.
Lauretanis fol.146.

IVDEX.

Remedia exequens fauore pensionarij an delegatus, & Commissarius, vel potius censendus sit Ordinarius cap. 16 num.22.fol.111.
Quilibet in Curia solet esse facilis ad relaxationem censurarum contrà titulares, ob non solutionem pensionis, quod tamen huc vsque practicari noluit INNOCENTIVS XI. fęliciter regnans ibid. fol.112.

IVSPATRONATVS.

Quando est ex fundatione, vel dotatione, maximè ad nominationem Regum, seu Magnorum Principum, non solet reseruari pensio sine consensu Patronorum cap. 3. num.5.fol.22.
Eorum tamen consensu neglecto dubitari non potest de Pontificis potestate dict.cap.3.num.5. fol.22.

Com-

Competit laicis ex gratia, & benignitate Ecclesiæ, vt exindè alliciantur ad fundandas, & dotandas Ecclesias dict. cap. 3. num.6.fol.22.
Ideò potest illi derogari, etiam ad effectum liberæ collationis, quamuis de facili non soleat ibid.fol.22.

L.

LAESIO.

AN intret in cessionibus pensionum, & quomodo probanda, remissiuè cap.14.num.11. fol.93.

LEGATVS A LATERE.

Hodiè habetur, vt Præses Prouinciæ cap.3.num. 8.fol.22.
Nullam habet facultatem in collatione beneficiorum, & reseruatione pensionum dict. cap.3. sub num.8. fol.22.
Vltrà montes habetur fixus Legatus à Latere Ciuitatis, & Status Auenionen̄, & Comitatus Venaisini, qui tamen residet in Curia, & munus ibi exercet, mediante opera Vicelegati dict. cap.3.sub num.8. fol.29.
De eius potestate latè agit Tondut.in tract. de Pens. ibid. fol. 23.
Extraordinarius solet habere limitatam facultatem super certis negotijs eidem destinatis ibid.fol.23.

LEX.

Leges in scripturam redactæ præsumendæ sunt rationabiles cap.1.nu.1. fol.9.
Scriptæ in quo differant à non scriptis cap.1. num.2. fol.9.
Non scriptæ sub consuetudinum, vel rituum, aut styli vocabulo explicatæ, sæpè à casu initium habuere, & exindè à vulgo libenter sectari solent ibid. sub num.2. fol.9.
Scriptæ iuxtà temporum, vel morum qualitatem quandoque reuocari, vel moderari solent d. cap.1.num.3.fol.10.
Odiosos, & de fraude suspectos reputat omnes actus, qui per infirmos, vel senes, vel minus validos fiunt fauore iuniorum, seu validiorum, quoties reperitur admixtum præiudicium tertij cap.15.sub num.5. fol.97.
Adaptantur ad ea, quæ frequenter accidunt cap.1.num.14.fol.13.& d.cap.15. sub eodem num.5. vers. quod autem fol.97.

LITTERAE APOSTOLICAE.

Reseruationis pensionum habent viam exequtiuam cap. 16. num. 1. fol. 105.
Non admittunt appellationem suspensiuam, nec exceptiones dubias, & altioris indaginis ibidem fol. 105.
Limita si obstet defectus intrinsecus iustificationis illarum d. cap. 16. sub eodem num. 1.fol. 105.

M.

MILITES.

Vide Verbo *Equites*.

MONETA.

AVgumentum, vel decrementum monetæ in casu mutationis, cuius damno, vel lucro cedat, Titularis scilicet, an Pensionarij cap.17.n.9.fol.116.
Si moneta conuenta reperiatur in rerum natura, in illa fieri debet solutio, non attento illius augumento, vel detrimento ibid.num. 10.fol.117.
Amplia si fuerit expressus valor, qui tamen demonstratiuè, non autem taxatiuè intelligeretur appositus d. cap.17. sub num. 10.fol.117.
Ex equitate admittitur debitor ad solutionem pensionis in moneta regionis pro moneta Romana, vel scutis Cameræ in specie conuentis, dummodò inter vtramque monetam æquiualeat intrinsecus valor.dicto cap.17.num.12. fol.117.

MOTVS PROPRIVS.

Vide Verbo *Constitutio*.

Vrbani VIII. circà facultatem transferendi refertur cap.1.num.6.fol.10.& cap.5. num.3.fol.32.
Quæ dispendia, & incommoda gignere solebat cap.1.num.8.fol.11.
Prorsus inutilis experiebatur, cum quilibet libentius eligebat litem non assumere ibid.num.9.fol.11.& cap.6. n.8. fol.37.
Damnum, & grauamen potius augebat quàm releuabat dict. cap. 1. num. 9. fol.11.
Damnum inferebat transferentibus, & translatarijs cap.1.num.10.fol. 11.
Theoricè, siuè in abstracto videbatur vtilis, practicè tamen, & in concreto damnosa experiebatur ibidem n.12. fol. 12.

Innocentij XI.nonissimè emanatus, quàm salubris, & proficuus sit cap. 1 num. 13. fol 13.

Quid disponat? Et quàm alacriter fuerit in Curia receptus ibid. fol. 13.

Qualiter ex illo consultum sit Titularibus, & Pensionarijs cap. 1. num. 13. fol. 13.

Clementis IX. ad fauorem Cardinalium cap. 19. num. 2. fol. 123.

N.

NVNTIVS APOSTOLICVS.

Est ad instar Legati à Latere, ideòque non habet facultatem in collatione beneficiorum, nec in reseruatione pensionum cap. 3. sub num. 8. fol. 23.

Aliqui Nuntij ad Reges, & Principes vltrà montes, cum facultate Legati à Latere, possunt conferre beneficia non excedentia valorem 24. ducatorum auri de Camera dict. cap. 3. sub num. 8. fol. 23.

O.

OBSERVANTIA.

Spatio 30. vel 40. annorum continuata soluendi pensiones in diuersa specie monetæ, an releuaret in casu mutationis monetæ cap. 17. num. 11. fol. 117.

OFFICIA.

In officijs vacabilibus popularibus, quæ nullam habent annexam administrationem, non potest Princeps denegare admissionem resignationis cap. 15. n. 15. fol. 96. & seqq.

Limita si resignatio fieri velit ab infirmo, vel à sene, aut aliàs de fraude suspecto ibid. fol. 96. & seqq.

ORDO.

Scripturæ ex errore præposteratus non curatur respectu initiationis, vel maturationis primi termini cap. 17. num. 5. fol. 115.

Attendi debet qui est primus post reseruationem dicto cap. 17. sub num. 5. fol. 115.

Ordinari quis potest ad titulum pensionis sicuti ad titulum beneficij cap. 20. n. 11. fol. 128.

P.

PACTVM.

Initum cum Titulari vt pensio in toto, vel in parte non possit transferri, quamuis habeatur Indultum, validum est cap. 15. num. 23. fol. 101.

PAPA.

Vide Verbo *Pontifex Summus*.

PATRONVS.

Quomodo disponere possit de Iure patronatus cap. 3. num. 12. fol. 26.

An pensiones ad eius gratificationem reseruandæ? dict. num. 12. fol. 26.

Et vsque ad quam summam? cap. 6. n. 12. fol. 38.

PENSIO IN GENERE.

Apud grammaticos quid significet? cap. 2. sub num. 1. fol. 15.

Quid apud Iuristas? ibid. fol. 15.

Ecclesiastica, de qua agitur, quid propriè sit ibid. num. 2. fol. 15.

Ecclesiastica, vel spiritualis ea dicitur, quæ reseruatur ad fauorem Clerici, vel Ecclesiasticæ personæ ibid. num. 3. & 4. fol. 15.

Temporalis dicitur illa, quæ fit ad fauorem personæ sæcularis ibid. fol. 15.

De per se considerata, siue sit ad fauorem Ecclesiastici, siuè sæcularis, est Ius temporale, habetque aliquam annexionem spiritualitatis dict. cap. 2. nu. 4. fol. 15. & cap. 13. num. 1. fol. 84.

Ex Constitutione B. Pij, & Sixti V. an sit immutata eius natura, eaque effecta sit spiritualis? dicto cap. 2. num. 5. fol. 16.

Eius introductio commendatione digna conuincitur, sed quandoque redditur damnabilis ex eius abusu, quod pluribus exemplis exornatur dict. cap. 2. n. 6. fol. 17.

Initium habuisse probatur à S. Siluestro I. cap. 2. num. 7. & 11. fol. 17. & seqq.

In quo antiquitus consistebat cap. 2. n. 8. fol. 17.

Ad obuiandum fraudibus fuit posteà introductus eius vsus in certa quantitate pecuniæ dict. cap. 2. num. 9. fol. 18.

Quàm rationabilis fuerit eius origo cap. 2. num. 11. fol. 18.

Eius licitus vsus si conuertatur in abusum quæ damna, & inconuenientia gignere soleat multis comprobatur exem-

exemplis dict. cap. 2. num. 12. fol.19.
Tunc esset damnabilis eius introductio, cum scilicet scinderetur beneficij substantia, tàm in temporalibus, quàm in spiritualibus, puta adimendo à Titulari aliquam partem iurisdictionis dict.cap.2.num.14.fol.18.
Eius subiectum non est beneficium, neque eius bona, sed sunt eiusdem beneficij fructus cap.7.num.21. fol.47.
Pensio propriè dicitur ea reseruatio, quę fit in certa quantitate pecuniaria cap.5. num.1.fol.31.
In quo differat à reseruatione fructuum ibid.fol.31.
Fiduciaria quæ sit? cap.5.sub n.6. in fine fol.33.
Voluntaria, beneficio pleno, vsque ad quam summam reseruatur? cap.6.n.12. fol.38.
Perpetuæ, vel temporales reseruationes ad fauorem manus mortuæ quæ dicantur? cap.5.num.7.fol.33.& cap.10.n.10. fol.64.
Huiusmodi pensiones potius onera fixa, & perpetua, quàm pensiones dici merentur. dict.cap.10.n.10.fol.64.
Reseruari non potest pensio ex priuata partium conuentione cap.11.n.7.fol.68
Eius materia regulanda est à stylo potius Curiæ quàm à iure communi, cui penitus est ignota cap.14.num.1.fol.91.
Aliquæ propositiones legales, vel rationes iuridicæ in hac materia non attenduntur, ob vsus, vel styli repugnantiam cap.14. num. 2. fol.91.
Ipsius substantia non est in commercio, nec potest alteri cedi, vel ex alio titulo transferri, absque Beneplacito Apostolico dict.cap.14.num.3.fol.92.
Non afficit substantiam beneficij, sed importat quamdam portionem fructuum singulorum annorum, per speciem alimentariæ subuentionis cap.16. sub num.15.fol.109.& cap. 20. num.3. fol.125.
Magis rigorosè proceditur in pensionibus, quàm in fructibus beneficiorum cap.19.num.2.fol.123.
Est titulus, ad quem quis ordinari potest cap.20.num.11.fol.128.
Aequè ac beneficium suffragatur quo ad priuilegium fori dict.cap.20. n. 12. fol. 128.
Vide Verbo *Forus*.
Quomodo, & quando dicatur titulus promotionis ad ordines dicto cap.20. num.13. fol.128.
Pensionis reseruatio an inualida sit si collatio Beneficij corruat cap.10.num.19. fol.66.

PENSIO.

Quo ad ammissionem.

Amittitur pensio per assecutionem militiæ, aut alicuius actus incompatibilis cum Clericatu cap.4.num.6.fol.28.
Per transitum ad statum coniugalem cap.4. num.8. fol.29.
Per professionem in approbata Religione cap.4.num.9.fol.29. & cap.20. num.4. fol.126.

PENSIO.

Quo ad assensum Titularis.

In voluntaria reseruatione intercedere debet assensus Titularis cap.8. num.3. fol.49.
Consensus Titularis in prædicta reseruatione debet esse præstitus de tempore, in quo verisimiliter fraus adesse non potest dict.cap.8.num.9.fol.51.
Fraus adesse præsumitur, si Titularis præstet consensum in statu infirmæ valetudinis, vel quando cogitabat statum coniugalem, seù militarem assumere, vel si aliàs proxima erat vacatio dict.cap.8.num.9. fol.51.
An idem dicendum in receptione vnius, vel plurium terminorum, cum actuali numeratione, si fiat ab infirmo, vel aliàs vacatione Beneficij imminente cap.8. num.10. fol.51.
Consensus reseruationem animat, & perficit, & sine illa deficit etiam voluntas Papæ ibid.fol.51.
Titularis consentiendo huiusmodi pensioni, an habeat virtutem releuij contrà illum, in cuius gratiam id egit cap.8..num.18.fol.53.

PENSIO.

Quo ad capacitatem.

Quilibet, absque status, gradus, ætatis, vel qualitatis differentia, est pensionum Ecclesiasticarum capax cap.4.n.2. fol.27.
Infantes an sint pensionum capaces? cap. 4.sub n.2.fol.27.& cap.20.n.3.fol 125.
Ex stylo Curiæ Romanæ nisi fiat expresè reseruatio ad fauorem sæcularis non

sunt capaces nisi Ecclesiastici cap.4. num. 3. fol. 38. & cap. 5. sub num. 1. fol.31.

Capacitas pensionarij in reseruatione voluntaria, quæ fit intercedente consensu Titularis, requiritur de tempore præstiti consensus cap. 8.num.4.fol.49.

Capacitas quoad Clericatum quo tempore requiratur? Vide Verbo *Clericatus*.

In Regnis Hispaniarum & Portugalliæ exteri sunt incapaces pensionum cap.9. sub num.1.fol.55.

Quid tamen seruatur in praxi, ad effectum vt pensiones reseruari possint fauore exterorum. Vide Verbo *Pensio quoad confidentiam*.

Commoditatis pensionis quisnam capax existat. Vide Verbo *Commoditas*.

PENSIO.

Quo ad concursum creditorum, & aliorum Pensionariorum super fructibus.

Concurrentibus pluribus Pensionarijs pro pensionibus, diuerso tempore reseruatis, super fructibus Ecclesiæ, militat Iuris regula. *Qui prior in tempore potior est in iure* cap.18 .n. 1. fol.118.

Amplia vt adhùc præferatur anterior pro pensionibus annorum decursorum super fructibus anni currentis cap.18. num.4. fol.119.

Si eodem tempore reseruentur pensiones in fauorem plurium, tunc omnium coæqualis est concursus dict. cap. 18. num.2.fol.118.

Amplia si plures concurrerent diuerso tempore nominati ab eodem Rege, vel Principe in pensione, ad eorum nominationem, reseruata pro personis nominandis cap. 18.num.3.fol.119.

Super fructibus Congruæ Conciliaris per Titularem derogatæ, ille pensionarius præfertur, ab cuius fauorem fuit derogata, non obstante præexistentia aliorum Pensionariorum dict. cap. 18. num.5. fol.120.

Pensionarij super fructibus Beneficij præferuntur omnibus creditoribus Beneficiati, siuè Titularis cap.18.num.6. fol.120.

Amplia vt præferantur Capitulo, vel Canonicorum Collegio, quibus fructus accrescerent, grauato non inseruiente vel Ecclesia vacante cap.18.n.7.fol.120

PENSIO.

Quo ad confidentiam, siuè fiduciam:

Hæc species reseruationis solet practicari super beneficijs liberæ collationis Regnorum Hispaniarum, & Portugalliæ cap.9.num.1.fol.54.

Cum nequeant exteris dicta beneficia conferri, multoque minus pensiones reseruari, vsus inoleuit vt deputetur Nationalis, vulgò dictus *Testa di Ferro*, in cuius persona, quo ad solum nomen, fiunt reseruationes fauore exterorum cap.9. num.1.fol.54.

In hac specie reseruationis locum habet regula *Plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur*, & quare cap.9. num.2.& 3.fol.55.

Quomodo extinguatur. Vide Verbo *Pensio quo ad extinctionem*.

Pro solutione huiusmodi pensionis præstatur cedula bancaria probati negociatoris pro assecuratione solutionis cap.9. num. 4. fol. 55.

An sit temporalis, vel perpetua cap.9. num.7.fol.56.

Altera species est, quæ reseruatur ad fauorem personæ capacis, quæ tantùm demonstratiuè se habet, commodum autem est personæ incapacis cap. 9.num. 8. fol. 57.

In hoc nostro tempore practicari non solet ibid. fol.57.

Tertia species verificatur in beneficijs liberæ collationis Ordinarij, & iuris patronatus, cum scilicet per incapacem supplicatur Papæ, vt reseruetur pensio in sui personam, quo ad effectum, & quod imponatur in persona capaci, quæ nudum habeat nomen dict. cap.9. num.9. fol.57.

Quarta species est, quæ respicit simulationem Titularis potius quàm personæ pensionarij cap.9.num.12.fol.57.

Quinta species verificatur in translatione pensionis, cum scilicet Titularis patitur ipsum transferentem in pensionis commodo continuare, ipse verò commodum obtineat post mortem transferentis dict.cap.9.num.12.fol.58.

Hæc conditio, siuè pactum esset species successionis, vel hæreditamenti, ideoq; adijci non posse suadetur dict. cap. 9. num.13.fol. 58.

An autem ipsa conditio solummodò vitietur,

tietur, non autem ipsa met translatio? ibid.fol.58.

Quatenus translatio vitietur, an adhuc pensio continuari debeat penes transferentem, & pro affirmatiua concluditur ibid.num.12. fol.59.

Dupliciter desumi potest tacitè huiusmodi conditio, & plures coniecturæ enumerantur ad illam eliciendam cap. 9.num.15.fol.59.

Sexta species est ea, quæ durat etiam post mortem transferentis, quæ omninò vti improba reicitur cap.9. num. 16. fol.60.

PENSIO.

Quo ad diminutionem, reductionem, & annullationem.

De potestate Pontificis, quo ad istum effectum, an possit dubitari? Vide Verbo *Pontifex*.

Annullatur pensio voluntaria, beneficio pleno, quoties non doceatur de vera solutione omnium terminorum cap.11. num.1. fol.67.

Item annullatur quando exigatur antè expeditionem litterarum Apostolicarum dict.cap.11. num.1.fol.67.

Post litteras tamen expeditas potest exigere terminos, intermedio tempore, post gratiam, & ante litterarum expeditionem decursos cap.11.n.3. fol.67.

Limita si pensionarius assumat statum incompatibilem, & obtineat gratiam dispensationis cum supplicatione signata, tunc enim exigendo pensionem, etiam antè litterarum expeditionem, non incurrit in huiusmodi nullitatem dict.cap.11.num.4. fol.67.

Vt incurratur huiusmodi pæna opus est vt exactio fiat ab ipso pensionario, vel eius procuratore, cum speciali mandato, secus si cum generali cap. 11. num.6. fol.68.

Pensio perpetua an diminutionem pati debeat ob fructuum diminutionem cap.11.num.8.fol. 68.

In beneficijs simplicibus tenuitas fructuum non excusat à solutione pensionis cap. 11.num.10.fol.69.

Idem receptum est in dignitatibus, & Canonicatibus ibid. num.11.fol.69.

In gratiam tamen Ecclesiæ, ne ministris destituta remaneat, asignari solet ad fauorem possessoris beneficij quædam congrua, quæ certam non habet taxam ibid. fol.69.

Id etiam practicatur in Abbatijs, seu Commendis cap.11. num.12.fol.69.

In Ecclesijs Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus prouisum est per Concilium Tridentinum vt remaneat congrua, videlicet mille pro Episcopo, centum pro Rectore cap. 11. num. 13. fol.70.

Ad effectum annullandi pensionem ob falsam narratiuam valoris per ascensum, attenditur tempus reseruationis, ad effectum verò diminutionis pensionis, ob deductionem congruę, attenditur valor de tempore præsenti dict. cap. 11. n.15. fol.70.

PENSIO.

Quo ad exactionem, & solutionem.

Probatio solutionis veræ, & effectiuæ, in specie reseruationis voluntariæ, super beneficio pleno, potest fieri per testes, aliasque species probationis, quæ perfecta dici valeat cap.8.num.12. fol.52.

An iustificari debeat solutio illorum terminorum, in quibus Titularis nullos fructus percipit cap.8.n.13. fol.52.

Huiusmodi solutiones fieri debent ab ipso Titulari, vel eius Procuratore ad id deputato, non à tertio, ac etiam bebet fieri ipsi pensionario, non autem tertio, cap.8. num.14.fol.52.

In specie reseruationis, quoad confidentiam, non fiduciarius, sed commodatarius ius habet exigendi pensionem cap.9.num.3. fol.55.

Prouisus de beneficio quando arctatur pręstare cedulam bancariam pro assecuratione solutionis pensionis? cap. 9. num.4. fol.55.

Post litteras expeditas pensionarius licitè potest exigere terminos intermedio tempore decursos cap.11.num.13. fol.67.

Sufficit quasi possessio exigendi pensionem, etiam mediante solutione vnius termini; ad hoc vt grauatus posit cogi vt in futurum continuet cap.16.n.10. fol. 107.

Intellige si solutio partis facta sit in causam totius, secùs vbi limitatè ad illam partem ibid.fol.107.

Pro exactione agi potest tàm contrà primum Titularem, quàm contrà alios successo-

cessores, pro terminis, decursis tempore, quo ipse successor fuit possessor beneficij dict. cap. 16. num. 15. fol. 109.

Pro terminis decursis tempore prædecessoris, & ab eo non exactis, competit actio contrà successorem super fructibus futuris, quod tamen vti asperum, & nimis durum conuincitur dict. cap. 16. sub eod. num. 15. fol. 109.

Limita dummodo constet prius de diligentijs adhibitis contrà prædecessorem ibid. fol. 109.

PENSIO.

Quo ad extinctionem, & cessationem,

In specie reseruationis fiduciariæ extinguitur pensio per mortem commodatarij, non per mortem fiduciarij cap. 9. num. 3. fol. 55.

Extinguitur per legitimum, non vitiosum pensionarij consensum cap. 13. num. 1. fol 84.

Qualiter consensus requiratur. Vide Verbo *Consensus*.

Valida erit quoad fauorem Ecclesiæ facta etiam absque beneplacito Apostolico, inualida tamen erit quoad ipsum pensionarium, ideò fiscus illam pecuniam ab eo auocare potest cap. 13. eod. num. 1. fol. 84.

Hæc extinctio per consensum pensionarij est fauorabilis Ecclesiæ, & Pensionario, & odiosa non est Titulari cap. 13. num. 3. fol. 85.

Speciem aleæ præseferre videtur, sapitque negotiationem ibid. fol. 85.

Quæ inconuenientia gignere soleat extinctio, quæ fit per resignationem ad fauorem, mediante certa pecuniarum quantitate cap. 13. num. 4. fol. 85.

Cessat pensio per obitum pensionarij cap. 13. num. 5. fol. 85.

Super hoc modo extinctionis quomodo irrepsit abusus num. 6. fol. 85.

Per statum coniugalem, quem pensionarius assumit, pensio ipso iure cessat cap. 13. num 7. fol. 85. & cap. 20. num. 4. fol. 126.

Amplia quamuis vnicam, & virginem ducat, vel in statu Clerici coniugati viuere velit ibid. fol. 126.

Amplia etiamsi matrimonium contractum sit ipso iure nullum, dummodo nullitas non proueniat ex defectu consensus ibid. fol. 126.

Cessat pensio per professionem emissam in Religione approbata per Sedem Apostolicam cap. 13. num. 8. fol. 86. & cap. 20. sub. num. 4. fol. 126.

Quid dicendum de Religione Societatis Iesu? cap. 13. n. 8. & 9. fol. 87.

Adeptio Episcopatus, an faciat cessare pensiones cap. 13. num. 10 fol. 87.

Quid de Cardinalatu? dict. n. 10. fol. 87.

Militia sæcularis per pensionatium assumpta, causat extinctionem pensionis cap. 13. num. 11. fol. 87. cap. 20. sub n. 4. fol. 126. Vide Verbo *Militia*.

Idem operantur alia officia sæcularia exercitium alicuius iurisdictionis habentia ibid fol. 87.

Non attenditur, quoad hunc effectum, distinctio an sæua exercuerit in causis capitalibus, vel non, ad instar incursus in irregularitatem, sed spectatur sola ratio cessantis Clericatus cap. 13. n. 12. fol. 88.

Feudum sæculare an faciat cessare pensionem cap. 13. num. 13. fol. 88.

Delicta quamtumuis grauia, & enormia, nisi sint illa, quæ excipiuntur expresse à iure, non causant extinctionem pensionum in pensionario delinquente, immò nec etiam in Beneficijs cap. 13. num 14. fol. 88.

Per non incessum in habitu Clericali, quando pensio excedit certum valorem, in Constitutione Sixti V. præscriptum, intrat illius extinctio dict. cap. 13. num. 5. fol. 85.

Excepto casu obitus pensionarij, & altero veræ Cassationis de consensu, rarò reducuntur ad praxim prænarratæ species extinctionum, ob dispensationes Apostolicas desuper concedi solitas cap. 13. num. 6. fol. 85.

An cesset pensio reseruata Cardinali, vel alteri habenti certam qualitatem ob istam cessatam cap. 13. num. 22. fol. 90.

Et quid ob immutatum Ecclesiæ statum dict. cap. 13. num. 23. fol. 90.

Præsumitur extinctio, vel annullatio pensionis, si concurrat diuturnitas longi temporis, in quo pensionarius siluerit cap. 16. num. 18. fol. 110.

Pensionis extinctio ob dimissionem statūs Clericalis per matrimonium, professionem, & assecutionem militiæ non proue-

prouenit ex natura pensionis, vt est in beneficijs, sed à Curiæ stylo per quamdam consequentiam cap. 20. n.4. fol.126.

PENSIO.

Quo ad impositionem voluntariam, beneficio pleno.

An possit reseruari per Papam sine causa, & sine consensu possessoris cap.8. num. 1. fol.49.

Voluntaria reseruatio dicitur ea, quæ fit intercedente assensu Titularis cap. 8. num.3.fol.49.

Triplicem continere dicitur conditionem, primam scilicet, vt intercedat consensus Titularis, à quo gratia perfectionem recipit cap. 8. num. 4. fol. 49.

Secundam valoris iustificationem cap.8. num.5. fol.49.

Tertiam decretum annullatiuum, vt donec viuit Titularis sequi debeat vera solutio omnium terminorum, adeòvt defectus vnius termini irritet gratiam ibid. num.6. fol.50.

Non sufficit confessio de recepto, nec solidatio computorum per publicum Instrumentum, sed aliundè iustificari debet vera, & realis solutio ad obuiandum fraudibus ibid. fol.50.

Nec prodest præsumptiua probatio resultans ex l. quicumque C. de apoch. publ. lib.10. cap.8.num.7.fol.50.

Quomodo, & à quibus fieri debet solutio dictorum terminorum. Vide Verbo *Pensio quoad exactionem, & solutionem.*

Consensus Titularis in huiusmodi reseruatione de quo tempore requiritur. Vide Verbo *Pensio quoad assensum Titularis*.

Probatio veræ solutionis an possit fieri per alios legitimos modos, quàm per publicum Instrumentum realis numerationis, coram Notario, & testibus. Vide Verbo *Pensio quoad exactionem, & solutionem*

An iustificari debeat solutio illorum terminorum, in quibus Titularis nullos fructus percipit dict. cap. 8. num. 13. fol.52.

Qualis dicatur reseruatio voluntaria, etiam beneficio pleno, sed cum causa cap.8.num.15.fol.53.

Hanc speciem reseruationis Dataria non admittit vltrà medietatem fructuum beneficij resignati ibidem fol. 53.

Qualis rigor attendatur in hac specie dict.cap.8.num.16.fol.53.

Huiusmodi reseruatio quomodo annulletur. Vide Verbo *Pensio quo ad diminutionem, vel annullationem.*

Quæ probatio requiratur circa valorem Vide *Pensio quo ad valorem.*

PENSIO.

Quoad nullitates reseruationum.

Nulla est reseruatio, si fiat personæ incapaci, putà alicui, qui de tempore signatæ supplicationis non sit clericus cap.10 num.3. fol.61.

Vel si fiat Clerico, qui tamen effectus sit capax per solemnem, & validam professionem ibid.fol.61.

Limita si Papa expresè pensionem reseruauerit pro laico cap.10.sub num.3. fol.61.

Ex verisimili voluntate Pontificis nulla est reseruatio, si fiat fauore excommunicati vitandi, secus si fauore tolerati, vel suspensi, vel irregularis cap. 10. n.7. fol.62.

Expressa mentio aliarum pensionum, quibus grauata reperitur Ecclesia, fieri debet, aliàs reseruatio nullitati subiacet cap.10.n.8. 63. fol. & cap. 13. sub num.21.fol.90.

Limita primò si antiquæ pensiones fuerint inualidæ cap.10. num.9. fol.63.

Limita secundò vbi antiquæ pensiones non essent temporales, sed perpetuæ iuxtà suam naturam, puta ad fauorem Sacristiæ cap.10. num.10. fol.64.

Limitia 3. vbi reseruatio contineret clausulam *Etiam si aliæ*, vel aliundè constaret de Papæ voluntate, qui aliorum onerum conscius esset dict.cap. 10.n.11 fol.64.

Reseruatio, quæ fit super Ecclesia, vel Beneficio curato, non facta mentione curæ, nulla est in radice cap.10. n.14. fol.64.

Amplia in reseruatione, quæ fit super Iurepatronatus laicorum, maximè Regio, sine istius qualitatis mentione, saltem implicita cap.10 num.14. fol.64.

Intellige de Beneficijs, quæ sunt principaliter curata, secus si cura sit eis accessoria ibid.fol.65.

Reseruatio super beneficio pleno, vel quæ

fit

fit ad preces Ordinarij, vel Patroni, corruit in totum, si non iustificetur valor expressus, nec substinetur pro ea rata, cuius Beneficium sit capax cap.16.& 17. fol.65.

An id procedat in reseruatione, quæ pariter ad supplicationem fiat, ex causa resignationis ad fauorem resignantis, vel alterius eius intuitu cap.10. n.17. fol.65.

Pro affirmatiua quod corruat in totum ibid.remissiuè.

Contrarium de æquitate verius, si allegetur nullitas ex parte Titularis,contrà pensionarium resignantem, tunc enim, præciso dolo, huiusmodi nullitas non intrat in totum.cap.10.sub eod. n. 17. fol.65.

In praxi cessant quæstiones huiusmodi, dum passim Titularis consensum præstat pensioni cum assertiua se esse informatum de valore, suscipiendo in se onus probandi contrarium, & per consequens ob magnas difficultates raro Titulares huiusmodi lites excitant cap.10.num.18.fol.66.

Reseruari non potest ex priuata partium conuentione cap.11.num.7.fol.68

Nulliter reseruatur super beneficio curato, nulla mentione specialiter facta de cura, nec super beneficio de Iurepatronatus, sine consensu Patroni cap. 13.sub.num.21.fol.92.

PENSIO.

Quoad personas capaces, & incapaces.

Quilibet est capax pensionum cap.3. n.4. fol.21.& cap.4.num.3.fol.28.

De stylo Curiæ, quoties Papa expresse non faciat reseruationem ad fauorem sæcularium, non sunt alij capaces, nisi Clerici cap.4.n.3.fol.28.

Amplia vt probatio Clericatus requiratur etiam in Iudicio summario retinendæ cap.4.num.5.fol.28.

Clericus coniugatus, an sit capax pensionum. Vide Verbo *Clericus*.

Quid de Regulari professo. Vide Verbo *Regularis*,& Verbo *Pensio quoad nullitates reseruationum*.

Quo tempore requiratur capacitas Clericatus. Vide Verbo *Clericatus*.

Censuris Ecclesiasticis innodati an sint capaces pensionum? cap. 4. num. 13. fol.29.& cap.10.sub n.7.fol.62.

Vide *Pensio quoad nullitates reseruationum*.

PENSIO.

Quoad reseruationem euentualem.

Quis sit modus,& vsus reseruationis euentualis cap.5.sub num.6.fol.33.& cap.7. num. 1. fol.40.

A quo tempore inoleuerit dict. cap. 7. n. 1. fol. 50.

Quæstiones super hac specie reseruationum cadunt mortuo Papa, qui eas fecit, ante quàm sortiantur effectum fol.40.

Ipsæque cadunt etiam in Inuestituris feudalibus, & emphyteoticis, pròvt in concessionibus officiorum cap.7. n.5. fol.41.

An huiusmodi reseruatio reddatur illicita ob votum captandæ mortis Vide Verbo *Votum*.

Dicitur concessio pura, & ab initio perfecta, eius tamen effectuatio ad certum casum protracta dicto cap. 7. num.12.fol.44.& num.29. fol.47.

Ista species reseruationis fieri nequit per Prælatos inferiores, sed singulariter pertinet ad Papam, priuatiuè quoad omnes cap.7.num.13. fol.44.

Ratione prohibitæ supplantationis Successoris non causat inualiditatem ab initio cap.7. num.16.fol.45.

Viuente Prælato, alioque inferiori dicitur esse in statu validitatis ibid.fol.45.

Habet successor iustum motiuum illam, re integra, reuocandi Ibid.fol.45.

Quamplurima inconuenientia subrepere solent in huiusmodi reseruationibus cap.7. num.18. fol.46.

Quandoque accidit vt magis expediat Titulari pensionarium non fuisse mortuum cap.7.num.18.fol.46.

Non sequitur absurdum quod res eadem duobus, eodem tempore, concedi non possit,dum reseruatio huiusmodi fit super fructibus maturatis post decessum primi pensionarij, cum tot dicantur anni quot sunt recollectæ fructuum cap. 7.num.22.fol.47.

Sortitur effectum in parte, si in parte antiqua pensio cesset cap.7. n. 23. fol.47.

PENSIO.

Quoad reseruationem, & personas reseruantes.

Cardinales resignando aliquam Ecclesiam,

siam, vel beneficium solent reseruare omnes fructus, assignata certa congrua beneficiato, vel titulari Resignatario cap.2.num 10.fol.18.
Talis reseruatio quando commendabilis, & quando abusiua? cap.2.n. 11. & num.15.in fine fol.18.& fol.20.
Reseruare pensiones non est imponere seruitutem ipsi Ecclesię, sed solummodo addere onus personæ possessoris pro tempore,& solos fructus afficere cap.2. num.14.fol.19.& cap.3.num.3.fol.21.
Legati a Latere an habeant facultatem reseruandi pensiones & quid si fuerint extraordinarij? Vide Verbo *Legatus a Latere*.
Nuntij Apostolici an habeant dictam facultatem? Vide Verbo *Nuntius Apostolicus*.
An verò Episcopi, alijque Prælati habentes ordinariam potestatem conferendi Beneficia Ecclesiastica? Vide Verbo *Episcopus*.
Quid de Magno Magistro S.Ioannis Hierosolymitani? cap.3. num. 10. fol.25.
Reges, & Principes sæculares quomodo disponant de pensionibus Ecclesiasticis cap.3.num.11.fol.26.
Quid de patronis priuatis cap.3. num.12. fol.26.
Prælati inferiores habentes facultatem reseruandi pensiones, quomodo eas reseruant cap.5.num.4. fol.32.
Frequens est reseruatio illa, quæ fit per Papam motu proprio,& purè super Ecclesia liberæ collationis vacante, antè eius prouisionem, vel in actu prouidendi, ad fauorem certæ personæ, vel pro incertis posteà nominandis cap. 5. num.6.fol.33.
In Cathedralibus reseruatur pensio cum clausula *Dummodo remaneant mille pro Episcopo* ibid.fol.33.
In Parochialibus verò, *Dummodo remaneant centum pro Rectore* ibid.fol.33.
In Ecclesijs, quæ prouidentur ad Regum, vel Principum præsentationem, vel nominationem, *Dummodo pensiones tertiam partem fructuum non excedant* cap.5.num.6.fol.33.
In Regno tamen Portugalliæ, & in Indijs, dummodo quartam partem fructuum non excedant.d. num.6. fol.33.
In illis verò Ecclesijs, quarum præsentatio, vel nominatio ex concordatis, vel Indultis ad Regem Christianissimum spectat, non practicatur dicta Clausula, vel restrictio dicto cap. 5. num.6. fol.33.
In alijs demum Ecclesijs Regnorum Hungariæ, Boemiæ, & Poloniæ non viget vsus reseruandi pensiones dict. num.6. fol.33.
Nec in alijs Principatibus Septemtrionis ibid. fol.33.
Qualiter reseruetur pensio ad supplicationem cap.5.sub num.6. ad fin.fol.33.
Speciem reseruationis conditionalis habet illa, quæ non fit motu proprio, sed ad supplicationem explicitam, vel implicitam cap 6.num. 12.fol.38.

PENSIO.

Quoad regressum, & ingressum.

Regressus ad ipsummet beneficium datur illi, qui prius idem beneficium obtinuit, & illud resignauit cum reseruatione pensionis cap. 16. num. 20. fol.110.
Non prodest alijs pensionarijs, qui beneficium non possederunt ibid. fol.110.
Quandoque practicabilis non est in ipsomet resignante ob assumptionem status incompatibilis, puta coniugalis,vel regularis cap. 16. sub eodem num. 20. fol.110.
Est duplicis speciei huiusmodi regressus, vna scilicet iuxtà formam antiquam, altera iuxtà modernam ibid.vers.quando tamen fol.110.
De antiqua dicitur quando pensionarius de isto remedio solicitus non fuit, sed ad illud recurrit ex iuris dispositione, vel ęquitate dict.num.20.fol.111.
Difficilè reducitur ad praxim, cum exigat tres conformes, vel rem iudicatam, & quælibet causa colorata Titularem excusat dict. num.20. fol.111.
De moderna dicitur illa, quæ expresse concipitur ibid. fol.111.
Vbi regressus verificabilis non est, quia nempè pensionarius nunquam beneficium possedit, tunc intrat remedium ingressus, moderno tempore adinuentus cap.16. num.21. fol.111.
Non tamen hoc casu pensionarius beneficium assequitur, sed solummodo

ſimplicem tenutam, vt ſibi poſſit ſatiſfacere dict. num.21.fol.111.

PENSIO.

Quo ad requiſita.

Ad hoc vt Ordinarius, alijque Prælati ordinariam poteſtatem habentes poſſint reſeruare penſiones, requiritur Primò vt nulla præcedat pactio, vel adijciatur conditio, quæ reſpiciat ſubſtantiam collationis beneficij, quæ aliàs non fieret cap. 3. num.9. fol.23. & ſeq.

Secundò vt fiat in certa quantitate, non in quota, ſecundum aliquos Doctores, ſed verius tale requiſitum improbatur dict. num.9. fol.24.

Tertiò vt fiat in parte exuberante, quæ foret eroganda in ſubuentionem pauperum ibid.verſ.tertio.fol.24.

Quartò conurrere debet iuſta cauſa de futuro, vel etiam de præterito, reſpectu penſionarij, ibidem verſ.quartum fol.24.

Quintò vt penſio non imponatur in perpetuum, & ſuper Præbenda, vel Beneficio, ſed ſolùm grauetur perſona prouiſi.ibid.verſ. quintum.fol.24.

Sextò vt nec etiam ſit perpetua, reſpectu penſionarij, ſed duret durante indigentia, & ceſſet ea ceſſante verſ. Et quod fol.24.

Septimò vt excreſcentia fructuum, & paupertas penſionarij aliundè iuſtificentur, quàm ex aſſertione Ordinarij ibid. verſ. & demum fol.24.

Cum difficile ſit ſeruari has conditiones, traditur modus Ordinarijs, quo valeant ſuper beneficijs ab eiſdem prouiſis penſionem imponere ibid.verſ.Hinc autem fol.24.

PENSIO.

Ex cauſa reſignationis.

Ad fauorem reſignantis, vel alterius eius intuitu non eſt odioſa, adeòvt ob malam narratiuam valoris non intret annullatio in totum contrà penſionarium, ſed ſolùm eius fauore cap.12. num. 6. fol.75.

Quæ probatio requiratur reſpectu valoris. Vide verbo *Penſio quoad valorem.*

PENSIO.

Quo ad ſolutionem.

Quid ſeruetur in praxi pro ſolutione penſionis fiduciariæ cap.9. n.4. fol.55.

Locus Vrbis Romæ regulariter deſtinari ſolet, vbi penſio veniat ſoluenda cap.17. num. 1. fol.114.

Secluſa huiuſmodi expreſſione, attendi debet locus, vbi ſitum eſt beneficium ibid.fol.114.

In duobus terminis ſoluitur, qui eſſe ſolent vel in diebus Natiuitatis S.Ioannis Baptiſtæ, & Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu Chriſti, vel in diebus Annunciationis, & Natiuitatis B. Mariæ Virginis cap.17.num.2. fol.114.

Præfinitio terminorum facta dicitur fauore commodioris ſolutionis,vel exactionis reſpectiuè dict.cap. 17.n.3.fol.114.

Ex hac præfinitione dies interpellat pro homine ibid.fol.114.

Poſt ceſſam diem datur actio penſionario pulſandi Titularem poſſeſſorem, non attento an fructus perceperit, vel non dict.cap.17.num.3. fol.114.

In contributo ſolutionis penſionis inter Titularem prædeceſſorem, & ſucceſſorem regulatur annus ratione maioris perceptionis fructuum per vnum, vel per alterum proportionaliter factæ cap. 18.num.8.fol.116.

Diuerſimodè proceditur inter fructus naturales, & ciuiles cap.18. ſub num.8. fol.116.

PENSIO.

Quo ad Tranſlationem.

Facultas transferendi penſiones in abuſum deuenerat cap.1.num.5.fol.10.

Conſtitutio Vrbani VIII. circa translationem penſionis refertur cap.1.num.6. fol.10.

Translatio facta vltrà medietatem valoris, iuxtà præfatam Conſtitutionem, vitiabatur non in totum, ſed ſolùm in exceſſum cap.1.num.7. fol.10.

Ius repetendi exceſſum penſionis translatæ non tranſmittebatur ad hæredem penſionarij, ſed cadebat ſub ſpolio cap.1.num.9.fol.11.

Translationes fiduciariæ ſunt prohibitæ cap.1.num.11.fol.12.

Intellige ſi præcedat pactum,ſecus ſi tranſlatarius remittat penſionem eidem transferenti, poſt translationem ſuperuiuenti ibid.fol.12.

Ex noua Conſtitutione Innocentij XI. facultas transferendi non ſuffragatur; niſi

nisi pro medietate pensionis ibid.n.13. fol.13.

Facultas specialis transferendi pensiones, resultans ab explicito Priuilegio Apostolico, eiusdem roboris est ac illa implicita, quæ deduci potest à statutis habentibus Apostolicam Confirmationem in forma specifica, siuè ab immemorabili, vel centenaria possessione cap.3.num.9.fol.23.

Pensio fiduciaria transferri potest successiuè de vno in alium, quoad vsque commodatarius decedat, in cuius persona extinguitur cap.9. n.3. fol.55.

Amplia vt possit etiam transferri, si mors fiduciarij sede vacante sequatur ibid. fol.55.

In præiudicium cessionarij cedi, vel transferri non potest cap. 14. num. 1. fol.93.

Translata an sit eadem, vel potius noua pensio cap.15.num.1.fol.95.

Ex littera, & formula indulti videtur cassatio antiquæ pensionis, & efformatio, seu reseruatio alterius de nouo ibid.fol.95.

In substantia tamen est aliqualiter noua, respectu personæ pensionarij iam immutati, sed quoad Ecclesiam, eiusq; Titularem dicitur eadem pensio dict. cap.15.num.1. fol.95. & num.15. 100.

Quandoque translatio pensionum de persona ad personam, de consensu pensionarij fit per Papam, cum expeditionibus litterarum per Datariam dicto cap.15. sub num.1. fol.95.

An hæc dicatur noua, vel eadem pensio remissiuè dict.cap.15. num.2.fol.95.

Incertum est de quo tempore, quaue occasione introducta fuerit huiusmodi translatio cap.15.num.2. fol.95.

Aequum, & honestum principium habere potuit ibid.n.3.fol.96.

Quando commendatione digna censeatur translatio dicto cap. 15. num. 3. fol.96.

Et quomodo abusus irrepserint num.3. & seqq. fol. 96.

Pensio transferri potest vigore Indulti, etiam per eum, qui est in articulo mortis, ac sensibus, & loquela destitutus cap.15.num.6.fol.97.

Fieri potest per nutus, & signa, siuè cum simplici verbo affirmatiuo, ad alterius interrogationem, quoties non constet de defectu intellectus, qui tamen non præsumitur dict.cap. 15.num.7. fol.98.

Huiusmodi tamen translatio per nutus, & signa non debet de facili admitti ibid.vers. stante autem fol. 98.

Cum summo rigore procedendum contrà translationes, & non cum regulis, cum quibus proceditur in dispositione propriorum bonorum cap.15.n. 8. fol.98.

Translationes præfatæ per nutus, & signa deberent expressa lege prohiberi, ad remouendas fraudes, & supplantationes tertij ibid.fol.98.

Potissimè in gratiam ipsorum transferentium, & quare? dict.num.8.fol.98.

Si constet de substantia veritatis circà dispositionem translationis pensionis, an sit inhærendum subtilitatibus iuris, & verborum formalitatibus, ob incertitudinem expressionis personarum, summarum, & Ecclesiarum cap.15.n.9 fol.99.

Quid si non fuerint exhibitæ facultates, per quas exequutor certus reddatur de sua potestate d.cap.15.n.10. fol.99.

An facultas suffragetur absque mentione pro pensionibus, quæ sunt super distributionibus quotidianis cap. 15. num.11. fol.99.

Vel quod facultas amissa sit per matrimonium, vel bigamiam num.12.fol.99.

Habens facultatem transferendi potest illam exercere ad fauorem proprij filij, vel descendentis legitimi, & naturalis, non autem illegitimi cap.15. f.100.

Ad effectum transferendi medietatem, iuxtà Constitutionem Innocentianam, an debeat præcedere cassatio integræ pensionis cap.15.num.22. 22. fol.101.

Quomodo de iure calculari debeant anni, vel tempora, vt sciatur quid transmittatur cap.19.num.4. fol.123.

Qualis sit stylus Datariæ cap. 19. num.5. fol.124.

PENSIO.

Quo ad valorem.

In reseruatione motu proprio facta, nulla intercedente conditione, vel clausula restrictiua, & si valoris mentio fiat, non arctatur pensionarius onere illum iustificandi cap.6.num. 1. fol.35. & cap. 10.num.16.fol.65.

Intellige si reseruatio fiat fauore Clerici, vt semper præsumitur, secus si fauore laici ibid.fol.65.
Probari debet valor per testes benè informatos cap.6.num.4.fol.36.
Pensionum valor regulari non potest cum processu Consistoriali, respectu prouisi in Ecclesia Cathedrali cap.6. sub n.4. fol.36.
Eius probatio respectu congruæ cuinam spectat, pensionario, an verò Titulari? Vide *Congrua*, & Verbo *Titularis*, & quid ex moderna cautela. Vide Verbo *Clausula*.
Iustificandus est per Pensionarium in reseruationibus pensionum, quæ fiunt per Ordinarios super Beneficijs liberæ collationis, vel Iurispatronatus cap.6. num. 12.fol.38.
Idem si reperiatur in quasi possessione exigendi, quoties Iudicium pendet iustificationis valoris, ad effectum vt interim ex remedio possessionis retinendæ Titularis cogatur soluere pensionem dict.cap.6.num.13.fol.38.
In pensionibus habentibus conditionem implicitam, vt sunt illæ, quæ reseruantur ad supplicationem, cum narratiua valoris per ascensum, adhùc idem valor à pensionario iustificandus est cap.16.num.3.fol.106.
In reseruatione voluntaria, quæ fit beneficio pleno, per necesse iustificari debet, aliàs gratia corruit cap.8.num.5. fol.49.& cap.10.num.16.fol.65.
Defectus iustificationis valoris non attenditur in summario possessorio iudicio manutentionis in casu, quo requiritur vera, & realis iustificatio, vt est in beneficio pleno cap.8.num.8. fol.51.
Neque in iudicio exequutionis litterarum Apostolicarum ibid. fol. 51.
De quo tempore attendatur ad effectum annullationis pensionis, ob eius falsam assertionem, & quid ad effectum diminutionis pensionis, ob deductionem congruæ. Vide Verbo *Congrua*, & Verbo *Pensio quoad diminutionem, reductionem, & annullationem*.
Differentias valoris sustulit Constitutio Innocentiana moderatoria Constitutionis Vrbani VIII.cap.12.num. 1. fol.73.
Sufficit talis qualis iustificatio, etiam per testes de iudicio, vel de communi existimatione, & fama in probatione valoris narrati in reseruatione pura, & motu proprio super beneficio vacante facta cap.12.num.3. fol.73.
In reseruatione conditionali, cum clausula *Dummodò remaneant &c.* vel *dummodo pensiones &c.* non rigorosa requiritur nec è contrà leuis, & vaga probatio sufficit, sed media dependens à Iudicis arbitrio cap.12.num.4 fol.74.
Probatio si facienda est per Titularem, iuxtà modernam cautelam, & allegetur per eundem superuenta diminutio valoris fructuum, non ex tunc, sed ex nunc, eo casu sufficit eadem probatio ac illa, quæ requiritur in reseruatione conditionali, vt suprà cap. 12. num. 5. fol.74.
Titularis si prætendat impugnare propriam confessionem, tamquam erroneam, & tunc magis perfecta probatio requiritur, non autem rigorosa ibid.fol.74.
In resignatione ad fauorem nec etiam rigorosa probatio exigitur cap.12. n.6. fol.75.
Distingue inter casum, in quo probatio fiat pro exequutione gratiæ, & casum, in quo eadem probatio fiat pro annullatione, per speciem obiecti cap. 12.num.7.fol.75.
In reseruatione exorbitanti, & odiosa, vt est illa, quæ fit beneficio pleno, requiritur rigorosa probatio cap.12.n.8. fol.75.
Ad probationem valoris requiritur calculus decem annorum cap. 12.num. 9. fol.75.
Deducenda sunt onera pro cultura, perceptione, & custodia fructuum n. 10. fol.75.
Illius probatio non deducitur ex processu Consistoriali cap. 12. num. 11. fol.76.
Testes deponentes super valore debent esse benè informati, assignando causam scientiæ, etiam non interrogati, puta quia fuerint œconomi, ministri &c. ibid.num.12.fol.76.
Debent facere triplicem coarctationem, vnam affirmatiuam deponendo de omnibus fructibus, alteram negatiuam quòd adesse non possint alij fructus, quos ipsi non scirent, Tertiam mixtam

quòd nempè sciant omnia onera, quæ extant, cum exclusione aliorum cap.12. num.12.fol.76.

Onera necessaria deducuntur, non autem voluntaria ibid. fol.76.

Quænam qualitas fructuum, & prouentuum spectanda est, & de quibus ratio haberi debeat in valore, vel non. Vide Verbo *Fructus*.

Quid dicendum de distributionibus quotidianis. Vide Verbo *Distributiones*.

PENSIONARIVS.

Erat incertus quidnam tutè transferre potuisset vigore Constitutionis Vrbani VIII.cap.1.num.10.fol.11.

Nullum ius in re, atque ad rem in beneficio aquirit, nullamque participationem habet in administratione cap.7. num.21.fol.47.

An releuetur ab onere probandi, si est in quasi possessione exigendi pensionem cap.16.sub num.10. fol.108.

Tenetur cauere de restituendo interim exactum, pro assecuratione iudicij, pendente iudicio nullitatis, vel reductionis pensionis, sed de stylo id non practicatur cap.16.num.19.fol.110.

POENA.

Priuationis beneficiorum contrà hæreticos, eorumque filios extenditur ad pensiones cap.20.num.10.fol.127.

PONTIFEX SVMMVS.

Sanctissimi D.N.Innocentij XI.Regnantis vestigia successores Summi Pontifices deberent sequi pro Idea, & exemplari cap.7.sub num.19.fol.47.& cap.11.n.21. fol.72.

De eius potestate in hac materia imponendi pensiones, nulla cadit quæstio, sed solummodo emergere solet de voluntate cap.3.num.1.fol.21.

Quid in temporalibus extrà Romanæ Ecclesiæ temporalem ditionem? remissiuè cap.3.num.2.fol.21.

Super beneficijs plenam, & absolutam potestatem habet, etiam circa substantiam, multo magis circà eorum dismembrationem, diuisionem, sæcularizationem, & cætera huiusmodi cap.3. num.4.fol.21.

Multo fortius circà reseruationem pensionum ibid. n. 4. fol. 21.

Per Regulas Cancellariæ desiderare profitetur consensum Titularis cap.num.4. fol.21.

Si dictus consensus negligatur, non arguitur defectus potestatis ibid. fol.21.

De eius potestate circà reseruationem beneficij de Iurepatronatus Vide *Iuspatronatus*.

Est exemptus à lege Ecclesiastica positiua, adeòvt aliam non recognoscat legem, nisi Diuinam in ratione coactiua, & quid in directiua? cap.7.num.11.fol43.

Eius potestas in inuestituris feudalibus, alijsque dispositionibus, & concessionibus, quæ fiunt tanquam à Principe temporalis iurisdictionis Ecclesiæ, controuerti non potest cap.7. n.11. fol.44.

In materijs beneficiorum, pensionum, aliarumque causarum spiritualium disponit vti Papa, idest Christi Vicarius, & Vniuersalis Ecclesiæ caput d. cap.7. num.12.fol.45.

Est absolutus Dominus, & dispositor de beneficijs, etiam quo ad eorum substantiam ibid.fol.44.

Initio Pontificatus solet reuocare exemptiones, franchitias, aliaque Cameræ præiudicialia, dummodò non sint ex causa onerosa, & correspectiua cap. 7. num. 14.fol. 44.

Insuper ordinare, seu renouare solet regulas Cancellariæ, & reuocare vniones effectum non dum sortias ibid.f.44.

Potest absque causa priuare possessorem beneficio, illudque alteri conferre, sed non solet cap.8.num.1.fol.49.

Potest concurrere cum Ordinario Collatore in collatione beneficiorum, nullam habentium Apostolicam reseruationem, vel affectionem, sed non solet nisi raro, & ex magna causa cap.8. num.2.fol.49.

POSSESSIO.

Vide *Remedium possessorium*.

Exigendi quando dicatur quæsita, & an sufficiat solutio facta per Procuratorem speciale mandatum habentem, expresse, vel præsumptiuè cap. 16. num.13. fol.108.

PRAXIS.

A theorica maximè differt cap.1.sub n.12. fol.12.

Et quàm facilè aliqui in hoc decipiantur dict num.12. fol.12.

PRAELATI.

Inferiores quamuis habeant facultatem reseruandi pensiones in forma consueta,

tamen

tamen non possunt vti reseruatione in totum, vel in quota cap.5.n.4.fol.32.
Quomodò consulere possint validitati pensionum super beneficjs à se prouisis cap.3. num.9. vers. his autem fol.24.
Prælati Domestici Vide Verbo *Familiares Papæ*.

PRIVATIO.

Iuris quæsiti quomodo differat ab exclusione à iure quærendo cap. 3. num.11. fol.52.

PRIVILEGIVM.

Apostolicum specificum non differt ab illo implicito, quod deducitur à statutis habentibus Apostolicam confirmationem in forma specifica, siuè ab immemorabili, vel centenaria possessione cap.3.sub num.9.fol.23.

PROCESSVS CONSISTORIALIS.

Quid operetur? cap.11.n.17.fol.71.
Quo ad valorem fructuum deseruit solùm pro adminiculo, nec ex eo concludens probatio deduci potest cap.12. num.11.fol.77.

PROFESSIO. PROFESSVS

Emissa per pensionarium, an & quando causet extinctionem pensionis Vide Verbo. *Pensio quoad extinctionem, & cessationem*.
Professus in Religione Societatis Iesu, quando dicatur amittere pensiones cap.13.num.8.& 9. fol.86.
Antè emissionem quarti voti in eadem Religione habetur pro scholastico sæculari, adeò vt ad nutum Superioris possit dimitti d. cap.13. num.9. fol.86.

PROTONOTARII.

Apostolici de numero participantium habent Indultum transferendi pensiones, & pro qua summa cap.15.n.24.fol.101.
Amplia quamuis officium dimiserint, dummodò illud saltem per triennium habuerint ibid. fol.102.
Tenor indulti Protonotariorum fol. 136.

R.

REGRESSVS.

Vide *Pensio quoad regressum*.

IMportat restitutionem, siuè reassumptionem non verificabilem in eo, quod nunquam fuit habitum cap. 16. sub num.20. fol.110.

REGVLA.

Plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur locum non habet in feudis, officijs, beneficijs, & alijs huiusmodi in libero commercio non existentibus cap.9.num.2.fol.55.
Fallit in reseruatione quoad confidentiam Ibidem fol. 55.
De infirmis resignantibus, quæ vulgò *Regula de viginti* dici solet, non intrat in indulto transferendi pensiones c.15. num.14.fol.99. & cap.20. n.9. fol.127.
Regulæ Cancellariæ renouari solent initio Pontificatus cap.7. num.17. fol.45.
Cancellariæ in ordine 53. statuit, vt litteris non expeditis dispensatio non suffragetur cap.11. num.5.fol.68.

REGVLARIS.

Professus in aliqua Religione approbata non est capax pensionum, & si eas in sæculo habuerit, per professionem amittit cap.4. num. 9. fol. 29. cap. 10. num.3. fol.61.

RELIGIO.

Societatis IESV, respectu professorum cum tribus simplicibus votis, antè emissionem quarti voti, non causat vacationem pensionum, prout nec beneficiorum, curam animarum non habentium cap.14. num. 8. & 9. fol. 86.

REMEDIVM POSSESSORIVM.

Proficuum est in eo, quod pendente iudicio ordinario super iustificatione, non retardatur solutio pensionis cap.16 sub num. 10. fol. 107.
Est magis proficuum, quàm expressa obligatio Titularis, ex quo afficit etiam successorem ibidem fol. 108.
In hoc remedio attenditur persona possessoris, & actoris cap.16. n.10. fol.107.
An competat Translatario? Vide verbo *Translatarius*.
Pro isto proficuo remedio obtinendo solliciti esse solent pensionarij in initio reseruationis reportare solutionem vnius termini, vel eius partis, quamuis anticipatam cap.16. num. 14. fol. 109.
Competit tàm contrà primum, quàm contrà alios successores, pro terminis tamen decursis de tempore, quo ipse successor fuit possessor beneficij cap.16. num.15. fol. 109.
Quid de terminis decursis, & non exactis de tempore antecessoris. Vide Verbo

Verbo *Pensio quoad exactionem, & solutionem*.

RES

Eadem non potest in solidū eodē tempore pluribus concedi cap.7. n. 22. fol. 47.

RESERVATARIVS.

In quo differat à pensionario cap.1. n.10. fol.11. & cap.5. num. 2. & 3. fol. 31.

Habetur loco Titularis ex dispositione Bullæ Vrbani VIII. d.cap.5.n.3.fol.31.

Opponere poterat de inualidatione translationis, tamquam principalis interessatus, quamuis Titularis non curasset opponere, iuxtà declarationes factas ab Vrbano VIII.in plena Signatura d. cap. 5. sub num. 3. fol. 32.

RESERVATIO.

Fructuum potius quàm pensio dicitur ea, quę fit de omnibus Ecclesiæ fructibus, videlicet de quota, cum reseruatione Congruæ in quantitate, vel in aliqua parte, seu quota fructuum Titulari cap.5. num. 1. fol.31.

Quo ad certos effectus habet speciē pensionis, maximè ad effectum eam transferendi super fructibus ibid.n.2.fol.31.

Quoties fit in fructibus, non autem in vsu fructu, quamuis vniuersalis, in refutatione, vel alio actu, non est prohibita cap.5. num.4. fol. 32.

Limita si adsit speciale Indultum ibid.f.32

REVS.

In exceptione dicitur actor cap.6.n.5.f.36

REX.

Et Princeps sæcularis, quomodo disponant de pensionibus cap.3.n.11.fol.26.

S.

SIGNATVRA.

Gratiæ, & quandoque illa Gratiæ, cum adest aliqua turbiditas rescribere solet de *Appellatione*, siuè cum clausula translatiua exequutionis cap. 16.num.17.fol.109.

SIMONIA.

An inducatur ex consensu pensionarij in extinctione pensionis cum aliqua recompensa? cap.13. sub num.1. fol.84.

Impropriè circa pensiones adhibetur etiam terminus Simoniæ ibid. fol. 84.

SOLVTIO.

Terminorum per veram pecuniarum numerationem, non autem per confessionem de recepto, vel publicum Instrumentum quietantiæ, probari debet in reseruatione voluntaria pensionum super beneficio pleno cap.8. n.6. fol.50.

Amplia vt non sufficiat præsumptiua probatio, deducta *Ex l. quicumque C. de apoc. publ. lib.*10.cap.8.num.7.fol.50.

Nec sufficit triennalis obseruantia ibid. num.7.fol. 50.

Pensionis non retardatur, pendente iudicio ordinario super iustificatione cap.16.num.10.fol.107.

SPORTVLAE.

Vide Verbo *Auditor Cameræ*.

In Curia sub vocabulo propinæ solent explicari cap. 16. num.22. fol. 111.

De iure communi, & vigore Reformationis Pauli V. debentur Iudicibus cōmissarijs, non autem Ordinarijs ibid.f.111.

STYLVS.

Est lex non scripta, & sæpè à casu initium sumit cap.1. num. 2. fol.9.

Relinqui debet, cognitis inconuenientibus ex illo resultantibus cap.1.n.4.f.10.

In hac materia pensionum, maximè attendendus, nec ab eo recedendum cap.16.num.7. fol.107. cap.19. num.1. fol.122.& cap.20.num.4.fol.126.

Conuertitur in abusum, & corruptelam, quoties fraudes, & calumnias fouet cap.16.num.8.fol.107.

Tacitæ legis vim habet,eiq;cedere debent Doctorum opiniones cap.19.n.1.f.122

Datariæ qualis sit quoad calculationem annorum,vel temporum,vt sciatur quid transmittatur cap. 19. num. 5. fol.124.

SVCCESSOR.

Remedium possessorium afficit etiam successorem cap. 16.num.10. fol.107.

SVMMVS PONTIFEX.

Vide *Pontifex Summus*.

SVPERFLVITAS.

Quando excusabilis? cap.7.num.4.fol.41.

T.

TITVLARIS.

Ad Titularem spectabat iustificare valorem, & excessum iuxtà Constitutionem Vrbani VIII. super facultate transferendi, & interim non retardabatur exequutio cap.1.n.8.fol.10.

An possit offerre pensionarijs administrationem bonorum Ecclesiæ, detra-

cta congrua pro se ipso cap.11.n.21.f.71
Rota, & Curia contradicentibus pensionarijs id non solet admittere ibid.f.71.
An prætendere possit vt pro eius congrua sibi assignari debeant tot bona, per se ipsum administranda cap.11.n.22.fol.72
Tenetur iustificare valorem, ex moderna cautela, asserendo se benè informatum de valore, & capacitate, assumendo in se onus probandi contrarium cap.11. num.14.fol.70.cap.12.num.5.fol.74.
Adhùc capax est reportare cessionem solius commoditatis ipsius pensionis, nec vlla consideratur incompatibilitas actionis, & passionis in eodem subiecto cap.14.num.5.fol.92.
Acceptando beneficium grauatum quasi contraxisse dicitur cum Pensionarijs, ideoq.maturatis terminis tenetur soluere, quamuis fructus non perceperit cap.17.num.3.fol.114.
Remanet tamen actio pro eius indemnitate aduersus prædecessorem, qui fructus percepit dict.cap.17.num.4. f.115.

TRANSLATARIVS.

Potitur anterioritate ex tempore reseruationis, eodem modo, quo transferens potiebatur cap.15.num.16 fol. 100.
Eidem competit via exequutiua, aliæque actiones, remedia, & Priuilegia, quæ transferenti competebant, præterquàm circa possessorium manutentionis, & circà regressum dict.cap.15.n.17.f.190
Iuuatur eadem possessione transferentis ad plures effectus ex illa produci solitos cap.15.num.18.fol.100.& cap. 16. num.11.fol.108.
Potissimè beneficio tricennalis possessionis, quæ releuat ab onere iustificationis gratiæ,& litterarum ibid.fol.100.
E contrà exceptiones, quæ competunt aduersus transferentem,etiam illi competunt cap.15. num.19.fol.100.
Illi competit remedium summarijssimum, de stylo tamen practicatur illud immissionis cap.16.12. fol.108.

TRANSMISSIO.

Ius repetendi excessum pensionis translatæ,iuxtà Constitutionem Vrbani VIII. non transmittebatur ad hæredes, sed cadebat sub spolio, ad commodum Cameræ,vel Ecclesiæ cap.1.sub n.9.f.11.

V.

VERBA.

Deseruire debent intentioni, & non intentio verbis,potiusque inhærendum substantiæ veritatis, quàm formalitati verborum cap.15.n.24.fol.101

VIA EXEQVVTIVA.

Competit litteris Apostolicis super reseruatione pensionum cap 16.n.1.fol.105.
Proficua est in pensionibus motu proprio, & purè reseruatis, secus in illis, quæ aliquam explicitam habent conditionem cap.16. num.2. fol.105.
Experibilis non est in pensionibus conditionalibus, stante verificatione valoris, super qua datur appellatio suspensiua quoad vtrumque effectum cap.6.n.8.fol.37.& cap.16.n.3.fol.106
Exercibilis est super fructibus beneficij, non autem in persona, nec in alijs bonis proprijs grauati cap.16.n.4.fol.106.
Amplia quamuis fructus beneficij sint consumpti ibid.fol.106.
Non retardatur pendente Iudicio Ordinario super iustificatione cap.16. n. 10. fol.107.
Non de facili experibilis est contrà successorem super fructibus futuris, pro terminis maturatis, & non exactis de tempore antecessoris, stante probatione diligentiarum, quas adhibere tenebatur Pensionarius contra prædecessorem Titularem cap.16. n.15. fol. 109.

VOTVM.

Captandæ mortis attendi debet solummodo in causis, & actibus de Iure Ciuili cognitis cap.7. num.8.fol.42.
Non habet locum in feudis ibid.n.9.f.43
Multò minus in Beneficijs,& Pensionibus Ecclesiasticis, de Iure Ciuili omninò ignotis ibid.num.10.fol.43.
Etiam in materijs ciuilibus, vel profanis aliquando non attenditur, & plura recensentur exempla cap.7.num.11. f.43.

VSVFRVCTVARIVS.

Alienando,vel cedendo alteri vsufructum, irrequisito proprietario,non solum nulliter alienat, vel cedit, sed etiam illum amittit cap.9. sub.num.52. fol.59.
Contrarium verius de equitate.ibid.f.59

FINIS.

